

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 Vol.12 No.1 January - June 2023

จริยธรรม/จรรยาบรรณวารสาร

ผู้แต่ง (Authors)

1. ผู้แต่งต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ และไม่เคยนำเสนอในรูปแบบรายงานการประชุม (Proceedings) หรือได้รับการตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน รวมทั้งการไม่อยู่ระหว่างการส่งหรือรอเพื่อการตีพิมพ์บทความ
2. ผู้แต่งต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดของวารสาร ตามคำแนะนำของรายละเอียดการจัดเตรียมต้นฉบับ มิฉะนั้นทางบรรณาธิการวารสารจะไม่รับพิจารณาบทความนั้น ๆ
3. บทความต้องนำเสนอรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการวิจัย ไม่มีบิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้แต่งต้องไม่นำผลงานของผู้อื่นมาอ้างเป็นผลงานของตัวเอง โดยบทความต้องมีการอ้างอิงอย่างถูกต้อง หากมีการนำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง และจะต้องจัดทำรายการอ้างอิงของผู้นั้นในรายการอ้างอิงท้ายบทความด้วย
5. ผู้แต่งที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง และผู้แต่งจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (กรณีที่เกี่ยวข้องต่อการส่งบทความ)
6. ผู้แต่งต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยในกิตติกรรมประกาศ

บรรณาธิการวารสาร (Editors)

1. มีหน้าที่พิจารณารูปแบบความครบถ้วนและคุณภาพของบทความ ก่อนเริ่มกระบวนการประเมินเพื่อตีพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารที่รับผิดชอบ และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความและการตีพิมพ์วารสารฉบับนั้น ๆ
2. เป็นผู้ประเมินเบื้องต้นในการตัดสินใจคัดเลือกบทความเข้าสู่กระบวนการประเมินบทความ และตัดสินใจรับตีพิมพ์โดยพิจารณาจากผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้บรรณาธิการวารสารจะต้องคำนึงถึงความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
3. บรรณาธิการวารสารจะไม่รับตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่จากที่อื่นมาแล้ว ทั้งในรูปแบบของวารสารหรือบทความหลังการนำเสนอในที่ประชุมวิชาการฉบับเต็ม (Proceeding) และต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยใช้โปรแกรมที่ยอมรับในทางวิชาการ และกรณีตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น บรรณาธิการวารสารต้องติดต่อผู้นิพนธ์หลักเพื่อขอคำชี้แจง และหากไม่มีข้อชี้แจงตามหลักวิชาการ บรรณาธิการจะ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
4. บรรณาธิการวารสารต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือเพียงด้วยข้อสงสัยความไม่แน่ใจ จนกว่าจะมีหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยเหล่านั้น
5. บรรณาธิการวารสารจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใด ๆ กับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมินบทความ และทีมผู้บริหาร

ผู้ประเมินบทความ (Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เช่น เป็นผู้ร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้นิพนธ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่น ๆ ที่จะทำให้ผู้ประเมินไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ ซึ่งหากมีกรณีดังกล่าวผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความและผู้นิพนธ์แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความ ควรมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาของบทความที่ประเมิน โดยพิจารณาจากเนื้อหาของบทความ และการประเมินบทความโดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน ความสอดคล้องของเนื้อหา และความเข้มข้นของบทความ ไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ มาเป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจบทความ
3. ผู้ประเมินบทความสามารถเสนอแนะผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้เข้าถึงเข้าไปในการประเมินบทความได้ นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ โดยมีหลักฐานชัดเจน ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบ และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

**Institute of Research and Development
Rajamangala University
of Technology Tawan-ok**

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
Rajamangala University of Technology Tawan-ok Social Science Journal
ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 Vol.12 No.1 January - June 2023

ISSN 2286-6922

วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เป็นสื่อ รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัยด้าน มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม 7 ศาสตร์ ได้แก่ 1. พาณิชยศาสตร์ (บริหารธุรกิจ, ท่องเที่ยวและบริการ) 2. ศิลปศาสตร์ (ประวัติศาสตร์, จิตวิทยา, ภาษาและวัฒนธรรม) 3. ศึกษาศาสตร์ 4. นิเทศศาสตร์ 5. เศรษฐศาสตร์ 6. นิติศาสตร์ 7. รัฐศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลงานของงานวิจัยสู่ระดับมาตรฐานสากล
3. เสริมสร้างให้เกิดผลงานวิจัยใหม่ ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย

ผู้จัดพิมพ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

กำหนดการเผยแพร่

ตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม และเผยแพร่ในเว็บไซต์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

การเผยแพร่

มอบให้หน่วยงาน/บุคคลที่สนใจ และเผยแพร่ในเว็บไซต์ ThaiJO

สำนักงาน

สำนักงานวารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

อาคารสำนักงานอธิการบดี ชั้น 5 สถาบันวิจัยและพัฒนา

เลขที่ 43 ม.6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

โทร. 0-3835-8142 โทรสาร 0-3835-8142

ชวลกิการพิมพ์ (Chonlakit Printing)

47 ถ.ศรีราชานคร 1 ต.ศรีราชา อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110

โทร. 038-324711 E-mail : chonlakit555@hotmail.com

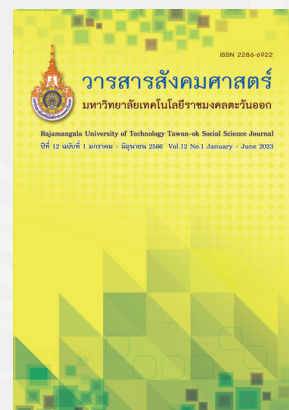
วารสารสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

(RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566

Vol. 12 No. 1 January - June 2023

ISSN 2286-6922

เจ้าของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.คมเดื่อน โพธิ์สุวรรณ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อ.ดนุชวัฒน์ สุวรรณศิลป์

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ฤกษ์ชัย พุประทีปศิริ

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

รศ.ดร.นวลละออ แสงสุข

รศ.ดร.ณกร อินทรผดุง

รศ.ดร.ดุสิต เวชกิจ

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

ดร.จตุพร อรุณกมลศรี

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สิน พันธุ์พินิจ

ศ.ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศ.ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์

ศ.กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์

ศ.ดร.วีระ อินพันทัง

รศ.ดร.วิกร ตันทงขุโธ

รศ.ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ

รศ.ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ

รศ.ดร.วรพจน์ ศรีวงศ์กุล

รศ.พ.ต.อ.ดร.พงษ์พิชญ์ รักดีณรงค์

ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช

ม.กรุงเทพธนบุรี

สำนักงาน

ราชบัณฑิตยสภา

ม.ศิลปากร

ม.เกษตรศาสตร์

ม.บูรพา

มทร.ศรีวิชัย

มจพ.

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผลงานวิจัยและบทความในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปี ที่ 12 เล่มที่ 1 นำเสนอบทความวิจัยที่ผ่านการประเมินและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญตามศาสตร์ของบทความ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCi) วารสารเสนอบทความวิจัยต่อผู้อ่านดังปรากฏต่อไปนี้

บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ บทความภาษาอังกฤษ เรื่อง The Influence of work-family conflict pressure and role pressure on work performance and other aspects of teacher performance in Chinese higher vocational colleges และเรื่อง What! Phonological Features of Asian English

บทความวิจัยด้านสังคมศาสตร์ บทความภาษาไทย แบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ ด้านการวิจัยเรื่องสำรวจเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ด้านการศึกษา เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสัมผัส สำหรับศึกษาพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เรื่อง ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่: ช่วงปลายของการระบาดของ COVID-19 ด้านธุรกิจและชุมชน เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งามอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เรื่อง สภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิเพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุ เรื่อง การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนเมือง: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา และเรื่อง การศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ วารสารยังนำเสนอบทความวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ บทความภาษาไทยอีกหนึ่งเรื่องชื่อว่า การวิเคราะห์วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ตระหนักในความสำคัญของบทความวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาการวิชาการควบคู่กับการพัฒนาชุมชนและสังคม วารสารจึงดำเนินงานควบคู่กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกที่เป็นองค์กรที่สำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาชุมชนและสังคมทั้งในภูมิภาคตะวันออกและภูมิภาคอื่นของประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

The Influence of work-family conflict pressure and role pressure on work performance and other aspects of teacher performance in Chinese higher vocational colleges.....	1
<i>Hepeng Li and Sarana Photchanachan</i>	
What! Phonological Features of Southeast Asian English.....	11
<i>Netnapa Suaysee and Ruja Sukpat</i>	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	22
<i>กุลวดี จันทรวีเชียร และ อรจันทร์ ศิริโชติ</i>	
การศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร	34
<i>ขจรจิตร ธนะสาร</i>	
การประยุกต์ใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม สำหรับศึกษาพฤติกรรมเชิงปกปิด ของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.....	46
<i>ขจิตา สมเนตร และ ตระหนัก สมเนตร</i>	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู	58
<i>दनัย ลามคำ</i>	
การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนเมือง : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา	72
<i>นัยนา สถิตย์เสถียร</i>	
สำรวจเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.....	80
<i>รังสรรค์ โฉมยา สมบัติ ท้ายเรือคำ และ ณัฏฐพงษ์ สาระวิถี</i>	
สภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ เพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุ.....	92
<i>สมชาย สุพิสาร และ ยอดขวัญ สวัสดิ์</i>	
การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน.....	104
<i>สมนึก หาญพิเศษ กาญจนนา โพธิวิชยานนท์ และ นีรนุช นาคอ่วมคำ</i>	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี.....	113
<i>สาทิต แทนบุญ</i>	
ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่: ช่วงปลายของการระบาดของ COVID-19	126
<i>สิวลี รัตนปัญญา และ สามารถ ใจเตี้ย</i>	

The Influence of work-family conflict pressure and role pressure on work performance and other aspects of teacher performance in Chinese higher vocational colleges

Hepeng Li¹ and Sarana Photchanachan²

¹ Ph.D. Candidate, School of Management, Shinawatra University

² Ph.D. School of Management, Shinawatra University

E-mail: hepengsjj@163.com, sarana.p@siu.ac.th

Received 27/9/2565

Revised 20/6/2566

Accepted 23/6/2566

Abstract

This study explores the relationship among work-family conflict pressure, role pressure and optimism on work performance and other aspects of teacher performance in higher vocational colleges in China by reviewing the related literatures. It is found that optimism has a significant relationship with work-family conflict pressure and work performance. The researchers obtained relevant data by distributing 500 questionnaires to higher vocational colleges in Heilongjiang Province, China, and analysed the questionnaire samples of 25 editions. The results shown that the work-family conflict pressure of higher vocational teachers has a negative impact on teacher performance. It was also found that optimism played a significant role in regulating different dimensions of work-family conflict pressure and work performance.

Keywords: Work-family conflict pressure, role pressure, Chinese Higher Vocational colleges

1. Introduction

The occupational pressure of teachers in higher vocational colleges is a negative perception, which is based on their observation of the adverse effects of the working environment on themselves. Work-family conflict pressure not only affects the physiology, psychology and behaviour of individual employees, but also affects the performance of the organization. The study found that improper management of Work-family conflict pressure can lead to serious disadvantages such as work efficiency, sub-health status of employees, high turnover rate, increased health expenditure, low job satisfaction and even death. Similarly, studies show that Work-family conflict pressure leads to reduced working hours, reduced productivity and an increase in accidents at work. In addition, it effects to the daily work of teachers in the higher vocational college and causes the sense of occupational burnout.

Theoretical framework and hypotheses development

In this paper, all relevant variables are the relationship between among of work-family conflict pressure, role pressure and optimism on work performance and other aspects of teacher performance in higher vocational colleges in China as shown in Figure 1.

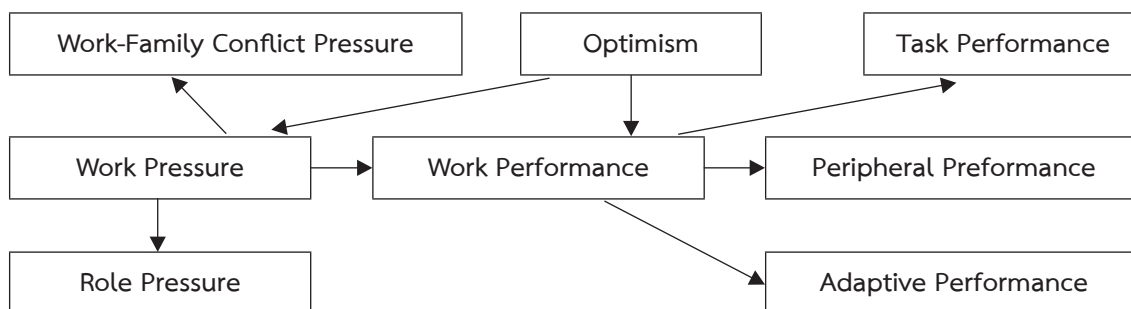

Figure 1: Theoretical Framework

The hypotheses development from the research topic formulation to data collection, analysis and conclusion is explained in Figure 2.

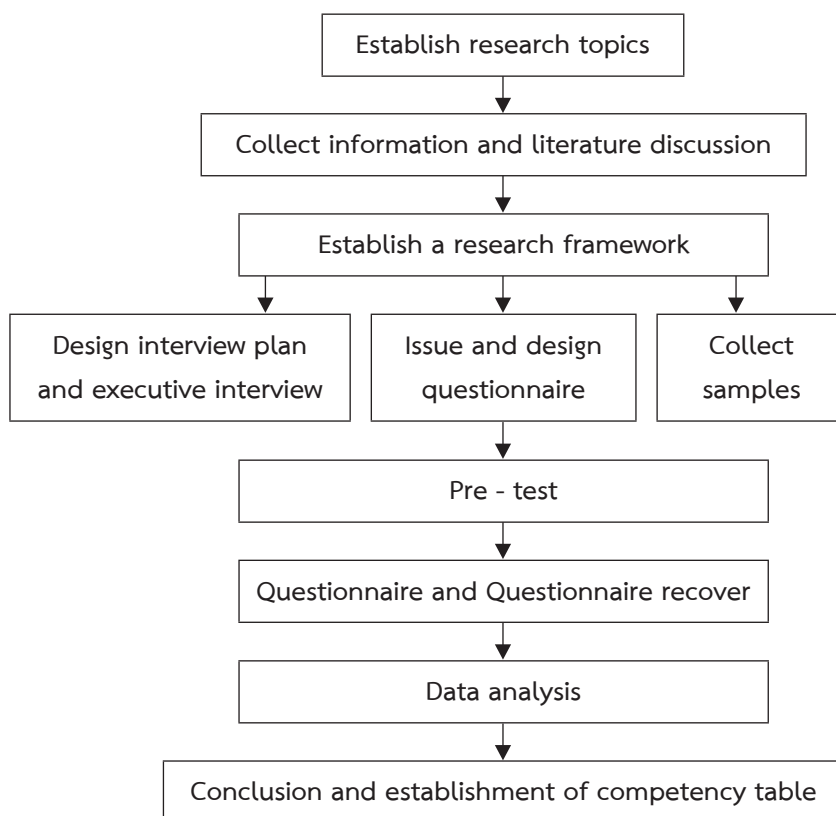

Figure 2: Hypotheses Development

Definitions of Relevant Variables

The concept of work stress

Work-family conflict pressure and role pressure belong to different aspects of work stress respectively. There are combed through more than 40 concepts of work stress and compared various definitions of work stress. The definition of work stress can be divided into two categories: The first viewpoint is rooted in psychological research and emphasizes differences in how individuals perceive and react to the work environment. The second view comes from an epidemiological system that focuses on how groups of individuals perceive and respond to problems, such as consistency in

similar work environments. The current mainstream view understands work stress as the threat to the individual caused by the change of the work environment and individual's response. This definition conforms to the view put forward by Lazarus and Folkman (1984) which state that work stress is the result of the interaction between the individual and the external environment.

The concept of work performance

It is realized that performance connotation needs to consider the levels involved in both workers and tasks. Spangeneberg (1994) pointed out that the study of performance can be viewed from three levels which are; the entire enterprise, team and individual. Generally, the content covered by the different levels of performance, the way of measurement and the main influencing factors are different. The definition of the concept is somewhat diversified with no clear unified view. However, all the definitions are focused on two perspectives, defining performance as a result variable or behavioural variables. Finally, performance is considered as a result, which ignores the constraints of work environment, interpersonal communication and other factors experienced by individuals in the process of achieving results. In real life however, these factors especially in the long term, affect employees. If an enterprise simply pursues results without taking into account the influence of these factors, it may cause serious harm to the long-term development of the enterprise. Regarding the view of taking performance as behaviour, although this view takes into account the influence of work-related factors, it lacks attention to the final result. If this performance issues continue, it is likely to lead to employee behaviours that meet the requirements, but the organizational goals can never be fully achieved. Therefore, it can see that when defining performance, we must not only consider the attributes of its outcome variables, but also combine the attributes of behaviour variables to form a new concept which is the view of most scholars.

The concept of optimism

Optimism is a kind of emotion. According to Lazarus (1991), the physiological and psychological response are ongoing in the good and bad environmental information, which depends on the individual's temporary or permanent evaluation of information. It could be said that the definitions are the manifestations, characteristics, and functions of emotions from different perspectives. Since emotion is a very complex psychological phenomenon, human beings have not yet been able to reveal its full mystery. Though it is realized that an exact definition of emotion is perhaps beyond us but we can understand the characteristics of emotion. It is also similar with regards to the definition of optimism in which there is currently no consensus within the academic circles. Different scholars have tried to define it from different angles. Although scholars have different definitions of optimism, it is based on affective dimension theory and subjective internal activities based on emotion.

Research Hypothesis

Research hypothesis on the impact of work-family conflict pressure on work performance

The earliest and oldest hypothesis on the relationship between work-family conflict pressure and work performance is the hypothesis of the inverted U-shaped relationship which was forwarded by Yerkes and Dodson. Some scholars call it the interaction theory, that is, there is an inverted U-shaped relationship between work-family conflict pressure and work performance. By the theory, the pressure

is small and large, the work performance is poor, and when the pressure is moderate, the work performance is the best. Due to the fact that individuals are not activated or aroused in the stage of low work pressure or low pressure, the person is in a loose state, which leads to low efficiency and low performance. In the high pressure, the individual spends a lot of energy to cope with the pressure instead of directly making efforts to improve performance. In addition, the pressure may exceed the individual's ability to withstand it, and becomes a kind of resistance, which reduces people's work efficiency and causes a decline in work performance. It could be believed that under moderate pressure, individuals not only actively work and increase work input, but also spend a lot of energy to improve performance leading to work performance being at its highest. The proposition of this theory is relatively sound. The theory of the inverted U-shaped relationship between the two is difficult to reject, but this hypothesis is only at the theoretical stage and is rarely supported by empirical studies. In addition, this theoretical analysis does not take into account the types of work pressure. Different types of work pressure may and should have different effects on employees. This effect may be benign and act as an incentive, or it may be inferior and detrimental. The effect of hindrance may also be neutral and has no direct effect on performance, so it needs to be treated differently. However, another theory described that this relationship is the theory of negative correlation between work-family conflict pressure and work performance. It believes that the relationship between work-family conflict pressure and work performance is a negative linear relationship, which is also called the conflict theory. Based on previous studies and methodological conclusions, the hypotheses are the following:

H₁A: The work-family conflict pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on work performance.

H₂A: The work-family conflict pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on task performance.

H₃A: The work-family conflict pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on peripheral performance.

H₄A: The work-family conflict pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on adaptation performance.

Research hypothesis on the impact of role pressure on work performance

The role pressure theory is the basis of the relevant research in this article. It includes role plot theory, result role theory, process role theory, and role distance theory. This is also an important basis for role pressure research. By theoretical framework, employees will have complex social and psychological interactions with people, organizations and tasks in the work environment. Additionally, there will be interwoven into the social interaction of role transmitters, role receivers and role expectations relationship. When role expectations are ambiguous, uncertain, or contradictory, the individual who takes on the role feels lost, which puts pressure on them to perform well. In other words, role expectations essentially have an attempt to influence the behaviour of role recipients, and may also influence role conflict and ambiguity. Therefore, as far as the role recipient is concerned, it is an objective role pressure. Whether this pressure continues to develop into the role pressure that

the recipient experiences psychologically depend on their personality traits which in turn depends on the interpersonal relationship with the role transmitter. The other studies have shown that role pressure is much related to employees' work attitudes, behaviours, role ambiguity and role conflicts which lead to psychological and behavioural withdrawal behaviour of employees (Bettencourt and Brown, 2003). By the role theory, individual feels and behaviour expectations are inconsistent. In addition, it can become dissatisfied and performance decrease. According to Kahn (1980); Kahn, Wolfe, Quinn, Snoek and Rosenthal (1964); Rizzo, House and Lirtzman (1970), the individual feels that the job responsibilities are not clear. Moreover, some studies have confirmed that role ambiguity and role conflict have an impact on lower work performance. Based on previous studies and methodological conclusions, the hypotheses are the following:

H₁B: The role pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on work performance

H₂B: The role pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on task performance

H₃B: The role pressure of higher vocational teachers has a significant negative impact on adaptation performance

H₄B: Role pressure has a significant negative impact on adaptation performance

Hypothesis of the moderating effect of optimism between work pressure and work performance

As a form of labour, emotional work is different from physical labour and mental work. In addition, the emotional work has an important impact on employee behaviour, related to work performance. It is understood that western management research experiments had proven that employees' work performance is largely related to emotional work. According to Ashforth (1993), organizations can improve the spirit of employees. Moreover, many researches in China, for example, Chen, Li and Wang (2015) described that the motivating emotional work and organizational recognition can improve work performance. According to Sun, Ni, Wu and Zhou (2016), a survey of employees in the service industry that the number of deep behaviour strategies used by employees. In addition, it is inversely proportional to the exhaustion of their own emotional resources, and positively related to their own work performance. It is realized that the number of surfaces behaviour strategies. Moreover, employees are directly proportional to the exhaustion of their emotional resources, and negatively related to their own work performance. Zhang, Long, and Wang (2017) applied the theory of emotional events and the theory of moral fairness to investigate and analyse a telephone service centre in China. It found that at the personal level, unfair customer behaviours can induce negative emotions and offset positive emotions, and employees' positive emotions are significantly positively correlated with their work performance. However, Huang Fan and Fu (2007) pointed out that work performance and the deep acting strategies employed by employees are positively linked with organizational support and emotional work. Based on previous studies and methodological conclusions, the hypotheses are the following:

H₁C: The role pressure of teachers in higher vocational college has a significant negative impact on work performance

2. Research Methodology

Research measures: this study is based on the relevant research of Chinese scholars on work performance. Five teachers who have served as first-line teachers in Heilongjiang vocational colleges and have outstanding personal performance to conduct experience interviews to determine the relevant scale were selected. A quantitative data collection was done through a set questionnaire was employed. Finally, in the statistical analysis methods, and hierarchical regression analysis were used to conduct reliability and validity testing and hypothesis verification, and draw conclusions. It should be a quantitative data collection was done through a set of questionnaire.

By the Demographic: the target population are teachers in all higher vocational colleges in Heilongjiang. According to statistics from the Ministry of Education of the People's Republic of China, in 2018, there were 498,000 full-time teachers in higher vocational education across the country. From October 15, 2019 to June 30, 2020, 500 questionnaires were randomly distributed, and 400 valid questionnaire samples were collected.

3. Results

Analysis of questionnaire validity; the validity research was employed to analyse on whether the research item is reasonable and meaningful. Validity analysis uses factor analysis as a data analysis method to conduct comprehensive analysis through KMO value, common degree, and variance interpretation rate value, factor loading coefficient value and other indicators in order to verify the validity of the data. The KMO value is used to judge in terms of validity, the common degree value is used to exclude unreasonable research items, the variance interpretation rate value is used to explain the level of information extraction, and the factor loading coefficient is used to measure the correspondence between the factor (dimension) and the item. From the questionnaire analysis, it can be seen that the corresponding common degree values of all the research items are higher than 0.4, indicating that the research item information can be effectively extracted. In addition, the KMO value is 0.930, which is greater than 0.6, which means that the data is valid. In addition, the variance interpretation rate values of the six factors are 14.449%, 12.489%, 12.036%, 11.547%, 10.228%, 9.697%, and the cumulative variance interpretation rate after rotation is 70.445% > 50%. These results indicate that the amount of information of research items can be extracted effectively. Finally, when the absolute value of the factor loading coefficient is greater than 0.4, it means that the options and the factors have a corresponding relationship. Combined with the factor loading coefficient, it is found that the corresponding relationship between the factor (dimension) and the research item is consistent with the expectation, indicating that it is valid.

Table 1: Cronbach's Alpha coefficient values

Variable	No. of Items	Cronbach's alpha
Work-family conflict pressure	6	0.902
Role pressure	5	0.904
Task Performance	4	0.854
Peripheral Performance	5	0.880
Adaptive performance	5	0.893
Optimism	4	0.867

From table 1, it was found that the Cronbach's Alpha coefficient values corresponding to the six dimensions of the scale were all greater than 0.8, indicating that the internal consistency of the questionnaire was good, so the results of this survey were extremely reliable.

Table 2: the result of hierarchical regression analysis

Items	Classification 1				Classification 2			
	<i>B</i>	Standard error	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>B</i>	Standard error	<i>t</i>	<i>p</i>
Constant	2.872**	0.287	10.010	0.000	4.393**	0.303	14.495	0.000
Gender	-0.092	0.102	-0.902	0.368	-0.080	0.092	-0.871	0.384
Age	0.028	0.045	0.623	0.534	0.038	0.041	0.941	0.348
Marital Status	-0.033	0.102	-0.323	0.747	-0.058	0.092	-0.624	0.533
Education Level	0.055	0.073	0.755	0.451	0.006	0.066	0.094	0.925
Work Family conflict pressure					-0.249**	0.060	-4.176	0.000
Role Pressure					-0.259**	0.053	-4.842	0.000
<i>R</i> ²		0.005				0.196		
<i>Adjust R</i> ²		-0.005				0.184		
F Value	<i>F</i> (4,395) = 0.464, <i>p</i> = 0.762				<i>F</i> (6,393) = 16.009, <i>p</i> = 0.000			
ΔR^2		0.005				0.192		
ΔF Value	<i>F</i> (4,395) = 0.464, <i>p</i> = 0.762				<i>F</i> (2,393) = 46.884, <i>p</i> = 0.000			

* *p* < 0.05 ** *p* < 0.01

From table 2, this hierarchical regression analysis involves a total of 2 models. The independent variables in model 1 are gender, age, marital status, and education level. Model 2 adds work-family conflict pressure and role pressure on the basis of model 1. The dependent variable of the model is task performance. It can be seen table that gender, age, marital status, and education level are used as control variables, and task performance is used as a dependent variable for linear regression analysis. In addition, the model shown that R square value is 0.005, which means that gender, age, marital status, education level can explain the 0.5% change of task performance. When performing F test on the model, it was found that the model did not pass the F test (*F* = 0.464, *p* > 0.05) That is to say, gender, age, marital status, and education level will not have an impact on task performance which reduces the specific ability to analyse the impact of independent variables on dependent

variables. For model 2, it adds work-family conflict pressure on the basis of model 1. After role pressure, the F value changes significantly ($p < 0.05$), which means work-family conflict pressure, and role pressure has explanatory significance to the model. In addition, the R-square value increased from 0.005 to 0.196, which means that work-family conflict pressure and role pressure can produce 19.2% of the explanatory power of task performance. Specifically, the regression coefficient of work-family conflict pressure is -0.249, and it is significant ($t = -4.176$, $p = 0.000 < 0.01$), which means that work-family conflict pressure has a significant negative impact on task performance relationship. The regression coefficient of role pressure is -0.259, and it is significant at ($t = -4.842$, $p = 0.000 < 0.01$), which means that role pressure has a significant negative impact on task performance. Therefore, it is assumed that H_{2A} and H_{2B} are accepted.

Table 3 the result of hierarchical regression analysis

Items	Classification 1				Classification 2			
	<i>B</i>	Standard error	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>B</i>	Standard error	<i>t</i>	<i>p</i>
Constant	2.849**	0.290	9.829	0.000	4.417**	0.304	14.550	0.000
Gender	-0.039	0.103	-0.377	0.706	-0.029	0.092	-0.312	0.755
Age	0.023	0.046	0.505	0.614	0.033	0.041	0.808	0.420
Marital Status	0.004	0.103	0.041	0.967	-0.017	0.093	-0.187	0.852
Education Level	0.001	0.074	0.009	0.993	-0.050	0.066	-0.758	0.449
Work Family conflict pressure					-0.211**	0.060	-3.525	0.000
Role Pressure					-0.312**	0.054	-5.824	0.000
<i>R</i> ²		0.001				0.207		
<i>Adjust R</i> ²		-0.009				0.195		
F Value		$F(4,395) = 0.096$, $p = 0.984$				$F(6,393) = 17.132$, $p = 0.000$		
ΔR^2		0.001				0.206		
ΔF Value		$F(4,395) = 0.096$, $p = 0.984$				$F(2,393) = 51.156$, $p = 0.000$		

Dependent Variable: Peripheral Performance, * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Form Table 3, the hierarchical regression analysis involves a total of 2 models. The independent variables in model 1 are gender, age, marital status, and education level. Model 2 adds work-family conflict pressure and role pressure on the basis of model 1. The dependent variable of the model is peripheral performance. It can be seen from the above table that gender, age, marital status, and education level were used as control variables, and peripheral performance was used as dependent variables for linear regression analysis. In addition, the model R square value is 0.001, which means gender, age, marital status, education level can explain the 0.1% change of peripheral performance. By performing F test on the model, it was found that the model did not pass the F test ($F = 0.096$, $p > 0.05$). This indicates that gender, age, marital status, and education level have not an impact on task performance which reduces the specific ability to analyse the impact of independent variables on dependent variables. For model 2, it adds work-family conflict pressure on the basis of

model 1. After role pressure, the F value changes significantly ($p < 0.05$), which means work-family conflict pressure, and role pressure has explanatory significance to the model. In addition, the R-square value increased from 0.001 to 0.207, which means that work-family conflict pressure and role pressure can produce a 20.6% explanation of peripheral performance. Specifically, the regression coefficient of work-family conflict pressure is -0.211, and it is significant ($t = -3.525$, $p = 0.000 < 0.01$), which means that work-family conflict pressure will have a significant negative impact on peripheral performance relationship. The regression coefficient of role pressure is -0.312, and it is significant ($t = -5.824$, $p = 0.000 < 0.01$), which means that role pressure has a significant negative impact on peripheral performance. Therefore, it is assumed that H3A and H3B are accepted. It realized that the result of gender, age, marital status and education level was shown to possess little effect on the adaptation performance. However, work-family conflict pressure was observed to have a significant negative impact on adaptation performance relationship. The regression coefficient of role pressure is -0.309, and it is significant ($t = -5.724$, $p = 0.000 < 0.01$), which means that role pressure has a significant negative impact on adaptation performance. Therefore, it is assumed that H4A and H4B can be accepted. It can be clearly seen from the above analysis that the moderating effect of optimism on work pressure and work performance is assumed that HC_1 can therefore be accepted.

4. Conclusion

This paper studies the influence of the relationship between work-family conflict pressure and role pressure on the work performance and other aspects of teacher performance in Chinese higher vocational colleges, and constructs relevant theoretical dimensions and scales for evaluation and measurement. Through interviews and questionnaires, various dimensions of the influence on several related variables are collected and established. These studies can strengthen the pressure bearing capacity of Chinese higher vocational teachers, various performance and the regulating effect of optimism on the first two aspects, and provide an effective management basis for managers of Chinese higher vocational colleges. The specific conclusions are as follows. The effects of various dimensions of work-family conflict pressure on task performance are relatively uniformed. This can be specifically viewed on work-family conflict pressure and role pressure which have a negative impact on all dimensions of work performance. It is also concluded that optimism plays a moderating role in work pressure and work performance. Thus, from the study, it can conclude that the work-family conflict pressure and role pressure of higher vocational teachers are detriments to the work performance of higher vocational teachers. Therefore, higher vocational schools should find ways to reduce the pressure on higher vocational teachers to achieve the effect of improving the overall work ability.

5. References

- Ashforth, B.E & Humphrey, R.H. (1993). **Emotional labor in service roles: The influence of identity.** Academy of Management Review, (18): 88-115.
- Kahn, R.L., Wolfe, D.M, Quinn, R.P., Snoek, J.D., & Rosenthal, R.A. (1964). **Organizational stress: studies in role conflict and ambiguity.** New York: Wiley. (21):351-359.

- Kahn, R.L. (1980). **Conflict, ambiguity, and overload. Three elements in job stress.** In D. Katz, R. Kahn & J. Adams(Eds.), *The study of organizations*. San Francisco, CA:Jossey-Bas, 418-428.
- L.A. Bettencourt and S.W. Brown. (2003). **Role stressors and customer-oriented boundary-spanning behaviors in service organizations.** *Academy of Marketing Science Journal*, 31: 394-408.
- Lazarus, R. S. (1991). **Emotion and adaptation.** London. Oxford University Press.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). **Stress, appraisal, and coping.** New York, NY: Springer.
- Rizzo,House, Lirtzman. (1970). **Role Conflictand Ambiguity in complex organizations.** *Administrative Science Quarterly*, (2): 150-163.
- Spangeneberg. (1994). **Performance management problems and possible solutions.** *Journal of Industrial Psychology*, (20): 1-6.
- Sun Hongfei, Ni Jiaran, Wu Huijuan, & Zhou Lanping. (2016). **An empirical study on the relationship between mental capital and job performance of knowledge workers.** *Scientific Research Management*, 37(05): 60-69.

What! Phonological Features of Southeast Asian English

Netnapa Suaysee and Ruja Sukpat

English Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Pathom Rajabhat University

E-mail: netnapha@webmail.npru.ac.th Tel. 0645364162

Received 23/4/2566

Revised 14/6/2566

Accepted 18/6/2566

Abstract

As a world language, English means that a diverse group of English speakers will be different in all social dimensions. Those affect the use of English according to the user's objectives. It has long led to questions and controversies in the English-speaking community as to what patterns of use of the English language are considered correct and how to be judged wrong. Before concluding what patterns of English are right or wrong, usable or unusable, we should first know the phonological features of the English language and get to know people who use English as a second and foreign language. This article, therefore, explored English phonological features in four Southeast Asian countries. Singapore English, Malaysian English, and Philippine English were studied in terms of English as a second language, while Thai English was studied in terms of English as a foreign language.

Keywords: Phonological features, Southeast Asian English, variety of English, English as an International Language (EIL)

1. Introduction

At present, English has been used as a medium for communication around the world in multi-dimension, particularly in economic and educational aspects. Thus, English is considered an international language or EIL (Dewey 2007; Jenkins 2000; Seidlhofer, 2001), not a language that specifically belongs to any country. Accordingly, English has more centers than just America and Britain. We must examine the nature of this diverse language as linguists, language learners, and teachers (Kachru & Nelson, 2006, p. 10). The previous statement shows the vast and varied groups of people who use English as a medium for multipurpose. Since 1985, Braj Kachru, an Indian-American linguist who studied the global spread of English and coined the term 'World Englishes,' has classified 'Englishes' using the now famous 'three circles model.' These were concentric circles, and he called them inner, outer, and expanding circles. The inner circle presents the countries where English is spoken as a first language, such as the United Kingdom, Ireland, the United States, Canada, Australia, and New Zealand. These countries' citizens are often considered native English speakers. The outer circle consists of the countries where the language was transplanted by a few colonial administrators, businesspeople, educators, and missionaries. English was introduced to these countries and was typically used as a second language for various purposes, including many national and international domains. Most of the countries in this circle are former British Empire colonies, including India, Malaysia, Singapore, Ghana, Kenya, and others. The expanding circle; on the other hand, covers the

majority of the rest of the world. These countries have no direct colonial or historical ties to English but utilize it as a communication medium. English is commonly used as a second language or lingua franca. Turkey, Saudi Arabia, the United Arab Emirates, Japan, China, Korea, and others are examples of such countries.

A long history of English in Asia was introduced almost 200 years as English as a second language (ESL) and English as a Foreign Language (EFL), due to the causes of economics, politics, education, trading, and military. The contemporary significance of English throughout the Asian region, together with the formation and recognition of distinct types of Asian Englishes, has played an essential role in the global story of English in recent years. The number of people with at least some understanding of the language has increased rapidly across the Asian region, including South Asia, East Asia, and Southeast Asia. These areas have the highest number of “Outer Circle” English-using societies and some of the world’s most populated English-learning and English-knowing nations (Bolton, 2012, p. 20).

As aforementioned, due to a large number of English speakers from different corners of the world and in Asia, the English pattern or phonological features could be changed or could be stable as well. Therefore, this paper aims to study the phonological features of Englishes in Southeast Asian countries by focusing on Singapore, Malaysia, the Philippines, and Thailand. The use of English in Southeast Asian countries is divided into two groups, English as a foreign language (EFL) and English as a second language (ESL). The Philippines, Singapore, and Malaysia are SEA countries where English is used as a second language. Thailand was focused since it is considered a close neighboring country of Malaysia and Singapore and there is a high number of Filipino teachers working as English teachers in Thailand. However, English is used as a foreign language in Thailand because of the different contexts of society. As for EFL teaching and learning, learners should know the phonological features of English on different issues to understand and use English effectively and accurately. Like in Thailand where encounter the use of language in economic or tourism aspects, the issues or questions about the use of English different from the style of English of Thai people are raised and focused. If learners realize the reasons above, it will benefit them in understanding factors that cause the variety of English usage. Consequently, the content of this article will focus on the phonological features of its variety of Southeast Asian countries: Singapore English (Singlish), Malaysian English (ME), Philippine English (PE), and Thai English (TE).

2. Research Methodology

The Phonological Features of Southeast Asian Englishes

Singapore English (Singlish)

In Singapore, people are mixed of four different four national languages; Hokkien, Mandarin, Malay, and Tamil. The following data present languages are the most frequently spoken at home in Singapore (%);

Table 1: Languages Most Frequently Spoken at Home in Singapore

Language	1990	2000	2010	2020
English	18.8	23.0	32.3	48.3
Mandarin	23.7	35.5	35.6	29.9
Chinese Dialects		23.8	14.3	8.7
Malay	14.3	14.1	12.2	9.2
Tamil	2.9	3.2	3.3	2.5
Others		0.9	2.3	1.4

Source: https://en.wikipedia.org/wiki/Languages_of_Singapore

In addition, according to Singapore's latest census of population released by the Department of Statistics (DOS), more households are using English as the language most frequently spoken at home. Among residents aged five and above in 2020, 48.3 percent spoke English most frequently at home, up from 32.3 percent in 2010, as presented in Figure 1.

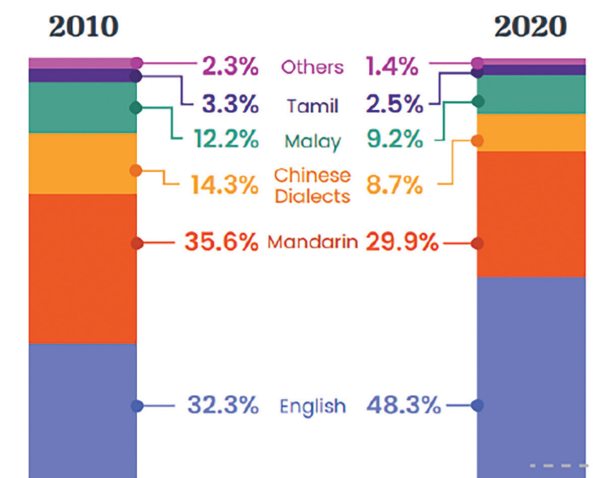

Figure 1: Languages Most Frequently Spoken at Home in Singapore for Resident Population Aged 5 and Above

Source: https://www.singstat.gov.sg/-/media/files/visualising_data/infographics/c2020/c2020-literacy-homelanguage.pdf

Surprisingly, English growth at home is increased, which might be caused by education in Singapore using English as the sole medium. However, many students need to be literate in English and their L1 (first language). Thus, they use colloquial Singaporean English, also known as Singlish. It has several features, no rules, and play or creativity. The following figure presents the Singapore Colloquial English (SCE).

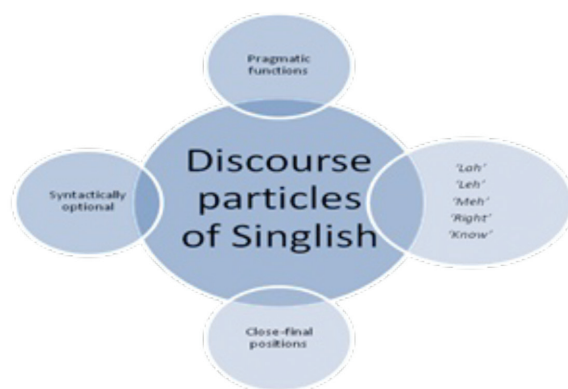

Figure 2: Singapore Colloquial English

Source: *Angie Tan (2010)*

Additionally, Bao (1998), as cited in Bautista & Gonzales (2006), described the phonological features of Singapore Colloquial English as follows:

1. Stops are unaspirated in all positions;
2. /θ/ becomes /t/ and /ð/ becomes /d/ before a vowel (thin → tin; then → den);
/θ/ and /ð/ become /f/ in word-final position (breath → brɛf; breathe → brif)
3. There is a lack of length contrast and tenseness contrast in vowels;
4. There are no syllabic laterals and nasals;
5. In word-final position, voiced stops become voiceless (leg → lɛk).

Malaysian English (ME)

The second country is Malaysia which British English established the first English medium schools. Although Dr. Mahathir Mohamad had a solid power to encourage the Malay population to use Bahasa Malaysia after the independence in 1957, when it ends of his power, English was a medium of education once. The following phonological features of Malaysian English are identified by Bautista & Gonzalez (2006), Schneider (2003), and Hashim & Tan (2012) as follows:

1. merger of [i:] and [ɪ]: feel- fill, bead-bid all have [i];
2. merger of [u:] and [ʊ]: pool- pull, Luke-look all have [u];
3. merger of [ɛ] and [æ]: set- sat, man-men all have [ɛ];
4. merger of [ɒ] and [ɔ]: pot- port, cot-caught all have [ɔ];
5. variant realizations of [ə]: schwa tends to get replaced by a full vowel as [a], [e], [o], [eɪ], or [ɪ], the quality of which frequently depends upon orthography;
6. monophthongization of diphthongs, e.g., coat, load with [o], make, stake with [e];
7. shift in the placement of stress, e.g.,

BrE	MalE
/ˈkæməɹə/	/kəˈmerə/
/ˈIndəstrɪ/	/Inˈdʌstrɪ/
/ˈrelatɪv/	/riˈleɪtɪv/

8. omission of final voiceless stop or its replacement by a glottal stop in monosyllabic words with a CVC structure, e.g., rope [rəʊʔ], rub [rʌʔ], put [pʊʔ], spark [spɑːʔ], plug [plʌʔ];

9. reduction of word-final consonant clusters, usually dropping the alveolar stop, e.g., /tends/ tends realized as [tens];

10. replacement of dental fricatives by stops, e.g., three [tri:], that [dæt], there [deə], panther [pæntə], brother [brʌdə].

From Malaysia English phonological features, they can be categorized into two types; English-medium-educated Malaysians and Malay-educated and Colloquial Malaysian English. The first type differs from standard British English, which is caused by the influence of graphology, especially in pronunciation, e.g., /siks/ for /siks0/. But syntax and proper use are used as British English and American English standard. However, the lexis of Malaysian English is localized, such as missus instead of the word 'wife.' In the second type of Malaysian English, most of the words' pronunciation and spelling are influenced by Bahasa Malaysia, which originated from English words. A considering point of Malaysian English is colloquial with a local dialect, which is not a complication of forms and uses and comes from the standard of native English.

Philippine English

In the case of Philippines English, Gonzalez & Alberca (1978) have presented its phonological features as follows:

1. absence of schwa;
2. absence of aspiration of stops in all positions;
3. substitution of [a] for [æ], [ɔ] for [o], [ɪ] for [i], [ɛ] for [e];
4. substitution of [s] for [z], [ʃ] for [ʒ], [t] for [θ], [d] for [ð], [p] for [f], [b] for [v];
5. simplification of consonant clusters in final positions;
6. syllable-timed, rather than stress-timed, rhythm;
7. shift in placement of accents.

Why does Philippine English have phonological features different from other native speakers? Before we conclude Philippine English, we should not miss claiming to lexical features of Philippine English as follows:

1. Loan words from other languages and local dialects such as Spain, Chinese, and Tagalog. For example, from all describing of characteristics of variations of English in the countries in the outer circle. It shows that L2 (second language) speaker countries have their own identities and also varieties.

For example:

Last August 26, The Pathways Bahay Kapwa (BK) participants welcomed our Casa Bayanihan (CB) friends with a warm Bienvenida Party held at CTC 201, Ateneo de Manila University.

Source: <http://www.pathwaysphilippines.org/blog/21>

From the above example, the Spanish word '*Bienvenida*' means "welcome party."

2. New invented words (word coinage) by combining observations from one or more languages (English, Spanish, Tagalog).

For example:

Toyota van taken by carnappers in broad daylight in QC

MANILA, Philippines—Despite an expanded anti-carnapping division at the Quezon City Police District, car robberies continue to take place in the city in broad daylight.

Source: <https://newsinfo.inquirer.net/8895/toyota-van-taken-by-carnappers-in-broad-daylight-in-qc>

As shown in the example above, the word ‘*Carnapper*’ is a word coinage (car + kidnapper) that means a person who steal a car.

3. The third lexical features of Philippine English are semantic shifts, e.g., uses of ‘*calling card*’ instead of ‘*business card*.’

4. The fourth lexical features are part of speech shifts.

For example: noun → adjective

- “I didn’t pass through Edsa because I knew it was so traffic.”

- “I didn’t pass through Edsa today because I knew traffic was bad.”

Additionally, Philippine English always uses code-mixing for better understanding in communication among native speakers and non-native speakers. It also shows their identity and ethnicity to gain solidarity (Bautista, 2009). In addition to these features, characteristics of grammar, even among highly educated Filipinos, have been identified as follows:

1. lack of subject-verb agreement, especially in the presence of an intervention prepositional phrase or expression;
2. faulty tense-aspect usage, including unusual use of verb forms and tenses, especially the use of the past perfect tense for the simple past or present perfect;
3. lack of tense harmony;
4. modals *would* and *could* be used for *will* and *can*;
5. adverbial placed at the end of the clause, not between auxiliary and main verb;
6. non-idiomatic two-or three-word verbs;
7. variable article usage - missing article where an article is required; using an article where no article is required;
8. faulty noun subcategorization, including non-pluralization of count nouns and pluralization of mass nouns;
9. lack of agreement between pronoun and antecedent;
10. *one of the* followed by a singular noun.

In discourse, Philippine English has yet to find transfers of any patterns of indigenous epics and poems into contemporary Philippine English (Bautista & Gonzalez, 2006). The last point to consider about Philippine English is that it also has a different style in spoken and written from the native standard.

Thai English

In 1848, during the reign of King Rama IV, English was introduced in Thailand. However, only the king's wives and children were educated in this language. Then, under King Rama V, English education expanded extensively throughout the country, covering various sectors such as business, trade, the educational system, the media, and the press.

For over seven decades, English has played a crucial role in Thai society. When looking back on learning and teaching English in Thailand, the focus has been on vocabulary, grammar, the development of four language skills, and the use of commercial texts written by native speakers. As a result, students were encouraged to adhere to the content and context of these materials. Unfortunately, Thai students generally limited their English usage primarily in the classroom, and they had no experience with English speakers and could not develop their own linguistic identities or apply their language skills. Therefore, they do follow the form and pattern of English provided to them in the texts.

To address this issue, it is essential to guide and teach Thai students the know-how of how English could be used in different phonological features as well as in various circumstances, allowing them to more successfully create and use their linguistic identities.

3. Discussion

As the phonological features of L2, Singlish, Malaysian English, and Philippine English are identified, the English varieties are merged in L2 speakers. Although these countries use it as an official language, there are many aspects to joining all types of English; as Kachru et al. (2006) claimed, *“the most vital aspects of Asia lives-our cultures, our languages, our interactional patterns, our discourse, our economics, and indeed our politics. All aspects transform our identities...these transformations are evident in a variety of contact languages and literature...”* These countries create their own language and finally have new English that is acceptable to native and non-native speakers.

Thailand, as a country where English is used as a foreign language (EFL), has incorporated English into the educational system with different degrees of success. Since 1996, English has been a compulsory subject in the curriculum at all educational levels. Its goals are to enhance students' communication skills, broaden their knowledge, facilitate access to higher education, and foster career advancement. The learning and teaching focus on grammar and communication. In both 2000 and 2008, English remained a compulsory subject in the curriculum. However, the objectives of English education shifted towards promoting communication in any foreign language, engaging with native speakers, and encouraging students to use foreign languages outside the classroom through global communities. Due to these factors, Thai English is still considered a foreign language, compared with the concept of “new English” found in other countries in Southeast Asia. In contrast, well-educated English students, foreign teachers, educators, and scholars are able to use English successfully and independently analyze its form. Among these groups of users, two frameworks have emerged for creating Thai English texts: the transfer of religious, cultural, and social elements. This framework involves several processes, including the shift of old sayings, metaphors, or fixed collocations,

translation, lexical borrowing, reduplication, and hybridization (Kachruvian as cited in Watkhaolarm, 2005, p. 145).

To answer the question, ‘Can Thai English be another variety of World Englishes?’ The answer might be, ‘it depends on the acceptance among native and non-native speakers, especially in written and spoken.’ Watkhaolarm’s (2005) study is one example of Thai English that examined discourse strategies in literary texts written by two Thai English bilingual authors, Kumut Chandrung and Pongpol Adireksarn. Although the first author’s text was written about 100 years ago and the second author’s text was written almost 71 years ago, their processes align with Kachruvian’s framework on contact literature. This study also revealed that writing strategies of the two authors can be explained by the linguistic and social conditions in which they were produced. For these points, according to Kachru (1987) as cited in Watkhaolarm (2005), the creation of bilingualism emerges from local, cultural, and stylistic strategies, allowing the writers to apply their ideas and create language in their texts. Based on this research, written Thai English has its own identity, which was accepted by both native and non-native speakers. We cannot justify that Thai English in written aspect could be only new Englishes or varieties of World Englishes. However, some Thai English signs, advertisements, and restaurant menus on the roadside in Thai communities might be identified as Thai identities and creativities because various techniques to incorporate English as an international language have been applied, such as truncated, localized, indigenized, hybridist, and loan words.

Another aspect of Thai English that is spoken cannot be justified the its varieties by accents or articulator settings. It is based on factors such as the interlocutors’ level of education, ethics, experience, and social status. In casual contexts, like English conversations on the street, people do not account for correct forms or complete sentences in communication, as seen in a conversation between a foreigner and a taxi driver. However, they can communicate successfully.

Figure 3: An Example Conversation between a Foreigner and a Taxi Driver

Source: <http://highlight.kapook.com/view/65487>

Speaking successfully without focusing on suprasegmental elements, L1 also has an impact on Thai English on the spoken side. Since it rejects some characteristics of an international language, Thai English cannot, as previously said, be a variant of Thai English in all contexts. Interestingly, Singapore English (SE), Malaysian English (ME), and Philippine English (PE) have their own varieties, both written and spoken, and native and non-native speakers also accept them. However, when English

does not belong to native countries anymore and changes its role to EIL, many aspects should be changed.

According to Jenkins (2000), *“EIL can be forced of intelligibility and identity and it concerned with spoken English; pronunciation is the common dominator, which it is one of the language features that will help speakers to preserve their L1 identity.”* From the proposes of Jenkins, English in expanding circle should be prepared well by incorporating World Englishes into speaking and listening at an early age and raising the teacher’s knowledge of EIL and ELF to transfer them to the students. The most important thing is that the teachers have to be exposed to varieties of English to share these with the students both inside and outside the classroom. When they are familiar with the variety of English, they will be accepted differences and uses English with their norms and varieties. On the other hand, if the teachers lack of knowledge and experience in English varieties, they cannot create lessons and activities to teach the students appropriately and successfully. As Kirtpatrick (2007) suggested, *“specific teaching and learning contexts and needs of learners should determine which variety of English should be taught. Each model may be appropriate for one context, but may not for another.”* His statement has supported the class with different L1 to promote their intelligibility. Another aspect that should be considered for teaching speaking and listening is testing; the teachers cannot provide the paper test for speaking examinations and force the the students to follow a script and accept the phonological features of pronunciation. The test should be flexible and encourage them to create their ideas in communication settings; the teacher just be a facilitator and give them some advice. Mutsuda (2003) presented her idea for communication testing: *“In testing, students should have evaluated their communicative effectiveness rather than solely on grammatical correctness based on native speaker norms.”* As an EFL teacher who has taught communication and class at the tertiary level, all the phonological features are faced in her context. The students have similar L1 but differences in local or dialect; thus, it influences foreign language as English. They are embarrassed to do articulation settings and produce unfamiliar sounds such as /θ/ and /ð/. Although she encourages and demonstrates the students with various kinds of teaching aids, the students often find it difficult to produce these sounds themselves; worse, they laugh at someone who makes a correct sound.

Additionally, in Thailand, a test is one of the problems in teaching English communication because of the institute’s policy to have a paper test for the final examination. It cannot justify the students’ intelligibility or encourage them to learn. Regardless, the students create class activities with role play and interactions in various situations such as shopping, asking and giving directions, eating out, and telephoning. However, all situations are based on the objectives of the curriculum. Despite having access to social networks and other media platforms that allow them to learn English at any time and from anywhere, the students still lack motivation and never think it is a benefit for their daily lives; they do not want to acquire English knowledge both inside and outside the classroom. Consequently, Thai students still lack opportunities to improve their creativity in language use and never know how people in different countries use English for communication in the globalized world.

4. Conclusion

Singapore English (SE), Malaysian English (ME), and Philippine English (PE) are just a few examples of the English varieties found in Southeast Asian countries. These English varieties have merged with the phonological features of the second language to produce distinct English variations for L2 speakers. These countries have created their own language, which is acceptable by both native and non-native speakers. Thai English, on the other hand, is regarded as a foreign language and is not recognized as a variety of World Englishes. However, by exploring the phonological features of Southeast Asian English, teachers can design more effective instruction to assist students in developing a better understanding of the pronunciation patterns, enabling them to communicate effectively and confidently in English. It is possible for people to understand more about the linguistic diversity found in Asian English-speaking communities. This understanding can promote intercultural communication by using English in a variety of ways other than standard English. Furthermore, to promote the development of English as an International Language (EIL), particularly in expanding circle countries like Thailand, a variety of English should be included in speaking and listening instruction. Teachers should have extensive knowledge of English as a Lingua Franca (ELF) and English as an International Language (EIL). Testing methodologies might place more emphasis on assessing communicative effectiveness than solely adherence to native speaker standards.

5. References

- Bautista, M. L. S. & Gonzalez, A. B. (2006). **Southeast Asian Englishes**. In B. B. Kachru, Y. Kachru & C. L. Nelson (Ed.), *The handbook of world Englishes*. Malden, Mass, 130-144. Oxford: Blackwell.
- Bautista, M. L. S. & Bolton, K. (Ed.) (2009). **Philippine English: Linguistic and Literary Perspectives (Asian Englishes Today)**. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Bolton, K. (2012). **World Englishes and Asian Englishes: A survey of the field**. In A. Kirkpatrick & R. Sussex (Ed.), *English as an International Language in Asia: Implications for Language Education*. 13-26. Springer Dordrecht.
- Cheryl, L. (2021). **English gaining ground as the language most used at home: Census**. Retrieved from <https://www.channelnewsasia.com/singapore/census-2020-more-households-speaking-english-1966731>
- Department of Statistics, Singapore. (2020). **Census of population 2020**. Retrieved from https://www.singstat.gov.sg/-/media/files/visualising_data/infographics/c2020/c2020-literacy-home-language.pdf
- Dewey, M. (2007). **English as a lingua franca: An empirical study of innovation in lexis and grammar**. Unpublished Ph.D. Thesis, King's College London.
- Gonzales, A. & Alberca, W. (1978). **Philippine English of the mass media, preliminary edition**. Manila: De La Salle University Research Council.
- Hashim, A. & Tan, R. 2012. **Malaysian English**. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/261700219_Malaysian_English

- Jenkins, J. (2000). **The phonology of English as an international language**. Oxford: Oxford University Press.
- Kachru, B. B. (1985). Standards, codification and sociolinguistic realism: English language in the outer circle. In R. Quirk and H. Widowson (Eds.), **English in the world: Teaching and learning the language and literatures**, 11-36. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kachru, B. B. (1985). **The other tongue: English across cultures**. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Kachru, B. B., Kachru, Y., & Nelson, C. L. (2009). **The handbook of world Englishes**. Malden, Mass. Oxford: Blackwell.
- Kachru, Y. & Nelson, C. L. (2006). **World Englishes in Asian contexts**. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Kirkpatrick, A. (2007). **World Englishes: Implication for international communication and English language teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Languages of Singapore. (2023). retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Languages_of_Singapore.
- Low, E. L. & Hashmi. (Eds.). (2012). **English in Southeast Asia; Features, policy and language in use**. John Benjamin's Publishing.
- Matsuda, A. (2003). **Incorporating World Englishes in teaching English as an international language**. *TESOL Quarterly*, 37(4), 719-723.
- Schneider, E. W. (2003). **Evolutionary patterns of new Englishes and the special case of Malaysian English**. *Asian Englishes*, 6(2), 44-63.
- Seidlhofer, B. (2001). Closing a conceptual gap: The case for a description of English as a lingua franca. **International Journal of Applied Linguistics**. 11(2), pp. 133-58.
- Tan, A. (2010). Right in Singapore English. **World Englishes**, 29(2): 234-256.
- Watkhaolarm, P. (2005). Think in Thai, write in English: Thainess in Thai English literature. **World Englishes**, 24(2), 145-158.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Factors Influencing Entrepreneurial Intention of
Students from Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

กุลวดี จันทรวิเชียร และ อรจันทร์ ศิริโชติ

Kunwadee Janwichian and Orachan Sirichote

หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Doctor of Business Administration Program Business Management Faculty of Economics and Business Administration

Thaksin University

E-mail: 641998025@tsu.ac.th โทร. 089-678-1803

Received 26/1/2566

Revised 17/6/2566

Accepted 19/6/2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สถิติการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.30 คณะที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ คือ วิทยาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 42 ผลการเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3.01 - 4.00 คิดเป็นร้อยละ 57 การมีประสบการณ์ทำงาน/ฝึกงาน ส่วนใหญ่ ไม่มีประสบการณ์ทำงาน/ฝึกงาน คิดเป็นร้อยละ 90.75 และมีการมีครอบครัวเป็นผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่ไม่เป็นผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 96.00 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะคิด รองลงมา คือ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมของความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ ร้อยละ 65.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สมการพยากรณ์ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ = $0.741 + 0.481 (\text{ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ}) + 0.164 (\text{การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม}) + 0.126 (\text{การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม})$

คำสำคัญ: ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม

Abstract

This research aims to compare the level of student entrepreneurial intentions. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University and to study the factors affecting student entrepreneurial intentions Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The sample group was 400 students from Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The instrument used was an online questionnaire. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. And used in the data analysis multiple regression statistical analysis. The results of the general data analysis of the

respondents revealed that most of the respondents were female. Representing 27.30 percent. Most of the faculties studying are Management Sciences. Representing 40 percent, most of them are studying in the 3rd year, representing 42 percent, most academic results are between 3.01 - 4.00, representing 57% having work experience/internship, most of them have no work experience/internship, representing 90.75% and having an entrepreneurial family Most of them are not entrepreneurs. accounted for 96% and revealed that the factors influencing the intention to become entrepreneurs of the students were attitude followed by perceived behavior control. And the support of the university and the environment respectively. Which could explain the covariance of the student's entrepreneurial intention was 65.50% with a statistical significance of 0.05, while the reference person amenability. There was no influence on the entrepreneurial intentions of the students. Entrepreneurship intention prediction equation = $0.741 + 0.481 (\text{attitude towards entrepreneurship}) + 0.164 (\text{perceived behavioral control}) + 0.126 (\text{university and environmental support})$.

Keywords: Entrepreneurial Intentions, Subjective Norms, Perceived Behavioral Control, University Support and Environment

1. บทนำ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันพบว่าบัณฑิตที่จบใหม่ ยิ่งใหม่มากยิ่งไม่มีงานทำ เพราะปัจจุบันเด็กที่จบใหม่มีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การหางานของเด็กจบใหม่จำนวนมากเป็นเรื่องที่ยาก ทำให้สถาบันการศึกษาต้องมีการแข่งขันที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นการเป็นผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น

ปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเพราะการเป็นผู้ประกอบการสามารถขับเคลื่อนธุรกิจด้วยการสนับสนุนให้เกิดสร้างให้เป็นโอกาสสำหรับธุรกิจเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ ด้วยเหตุนี้ภาครัฐจึงเล็งเห็นความสำคัญและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneurs Creation) และทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ที่มีเป้าหมายและโครงสร้างเอื้อต่อการบ่มเพาะนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ผ่านกระบวนการบ่มเพาะทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถประยุกต์นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2564) การส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการใหม่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก แต่จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่างานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการโดยเฉพาะพฤติกรรม การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งถือเป็นก้าวแรกในการประสบความสำเร็จทางธุรกิจยังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่ที่พบเห็นในปัจจุบันจะเป็นการศึกษาในเรื่องวัฒนธรรมองค์กร และผลประกอบการ (Ma, Rui and Zhong, 2022)

การเป็นผู้ประกอบการถือเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจของประเทศและเป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับการจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการทำหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์โดยใช้ทักษะทางสังคม และความก้าวหน้าทางเทคนิคแนะนำเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ผู้ประกอบการใช้ความคิดสร้างสรรค์และแนวทางที่ไม่ย่อท้อเพื่อเอาชนะความล้มเหลว ยกย่องคุณภาพของโลกด้วยนวัตกรรมและช่วยสร้างสังคมที่มั่นคงยิ่งขึ้น (นิรันดร์, 2565)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์ในการพัฒนาเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพหลังสำเร็จการศึกษา การวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามที่จะเข้าใจถึงความตั้งใจของนักศึกษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นผู้ประกอบการและเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในทางวิชาการสำหรับการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องในอนาคต

1.1 วัตถุประสงค์

- 1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.1.2 เพื่อให้นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ
- 1.1.3 เพื่อให้สถาบันการศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีงานทำ

1.2 สมมติฐานการวิจัย

- 1.2.1 ทศนคติของผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.2.2 การคล้อยตามบุคคลอ้างอิงมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.2.3 การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.2.4 การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1.3 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

- 1.3.1 ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- 1.3.2 นักศึกษาที่จะประสบความสำเร็จการศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการที่สมบูรณ์
- 1.3.3 สถาบันการศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามีงานทำ

1.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้วางแผน

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดทางจิตวิทยา สังคมโดยมีข้อสมมติว่า พฤติกรรมของมนุษย์จำนวนมากมาจากการวางแผนไว้ล่วงหน้าและดังนั้นจึงถูกกำหนดจากความตั้งใจที่มีต่อพฤติกรรมนั้น (Fishbein and Ajzen, 1975) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีที่มีอยู่เดิมโดยมีกรอบความคิดที่แคบกว่าแต่สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางกว่า ซึ่งช่วยให้เข้าใจและคาดการณ์เจตนาของผู้ประกอบการได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น โดยไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องส่วนตัว (Individual Factor) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัจจัยทางสังคม (Social Connect) ด้วย (Kruger et al., 1993) ตามทฤษฎีของ Ajzen (2001) พฤติกรรมของมนุษย์ได้รับการชี้นำโดยข้อพิจารณาสามประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผลที่อาจตามมาหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ของพฤติกรรมหรือความเชื่อเชิงพฤติกรรม (Behavior Beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานของผู้อื่นหรือความเชื่อเชิงบรรทัดฐาน (Subjective Belief) และสุดท้ายคือความเชื่อเกี่ยวกับการมีอยู่ของปัจจัยที่อาจส่งเสริมหรือขัดขวางการผลงานของพฤติกรรมหรือความเชื่อในการควบคุม (Control Belief) ดังนั้น ตามข้อเสนอของ Ajzen (1991)

ใน TPB ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavior Intention) จะถูกกำหนดโดยสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหลักสามประการ ได้แก่ ทักษะที่มีต่อพฤติกรรม การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม

ทัศนคติการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (Attitude toward the Behavior : ATB) หมายถึง ระดับที่บุคคลมีการประเมินพฤติกรรมที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจ (Ajzen, 1991) เป็นระดับความรู้สึกความเชื่อหรือแนวโน้มที่บุคคลมีต่อการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ทัศนคติอาจเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ส่วนบุคคลซึ่งเป็นโครงสร้างทางจิตวิทยาที่มีความซับซ้อนและมีผลต่อความคิดและพฤติกรรม (นันทพร และขวัญกมล, 2562) ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการคิดที่ทำให้รู้สึกว่ายากหรือง่ายหรือไม่อยากเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการเชิงบวก ก็จะเกิดเจตนาหรือความตั้งใจ (Intentions) ที่เป็นผู้ประกอบการ (พิชามญชุ์, 2554) (พิมพิกา และวิชญพงษ์, 2562) ในปัจจุบันเยาวชน นิสิต/นักศึกษา ได้ซึมซับและสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจได้จากหลายช่องทาง ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความรู้สึกและทัศนคติในเชิงบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการ

การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง (Subjective Norms : SN) หมายถึง การรับรู้ถึงความกดดันจากสังคมเพื่อกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ (Ajzen, 1991) ความกดดันนั้นอาจมาจากสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน คู่สมรส และบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น หากกระทำตนเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน หรือการกระทำนั้นไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม จะส่งผลให้บุคคลรู้สึกไม่สบายใจและเกิดความกดดัน (เกศินี, 2552) ความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีอิทธิพลเหล่านั้นจะยอมรับหรือไม่ยอมรับพฤติกรรมของตน เช่น การเริ่มต้นธุรกิจใหม่ ส่วนองค์ประกอบที่สองคือแรงจูงใจ ในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานดังกล่าวและความเต็มใจที่จะประพฤติตามความคาดหวังของผู้มีอิทธิพลเหล่านั้นและยึดมั่นตามบรรทัดฐานนั้น (Krueger et al., 2000) ถ้าการคล้อยตามบุคคลอ้างอิง เป็นแรงบวกเกี่ยวกับความปรารถนาของผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มต้นในการเริ่มต้นธุรกิจ แล้วแรงกดดันทางสังคมการกระทำเช่นนั้นจะเข้มแข็ง (Ajzen, 1991) การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง สะท้อนอิทธิพลของค่านิยมและทัศนคติทางสังคมและพบว่าเป็นหนึ่งในอุปสรรคต่อนวัตกรรม (Sanchez-Escobedo et al., 2011)

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control : PBC) หมายถึง เป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความง่าย หรือความยากลำบากในการดำเนินการพฤติกรรมที่สำคัญหนึ่ง การที่บุคคลมีพลังในการใช้ความพยายามในทำพฤติกรรมหนึ่งมากเพียงใดและสามารถควบคุมพฤติกรรมที่ทำได้มากเพียงใด (Bandura et al., 1980) กล่าวได้ว่า พฤติกรรมของคนที่มีความมั่นใจที่เกิดจากความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้นคาดว่าจะการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม จะมีส่วนช่วยในการการคาดเดาความตั้งใจมากกว่าผลกระทบจากส่วนอื่น ๆ การรับรู้ของบุคคลสามารถวัดได้ด้วย 2 วิธี (Ajzen, 1991)

1. การวัดการรับรู้ในการควบคุมพฤติกรรมทางตรง เป็นการสะท้อนถึงความรู้สึกของกลุ่มคนที่มีความยากง่ายในพฤติกรรมนั้น ๆ
2. การวัดการรับรู้ในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม เป็นความเชื่อของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมจากประสบการณ์ของคนที่รู้จักประเมินผลรวมของความเชื่อจากข้อคำถามที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรม

ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ความตั้งใจ (Intention) เป็นปริมาณของความพยายามที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อประพฤติตนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือแสดงพฤติกรรมเฉพาะตามที่เขาคิดตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจถือเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดของพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล (Ajzen, 1991) การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ความสนใจกับความความตั้งใจของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial intention) ตลอดจนการเพิ่มความรู้และทักษะของแต่ละบุคคลเช่นกัน

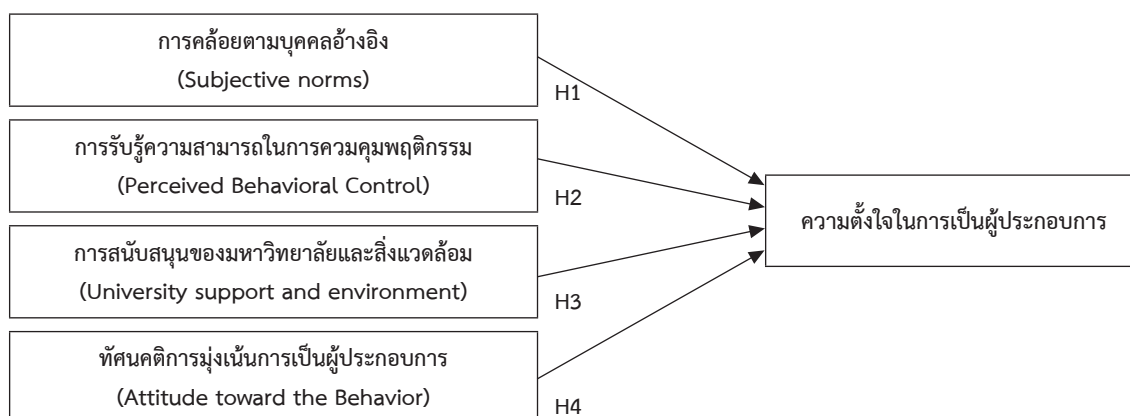
ความตั้งใจของผู้ประกอบการ ถูกนิยามว่า เป็นสภาวะจิตสำนึกที่เพิ่มขึ้นซึ่งบุคคลปรารถนาที่จะเริ่มต้นธุรกิจใหม่หรือสร้างค่านิยมหลักใหม่ในองค์กรที่มีอยู่ (Remeikiene et al., 2013) เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าบุคคลมีเจตนาในการทำ

ธุรกิจและการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการเป็นผลมาจากการตัดสินใจของเขา (Van Gelderen et al., 2008) ได้นิยามการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นทัศนคติที่มีพื้นฐานหลักสองด้านได้แก่ ความตั้งใจและความสามารถของบุคคลในการค้นหาระบุ และรวมถึงการใช้ประโยชน์จากโอกาส ดังนั้น ก่อนที่บุคคลจะสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ จำเป็นต้องมีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการก่อน ซึ่งหมายความว่าพวกเขาต้องมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าในการเป็นผู้ประกอบการ (Krueger and Brazeal, 1994) ในมุมมองทางจิตวิทยาสังคม ความตั้งใจเป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่วางแผนไว้ได้ดีที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีที่สุดในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต (Kautonen et al., 2015) ดังนั้น ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ จึงสามารถนิยามได้ว่าเป็นสภาพทางจิตใจของบุคคลที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างธุรกิจใหม่ (Prodan and Drnovsek, 2010) และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการของการเป็นผู้ประกอบการ (Lee and Wong, 2004)

ปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการ (University support and environment) การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม หมายถึง มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการกระตุ้นในการเป็นผู้ประกอบการพบว่ามหาวิทยาลัยในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ แม้ว่าก่อนหน้านี้จะไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ ในการศึกษาที่ได้พยายามสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการกับทัศนคติของผู้ประกอบการ (Rohit, 2016) (Johannisson, 1991) (Autio et al. 1997) ยังเน้นย้ำผลกระทบของการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ พร้อมด้วยทรัพยากรและกลไกสนับสนุนอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการ นักวิจัยคนอื่น ๆ ยังพบว่า มหาวิทยาลัยมีกลไกการสนับสนุนมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการ ในทำนองเดียวกัน การสำรวจโดย Autio et al. (1997) เปิดเผยว่าการเลือกการประกอบอาชีพนั้นจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ภาพลักษณ์ของผู้ประกอบการและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาถึงการขาดการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เชื่อมโยงสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยและการสนับสนุนนักศึกษาความตั้งใจของผู้ประกอบการ นักวิจัยได้นำกรอบที่แนะนำโดย Kraaijenbrink et al. (2010) ในการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสามารถให้การสนับสนุนสำหรับทัศนคติของผู้ประกอบการ และ สัมพันธ์กับการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม

จากแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมของผู้ประกอบการตามทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้วางแผนข้างต้น ทางผู้วิจัยจะนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมของผู้ประกอบการตามทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้วางแผน ตามแนวคิดของ (Lumpkin and Dess, 1996) มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและถูกใช้ในการวัดความสำเร็จขององค์การมาอย่างแพร่หลาย และทางผู้วิจัยเห็นว่ามีเหมาะสมที่จะนำไปศึกษาวิจัยเพื่อวัดความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชต่อไป

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

2. วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวนประชากรทั้งหมด 7,641 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2565) ดังนั้นจึงใช้วิธีการคำนวณจำนวนประชากรโดยใช้สูตรของ Yamane' (1973) ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีข้อคำถามคัดกรองจากการทบทวนวรรณกรรม โดยเลือกตัวอย่างนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณสมบัติเป็นนักศึกษาตามชั้นปีที่ศึกษา และ คณะที่เรียนในการตอบคำถามการวิจัย แล้วดำเนินการเก็บแบบสอบถามจนได้ตัวอย่างครบจำนวน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่กำลังศึกษา ชั้นปีการศึกษา สาขาวิชา ผลการเรียน ประสบการณ์ทำงาน/ฝึกงาน และ ข้อมูลของครอบครัวในการเป็นผู้ประกอบการ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ลักษณะเป็นแบบสอบถามใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความเห็น	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับความเห็น	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับความเห็น	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับความเห็น	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับความเห็น	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.3.1 ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ได้แก่ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence : IOC) โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 แสดงว่ามีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถนำไปใช้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีค่า IOC มากกว่า 0.60

2.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งการประเมินความเที่ยงตรงสัมประสิทธิ์แอลฟาได้มีการพิจารณา

จากเกณฑ์การประเมินความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ผลการทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม พบว่า ตัวแปรทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ 0.904 , 0.911 , 0.935 , 0.970 และ 0.918 ตามลำดับ ดังนั้นในการหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ถือว่ามาตรวัดที่ใช้นี้มีความน่าเชื่อถือได้ในระดับดี

2.3.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามตอนที่ 1 และค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3

2.4.2 สถิติเชิงอนุมานใช้การวิเคราะห์ที่ใช้การวิเคราะห์สถิติการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบสมมติฐาน

3. ผลการศึกษา

3.1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 อายุ 21 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 38 สาขาวิชาส่วนใหญ่เป็นด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 คณะที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ คือ วิทยาการจัดการ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ผลการเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3.01 - 4.00 จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57 การมีประสบการณ์ทำงาน/ฝึกงาน ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ทำงาน/ฝึกงาน จำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 90.75 และการมีครอบครัวเป็นผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่ไม่เป็นผู้ประกอบการ จำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ	4.09	0.80	มาก
(1) การเป็นผู้ประกอบการถือเป็นความได้เปรียบมากกว่าเสียเปรียบ	4.12	0.76	มาก
(2) ฉันมีโอกาสและมีทรัพยากรที่ฉันต้องการสามารถที่เริ่มธุรกิจของตนเองได้	4.03	0.83	มาก
(3) การเป็นผู้ประกอบการจะสร้างความพึงพอใจให้กับฉัน	4.12	0.80	มาก
(4) ในบรรดาทางเลือกอาชีพต่าง ๆ ฉันจะเลือกเป็นผู้ประกอบการเท่านั้น	3.97	0.85	ปานกลาง
(5) การมีธุรกิจเป็นของตนเองถือเป็นความสำเร็จอย่างสูงในชีวิตของฉัน	4.23	0.80	มาก
ด้านการคล้อยตามบุคคลอ้างอิง	4.04	0.84	มาก
(1) คนในครอบครัวที่คิดว่าฉันควรจะเริ่มทำธุรกิจ	4.08	0.85	มาก
(2) เพื่อนที่ดีที่สุดของฉันคิดว่าฉันควรจะเริ่มทำธุรกิจได้ด้วยตนเองในอนาคต	4.04	0.83	มาก
(3) บุคคลที่ฉันรู้จัก สนับสนุนให้ฉันเริ่มทำธุรกิจของตนเอง	4.01	0.87	มาก
(4) หากฉันตัดสินใจที่จะเริ่มทำธุรกิจ ทุกคนที่ฉันสนทนากับจะเห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น	4.06	0.82	มาก

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม	4.11	0.77	มาก
(1) การเริ่มต้นธุรกิจ และทำให้ประสบความสำเร็จจะเป็นเรื่องที่ภูมิใจสำหรับฉัน	4.28	0.69	มาก
(2) ฉันสามารถควบคุมกระบวนการสร้างธุรกิจได้	4.10	0.75	มาก
(3) ฉันรู้รายละเอียดการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อการเริ่มต้นธุรกิจ	4.07	0.79	มาก
(4) การพัฒนาแนวคิดทางธุรกิจเป็นสิ่งที่ฉันต้องการ	4.13	0.78	มาก
(5) การหาทุนเพื่อเริ่มธุรกิจไม่ใช่เป็นสิ่งที่ยากสำหรับฉัน	4.01	0.86	มาก
ด้านการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม	4.10	0.82	มาก
(1) หลักสูตรเสนอวิชาเลือกเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ	4.09	0.82	มาก
(2) สนับสนุนการเสนองานโครงการที่เน้นผู้ประกอบการ	4.12	0.86	มาก
(3) สนับสนุนการเสนอการฝึกงานด้านผู้ประกอบการ	4.09	0.83	มาก
(4) สนับสนุนการจัดสัมมนาและเวิร์คช็อปเรื่องผู้ประกอบการ	4.11	0.80	มาก
(5) สนับสนุนการจัดการแข่งขันแผนธุรกิจและกรณีศึกษาสำหรับผู้ประกอบการ	4.10	0.80	มาก
ด้านความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ	4.14	0.79	มาก
(1) ฉันเตรียมตัวที่จะเริ่มทำธุรกิจที่มีศักยภาพ	4.14	0.75	มาก
(2) จุดมุ่งหมายในอาชีพของฉันคือการเป็นผู้ประกอบการ	4.13	0.75	มาก
(3) ถ้าฉันพยายามที่จะเริ่มทำธุรกิจ ฉันจะมีโอกาสอย่างสูงที่จะประสบความสำเร็จได้	4.19	0.80	มาก
(4) มีความเป็นไปได้สูงมากที่ฉันจะเริ่มทำธุรกิจเป็นของตนเอง	4.09	0.83	มาก
(5) ฉันจะใช้ความพยายามอย่างสูงในการสร้างและรักษาธุรกิจของฉันไว้	4.25	0.73	มาก
(6) ฉันเลือกที่จะเป็นผู้ประกอบการมากกว่าที่จะเป็นพนักงานบริษัทต่าง ๆ หรือรับราชการ	4.07	0.87	มาก
(7) ฉันมีความคิดที่จริงจังอย่างมากในการเริ่มธุรกิจของตัวเอง	4.13	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ พบว่าการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.11) รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.10) ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย 4.09) และการคล้อยตามบุคคลอ้างอิง (ค่าเฉลี่ย 4.04) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.14)

3.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปร ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ตัวแปร	การวิเคราะห์ผลทางสถิติ						
	b	S.E.	BETA	t	p	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.741	.126		5.887	.000		
ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ	.481	.061	.488	7.947	.000	.229	4.363
การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง	.059	.048	.068	1.246	.213	.293	3.417
การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม	.164	.068	.165	2.423	.016	.186	5.363
การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม	.126	.046	.143	2.749	.006	.322	3.110
R = .811 , R ² = .658 , Adj.R ² = .655 , SEE = .378							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 3.110 ถึง 5.363 และค่า Tolerance ของตัวแปรทั้งหมดอยู่ระหว่าง .186 ถึง .322 ซึ่งไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ต่อการวิเคราะห์ถดถอยพหุ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ (DW) ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .811 และสามารถร่วมกับพยากรณ์ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ได้ร้อยละ 65.80 ($R^2 = .658$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .378

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .488, .165 และ .143 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการคล้อยตามบุคคลอ้างอิงไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

สมการพยากรณ์ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการสามารถเขียนในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ = $0.741 + 0.481$ (ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ) + 0.164 (การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม) + 0.126 (การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม)

4. สรุปและอภิปรายผล

4.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” มีข้อพบสำคัญที่สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ รองลงมา คือ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมของความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ ร้อยละ 65.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่การคล้อยตามบุคคลอ้างอิง ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

4.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยการทดสอบตามข้อสมมติฐานข้อที่ 1-4 จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดในกรอบความคิดจะมีนัยสำคัญตามสมมติฐานบางตัวเท่านั้น เรียงจากค่าที่ส่งอิทธิพลที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการมากไปน้อย ได้แก่ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ รองลงมา คือ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ จะเห็นว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการยังเป็นตัวทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ เช่น ผลการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่าหากนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ ได้รับการสนับสนุนหรือกำลังใจจากบุคคลสำคัญ มีการรับรู้ในความสามารถของตนเองในระดับสูง อยู่ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในระดับสูงและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ นักศึกษาผู้นั้นจะมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .488, .165 และ .143 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการคล้อยตามบุคคลอ้างอิงไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันการทำนายของตัวแปรทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้โดย Paço et al., (2011) Remeikiene et al., Kaseorg and

Raudsaar (2013) and Saraih et al., (2017) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังยืนยันถึงอิทธิพลของการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Ferreira et al., (2012) Krithika and Venkatachalam (2014) and Saraih et al., (2018) การวิจัยสนับสนุนอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่รับรู้ต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับงานของ Kidwell and Jewell (2010) Peg et al., (2012) and Whidya (2017) นอกจากตัวแปรที่ได้จากทฤษฎี TPB แล้ว งานวิจัยนี้ยังได้รับหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนอิทธิพลของข้อมูลส่วนบุคคล โดยผลการวิจัยยืนยันว่าปัจจัยอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนและสอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตของ Schlaegel and Koenig (2013) Sieger, Philipp and Erik Monsen (2015) and Cano et al. (2017) นอกจากนี้ยังผลการศึกษายืนยันประสบการณ์ที่ผ่านมามีต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งหมายความว่าถ้านักศึกษาที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองในการเป็นผู้ประกอบการมากเท่าไร นักศึกษานั้นๆ จะมีแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการที่สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ซึ่งรวมถึงงานของ Driessen and Zwart (2007) Souitaris et al., (2007) Basu and Virick (2008) Kaseorg and Raudsaar (2013) and Rudhumbu et al., (2016) และสอดคล้องงานวิจัยของนิรันดร์ (2565) เรื่องที่ศึกษา ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีผลการศึกษาว่าการทดสอบสมมติฐาน พบว่าในภาพรวมทัศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในระหว่างการเป็นนักศึกษามีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยค่านิยมส่วนบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษานี้ ช่วยให้มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีข้อมูลที่สามารถใช้ในการพัฒนาโปรแกรมด้านความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมให้แก่นักศึกษา

4.3 ข้อเสนอแนะ

การนำเสนอในตอนนี้นำผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ และ (2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรกำหนดนโยบายเพิ่มเติมให้มีการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนาระบบนิเวศเพิ่มหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การสนับสนุนการฝึกงานด้านการเป็นผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาสร้างทางเลือกและวางแผนเป้าหมายการเป็นผู้ประกอบการในอนาคตได้
2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการอบรมด้านการจัดทำแผนธุรกิจ และจัดกิจกรรมประกวดแผนธุรกิจ หาผู้สนับสนุนทุนและให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการสร้างธุรกิจเป็นของตนเองได้
3. บุคคลใกล้ชิดของนักศึกษา เช่น ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ ควรปลูกฝังการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ นักศึกษาสามารถเริ่มทำธุรกิจของตนเองได้ในอนาคต และการเป็นผู้ประกอบการไม่ใช่เป็นเรื่องยากสำหรับนักศึกษา

4.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเท่านั้น ผู้วิจัยข้อเสนอแนะให้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สายอุดมศึกษา และสายอาชีวศึกษา ให้มีความหลากหลายและแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปสู่กลุ่มที่อยู่ในช่วงอายุอื่น กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อให้ได้มีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรมีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ปัจจัยที่นักศึกษาที่มีความเห็นต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

5. เอกสารอ้างอิง

- เกศินี จุฑาวิจิตร. 2552. ศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ 2551. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชาญชัย พรหมมี และ สิริมา นาคสาย. 2563. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนิสิตหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการมหาวิทยาลัยพะเยา. *Journal of Business Administration and Social Sciences Ramkhamhaeng University*, 3(3), 65-80.
- นันทพร เขียนดวงจันทร์ และขวัญกมล ดอนขวา. 2562. ทศนคติ และความตั้งใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ในการซื้อสินค้าผ่านไลน์. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 13(2), 58-78.
- นิรันดร์ ทัพไชย. 2565. ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 27(1), 111-142.
- พิชามญช์ อุดลวิทย์. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. *วารสารนักบริหาร*, 31(1), 256-260.
- พิมพ์ิกา พูลสวัสดิ์ และวิชญพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์. 2562. อิทธิพลของปัจจัยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่มีต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. *วารสารบริหารธุรกิจ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 10(2), 50-61.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 2565. รายงานสถิติจำนวนนิสิตปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2565.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม. 2564 “การส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ” สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2565.
- Ajzen, I. (1991). *The Theory of Planned Behavior. Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten, M., & Ulfstedt, T. (1997). Entrepreneurial intent among students: testing an intent model in Asia, Scandinavia and USA, 133-147.
- Bandura, A., Adams, N. E., Hardy, A. B., & Howells, G. N. (1980). Tests of the generality of self-efficacy theory. *Cognitive therapy and research*, 4(1), 39-66.
- Basu, A., & Virick, M. (2008). Assessing entrepreneurial intentions amongst students: A comparative study. In *VentureWell. Proceedings of Open, the Annual Conference* (p. 79). National Collegiate Inventors & Innovators Alliance.
- Driessen, M. P., & Zwart, P. S. (2007). The entrepreneur scan measuring characteristics and traits of entrepreneurs. Available from Internet: < [http://www.necarbo.eu/files/E-scan% 20 MAB% 20Article. pdf](http://www.necarbo.eu/files/E-scan%20MAB%20Article.pdf).
- Ferreira, J. J., Raposo, M. L., Rodrigues, R. G., Dinis, A., & Do Paco, A. (2012). A model of entrepreneurial intention: An application of the psychological and behavioral approaches. *Journal of small business and enterprise development*.
- Johannisson, B. (1991). University training for entrepreneurship: Swedish approaches. *Entrepreneurship & Regional Development*, 3(1), 67-82.
- Kautonen, T., Van Gelderen, M., & Tornikoski, E. T. (2013). Predicting entrepreneurial behaviour: a test of the theory of planned behaviour. *Applied economics*, 45(6), 697-707.
- Kraaijenbrink, J., Spender, J. C., & Groen, A. J. (2010). The resource-based view: A review and assessment of its critiques. *Journal of management*, 36(1), 349-372.

- Kidwell, B., & Jewell, R. D. (2010). **The motivational impact of perceived control on behavioral intentions.** *Journal of Applied Social Psychology*, 40(9), 2407-2433.
- Krithika, J., & Venkatachalam, B. (2014). **A study on impact of subjective norms on entrepreneurial intention among the business students in Bangalore.** *IOSR Journal of Business and Management*, 16(5), 48-50.
- Krueger, N., Reilly, M., Carsrud, A. (2000). **Competing Models of Entrepreneurial Intention.** *Journal of Business Venturing*, 15, 411-432
- Lee, S. H., & Wong, P. K. (2004). **An Exploratory Study of Technopreneurial Intentions: A Career Anchor Perspective.** *Journal of Business Venturing*, 19, 7-28.
- Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). **Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance.** *Academy of management Review*, 21(1), 135-172.
- Ma, Xifang, Zhengyun Rui, and Genyuan Zhong. (2022). **How large entrepreneurial-oriented companies breed innovation: the roles of interdepartmental collaboration and organizational culture.** *Chinese Management Studies*.
- Prodan, I., & Drnovsek, M. (2010). **Conceptualizing academic-entrepreneurial intentions: An empirical test.** *Technovation*, 30(5-6), 332-347.
- Remeikiene, R., Dumciuvienė, D., Startienė, G. (2013). **Explaining Entrepreneurial Intention of University Students: The Role of Entrepreneurial Education, Active Citizenship by Knowledge Management & Innovation: Proceedings of the Management, Knowledge and Learning International Conference 2013, ToKnowPress.**
- Rudhumbu, N., Sivotwa, D., Munyanyiswa, T., & Mutsau, M. (2016). **Attitudes of students towards entrepreneurship education at two selected higher education institutions in Botswana: A critical analysis and reflection.** *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(2), 83-83.
- Sánchez, A.C. (2014). **The Role of Personal Values in the Entrepreneurial Process.** Ph.D. Thesis, Barcelona University.
- Saraih, U. N., Aris, A. Z. Z., Mutalib, S. A., Ahmad, T. S. T., Abdullah, S., & Amlus, M. H. (2018). **The influence of self-efficacy on entrepreneurial intention among engineering students.** In *MATEC Web of Conferences* (Vol. 150, p. 05051). EDP Sciences.
- Schlaegel, C., & Koenig, M. (2014). **Determinants of entrepreneurial intent: A meta-analytic test and integration of competing models.** *Entrepreneurship theory and practice*, 38(2), 291-332.
- Sieger, P., & Monsen, E. (2015). **Founder, academic, or employee? A nuanced study of career choice intentions.** *Journal of Small Business Management*, 53, 30-57.
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A. (2007). **Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intention of science and engineering students? The effect of learning, inspiration and resources.** *Journal of Business venturing*, 22(4), 566-591.
- Van Gelderen, M., Brand, M., van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E., & van Gils, A. (2008). **Explaining entrepreneurial intentions by means of the theory of planned behaviour.** *Career Development International*, 13(6), 538-559.

การศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

A Study of Service Marketing Strategies of Long - Term Care Service Institution for the Elderly in Urban Areas and Bangkok

ขจรจิตร ธารสาร

Khajornjit Thanasarn

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Business Administration and Information Technology,

Rajamangala University of Technology Tawan-ok

E-mail: khajornjit_th@mutto.ac.th

Received 8/11/2564

Revised 10/6/2566

Accepted 16/6/2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้กำหนดรูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุ (ที่ไม่เคยใช้บริการสถานดูแลผู้สูงอายุ) ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ในการ วิเคราะห์ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และกลยุทธ์ตลาดบริการ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติเชิงอนุมานเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดย เลือกใช้สถิติ Independent sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สถิติ F-Test และใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ด้วยวิธีการเลือกแบบลำดับขั้น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีช่วงอายุระหว่าง 60 - 64 ปี อาชีพในปัจจุบัน คือ ทำอาชีพหน่วยงานราชการ มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีสถานภาพสมรส ในส่วนปัจจัยด้านจิตวิทยา พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นเป็นอันแรก ในด้านบุคลิกภาพ โดยกล่าวว่า บุตรหลาน และคนอื่น ๆ ในสังคม ต้องมองเข้ามา แล้วรู้สึก ว่า ผู้สูงอายุอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุอย่างมีความสุข และกลยุทธ์ตลาดบริการ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นเป็นอันแรก ในด้านบุคลากร โดยกล่าวว่า เจ้าหน้าที่ในสถานดูแลผู้สูงอายุควรผ่านการอบรม การดูแลผู้สูงอายุทุกคนรวมถึงหมอ และพยาบาล ควรมีอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุ ในส่วนของผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพ และลักษณะครอบครัว ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ และอาชีพไม่พบนัยสำคัญ ทางสถิติในส่วนของปัจจัยจิตวิทยา ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านความเชื่อ และทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ ของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมืองและ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันปัจจัยจิตวิทยา ด้านการรับรู้ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ตลาดบริการ สถานบริการดูแล ผู้สูงอายุ

Abstract

Research on the study of Service Marketing Strategies of Long-Term Care Service Institution for the Elderly in urban areas and Bangkok used quantitative method. The sample size used for this study was the elderly (who never used the service of an elderly care institution) in urban areas and Bangkok. The researcher used the purposive sampling method. The research tool was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were descriptive statistics and inferential statistics. Demographic factors, psychological factors and service marketing strategies were analyzed by using frequency, percentage, average statistics, and standard deviation. Inferential statistics were used to test hypotheses and the test statistics were independent sample T-Tests, One-Way ANOVA: Analysis of Variance using F-Test statistic and Multiple Linear Regression analysis by Stepwise method. The results of the questionnaire found that most of the samples were female. The age range was between 60 - 64 years old. The current occupation was government service, having income between 20,001 - 30,000 Baht, bachelor's degree, and marital status. In terms of psychological factors, it was found that most of the elderly respondents give the first opinion in personality, saying that children and others in society must look at and feel elderly people are happy in the elderly care institution. In terms of service marketing strategies, it was found that most of the elderly respondents give the first opinion in personnel, saying that the staff in the elderly care institution should be trained to take care of all the elderly, including doctors and nurses, and should be available in the elderly care institution. The results showed that elderly with demographic characteristics of different age, income, education, status, and family characteristics affecting the service marketing strategies of long-term care institution for the elderly in urban areas and Bangkok are significantly different. Conversely, gender and occupation are not statistically significant. In terms of psychological factors, perception, learning, beliefs and attitudes, and personality of the elderly influencing the service marketing strategies of long-term care institution for the elderly in urban areas and Bangkok are statistically significant. On the other hand, the psychological factor of motivation is not statistically significant.

Keywords: service marketing strategies, service care institution, elderly

1. บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ และการแพทย์ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินชีวิตของประชากรโลก ส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่มีอายุยืนยาวมากยิ่งขึ้น บวกกับปัญหาอัตราการเจริญพันธุ์ลดน้อยลง ทำให้หลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ (Aging society)” ซึ่งหมายถึง ประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมด ขณะที่หลายประเทศ ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศในแถบยุโรป และประเทศญี่ปุ่นได้เข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged society)” ซึ่งหมายถึง ประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุมากกว่า 65 ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด โดย United Nations Population Fund คาดการณ์ในปี ค.ศ. 2001 - 2100 จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ เนื่องจากโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละประเทศจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการแพทย์ (United Nations Population Fund, 2012) ซึ่งในประเทศไทยจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 11.7 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 23.0 ล้านคน

ในปี พ.ศ. 2590 (United Nation, 2015) ปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทย มีประมาณ 13 ล้านคน หรือร้อยละ 19 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และจากการประเมินด้วยแบบสอบถามการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐานที่จัดทำขึ้นโดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวอีกว่ากลุ่มผู้สูงอายุบางส่วนเป็นผู้สูงอายุที่ต้องการผู้ดูแล ซึ่งในปี พ.ศ. 2557 มีประมาณ 3 แสนคน จากผู้สูงอายุทั้งหมดประมาณ 10 ล้านคน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ยังมีการรายงานภาพรวมสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” ในปี พ.ศ. 2564 โดยจะมีประชากรผู้สูงอายุเป็น ร้อยละ 20 ของประชากรในประเทศทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559)

จากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุขึ้น ในหลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสการเติบโตของธุรกิจดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย และเนื่องจากเดิมที่สังคมไทยเป็นสังคมที่ลูกหลานดูแลพ่อแม่ แม่ ปู่ย่า ตายาย โดยผู้ดูแลผู้สูงอายุมักเป็นผู้หญิง (Chandeovwit, 2013) แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้การดูแลผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้หญิงมากขึ้น ดังนั้น ในอนาคตการที่จะมีลูกหลานเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอไม่น่าจะเป็นไปได้ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2557) นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่ต้องการผู้ดูแล คือ ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่ประสบปัญหาการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบสอบถามการประเมินการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน หรือ Activities of Daily Living (ADL) ที่จัดทำขึ้นโดย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย, 2557) ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุจึงเติบโตมากยิ่งขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ข้อมูลจากมูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาผู้สูงอายุไทย และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ปัจจุบันมีผู้ประกอบการธุรกิจดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 800 ราย แบ่งเป็น นิติบุคคล จำนวน 273 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.12 พუნจตะเบียนรวม 1,534.30 ล้านบาท และบุคคลธรรมดา จำนวน 527 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.88 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560) แม้ว่าปัจจุบันธุรกิจดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนมากยังเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ไปจนถึงขนาดกลาง แต่ก็มีโอกาสและความน่าสนใจในการลงทุน เนื่องจากมีตลาดรองรับขนาดใหญ่ทั้งจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุภายในประเทศเอง และกลุ่มผู้สูงอายุจากต่างประเทศ อัตราที่เพิ่มขึ้นของธุรกิจดูแลผู้สูงอายุพบว่าสถานบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เริ่มได้รับความสนใจจากผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า มีจำนวนสถานบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวทั้งหมด 138 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.28 อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยร้อยละ 43.48 เป็นสถานบริบาล สถานสงเคราะห์คนชราให้บริการทุกระดับความต้องการการดูแล (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2552) สถานดูแลยังครอบคลุมบริการ การช่วยเหลือกิจวัตรประจำวันพร้อมทั้งติดตามดูแลสุขภาพเบื้องต้น เช่น บ้านพักคนชรา สถานที่ให้การช่วยเหลือในการดำรงชีวิต สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล สถานบริบาล สถานดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นต้น จากบริการที่ครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุ ทำให้สถานดูแลผู้สูงอายุระยะยาว มักตอบโต้ภัยต่อความต้องการของผู้สูงอายุมากที่สุดในตอนนี้

จากการเติบโตของธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลกระทบตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ และปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลกระทบทางการตลาดของสถานบริการดูแลระยะยาวที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อผลกระทบตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.1.3 เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของสถานบริการดูแลระยะยาวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.2 ขอบเขตของการวิจัย

1.2.1 **ขอบเขตด้านเนื้อหา:** การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร โดยครอบคลุมไปถึงปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และกลยุทธ์การตลาดบริการ

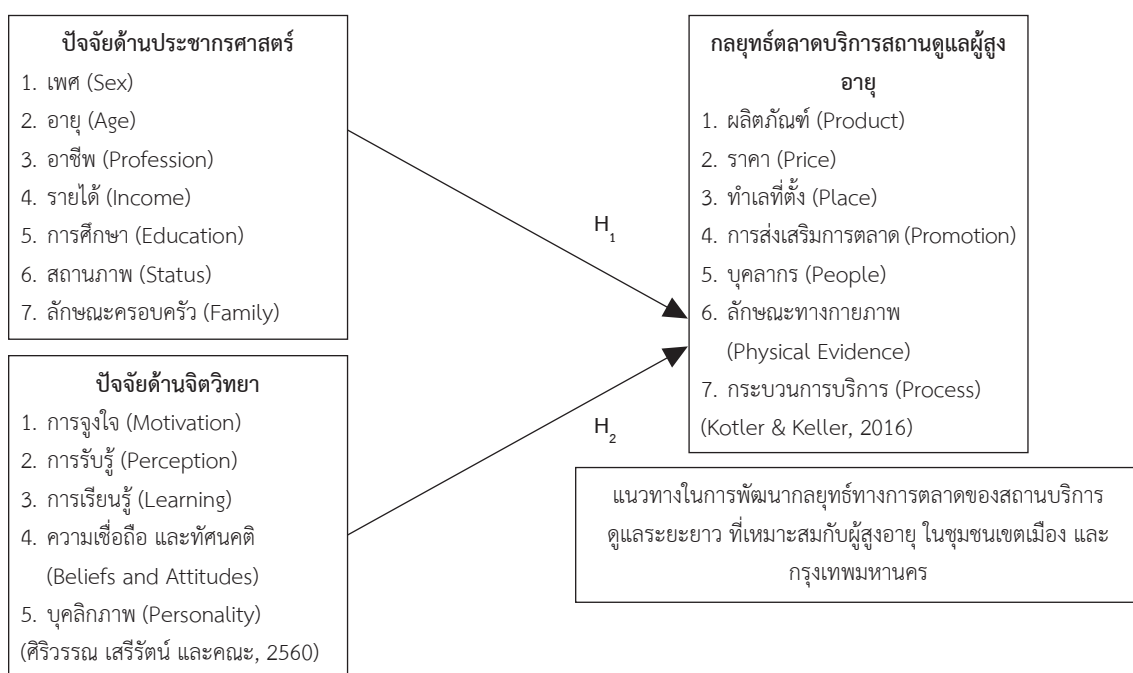
1.2.2 **ขอบเขตด้านประชากร:** ผู้สูงอายุทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.2.3 **ขอบเขตด้านเวลา:** ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2564

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

1.3.2 ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดรูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 **ประชากรกลุ่มตัวอย่าง:** ผู้สูงอายุ (ที่ไม่เคยใช้บริการสถานดูแลผู้สูงอายุ) ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร เนื่องจากไม่สามารถทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน การคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากรโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความผิดพลาดที่ยอมให้เกิด 5% หรือ 0.05 จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มอีก 15 คน รวมเป็น 400 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check-List) และแบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale)

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย: ทำการตรวจสอบแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยแต่ละข้อต้องมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5 จากนั้นทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาต้อง ไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงอยู่ในเกณฑ์ที่ความเชื่อถือ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามให้ครบถ้วนตามจำนวน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกแจกแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุทั่วไปที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร โดยทำการเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านจิตวิทยา และกลยุทธ์ตลาดบริการ โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) สถิติตค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล (2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยเลือกใช้สถิติ Independent sample t-test ในการทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัว ที่เป็นอิสระต่อกัน โดยทดสอบสมมติฐานปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ จำแนกตามเพศ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA : Analysis of Variance) โดยใช้สถิติ F-Test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกรณีตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม 1 ตัว ประกอบด้วย ตัวแปรย่อยมากกว่า 2 ตัว เพื่อทดสอบสมมติฐานปัจจัยประชากรศาสตร์ จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะ และลักษณะครอบครัว ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการ และใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) เป็นสถิติเพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลายตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ด้วยวิธีการ Stepwise เพื่อทดสอบสมมติฐานในปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการ

3. ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเมือง และกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยเป็น 5 ส่วน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 234 คน คิดเป็น ร้อยละ 58.50 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 60 - 64 ปี จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25 อาชีพในปัจจุบัน หรือก่อนเกษียณ ทำอาชีพหน่วยงานราชการ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 มีสถานภาพสมรส จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.75 ลักษณะครอบครัวอาศัยอยู่กับคู่สมรส และบุตร จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อปัจจัยด้านจิตวิทยา

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ (N = 400)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การจูงใจ (Motivation)	4.06	.89	เห็นด้วย	2
2. การรับรู้ (Perception)	3.99	.89	เห็นด้วย	5
3. การเรียนรู้ (Learning)	4.03	.87	เห็นด้วย	3
4. ความเชื่อ และทัศนคติ (Beliefs and Attitudes)	4.00	.89	เห็นด้วย	4
5. บุคลิกภาพ (Personality)	4.11	.88	เห็นด้วย	1
รวม	4.02	.90	เห็นด้วย	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.02$ S.D. = .90) เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรกใน ด้านบุคลิกภาพ และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย โดย ด้านการจูงใจ ($\bar{x} = 4.06$ S.D. = .89) ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า ท่านจะเลือกสถานดูแลผู้สูงอายุที่ทำให้ตัวท่านรู้สึกถึงความปลอดภัยในการอยู่อาศัย เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.42$) ด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.99$ S.D. = .89) ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานดูแลผู้สูงอายุควรมีความน่าสนใจมากกว่านี้ เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.26$) ด้านการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.03$ S.D. = .87) ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า ท่านพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในสถานดูแลผู้สูงอายุ หากสิ่งเหล่านั้นทำให้ท่านมีความสุข เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.27$) ด้านความเชื่อ และทัศนคติ ($\bar{x} = 4.00$ S.D. = .89) ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า สถานดูแลผู้สูงอายุควรให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อทำให้ความเชื่อ และทัศนคติเดิม ๆ ในทางลบลดน้อยลง หรือจางหายไป เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.28$) และ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 4.11$ S.D. = .88) ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า บุตรหลาน และคนอื่น ๆ ในสังคม ต้องมองเข้ามาแล้วรู้สึกว่า ผู้สูงอายุอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุอย่างมีความสุข เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.38$)

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อกลยุทธ์ตลาดบริการ

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	ความคิดเห็นของผู้สูงอายุ (N = 400)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านผลิตภัณฑ์ และบริการ (Product)	4.42	.86	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3
2. ด้านราคา (Price)	4.37	.88	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4
3. ด้านทำเลที่ตั้ง (Place)	4.06	.91	เห็นด้วย	6
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.87	.96	เห็นด้วย	7
5. ด้านบุคลากร (People)	4.55	.83	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
6. ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)	4.47	.79	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2
7. ด้านกระบวนการ (Process)	4.36	.85	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
รวม	4.28	.88	เห็นด้วย	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมกลยุทธ์ตลาดบริการของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.28$ S.D. = .88) เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากร และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ และ

บริการ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.42$ S.D = .86) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า สถานดูแลผู้สูงอายุควรได้รับมาตรฐาน และได้รับการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.59$) ด้านราคา อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.37$ S.D = .88) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า สถานดูแลผู้สูงอายุควรชี้แจงรายละเอียดราคาให้ชัดเจน เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.55$) ด้านทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.06$ S.D = .91) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า ทำเลที่ตั้งควรอยู่ในที่ที่บุตรหลานสามารถมาเยี่ยมท่านได้สะดวก เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.43$) ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.87$ S.D = .96) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า ท่านคิดว่าการโฆษณาควรมีมากกว่านี้ในทุก ๆ ช่องทาง เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.16$) ด้านบุคลากร อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.55$ S.D = .83) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า เจ้าหน้าที่ในสถานดูแลผู้สูงอายุควรผ่านการอบรมการดูแลผู้สูงอายุทุกคน รวมไปถึงหมอ และพยาบาล ควรมีอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุ เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.58$) ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.47$ S.D = .79) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า บริเวณภายใน และภายนอก ควรมีความสะอาดเรียบร้อย เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.72$) และด้านกระบวนการ อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{x} = 4.36$ S.D = .85) โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเห็นว่า ควรมีวัน และเวลาที่ชัดเจน ที่บุตรหลานสามารถเข้ามาเยี่ยมผู้สูงอายุได้ เป็นอันดับแรก ($\bar{x} = 4.46$)

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร โดยเลือกใช้การวิเคราะห์ Independent sample T-Test และการวิเคราะห์ One - way ANOVA โดยใช้สถิติ F-Test

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ลักษณะประชากรศาสตร์	สถิติที่ใช้	T/F	sig	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. เพศ (Sex)	T-Test	-1.007	0.315	ไม่แตกต่าง
2. อายุ (Age)	F-Test	3.22	0.02*	แตกต่าง
3. อาชีพ (Profession)	F-Test	2.00	0.07	ไม่แตกต่าง
4. รายได้ (Income)	F-Test	3.168	0.01*	แตกต่าง
5. การศึกษา (Education)	F-Test	5.774	0.00*	แตกต่าง
6. สถานภาพ (Status)	F-Test	9.035	0.00*	แตกต่าง
7. ลักษณะครอบครัว (Family)	F-Test	5.729	0.00*	แตกต่าง

*ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพ และลักษณะครอบครัว ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทางกลับกันผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านเพศ และอาชีพ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) เป็นสถิติเพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลายตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ด้วยวิธีการ Stepwise

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยด้านจิตวิทยา	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig
	B	Std. Error	β		
ค่าคงที่	1.180	0.139		8.473	0.000**
การจงใจ (x_1)	-.010	0.041	-0.011	-0.241	0.809
การรับรู้ (x_2)	.099	0.037	0.105	2.639	0.009*
การเรียนรู้ (x_3)	.249	0.037	0.253	6.752	0.000**
ความเชื่อ และทัศนคติ (x_4)	.222	0.040	0.240	5.483	0.000**
บุคลิกภาพ (x_5)	.357	0.044	0.384	8.141	0.000**

R = 0.813, R² = 0.661, Adjusted R² = 0.657, SE (est.) = 0.342, Sig = 0.000(*), F = 152.038, Durbin-Watson = 1.737

*ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

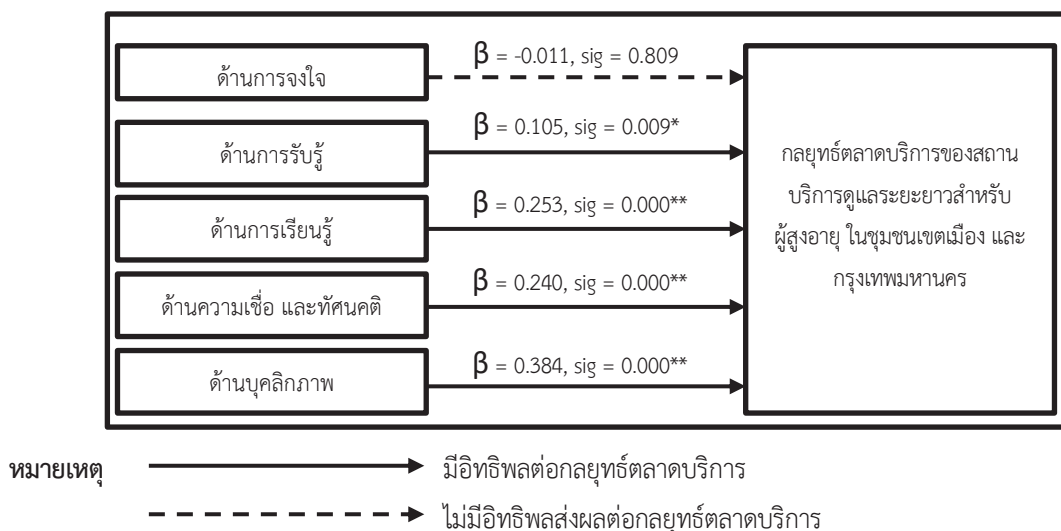
**ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาระดับนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าปัจจัยจิตวิทยา ด้านการรับรู้ ส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยจิตวิทยา ด้านการเรียนรู้ ด้านความเชื่อ และทัศนคติ และ ด้านบุคลิกภาพ ส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยจิตวิทยาทั้ง 4 ด้าน ข้างต้น เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเมือง และกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณา พบว่า ปัจจัยจิตวิทยา ด้านบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร มากที่สุด ($\beta = 0.384$) รองลงมาเป็น ด้านการเรียนรู้ ($\beta = 0.253$) ด้านความเชื่อ และทัศนคติ ($\beta = 0.240$) และด้านการรับรู้ ($\beta = 0.105$) ซึ่งสามารถสรุปเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$Y = 1.180 - 0.011(x_1) + 0.105(x_2) + 0.253(x_3) + 0.240(x_4) + 0.384(x_5)$$

จากสมการพยากรณ์สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ 0.813 และสามารถอธิบายผลจากสมการได้ร้อยละ 66.1 (R² = 0.661)

ดังนั้นการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) ผลการวิจัยโดยรวมพบว่าปัจจัยจิตวิทยา ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านความเชื่อ และทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ ของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ในทางกลับกันปัจจัยจิตวิทยา ด้านการจงใจ ของผู้สูงอายุไม่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร

4. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเมือง และกรุงเทพมหานคร โดยสามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 คน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 60 - 64 ปี อาชีพในปัจจุบัน หรือก่อนเกษียณ ทำอาชีพหน่วยงานราชการ มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 108 คน มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรส และลักษณะครอบครัวอาศัยอยู่กับคู่สมรส และบุตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2560) พบว่าบุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน มีความต้องการในสินค้า และบริการที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มวัยรุ่น จะชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่ และชอบสินค้าประเภทแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะสนใจสินค้าเกี่ยวกับสุขภาพ และความปลอดภัย

ผลการศึกษาปัจจัยจิตวิทยา พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมปัจจัยจิตวิทยาของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับเห็นด้วย และเมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ **ด้านบุคลิกภาพ** โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า บุตรหลานและคนอื่น ๆ ในสังคม ต้องมองเข้ามาแล้วรู้สึก ว่า ผู้สูงอายุอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเล็ก สมบัติ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และธนิชานต์ ศักดาพร (2554) ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประโยชน์กับการพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจในประเทศไทย ที่ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity Theory) เรื่องของการปรับตัวทางสังคมของผู้สูงอายุ กล่าวคือ การที่ผู้สูงอายุจะมีความสุขในบั้นปลายชีวิตได้นั้น มีผลมาจากบุคลิกภาพ และรูปแบบของการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลที่มีมาแต่เดิมซึ่งเชื่อว่า ผู้สูงอายุจะปรับตัวได้ดี และมีความสุขในบั้นปลายชีวิตได้นั้น ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ และการมีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาในอดีต

ผลการศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการ พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมกลยุทธ์ตลาดบริการของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ **ด้านบุคลากร** โดยผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ในสถานดูแลผู้สูงอายุควรผ่านการอบรมการดูแลผู้สูงอายุทุกคน รวมไปถึงหมอ และพยาบาล ควรมีอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kirsty et al. (2021) ได้ศึกษาการทำความเข้าใจพฤติกรรมของพนักงาน

ที่ส่งเสริมคุณภาพสำหรับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานดูแลระยะยาว ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำมีอิทธิพลสำคัญต่อวิธีการที่จะใช้กับทรัพยากรขององค์กร โดยพนักงานที่เพียงพอถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกับความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่จำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการ และ Shin, So & Park, Jeong (2017) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานดูแลระยะยาว พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ภาวะสุขภาพ และระดับการพยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญ ส่วนตัวแปรส่วนบุคคล การปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ การใช้วาจาที่ไม่ดีของเจ้าหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายใน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยังไม่ได้คาดการณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ในด้านอายุ รายได้ การศึกษา สถานะ และลักษณะครอบครัว ที่แตกต่างกันส่งผลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alex Jingwei He & Kee-Lee Chou (2017) ที่ศึกษาความต้องการสำหรับการบริการสถานบริการดูแลระยะยาวที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้สูงอายุ เป็นการตรวจสอบแผน และความคาดหวังสำหรับบริการสถานบริการดูแลระยะยาวของผู้สูงอายุวัยกลางคน และผู้สูงอายุ 1,613 คน ในเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้วยข้อมูลที่รวบรวมจากการสำรวจทางโทรศัพท์ พบว่า พบว่าลักษณะประชากรมีผลกระทบต่อทุกด้านของความต้องการสถานบริการดูแลระยะยาว และการวางแผนในระดับที่แตกต่างกัน นอกจากนั้น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2560) ยังพบว่าบุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกัน มีความต้องการในสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น กลุ่มวัยรุ่น จะชอบทดลองสิ่งแปลกใหม่ และชอบสินค้าประเภทแฟชั่น ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะสนใจสินค้าเกี่ยวกับสุขภาพ และความปลอดภัย เป็นต้น

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยจิตวิทยา ในด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านความเชื่อ และทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ ของผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยจิตวิทยา ด้านบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ตลาดบริการ มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยุต รัชตะวรรณ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครจากผู้สูงอายุ 400 คน พบว่า ปัจจัยจิตวิทยาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลงานวิจัยการศึกษากลยุทธ์ตลาดบริการของสถานบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ในชุมชนเขตเมือง และกรุงเทพมหานคร นอกจากข้อมูลที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทางด้านคุณภาพประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาการตลาดบริการของสถานบริการในส่วนพื้นที่ของจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากว่าในแต่ละปีนั้นจำนวนผู้สูงอายุมีเพิ่มขึ้นทุกปี ในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน ถ้าหากว่ามีการพัฒนาตลาดบริการที่เหมาะสมในแต่ละเขตพื้นที่แล้ว จะถือว่าเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของกลุ่มผู้สูงอายุให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมหน่วยงานทางด้านกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา หรือสร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม และเพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) สามารถนำไปต่อยอดในการปรับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติตามวาระ

5. เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้าพาณิชย์ เร่งแก้ปัญหาลูกค้าเคลมธุรกิจดูแลผู้สูงอายุในไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2564: http://www.dbd.go.th/ewt_news.php?nid=469404775 &filename =Template_Design_Temp_Sub. Retrieved from <https://www.dbd.go.th/>
- กรมอนามัย. (2557). **สมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- ชยุต รัชตะวรรณ. (2559). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการดูแลผู้สูงอายุเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ (การบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร): มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตรรัตน์ เสาร์เรือน และกนกกาญจน์ เสน่ห์นมะหุต. (2562). **การวิเคราะห์แบบจำลองเชิงโครงสร้างของการตัดสินใจเลือกใช้บริการศูนย์ดูแลในกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer)**. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562. <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/MBASBJ/article/view/11955>
- พิสิษฐ์ พิริยาพรณ และคณะ. (2558). **การพัฒนามาตรฐานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในศูนย์การให้บริการแบบพักค้าง**. วารสารบูรพาเวชสาร Vol. 2 No. 1 (2015): JANUARY-JUNE 2015 <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/BJmed/article/view/119286>
- เล็ก สมบัติ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และธนิกานต์ ศักดาพร. (2554). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพเชื่อมโยงกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในประเทศไทย**. สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). **การศึกษาผลลัพธ์ทางสุขภาพ และความเป็นธรรมทางสุขภาพ**. กรุงเทพฯ: วितูรย์การปก.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2552). **บูรณาการระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เจพรีน 2.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). **การบริหารการตลาดยุคใหม่ (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- Alex Jingwei He and Kee-Lee Chou. (2017). **Long-term care (LTC) planning is important in helping the older people tackle their future needs better**. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Chandeovwit, W. (2013). **Social and economic aspects of the elderly in Thailand**. Malaysian Journal of Economic Studies, 50(2):193-206.
- Cochran, W. G. (1997). **Sampling Techniques** (3rd ed). New York: John Wiley & Sons.
- Kirsty, H., Carl, T., Antony, A., Paul, E., Claire, G., Barbara, H., et al. (2021). **Understanding the staff behaviours that promote quality for older people living in long term care facilities: A realist review**. International Journal of Nursing Studies, Volume 117.
- Mignani, V., Ingravallo, F., Mariani, E., & Chattat, R. (2017). **Perspectives of older people living in long-term care facilities and of their family members toward advance care planning discussions: a systematic review and thematic synthesis**. Clinical interventions in aging, 12, 475-484. <https://doi.org/10.2147/CIA.S128937>
- Praewpran Seetisarn. (2017). **Exploring the Key Issues Affecting the Adoption of Health Care Services for the Elderly in Bangkok**. Mahidol University: Bangkok.

- Shin, So & Park, Jeong. (2017). **Factors Influencing Quality of Life of Elderly Residents in Long-term Care Facilities**. Journal of Korean Gerontological Nursing. 19. 113-124. 10.17079/jkgn.2017.19.2.113.
- United Nation. (2015). **World populations ageing 2015**. New York: Author.
- United Nations Population Fund. (2012). **Ageing in the twenty-first century: A celebration and a challenge**. New York: Author.

การประยุกต์ใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม สำหรับศึกษาพฤติกรรมเชิงปกปิด
ของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Applications of Randomized Response Techniques
to the Study of Sensitive Behaviors among Applies Statistics Students
in Faculty of Science at Ubon Ratchathani Rajabhat University

ขจิตา สมเนตร¹ และ ตระหนัก สมเนตร²

Kajita Somnate¹ and Tranuk Somnate²

¹ สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² สาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹ Department of Statistics, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University

² Department of Microbiology, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: kajita.m@ubru.ac.th โทร. 089-2712304

Received 11/10/2565

Revised 13/6/2566

Accepted 18/6/2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม สำหรับศึกษาพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณค่าสัดส่วนพฤติกรรมเชิงปกปิด ของนักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของกรีนเบิร์กและคณะ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมเชิงปกปิดใน 7 ประเด็น ได้แก่ การดื่มสุรา (สัดส่วน 0.8571) การทุจริตในการสอบ (สัดส่วน 0.7991) การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา (สัดส่วน 0.7232) การทุจริตเรื่องเงินถ้ามีโอกาส (สัดส่วน 0.5759) การสูบบุหรี่ (สัดส่วน 0.4375) การเล่นเกมพนัน (สัดส่วน 0.4241) การขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น (สัดส่วน 0.2813) และพบว่านักศึกษาไม่มีพฤติกรรมเชิงปกปิดใน 2 ประเด็น ได้แก่ การดูสื่อลามก (สัดส่วน 0.2723) และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดผิดกฎหมาย (สัดส่วน 0.2009) ตามลำดับ

คำสำคัญ: เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม พฤติกรรม พฤติกรรมเชิงปกปิด

Abstract

The objective of the research on applications of randomized response techniques to the study of sensitive behaviors among applies statistics students in Faculty of Science at Ubon Ratchathani Rajabhat University is to estimate the proportion about sensitive behaviors by applications of randomized response techniques. The sample are 28 applies statistics students in Faculty of Science at Ubon Ratchathani Rajabhat University. The tool of this research is questionnaire of sensitive behaviors.

The results showed that there were sensitive behaviors: drinking alcohol (proportion 0.8571), exam fraud (proportion 0.7991), sex with fellow student (proportion 0.7232), money fraud (proportion

0.5759), smoking (proportion 0.4375), gambling (proportion 0.4241), stealing property (proportion 0.2813) and we found that the students had no sensitive behavior: watching porn (proportion 0.2723) and narcotic drug use (proportion 0.2009).

Keywords: Randomized Response Techniques, Behaviors, Sensitive Behaviors

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้สภาพแวดล้อมในสังคมไทยได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องระบบข้อมูลข่าวสาร จากสื่อที่ก้าวหน้า การกลั่นกรองอย่างเหมาะสม ตลอดจนการระบาดของวัฒนธรรมตะวันตก เกิดการลอกเลียนแบบมากขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องระบบความคิด ค่านิยม รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะการคบเพื่อนต่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์แบบเสรีมีมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคตมีแนวโน้มที่จะรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากขึ้น ทำให้พวกเขาเหล่านั้นเกิดความผิดพลาดในเรื่องทางเพศสัมพันธ์ อาจก่อให้เกิดปัญหาในการเรียน เช่น ไม่สนใจการเรียน การเที่ยวในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดปัญหาทางสังคม คือ ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการทำแท้ง ปัญหายาเสพติด จนอาจก่อให้เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด จิตใจ และอารมณ์ เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง ชอบทดลองหาประสบการณ์แปลกใหม่และต้องการเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน แต่ยังมีขาดประสบการณ์ในการดำรงชีวิต จึงทำให้วัยรุ่นและเยาวชนมีโอกาสเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เหล่านี้ได้ง่าย ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสภาพปัญหาสังคมในภาพรวมของประเทศ และปัญหาดังกล่าวถือว่าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศอย่างมาก

การดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด เป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญของวัยรุ่นทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ทั้งนี้แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่วัยรุ่นนิยมใช้มากที่สุด การศึกษาวิจัยต่าง ๆ พบว่า เด็กที่ดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุน้อยมีโอกาสเกิดปัญหาพฤติกรรมมากขึ้น รวมทั้งการนำไปสู่การใช้สารเสพติดอื่น ๆ เด็กที่ดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มจะสูบบุหรี่ และเด็กที่สูบบุหรี่ก็มีแนวโน้มจะดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเช่นกัน (Brenner and Collins, 1998) นอกจากนี้การดื่มแอลกอฮอล์ยังเพิ่มโอกาสที่จะเกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ความรุนแรง อุบัติเหตุ และพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกในรูปของการขบขี้ที่ไม่ปลอดภัย พฤติกรรมก้าวร้าว การต่อสู้ทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกาย เป็นต้น (National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism, 2006) การศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลายด้านกับการดื่มแอลกอฮอล์และภาวะความผิดปกติจากการดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ความไม่มั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ เพศและเอกลักษณ์ทางเพศ ระดับเซวาร์ปัญญา แรงกดดันจากเพื่อน ครอบครัวและความสัมพันธ์ (Karam, Kypri and Salamoun, 2007) การดื่มสุราและการใช้บุหรี่หรือสารเสพติดอื่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท การขบขี้/ต่อสู้ การขบขี้ในลักษณะแข่งขัน การใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การลักทรัพย์ ความรู้สึก/อารมณ์ซึมเศร้า ความคิดอยากฆ่าตัวตาย การถูกทำร้ายโดยคู่รัก และถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ (Brenner and Collins, 1998; Assanangkornchai, Muekthong and Intanont, 2009; Saingam, Assanangkornchai and Geater, 2012) และพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ก็อาจส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อเนื่องไปในอนาคต เช่น การออกจากการศึกษา กลางคัน การตั้งครบก่อนวัยอันควร เป็นต้น (Ellickson, Tucker and Klein, 2001)

นอกจากนี้ พฤติกรรมการเล่นการพนันและการเล่นเกมออนไลน์มีแนวโน้มของปัญหามากขึ้น วัยรุ่นมีแนวโน้มเล่นการพนันมากขึ้น และอายุที่กลุ่มเยาวชนเริ่มเข้าสู่วงการพนันก็น้อยลง คนไทยร้อยละ 77.1 เคยเล่นการพนัน ในจำนวนนี้เป็นนักพนันที่อายุต่ำกว่า 24 ปี ร้อยละ 4.1 และร้อยละ 63 ของผู้เล่นการพนันเริ่มเล่นการพนันครั้งแรกอายุไม่เกิน 24 ปี โดยการพนันที่นิยมเล่นมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ หว่ยใต้ดิน รองลงมาคือ สลากกินแบ่งรัฐบาล การพนัน

ในบ่อนและการเล่นพนันฟุตบอล (พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, 2554) นอกจากนี้ มีการศึกษาที่พบว่าเด็กและเยาวชนจำนวนมากเล่นการพนันฟุตบอล เช่นเดียวกับการเล่นเกมออนไลน์ของเด็กไทยซึ่งปัญหามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความสะดวกในการเข้าถึงเกมออนไลน์ แรงดึงดูดของเกมที่มีความสวยงาม สนุกเพลิดเพลิน เนื้อหาท้าทาย ผู้เล่นสามารถพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนในเกมออนไลน์ได้ แม้ว่าจะนั่งเล่นอยู่ที่บ้าน แรงจูงใจจากสื่อที่เป็นผลจากการกระตุ้นทางธุรกิจ ซึ่งการพนันส่งผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการทางสมอง โดยพบว่า เมื่อเด็กหมกมุ่นกับการพนัน สมองส่วนกลางที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์จะถูกกระตุ้นตลอดเวลา เด็กหรือวัยรุ่นที่หมกมุ่นกับการพนันจะส่งผลต่อระบบคิดและพฤติกรรมทักษะในการใช้ชีวิตลดลง มีโอกาสที่จะนำไปสู่การเป็นหนี้ ภาวะซึมเศร้า การติดเหล้าหรือยาเสพติด และพฤติกรรมความรุนแรงอื่น ๆ ได้มากขึ้น ซึ่งมีการศึกษาพบว่า การทำสิ่งไม่เหมาะสมของเยาวชนที่ติดพนัน ได้แก่ ปล้นชิงทรัพย์ หรือล่อลวงเงินจากคนใกล้ชิด ทำร้ายร่างกายคนใกล้ชิด ขายทรัพย์สินใช้หนี้พนัน ขายบริการทางเพศและพยายามฆ่าตัวตาย ตลอดจนการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย (ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2553)

สถิติสาธารณสุขโดยกระทรวงสาธารณสุข รายงานว่าในปี พ.ศ. 2556 เยาวชนไทยช่วงอายุระหว่าง 15 ถึง 19 ปี มีการตั้งครรรค์ในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้นและมีอัตราการคลอดสูงถึงร้อยละ 47 ซึ่งสูงกว่าอีกหลายประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังพบว่า แม่วัยรุ่นมีอายุน้อยที่สุดเพียง 8 ปี และพ่อวัยรุ่นมีอายุน้อยที่สุด 10 ปี พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันของวัยรุ่นส่งผลให้แนวโน้มการตั้งครรรค์เพิ่มสูงขึ้นและส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรรค์ที่ไม่ได้ตั้งใจ นำมาซึ่งการทำแท้งโดยผิดกฎหมายที่เสี่ยงต่ออันตรายและอาจเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ยังพบโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่น เช่น การติดเชื้อเอชไอวี (HIV) เอชพีวี (HPV) และพบการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในอัตราที่สูงขึ้น (Kanato and Saranrittichai, 2006; Chantapanichkul and Chawanpaiboon, 2013) ผลการศึกษาของศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค รายงานการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มนักเรียน พบการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเพิ่มขึ้นแต่อัตราการใช้ถุงยางอนามัยอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นและเยาวชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เสริมสร้างความรู้ให้มีเจตคติที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อช่วยยับยั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน

การใช้ยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น ยังเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทย เป็นปัญหาที่สร้างความกังวลให้กับทุกคน เพราะไม่เพียงแต่ประเทศจะต้องสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่สุดของประเทศ ปัญหายาเสพติดยังนำมาซึ่งปัญหาอื่นอีกมากมาย ทั้งในแง่สังคม เช่น การก่ออาชญากรรม ปล้น ฆ่า เกิดปัญหาส่วนบุคคลในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น ปัญหาทางจิต ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สาเหตุในการใช้สารเสพติดของกลุ่มวัยรุ่นมีหลายสาเหตุด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความคึกคะนองของช่วงวัย เพื่อนชักชวน เกิดปัญหาความรัก มีปัญหาส่วนตัวได้รับความกดดันในการเรียน ฯลฯ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการใช้สารเสพติดของกลุ่มเด็ก เยาวชน และวัยรุ่นมากที่สุดพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้เด็ก เยาวชนและวัยรุ่นเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุดคือ ชุมชนและสังคม หากเด็ก เยาวชนหรือกลุ่มวัยรุ่นได้อยู่ในสังคมหรือชุมชนที่ดี ทุกคนมุ่งมั่นกับการเรียน มีเป้าหมายในชีวิตที่จะพัฒนาตัวเองให้พร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต ก็จะทำให้เด็ก เยาวชน และวัยรุ่นเหล่านั้นเลือกที่จะปฏิเสธไม่ใช้ยาเสพติด แต่เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่ามันคงเป็นไปได้ไม่ได้ที่เด็ก เยาวชนและวัยรุ่นจะได้อยู่ในสังคมที่ดีทุกคน สิ่งสำคัญคือ สถาบันครอบครัว ต้องคอยมอบความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจให้กับเด็ก ไม่สร้างแรงกดดันและคาดหวังสูงจนเกินไป

ปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่นและเยาวชนในสังคมยุคปัจจุบัน ทั้งปัญหาในด้านพฤติกรรมทางเพศ การเสพยาเสพติด การเล่นเกมพนัน และพฤติกรรมความไม่ซื่อสัตย์ เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายควรให้ความสนใจร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว แต่การเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงของกลุ่มวัยรุ่นอาจทำได้ไม่มากนัก ประกอบกับข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเชิงปกปิด (Sensitive Behavior) จึงทำให้ผู้ตอบอาจจะรู้สึกอึดอัดใจและไม่เต็มใจที่จะตอบคำถามหรืออาจตอบคำถามไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเชิงปกปิด มัก

จะเกิดปัญหาขึ้นเมื่อมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว คำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย ผิดจารีตประเพณี พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากการยอมรับของสังคมหรือคำถามที่มีผลต่อภาพลักษณ์ของผู้ตอบคำถาม ในลักษณะดังกล่าวเรียกว่า คำถามปกปิด (Sensitive Question) ซึ่งเป็นคำถามที่มีผลด้านความไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) ของผู้ตอบและจะพบว่าผู้ตอบมักจะตอบในเชิงบวกหรือปฏิเสธที่จะตอบคำถามหรือตอบคำถามไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลการวิจัย ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่มีความถูกต้องและขาดความน่าเชื่อถือ (Tourangeau and Yan, 2007)

การศึกษางานวิจัยเชิงพฤติกรรมมีความจำเป็นที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยส่วนใหญ่มักมีการใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์ เป็นต้น และมักพบปัญหาเมื่อมีการถามคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ การกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือคำถามที่สร้างความลำบากใจให้แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่น คุณเคยเล่นการพนันหรือไม่ คุณเคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสหรือไม่ คุณเคยทำแท้งหรือไม่ หรือเป็นคำถามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกว่า เป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งคำถามในลักษณะดังกล่าว เรียกว่า คำถามเชิงปกปิด (Sensitive Question) ซึ่งเป็นคำถามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มักจะตอบในเชิงบวกหรือปฏิเสธที่จะตอบคำถามเพราะเกรงว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายชื่อเสียง จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนที่ไม่ได้เกิดจากการสุ่มตัวอย่าง (non-sampling error) ส่งผลให้ข้อมูลที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ และตัวประมาณที่ได้มีความเอนเอียง (Biased Estimator) จึงมีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม (Randomized Response Technique) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับคำถามเชิงปกปิด

เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม (Randomized Response Technique) ถูกคิดค้นขึ้นโดย Warner (1965) สำหรับการแก้ปัญหาเกี่ยวกับคำถามปกปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ตรงความเป็นจริงมากที่สุด โดยให้ผู้ตอบหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ใช้เครื่องมือสุ่ม (Randomizing Device) เพื่อสุ่มเลือกคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามของเรื่องปกปิดที่ต้องการศึกษาและคำถามเชิงนิเสธของคำถามปกปิด ผู้ตอบจะต้องตอบคำถามที่เลือกจากเครื่องมือสุ่มที่ได้ว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” โดยที่ผู้สัมภาษณ์ จะไม่ทราบว่าคุณตอบนั้นมาจากคำถามใด ลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามตามความเป็นจริงได้มากขึ้น (Bouza, Carmelo and Pasha, 2010) จากนั้นใช้วิธีการทางสถิติเกี่ยวกับทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Theory) ประมาณค่าสัดส่วนของประชากรที่มีลักษณะเชิงปกปิดที่แท้จริง (สุวรรณา ปันมณี, 2551) ต่อมา Greenberg, Abul-El, Simmons and Horvitz (1969) ได้เสนอเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มสำหรับคำถามที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันซึ่งเรียกว่า Alternate Question Randomized Technique หรือ Unrelated Question Randomized Technique โดยที่คำถามแรกยังเป็นคำถามที่มีลักษณะปกปิดเหมือนเดิม มีส่วนคำถามที่สองจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่ไม่ใช่คำถามที่มีลักษณะปกปิด เช่น “คุณเกิดวันเสาร์ใช่หรือไม่” การถามในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สบายใจในการตอบมากขึ้น สำหรับการตอบคำถามจะใช้เครื่องมือ สุ่มเลือก ซึ่งมีวิธีคล้าย ๆ กับวิธีของวอร์เนอร์ แล้วนำผลทั้งหมดไปประมาณค่าสัดส่วนที่แท้จริง ซึ่งเทคนิคนี้อาจจะทราบหรือไม่ทราบสัดส่วนของประชากรที่มีลักษณะไม่ปกปิดก็ได้ นอกจากเป็นเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มสำหรับคำถามที่มีลักษณะปกปิดที่ใช้กับข้อมูลเชิงคุณภาพแล้ว ยังได้คิดค้นเทคนิคและประยุกต์ใช้เมื่อข้อมูลที่น่าสนใจเป็นคำถามที่มีลักษณะปกปิด ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกันกับข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ แต่จะให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามเป็นเชิงปริมาณ แทน เช่น คำถามแรกเป็นคำถามปกปิด คือ “คุณเคยแต่งงานมาแล้วกี่ครั้ง” ส่วนคำถามที่สองเป็น คำถามทั่ว ๆ ไป คือ “คุณคิดว่าคนที่มียศเงินเดือนประจำควรมีลูกกี่คน” และในการตั้งคำถามทั่ว ๆ ไปที่ไม่มีลักษณะปกปิดคำตอบควรจะเป็นไปในทางเดียวกันกับคำถามที่มีลักษณะปกปิด เพื่อความถูกต้องของข้อมูลที่ได้และผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้ไว้วางใจในเครื่องมือด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจนำเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มสำหรับการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรที่มีลักษณะเชิงปกปิดเพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น แล้วนำเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มไปใช้ในการเก็บข้อมูลที่มีลักษณะเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา พฤติกรรมของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ในด้านพฤติกรรมทางเพศ การเสพ

ยาเสพติด การเล่นเกมพนัน และพฤติกรรมความไม่ซื่อสัตย์ เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมเชิงปกปิดที่ไม่ถูกต้อง แล้วนำผลการสำรวจที่ได้มาใช้ในการเกิดประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยควบคุมดูแลและหาแนวทางในการป้องกันและปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประมาณค่าสัดส่วนพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยเทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของกรีนเบิร์กและคณะ

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

1.3.1 เข้าใจและประยุกต์ใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของกรีนเบิร์กและคณะ ได้อย่างเหมาะสมกับข้อมูลที่มีลักษณะเชิงปกปิด

1.3.2 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์เชิงปกปิดของนักศึกษา

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างง่าย (Stratified Simple Random Sampling) กำหนดให้ชั้นปีเป็นชั้นภูมิ (Stratum) โดยก่อนที่นักศึกษาจะตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมสัมพันธเพื่อให้นักศึกษารู้สึกเป็นกันเองและยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เข้าใจตรงกันก่อนแจกแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดแบบสุ่ม

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่การวิจัย (Inclusion criteria) ดังนี้

1. เป็นนักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์ทุกชั้นปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง
2. สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทย
3. ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย (Exclusion criteria) ดังนี้

1. ไม่ยินดีให้ข้อมูลในการวิจัย

1.4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา และพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. วิธีการศึกษา

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแก่นักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาข้อสรุปต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามนี้ จะใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของกรีนเบิร์กและคณะ (Greenberg, Abul-El, Simmons and Horvitz, 1969) ซึ่งจะมีแบบสอบถาม 2 ชุด โดยแต่ละชุดคำถามจะใช้คำถามเหมือนกัน จะแตกต่างกันตรงเครื่องมือตอบสนองการสุ่ม 2 ชนิดที่มีโอกาสในการที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะสุ่มได้คำถามที่มีลักษณะเชิงปกปิดแตกต่างกัน โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา เกรดเฉลี่ย สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ซึ่งเป็นคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงปกปิด จำนวน 9 ข้อ โดยแต่ละข้อจะใช้สองคำถาม คือ คำถามหนึ่งเป็นคำถามเชิงปกปิด ส่วนอีกคำถามหนึ่งเป็นคำถามทั่วไปซึ่งไม่มีลักษณะปกปิด ผู้ตอบจะเลือกตอบเพียงหนึ่งคำถามจากสองคำถามนี้ โดยสุ่มและตอบตามความจริงว่า “ใช่” หรือ “ไม่ใช่”

ในการสุ่มจะสุ่มโดยใช้ตารางที่เป็นเครื่องมือตอบสนองการสุ่ม มีลักษณะคล้ายตารางหมากกรุกภายในช่อง ☒ และ ☐ จนเต็มตารางโดยความน่าจะเป็นในเครื่องมือตอบสนองเชิงสุ่มชุดที่ 1 ผู้ที่สุ่มจะสุ่มได้ช่อง ☒ (p_1) เท่ากับ 0.66 ความน่าจะเป็นที่ผู้สุ่มจะสุ่มได้ช่อง ☐ ($1-p_1$) เท่ากับ 0.34 และในเครื่องมือตอบสนองเชิงสุ่มชุดที่ 2 ผู้ที่สุ่มจะสุ่มได้ช่อง ☒ (p_2) เท่ากับ 0.34 ความน่าจะเป็นที่ผู้สุ่มจะสุ่มได้ช่อง ☐ ($1-p_2$) เท่ากับ 0.66

ในการตอบคำถามแต่ละประเด็นนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ตอบจะต้องใช้เครื่องมือตอบสนองเชิงสุ่มเพื่อเลือกคำถามก่อนที่จะตอบทุกครั้ง โดยผู้ตอบจะสุ่มบล็อกสี่เหลี่ยมจากตารางสุ่ม ถ้าสุ่มได้ ☒ จะตอบคำถาม ☒ และถ้าสุ่มได้ ☐ จะตอบคำถาม ☐ โดยให้ตอบความจริงเฉพาะข้อที่สุ่มได้เท่านั้น การตอบคำถามด้วยวิธีดังกล่าวผู้ถามจะไม่ทราบว่าเป็นนักศึกษาผู้ตอบ ตอบจากคำถามข้อสี่ดำหรือสีขาว ดังนั้นผู้ตอบจะตอบได้อย่างอิสระและตอบคำถามตามความเป็นจริง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลด้วยคำถามเชิงปกปิด

2.3 การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.3.1 ศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.3.2 กำหนดประเด็นหลักในการสร้างเครื่องมือ แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุง แก้ไขและขอคำแนะนำเพิ่มเติม

2.3.3 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิมาตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์

2.3.4 นำเครื่องมือมาตรวจสอบ แก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับจริง

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ คำนวณหาจำนวนและร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงปกปิด นำข้อมูลจำนวนความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม มาคำนวณหาค่าประมาณสัดส่วน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และช่วงความเชื่อมั่น 95% ของตัวประมาณสัดส่วน กรณีที่ผู้ตอบทุกคนตอบตามความจริงเนื่องจากเราไม่ทราบความน่าจะเป็นที่บางส่วนจะตอบไม่จริง และได้พยายามอธิบายให้นักศึกษาผู้ตอบได้ตอบตามความจริง จึงเลือกทำการศึกษาในกรณีที่สมมติฐานว่าผู้ตอบทุกคนตอบตามความจริงดังนี้

1. ค่าประมาณสัดส่วนของประชากรที่มีลักษณะปกปิด

$$\hat{\pi}_A = \frac{\hat{\lambda}_1(1-p_2) - \hat{\lambda}_2(1-p_1)}{p_1 - p_2} \quad \text{เมื่อ } p_1 \neq p_2$$

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวสถิติ $\hat{\pi}_A$

$$SD_{\hat{\pi}_A} = \sqrt{Var(\hat{\pi}_A)} \quad \text{โดยที่}$$

$$Var(\hat{\pi}_A) = \frac{1}{(p_1 - p_2)} \left\{ \frac{\lambda_1(1-\lambda_1)(1-p_2)^2}{n_1} + \frac{\lambda_2(1-\lambda_2)(1-p_1)^2}{n_2} \right\} \quad \text{เมื่อ } p_1 \neq p_2$$

3. ช่วงความเชื่อมั่นที่ 95% ของ π_A

$$\hat{\pi}_A \pm \frac{Z_{\alpha}}{2} \sqrt{Var(\hat{\pi}_A)}$$

เมื่อ π_A แทน สัดส่วนพฤติกรรมเชิงปกปิดที่ต้องการศึกษา

$\hat{\pi}_A$ แทน ตัวสถิติที่ไม่เอนเอียงของ π_A

p_1 แทน ความน่าจะเป็นที่ตัวอย่าง 1 จะสุ่มได้คำถามปกปิด

p_2 แทน ความน่าจะเป็นที่ตัวอย่าง 2 จะสุ่มได้คำถามปกปิด

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซึ่ง $n = n_1 + n_2$ เมื่อ n_1, n_2 แทนขนาดของตัวอย่างที่ใช้เครื่องมือตอบสนองการสุ่มชนิดที่ 1 และ 2

λ_i แทน ความน่าจะเป็นที่ผู้ตอบจะตอบว่าใช่จากตัวอย่าง i เมื่อ $i = 1, 2$

โดย λ_i สามารถประมาณได้โดย $\hat{\lambda}_i$ แทนสัดส่วนผู้ที่ตอบว่าใช่จากตัวอย่าง 1 และ 2

$$\text{โดย } \hat{\lambda}_i = \frac{X_i}{n_i}$$

X_i แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าใช่จากตัวอย่างที่ i เมื่อ $i = 1, 2$

4. การทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($Z_{.95} = 1.645$)

$$H_0 : \pi_A = 0$$

$$H_1 : \pi_A > 0$$

สถิติที่ใช้ทดสอบ

$$Z = \frac{\hat{\pi}_A - \pi_A}{SD_{\hat{\pi}_A}}$$

เปิดตารางหา $P(Z > Z_{cal})$ เป็นค่า P-value

ถ้าค่า P-value > .05 จะยอมรับ H_0 สรุปว่าสัดส่วนของประชากรที่มีพฤติกรรมปกปิดนั้น ๆ เป็นศูนย์หรือไม่ มีพฤติกรรมปกปิดนั้น (ns)

ถ้าค่า P-value < .05 จะปฏิเสธ H_0 สรุปว่าสัดส่วนของประชากรที่มีพฤติกรรมปกปิดนั้น ๆ มีค่ามากกว่าศูนย์

3. ผลการศึกษา

ข้อมูลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ตอบ “ใช่” จากการตอบแบบสอบถามโดยใช้เครื่องมือตอบสนองการสุ่มชนิดที่ 1 และ 2

ประเด็นพฤติกรรมปกปิด	ชนิดที่ 1 ($p_1 = 0.66$)			ชนิดที่ 2 ($p_2 = 0.34$)			รวม (n)
	ใช่	n_1	$\hat{\lambda}_1$	ใช่	n_2	$\hat{\lambda}_2$	
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมายใช่หรือไม่	6	14	0.4286	9	14	0.6429	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยสูบบุหรี่ใช่หรือไม่	4	14	0.2857	2	14	0.1429	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยดื่มสุราใช่หรือไม่	12	14	0.8571	12	14	0.8571	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาใช่หรือไม่	8	14	0.5714	6	14	0.4286	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นใช่หรือไม่	5	14	0.3571	6	14	0.4286	28
ในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาถ้าท่านมีโอกาสทุจริตซึ่งจะได้เงินจำนวนมากท่านจะทุจริตใช่หรือไม่	7	14	0.5000	6	14	0.4286	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยทุจริตในการสอบใช่หรือไม่	8	14	0.5714	5	14	0.3571	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเล่นการพนันใช่หรือไม่	7	14	0.5000	8	14	0.5714	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยดูสื่อลามกใช่หรือไม่	7	14	0.5000	10	14	0.7143	28

ตารางที่ 2 สัดส่วน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและช่วงความเชื่อมั่นของพฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษา

ประเด็นพฤติกรรมปกปิด	ชนิดที่ 1 ($p_1 = 0.66$)			ชนิดที่ 2 ($p_2 = 0.34$)			รวม (n)
	ใช่	n_1	$\hat{\lambda}_1$	ใช่	n_2	$\hat{\lambda}_2$	
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมายใช่หรือไม่	6	14	0.4286	9	14	0.6429	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยสูบบุหรี่ใช่หรือไม่	4	14	0.2857	2	14	0.1429	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยดื่มสุราใช่หรือไม่	12	14	0.8571	12	14	0.8571	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาใช่หรือไม่	8	14	0.5714	6	14	0.4286	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นใช่หรือไม่	5	14	0.3571	6	14	0.4286	28
ในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาถ้าท่านมีโอกาสทุจริตซึ่งจะได้เงินจำนวนมากท่านจะทุจริตใช่หรือไม่	7	14	0.5000	6	14	0.4286	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยทุจริตในการสอบใช่หรือไม่	8	14	0.5714	5	14	0.3571	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยเล่นการพนันใช่หรือไม่	7	14	0.5000	8	14	0.5714	28
ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาท่านเคยดูสื่อลามกใช่หรือไม่	7	14	0.5000	10	14	0.7143	28

^{ns} การทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าสัดส่วนของประชากรมีค่าเป็นศูนย์

* การทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าสัดส่วนของประชากรมีค่าไม่เป็นศูนย์

จากตารางที่ 1 และ 2 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์มีพฤติกรรมปกปิดในเรื่องการดื่มสุรามากที่สุดถึงร้อยละ 85.71 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1227 รองลงมา คือ การทุจริตในการสอบ ร้อยละ 79.91 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1724 รองลงมา คือ เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา ร้อยละ 72.32 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1736 ส่วนพฤติกรรมปกปิดที่นักศึกษาประพฤติน้อยที่สุด คือ การเสพยาเสพติด ผิดกฎหมายร้อยละ 20.09 โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1724

พิจารณาผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักศึกษาที่มีพฤติกรรมเชิงปกติใน 7 ประเด็น ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา การขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น การทุจริตเรื่องเงินถ้ามีโอกาส การทุจริตในการสอบ และการเล่นการพนัน ($P\text{-value} < .05$) และพบว่านักศึกษาไม่มีพฤติกรรมเชิงปกติใน 2 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดผิดกฎหมาย และการดูสื่อลามก ($P\text{-value} > .05$)

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงสัดส่วนของพฤติกรรมเชิงปกติของนักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์

เมื่อ	1	แทน	เคยเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย
	2	แทน	เคยสูบบุหรี่
	3	แทน	เคยดื่มสุรา
	4	แทน	เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา
	5	แทน	เคยขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น
	6	แทน	เคยทุจริตเรื่องเงิน
	7	แทน	เคยทุจริตในการสอบ
	8	แทน	เคยเล่นการพนัน
	9	แทน	เคยดูสื่อลามก

4. สรุปและอภิปรายผล

การสำรวจพฤติกรรมเชิงปกติของนักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์ จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็น 3 ชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 4 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 11 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมเชิงปกติโดยใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของกรีนเบิร์กและคณะ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์มีพฤติกรรมเชิงปกติใน 7 ประเด็นเรียงตามค่าสัดส่วน ได้แก่ การดื่มสุรา (สัดส่วน 0.8571) การทุจริตในการสอบ (สัดส่วน 0.7991) การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา (สัดส่วน 0.7232) การทุจริตเรื่องเงินถ้ามีโอกาส (สัดส่วน 0.5759) การสูบบุหรี่ (สัดส่วน 0.4375) การเล่นการพนัน (สัดส่วน 0.4241) การขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น (สัดส่วน 0.2813) และพบว่านักศึกษาไม่มีพฤติกรรมเชิงปกติใน 2 ประเด็น ได้แก่ การดูสื่อลามก (สัดส่วน 0.2723) และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดผิดกฎหมาย (สัดส่วน 0.2009) ตามลำดับ

พิจารณาผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมเชิงปกปิดใน 7 ประเด็น ได้แก่ การดื่มสุรา การทุจริตในการสอบ การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา การทุจริตเรื่องเงินถ้ามีโอกาส การสูบบุหรี่ การเล่นเกมพนัน การขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น และพบว่านักศึกษาไม่มีพฤติกรรมเชิงปกปิดใน 2 ประเด็น ได้แก่ การดูสื่อลามก และพฤติกรรมเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดผิดกฎหมาย พฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษาสาขาวิชาสถิติประยุกต์ ที่มีสัดส่วนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

การดื่มสุรา ด้วยสัดส่วนพฤติกรรมเท่ากับ 0.8571 หรือร้อยละ 85.71 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรัช อ้นอินทร์ (2552) พบว่า วัยรุ่นที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณมากเป็นเพศชาย ส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี สอดคล้องกับ ภาวนี อยู่ประเสริฐ (2540) ที่พบว่า นักเรียนที่ดื่มสุรา ร้อยละ 71 มีอายุระหว่าง 14-17 ปี รองลงมาคือ อายุระหว่าง 10-13 ปี และ Elickson (1995) พบว่า ผู้ที่ดื่มสูงสุดเป็นช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นไปได้ว่าช่วงวัยนี้มีความอยากรู้อยากลอง ต้องการทำให้สังคมยอมรับนับถือว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ดังนั้น จึงพยายามดื่มเพื่อแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ไม่ใช่เป็นเด็กอีกต่อไป รวมทั้งข้อค้นพบของ Steinhausen H.C (2003) เกี่ยวกับการศึกษารูปแบบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราในวัยรุ่น พบว่า เพศชายมีพฤติกรรมการดื่มอย่างหนักมากกว่าเพศหญิง และวัยรุ่นหลายรายใช้วิธีเลี่ยงเผชิญปัญหาด้วยการดื่มและมีความอยากรู้อยากลอง

การทุจริตในการสอบ ด้วยสัดส่วนพฤติกรรมเท่ากับ 0.7991 หรือร้อยละ 79.91 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดคนึง ณ ระนอง (2552) ได้สำรวจพฤติกรรมเชิงปกปิดโดยใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม เกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริต ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อ ได้แก่การทุจริตในการสอบและการทุจริตในหน้าที่การงาน พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมในด้านการทุจริตร้อยละ 43.06 และปิยดา ทองแจ่ม (2547) พบว่า นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างมีการทุจริตการสอบ ร้อยละ 56.60 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 0.0424

การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา ด้วยสัดส่วนพฤติกรรมเท่ากับ 0.7232 หรือร้อยละ 72.32 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดคนึง ณ ระนอง (2552) ได้สำรวจพฤติกรรมเชิงปกปิดโดยใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม เกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริต ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ การดูสื่อลามก การมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษา การขายบริการทางเพศ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การทำแท้ง (เฉพาะเพศหญิง) การเที่ยวผู้หญิง (เฉพาะเพศชาย) พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมทางเพศร้อยละ 38.89 มีพฤติกรรมการทำแท้งร้อยละ 16.94 และพฤติกรรมการเที่ยวผู้หญิงร้อยละ 14.76 สอดคล้องกับงานวิจัยของโสพิน หมูแก้ว (2545) เรื่องอยู่ก่อนแต่ง : การอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่กล่าวถึงกระบวนการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของนักศึกษา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่งเป็นแฟนแต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน ขั้นที่สองการอยู่ร่วมกันเป็นครั้งคราว โดยต่างฝ่ายต่างมีห้องพักของตนเองแต่จะมาค้างด้วยกันในบางครั้ง และขั้นที่สามการอยู่ร่วมกันอย่างถาวร

5. เอกสารอ้างอิง

ปิยดา ทองแจ่ม. 2547. เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่มของวอนเนอร์ กรณีศึกษา : พฤติกรรมเชิงปกปิดของนักศึกษา.

รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ. 2554. การศึกษาสถานการณ์ พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการศึกษาสถานการณ์พฤติกรรมและผลกระทบการพนันในประเทศไทย ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพรัช อ้นอินทร์. 2552. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและครอบครัว. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมสุขภาพจิต สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. 2540. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2553. พฤติกรรมและทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอลโลกปี 2553 กรณีศึกษาประชาชนอายุ 12-60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและหัวเมืองใหญ่. กรุงเทพมหานคร.
- สุดคณิง ฌ रणอง. 2552. การสำรวจพฤติกรรมเชิงปกปิดโดยใช้เทคนิคการตอบสนองเชิงสุ่ม. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. 1(1): 45-54.
- สุวรรณภา ปิ่นมณี. 2551. การปรับเปลี่ยนวิธีการประมาณค่าสัดส่วนของลักษณะเฉพาะเชิงปกปิด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสพิณ หมูแก้ว. 2545. อยู่ก่อนแต่ง : การอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้แต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Assanangkornchai, S., Muekthong, A. and Intanont, T. 2009. Prevalence and patterns of alcohol consumption and health-risk behaviours among high-school students in Thailand. *Alcohol Clin Exp Res.* 33(12): 2037-2046.
- Brener, N.D. and Collins, J.L. 1998. Co-occurrence of health-risk behaviors among adolescents in the United States. *J Adolesc Health.* 22(3): 209-213.
- Bouza, C.N., Carmelo, H.S. and Pasha, G.M. 2010. A Review of Randomized Responses Procedures: The Qualitative Variable Case. *Investigación Operacional.* 31(3): 240-247.
- Chantrapanichkul, P. and Chawanpaiboon, S. 2013. Adverse Pregnancy Outcomes in Cases Involving Extremely Young Maternal Age. *International Journal of Gynecology & Obstetrics.* 120(2): 160-164.
- Elickson, P.L., McCarffrey, D.F., Ghosh-Dastidar, B. and Longshore, D.L. 2003. New inroads in Preventing adolescent drug use : Results from a large-scale trial of Project ALEART in Middle schools. *AM J Pub Health.* 93: 1830-6.
- Ellickson, P.L., Tucker, J.S. and Klein, D.J. 2001. High-risk behaviors associated with early smoking: results from a 5-year follow-up. *J Adolesc Health.* 28(6): 465-473.
- Greenberg, B.G., Abul-Ela, A.A., Simmons, W.R. and Horvitz, D.G. 1969. The Unrelated Question Randomized Response Model: Theoretical Framework. *Journal of the American Statistical Association.* 64(326): 520-539.
- Kanato, M. and Saranrittichai, K. 2005. Early experience of sexual intercourse a risk factor for cervical cancer requiring specific intervention for teenagers. *Asian Pacific journal of cancer prevention: APJCP.* 7(1): 151-153.
- Karam, E., Kypri, K. and Salamoun M. 2007. Alcohol use among college students: an international perspective. *Curr Opin Psychiatry.* 20(3): 213-221.
- Krejcie, R.V. and Morgan D.W. 1970. Determining Sample Size for Research Activities. *Psychological Measurement.* 30: 607-610.
- National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism. 2006. Underage drinking. *Alcohol Alert.* 67: 1-8.
- Saingam, D., Assanangkornchai, S. and Geater, A.F. 2012. Drinking-smoking status and health risk behaviors among high school students in Thailand. *J. Drug Education.* 42(2): 177-193.

-
- Steinhausen, H.C., Boyadjieva, S., Griogoroiu-Serbanescu, M. and Neumärker, K.J. 2003. **The outcome of adolescent eating disorders: findings from an international collaborative study.** Eur Child Adolesc Psychiatry. 12(1): i91-8.
- Tourangeau, R. and Yan, T. 2007. **Sensitive questions in surveys.** Psychological Bulletin. 133(5): 859-883.
- Warner, S.L. 1965. **Randomized Response : A Survey Technique for Eliminating Evasive Answer Bias.** Journal of the American Statistical Associations. 60(309): 63-69.

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู**
**Participation of People on Preferment of Developing plan for Agriculture
in Pamaingam Sub-district of Muang Nongbua Lamphu District
in Nongbua Lamphu Province**

दनัย लामक़ा

Danai Lamkham

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Department of Public Administration, Faculty of Political Science, Pitchayabundit College

E-mail: namedanai@gmail.com โทร. 095-9936242

Received 12/1/2566

Revised 16/6/2566

Accepted 20/6/2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 335 คน ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม จำนวน 40 คน ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าไม้งาม จำนวน 20 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม จำนวน 6 คน และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 13 หมู่บ้าน จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ และด้านผลประโยชน์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการติดตามผลและประเมินผล

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า หัวหน้าครัวเรือนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

3.1) ด้านการเสนอปัญหา ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาของหมู่บ้าน ประเด็นความช่วยเหลือด้านการเกษตร ใจให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ร่วมเสนอโครงการ และควรจัดทำเนื้อหาให้ชัดเจน เผยแพร่ให้กับประชาชนทราบต่อไป

3.2) ด้านการวางแผนการดำเนินการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล วางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำ สร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนรู้เรื่องการทำการเกษตร ตั้งแต่เด็ก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านการเกษตร ควรมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

3.3) ด้านการปฏิบัติการ ควรสร้างถนนที่เป็นพื้นฐานการทำการเกษตร จัดหาเมล็ดพันธุ์ น้ำ ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร สนับสนุนเงินทุน และพันธุ์พืช-สัตว์เลี้ยง สร้างความสามัคคีปรองดองในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเกษตร ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผน และทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล

3.4) ด้านผลประโยชน์ ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้น มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สามารถปลูกพืชแบบผสมผสาน สามารถบริหารจัดการตนเอง วางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ และประชาชนควรได้ผลประโยชน์สูงสุดในทุกด้านจากการดำเนินตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล

3.5) ด้านการติดตามผลและประเมินผล ให้คณะกรรมการหมู่บ้านติดตามผลและประเมินผลแผนอย่างต่อเนื่อง ควรติดตามผลและประเมินผลกลุ่มเกษตรกรเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ให้ประชาชนร่วมทบทวนและปรับปรุงแผนทุกครั้งเพื่อสร้างสมประโยชน์ให้กับประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน แผนพัฒนาการเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู

Abstract

The objectives of this research were 1, to study the level on participation of people for performance of developing plan on agriculture in Pamaingam Sub-district, 2, to compare the participation of people on performance of developing plan for agriculture in Pamaingam Sub-district and 3, to study the guidelines on participation of people for performance of developing plan on agriculture in Pamaingam Sub-district of Mueang Nong Bua Lamphu District in Nong Bua Lamphu Province. The samples using in this research were 335 persons from the chiefs of families in Pamaingam Sub-district in Muangnongbua Lamphu District of Nongbua Lamphu Province. The purposive groups using in the study of guidelines on participation of people on performance of developing plan for agriculture in Pamaingam Sub-district were 40 persons from the families in Pamaingam Sub-district for 20 persons, the president of Pamaingam Sub-district administrative organization for 1 person, the representatives of committee for administration of service center and for instruction on agricultural technology of Pamaingam Sub-district for 6 persons, the district chiefs and village headmen for 13 persons from 13 villages. The instruments using in this study were questionnaires and Semi-structured interview. The statistics using on data analyzing included frequency, percentage, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis testing using t-test (Independent Sample) and F-test (One Way ANOVA).

The results of findings were as follows :

1) For overall on participation of people for performance of developing plan on agriculture in Pamaingam Sub-district of Muang Nongbua Lamphu district in Nongbua Lamphu Province was in medium level. Considering on each aspect, it was founded that the highest level was the aspect of

problem informing and the next were the aspects on operating plan, operation and advantage as respectively. But, the least levels were following up and evaluation.

2) The Result of comparative analysis on participation of people for performance of developing plan in Pamaingam Sub-District of Muang Nongbua Lamphu District in Nongbua Lamphu Province was founded that the chiefs of families in Pamaingam Sub-District of Muang Nongbua Lamphu District in Nongbua Lamphu Province with different gender, age, educational level and occupation were participated on Pamaingam Sub-District of Nongbua Lamphu District in Nongbua Lamphu Province and were statistical significant different at .05 level.

3) Guidelines on participation of people on performance of developing plan for agriculture in Pamaingam sub-district of Muang Nongbua Lamphu District in Nongbua Lamphu Province as follows:

3.1) The aspect of problem informing should be on participation of people on informing the problem for help on agriculture, motivation on performance for plan of agriculture with project informing and performance on clear contents for people.

3.2) The aspect of operating plan should be on communication for agriculture in sub-district, planning on developing of water resource, instilling of children consciousness on agriculture and reflecting the problems of people.

3.3) The aspect of operation should be on communication for knowledge and understanding for people on plan, construction the agricultural road, providing on water resource, agricultural electricity, support on water resource, agricultural electricity, support on budget, seeds and pets, promotion on harmony in communities, training on agriculture, participation of people on limit of guidelines on performance of developing plan for agriculture and the reconsidering on developing plan for agriculture in sub-district should be on participation of people as mentioned.

3.4) The aspect of advantage should be on increasing of agricultural product, understanding on sufficient economy systematic expense and the operation on developing plan for agriculture in sub-district should be on advantage of people on the whole.

3.5) The aspects of following up and evaluation should be on committee, follow up and evaluation should be on continuity from the village should be on following up and evaluating by the village committee and reconsidering and improvement the plan for people.

Keywords: Public participation, Agricultural development plan, Nong Bua Lamphu province

1. บทนำ

แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นั้น เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และ นโยบายรัฐบาล ภายใต้วิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรก้าวไกลด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลาดนำการผลิต ชีวิตเกษตรกรมีคุณภาพ ทรัพยากรการเกษตร มีความสมดุลและยั่งยืน” ครอบคลุมการพัฒนาภาคการเกษตร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร การเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน การเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) นั้น ได้เน้นความต่อเนื่องกับแผนที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่างๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการเกษตรในระยะต่อไป ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากวิถีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนในช่วง 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560 - 2564) ของยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และการพัฒนาประเทศไทยภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559 : 3)

ภาคการเกษตรของประเทศไทยปัจจุบันมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจึงมีความสำคัญในระดับชาติ ระดับจังหวัด อำเภอ ระดับระดับตำบล และในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจะต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรการ วิธีการดำเนินการที่ชัดเจน สอดคล้องกับสถานการณ์การเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบมติคณะรัฐมนตรีให้มีการขับเคลื่อนแผนชุมชนในระดับหมู่บ้าน ซึ่งแผนด้านการเกษตรก็เป็นส่วนหนึ่งของแผนชุมชนและแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลนั้น เป็นแผนของชุมชนเกษตรหรือชุมชนที่เกษตรกรและชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ละหมู่บ้านมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์บนพื้นฐานข้อมูล หรือปัญหาและความต้องการชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรในภาพรวมของตำบลร่วมกัน (นรินทร์ เขมพิมาย, 2559 : 1-2)

ตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งข้อมูลด้านต่าง ๆ ได้มาจากการจัดเวทีชาวบ้าน/ข้อมูลจากหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการจัดทำแผนในครั้งนี้มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การนำเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง และแนวทางการเกษตรตำบลป่าไม้งามนั้น สถาบันเกษตรกรในพื้นที่ตำบลป่าไม้งาม มีการกระจายอยู่ทั่วไปของทุกหมู่บ้าน มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 1 กลุ่ม สมาชิก 20 คน กลุ่มเยาวชนในโรงเรียน 1 กลุ่ม สมาชิก 30 คน กลุ่มธรรมชาติ 17 กลุ่ม สมาชิก 220 คน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3 กลุ่ม ในการรวมกลุ่มของสถาบันต่าง ๆ ยังไม่มีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็งเท่าที่ควร การพัฒนาควรมุ่งเน้นในด้านสมาชิกและกรรมการให้รู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การคัดเลือกกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมุ่งเน้นการใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในพื้นที่เป็นหลัก ควรมุ่งเน้นการรวมกันซื้อกันขาย นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาใช้อย่างจริงจัง มีการวางแผนแม่บทโดยใช้เวทีและข้อมูลของสมาชิกเป็นสำคัญ ประการที่สำคัญ ขอให้มีการรวมใจอย่างแท้จริงมุ่งให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด มีกิจกรรมจากพื้นฐานที่มีอยู่ จึงจะทำให้สถาบันมีความเข้มแข็ง มั่นคง เจริญไปได้ในอนาคต (ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม (2565) แผนพัฒนาการเกษตรตำบลป่าไม้งาม พ.ศ. 2560 - 2565 สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู กรมการส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น พบว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบลนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละหมู่บ้านต้องมาร่วมกันวิเคราะห์ และสังเคราะห์ บนพื้นฐานข้อมูลหรือปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรประจำตำบลในภาพรวมของตำบลร่วมกันทำ และได้แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในตำบล กรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลทุกตำบลเพื่อการขับเคลื่อน โครงการตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่ง และโครงการใดที่เงินงบประมาณที่จะสนับสนุนได้ก็นำเสนอโครงการในอำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัดและประเทศเป็นลำดับถัดไป

แต่เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน การให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรประจำตำบลในกระบวนการจัดทำนั้นไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลไม่มีการดำเนินการในกระบวนการจัดทำแผน แต่ใช้เพียงข้อมูลเดิมที่มีอยู่เพื่อนำมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลแล้วรายงานต่อกรมส่งเสริมการเกษตรอย่างต่อเนื่องและส่งรูปเล่มแผนฉบับสมบูรณ์ เข้าสู่กระบวนการขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลในแต่ละแห่ง นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนทั้งภาคการเกษตร เศรษฐกิจ สังคมการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพราะโครงการที่ชุมชนมีความต้องการนั้นจะสามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนได้อย่างแท้จริง และจากปัญหาดังกล่าวทำให้ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลน้อยลง ทั้งด้านการเสนอปัญหาของชุมชน การวางแผนการดำเนินการ การปฏิบัติในการจัดทำแผนพัฒนา และการเกษตรด้านผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินการของแผน ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลและได้นำแผนงานโครงการที่เกิดจากการปัญหา ความต้องการของชุมชนโดยแท้จริงไปปฏิบัติ จะทำให้ประชาชนมีความผาสุกเกิดขึ้นในชุมชนเมื่อมีนโยบายภาครัฐที่เข้าส่งเสริมสนับสนุน และสามารถที่จะนำแผนงานหรือโครงการที่ประชาชนได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลไปปฏิบัติได้ทันที อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งามก็สามารถบรรจุแผนงานโครงการไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม เพื่อที่จะได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อใช้ในการส่งเสริมการดำเนินการโครงการของแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลของป่าไม้งาม ทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลทุกแห่งทั่วประเทศได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 2,064 ครัวเรือน (สำนักทะเบียนอำเภอเมืองหนองบัวลำภู (2564) ข้อมูลจำนวนประชากรและเขตการปกครองตำบลป่าไม้งาม ที่ว่าการอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 335 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random

Sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 13 กลุ่มจาก 13 หมู่บ้าน ตามสัดส่วนของหัวหน้าครัวเรือน แต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 13 หมู่บ้านตามสัดส่วนของประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
 N = จำนวนประชากร (Population)
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,064}{1+2,064(0.05)^2}$$

$$n = 335 \text{ คน}$$

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบ่งตามเขตปกครอง 13 หมู่บ้าน

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 บ้านลาดใต้	173	28
หมู่ที่ 2 บ้านป่าไม้งาม	235	38
หมู่ที่ 3 บ้านโคกน้ำเกี๋ยง	241	39
หมู่ที่ 4 บ้านโคกกลาง	186	30
หมู่ที่ 5 บ้านโนนนาคี	143	23
หมู่ที่ 6 บ้านโคกป่ากุง	82	13
หมู่ที่ 7 บ้านบุงบก	141	23
หมู่ที่ 8 บ้านห้วยหามต่าง	88	14
หมู่ที่ 9 บ้านลาดเหนือ	217	35
หมู่ที่ 10 บ้านกลางเหนือ	109	18
หมู่ที่ 11 บ้านโคกศรีเจริญ	109	18
หมู่ที่ 12 บ้านใหม่โพธิ์ทอง	193	32
หมู่ที่ 13 บ้านลาดกลาง	147	24
รวม	2,064	335

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ใช้ในการศึกษาแบ่งตามเขตปกครอง 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านลาดใต้ จำนวน 28 คน หมู่ที่ 2 บ้านป่าไม้งาม จำนวน 38 คน หมู่ที่ 3 บ้านโคกน้ำเกี๋ยง จำนวน 39 คน หมู่ที่ 4 บ้านโคกกลาง จำนวน 30 คน หมู่ที่ 5 บ้านโนนนาคี จำนวน 23 คน หมู่ที่ 6 บ้านโคกป่ากุง จำนวน 13 คน หมู่ที่ 7 บ้านบุงบก จำนวน 23 คน หมู่ที่ 8 บ้านห้วยหามต่าง จำนวน 14 คน หมู่ที่ 9 บ้านลาดเหนือ จำนวน 35 คน หมู่ที่ 10 บ้านกลางเหนือ จำนวน 18 คน หมู่ที่ 11 บ้านโคกศรีเจริญ จำนวน 18 คน หมู่ที่ 12 บ้านใหม่โพธิ์ทอง จำนวน 32 คน และหมู่ที่ 13 บ้านลาดกลาง จำนวน 24 คน

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการจัดเวทีประชาคม (The

Community forum) รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน ประกอบด้วย

- 3.1 ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 20 คน
- 3.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม จำนวน 1 คน
- 3.3 ตัวแทนคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม จำนวน 6 คน
- 3.4 กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 13 หมู่บ้าน จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ เอกสารงานทางวิชาการเพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์ และข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการจัดเวทีประชาคม (The Community forum) โดยมีเครื่องมือดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open-ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล

4. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ดังต่อไปนี้

**ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
การเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดย
ภาพรวม**

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการเสนอปัญหา	3.26	1.01	ปานกลาง	1
2. ด้านการวางแผนการดำเนินการ	2.93	0.95	ปานกลาง	2
3. ด้านการปฏิบัติการ	2.70	1.02	ปานกลาง	3
4. ด้านผลประโยชน์	2.46	0.85	น้อย	4
5. ด้านการติดตามผลและประเมินผล	2.37	0.88	น้อย	5
รวม	3.26	1.01	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.01) รองลงมา คือ ด้านการวางแผน การดำเนินการ ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 0.95) ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 1.02) และด้านผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการติดตามผลและประเมินผล ($\bar{X} = 2.37$, S.D. = 0.88)

ด้านการเสนอปัญหา เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง อาชีพข้าราชการ และอาชีพอื่น ๆ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัด หนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง และอาชีพข้าราชการ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพ อื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับจ้าง และอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวางแผนการดำเนินการ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพ เกษตรกรรม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัด หนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง และอาชีพข้าราชการ และหัวหน้าครัวเรือนที่มี อาชีพค้าขาย มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัด หนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .056

ด้านการปฏิบัติการ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรม มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง และอาชีพข้าราชการ และหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านผลประโยชน์ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรม มีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับ

หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ และอาชีพอื่น ๆ และหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการติดตามผลและประเมินผล เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย และอาชีพข้าราชการ และหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพข้าราชการ อาชีพธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

การศึกษาวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ และการจัดเวทีประชาคม (The Community forum) กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ประกอบด้วย ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 20 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม จำนวน 6 คน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 13 หมู่บ้าน จำนวน 13 คน ซึ่งในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open-ended Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ด้านการวางแผนการดำเนินการ ด้านการปฏิบัติการ ด้านผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล เมื่อได้ข้อมูลจากสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกและจัดหมวดหมู่ แล้วสรุปเป็นประเด็นหลัก ผู้วิจัยจำแนกและจัดหมวดหมู่ประเภทของข้อมูลตามลักษณะการสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถนำเสนอผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดังนี้

1. ด้านการเสนอปัญหา

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการเสนอปัญหา ดังนี้

1.1 ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาของหมู่บ้าน และเสนอความคิดเห็นในประเด็นความช่วยเหลือด้านการเกษตร เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

1.2 ควรให้ประชาชนได้เสนอความต้องการของตนเองด้านการเกษตร ทาทางและหาแรงจูงใจให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

1.3 ควรมีการจัดประชุมโดยให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ทุกครั้งเมื่อมีการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

1.4 ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

1.5 การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรจัดทำเนื้อหาของแผนในภาพรวมที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนได้ทราบต่อไป

2. ด้านการวางแผนการดำเนินการ

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการวางแผนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ควรมีการประชุมสัมพันธหรือประชุมให้ความรู้ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล เพื่อทราบปัญหาของชุมชนด้านการเกษตรและทำความเข้าใจปัญหาและวางแผนแก้ไขดังกล่าวด้วยแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลต่อไป

2.2 ควรวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำในแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู และสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนรู้เรื่องการทำการเกษตรตั้งแต่เด็ก

2.3 ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ทุกครั้ง

2.4 ควรจัดกิจกรรมให้สมาชิกเกษตรกรในชุมชนร่วมเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการด้านการเกษตร และร่วมกันวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

2.5 ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและชุมชนตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นหลัก

3. ด้านการปฏิบัติการ

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการปฏิบัติการ ดังนี้

3.1 ควรมีการประชุมสัมพันธให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับแผนพัฒนาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยสร้างถนนที่เป็นพื้นฐานการทำการเกษตร จัดหาไม้แหล่งน้ำให้เพียงพอ ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร รวมถึงสนับสนุนเงินทุน และพันธุ์พืช-สัตว์เลี้ยง

3.3 ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีปรองดองให้กับชุมชนตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเฉพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ และคอยดูแลสนับสนุนให้ความรู้เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีรายได้และสามารถพึ่งพาตัวเองได้

3.4 ควรจัดอบรมให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องการเกษตรตั้งแต่การเพาะเมล็ดพันธุ์หรือทำต้นกล้าและจัดหาตลาดให้กับเกษตรกร โดยมุ่งเน้นภาคปฏิบัติให้มากที่สุด

3.5 ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผน และทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

4. ด้านผลประโยชน์

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านผลประโยชน์ ดังนี้

4.1 แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรทำให้เกษตรกรได้มีผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้น และขายได้ราคาที่ดีขึ้น

4.2 แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เกษตรกรอยู่อย่างพอเพียงและสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

4.3 แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชแบบผสมผสานได้

4.4 แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ควรทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการกันเองโดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคอยดูแล ให้เกษตรกรได้วางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบโดยจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยตนเองได้

4.5 แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ประชาชนควรได้ผลประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งามอย่างจริงจัง

5. ด้านการติดตามผลและประเมินผล

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านการติดตามผลและประเมินผล ดังนี้

5.1 ควรมีการดำเนินการจัดให้คณะกรรมการหมู่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเพื่อติดตามผลและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

5.2 ควรมีการติดตามผลและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง โดยให้ชาวบ้านมีความสามัคคีและเดินตามรอยพ่อหลวงในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ควรมีการติดตามผลและประเมินผลกลุ่มเกษตรกรเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ หากเกิดปัญหาหรือข้อเสนอแนะก็ให้ดำเนินการปรับปรุงในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ครึ่งต่อไป

5.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู อย่างต่อเนื่อง

5.5 ในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกครั้งเพื่อสร้างสมประสบการณ์ในการดำเนินการและการติดตามผลและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลให้กับประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเสนอปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากจากการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรประจำตำบลในกระบวนการจัดทำนั้นไม่มีงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลไม่มีการดำเนินการในกระบวนการจัดทำแผนร่วมถึงการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา นอยปลูก (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาศ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ทำการศึกษา

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล ป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า หัวหน้าครัวเรือนในตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณีย์ ภาพภักดี (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู สามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านการเสนอปัญหา ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเสนอปัญหาของหมู่บ้าน ประเด็นความช่วยเหลือด้านการเกษตร จูงใจให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ร่วมเสนอโครงการและควรจัดทำเนื้อหาให้ชัดเจนเผยแพร่ให้กับประชาชนทราบต่อไป ด้านการวางแผนการดำเนินการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล วางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำ สร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนรู้เรื่องการทำเกษตรตั้งแต่เด็ก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านการเกษตร ควรมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ด้านการปฏิบัติการ ควรสร้างถนนที่เป็นพื้นฐานการทำเกษตร จัดหาแหล่งน้ำ ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร สนับสนุนเงินทุน และพันธุ์พืช-สัตว์เลี้ยง สร้างความสามัคคีปรองดองในชุมชน จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเกษตร ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดทำแผน และทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล ด้านผลประโยชน์ ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตทางการเกษตรที่เพิ่มขึ้น มีความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สามารถปลูกพืชแบบผสมผสาน สามารถบริหารจัดการตนเอง วางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ และประชาชนควรได้ผลประโยชน์สูงสุดในทุกด้านจากการดำเนินตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล ด้านการติดตามผลและประเมินผล ให้คณะกรรมการหมู่บ้านของติดตามผลและประเมินผลแผนอย่างต่อเนื่อง ควรติดตามผลและประเมินผลกลุ่มเกษตรกรเฉพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ให้ประชาชนร่วมทบทวนและปรับปรุงแผนทุกครั้งเพื่อสร้างสมประโยชน์ให้กับประชาชน ทั้งนี้อาจเนื่องในการให้ประชาชนได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลนั้นจะสามารถสะท้อนสภาพบริบท และปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่ได้เป็นดีที่สุด ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลเป็นแผนที่แก้ไขและตอบสนองความต้องการของชุมชนนั้นได้ และเมื่อนำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลไปปฏิบัติจริงก็จะเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ประชาชนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนตลิกษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาศ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเตื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรได้เข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสนองปัญหาความต้องการของชุมชนทุกครั้ง ควรให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบความ โปร่งใสของการปฏิบัติงานของเทศบาล เทศบาลควรแต่งตั้งประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาล ควรให้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลควรได้จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพของกลุ่มแม่บ้านเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่น เทศบาลควรให้เงินค่าตอบแทน/มอบของรางวัลให้แก่

ประชาชนที่ได้เข้าร่วมโครงการกับเทศบาล ควรให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา ควรให้มีส่วนร่วมในโครงการก่อสร้างที่เทศบาลได้ดำเนินการ

องค์ความรู้ใหม่

ทุกภาคส่วนมีบทบาทและมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้แผนพัฒนาการเกษตรเกิดสัมฤทธิ์ผล รวมทั้งเป็นผู้ร่วมได้รับผลกระทบหรือผลประโยชน์หรือมีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพและคุณภาพของแผนพัฒนาการเกษตรด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้น เพื่อให้ผลของการพัฒนามุ่งสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตลอดจนกระบวนการพัฒนาควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบในหน้าที่การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับทุกภาคส่วน และการสร้างกลไกให้เอื้อต่อการใช้และรับประโยชน์อย่างเป็นธรรมทั่วถึง รวมทั้งร่วมรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมของตน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้
 - 1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอในการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาการเกษตรประจำตำบลที่มีอยู่อย่างจำกัด
 - 1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมวางแผนการใช้ทรัพยากรในพื้นที่รับผิดชอบ
 - 1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบล
 - 1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้รางวัลหรือขวัญกำลังใจแก่ประชาชน เมื่องานโครงการตามแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลประสบความสำเร็จ
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
 - 2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู นอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ เช่น ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ทักษะคนที่มีการจัดทำแผนพัฒนาฯ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มขึ้น
 - 2.3 ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม อำเภอมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการการจัดทำ Focus Group

5. เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณีย์ กาฬภักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รจนา นอยปลุก. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภोज้างห์ จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลป่าไม้งาม. (2565). แผนพัฒนาการเกษตร ตำบลป่าไม้งาม พ.ศ. 2560 - 2565. สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู กรมการส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2548). แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2559). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักทะเบียนอำเภอเมืองหนองบัวลำภู. (2564). ข้อมูลจำนวนประชากรและเขตการปกครองตำบลป่าไผ่งาม. ที่ว่าการอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู.
- สุนต์ลักษณ์ ยกเทพ และยุภาพร ยุภาศ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร. ขอนแก่น 31 มีนาคม 2560.
- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การศึกษาความเข้มแข็งชุมชนเมือง : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองศรีราชา

A Study of Urban Strengthening: A Case Study of Si Racha Municipality

นัยนา สติยเสถียร

Naiyana Sathitsathien

สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

General Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

E-mail: naina2521@gmail.com

Received 2/12/2564

Revised 1/6/2566

Accepted 15/6/2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และผู้นำกลุ่มหรือองค์กร จำนวน 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของประชากร พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$ คะแนน) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$ คะแนน) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$ คะแนน) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$ คะแนน) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$ คะแนน) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความเข้มแข็งของชุมชนเมือง คุณภาพชีวิต การพึ่งตนเองในชุมชน การพัฒนาชุมชนเมือง

Abstract

This research article aims to study the strength of urban communities and to study the quality of life and sustainable urban management with quantitative research model. Data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean, and Standard Deviation. The samples were 159 people. The result shows that overall, people have strength at a high level ($\mu = 3.47$) considering the items listed in descending order, i.e. love and cherish the community ($\mu = 3.64$), community vision ($\mu = 3.49$), community self-reliance ($\mu = 3.41$) and community security ($\mu = 3.32$), respectively.

Keywords: urban strengthening, quality of life, self-reliance in community, urban development

1. บทนำ

การเติบโตอย่างรวดเร็วของชุมชนเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนา และการเพิ่มขึ้นในการย้ายถิ่นฐานจากชนบทสู่เมือง ความเจริญของเมืองขนาดเล็กไปสู่ความเป็นเมืองขนาดใหญ่ ในปี 2020 มี 10 เมืองใหญ่ที่มีพลเมืองมากกว่า 10 ล้านคนหรือมากกว่านั้น ในอีก 5-10 ปี ข้างหน้า ก่อให้เกิดปัญหาการอาศัยอยู่ในเมือง ความยากจนกระจุกตัวอยู่ในเมือง รัฐบาลระดับชาติและระดับท้องถิ่นต้องพยายามจัดการเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่เหล่านั้น การทำให้เมืองปลอดภัยและยั่งยืน หมายถึง การทำให้เข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและเหมาะสมและพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแออัด นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการลงทุนเรื่องการขนส่งสาธารณะ การสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียวและการปรับปรุงการวางผังเมืองและการจัดการในลักษณะแบบมีส่วนร่วม ตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable

Development Goals) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในช่วงระยะเวลา 15 ปี (เดือนกันยายน 2558 - สิงหาคม 2573) ในเป้าหมายที่ 11 เมืองปลอดภัย

การจัดการเมืองเป็นวิธีการพัฒนารูปแบบหนึ่ง ที่นำมาใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนามนุษย์ ชุมชน และสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคนให้มีความสุข เป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความดีงาม ซึ่งการพัฒนาคนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้โดยมีคนที่มีความรู้ มีจิตวิญญาณ ผู้นำรักชุมชน มีความรักชุมชน เป็นชุมชนเรียนรู้ เมืองรักชุมชนที่เข้มแข็งมีการจัดการชุมชนเมืองที่ดี มีเครือข่ายกิจกรรม มีภาวะผู้นำในชุมชนพึ่งพาตนเองได้และเป็นชุมชนที่สงบสุขพัฒนาต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

การพัฒนาจะได้ผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งจะมีกลไกในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การช่วยเหลือตนเองของชุมชน การใช้ทรัพยากรในชุมชน ความคิดริเริ่มของชุมชน การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน ความสมดุลกันการพัฒนา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เทศบาลเมือง ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรหนึ่ง ที่ตระหนักในการพัฒนาชุมชน และส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน เพื่อให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนและท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ คนในชุมชนมีความสามารถในการศึกษา คิดวิเคราะห์ อย่างเป็นเหตุเป็นผล รู้จักการจัดการอย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และมีกระบวนการวางแผนการจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ประกอบกับเทศบาลเมืองศรีราชาเป็นชุมชนเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี และจะดำเนินงานในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2564 - เดือนสิงหาคม 2564

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน

2. วิธีการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนจากชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน และผู้นำกลุ่มหรือองค์กร จำนวน 159 คน โดยวิธีการคำนวณประชากรของ (Runyon, Haber, Pittenger Coleman, 1996) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad \mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

Z คือ ค่า Z ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่า $Z = 1.96$

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 ถึง กันยายน พ.ศ. 2564

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ความความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา ได้แก่ ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ความรักและหวงแหนชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

3.1 ลักษณะทั่วไปของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา

กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.2 มีอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.8 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.9 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 27.7 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.6 มีรายได้เพียงพอและไม่มีเก็บ คิดเป็นร้อยละ 39.1 แหล่งที่มาของรายได้มาจากอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 52.8 ภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 73.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่มากกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.6 สาเหตุที่อาศัยอยู่เทศบาลเมืองศรีราชา เพราะเป็นบ้านเกิด คิดเป็นร้อยละ 76.9 และการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ อื่น ๆ (เป็นสมาชิก/ประชาชนในชุมชน) คิดเป็นร้อยละ 39.0 ดังแสดงในตารางที่ 1

3.2 ผลวิเคราะห์ความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$ เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความเข้มแข็งของชุมชนเทศบาลเมืองศรีราชา

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน	3.41	1.06	มาก	3
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน	3.32	0.93	ปานกลาง	4
การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน	3.49	1.16	มาก	2
ความรักและหวงแหนชุมชน	3.64	1.11	มาก	1
รวม	3.47	1.07	มาก	-

จากตารางที่ 1 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.47$ เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\bar{x} = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\bar{x} = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\bar{x} = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\bar{x} = 3.32$) ตามลำดับ

**ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน (n = 159)**

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก	3.49	1.18	มาก	2
2. ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง	3.51	1.18	มาก	1
3. การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน	3.31	1.09	ปานกลาง	4
4. ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน	3.34	1.12	ปานกลาง	3
รวม	3.41	1.06	มาก	-

จากตารางที่ 2 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\bar{x} = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\bar{x} = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\bar{x} = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\bar{x} = 3.31$) ตามลำดับ

**ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้าน
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน (n = 159)**

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน	3.67	1.14	มาก	1
2. ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ	3.58	1.21	มาก	2
3. การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้	3.39	1.23	ปานกลาง	3
4. อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน	2.94	1.34	ปานกลาง	5
5. อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.02	1.37	ปานกลาง	4
รวม	3.32	0.93	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 3 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\bar{x} = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน (n = 159)

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	3.36	1.17	ปานกลาง	5
2. ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน	3.56	1.21	มาก	1
3. มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน	3.54	1.25	มาก	2
4. มีการวางแผนชุมชน	3.48	1.28	มาก	4
5. มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน	3.52	1.24	มาก	3
รวม	3.49	1.16	มาก	-

จากตารางที่ 4 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน (n = 159)

ประเด็น	ระดับความเข้มแข็ง			
	μ	S.D.	แปลความหมายระดับ	ลำดับที่
1. เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.58	1.20	มาก	4
2. เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.68	1.12	มาก	2
3. การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.61	1.19	มาก	3
4. การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม	3.70	1.12	มาก	1
รวม	3.64	1.11	มาก	-

จากตารางที่ 5 ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยในภาพรวมและร้อยละความเข้มแข็งของประชาชน

มิติความเข้มแข็ง	ระดับการบริการที่คาดหวัง
	ค่าเฉลี่ยในภาพรวม (μ)
ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน	3.41
ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน	3.32
การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน	3.49
ความรักและหวงแหนชุมชน	3.64
รวม	3.47

3.3 อภิปรายผล

ผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน จำนวน 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและหวงแหนชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอที่ไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\mu = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\mu = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสบการณ์ความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\mu = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\mu = 3.31$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\mu = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543, หน้า 65-84) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งว่า ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาที่มีระบบการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากร ระบบสวัสดิการ และกฎหมายมาจากชุมชน เป็นของชุมชนการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) สอดคล้องกับ ธีระพงษ์ สุดประเสริฐ (2544, บทคัดย่อ) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งไว้ดังกระบวนการ 3 ส คือ สร้าง เสริม สืบสาน โดยเชื่อมโยงเครือข่าย 2 ระดับ คือ เชื่อมโยงภายในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นชุมชนเข้มแข็ง และเชื่อมโยงกับชุมชนเข้มแข็ง และองค์กรภายนอกชุมชน เพื่อให้ชุมชนรักษาสภาพชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่า ภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) สอดคล้องกับ บัณฑิต อ่อนคำ และ วิริยา น้อยวงศ์นงศ์, 2533 ภูมิปัญญาและความรู้ที่สืบทอดและการประยุกต์ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก องค์การชุมชน และกลุ่มผู้นำที่มีคุณธรรมและภูมิปัญญา รวมถึงการจัดตั้งกลุ่ม และจัดระเบียบในชุมชน เวทีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการบูรณาการจากภายนอก

4. สรุปผล

ผลการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนเมือง และเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และการจัดการชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน จำนวนตัวอย่าง 159 คน ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.47$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความรักและห่วงใยชุมชน ($\mu = 3.64$) การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน ($\mu = 3.49$) ความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ($\mu = 3.41$) และความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ($\mu = 3.32$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.41$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสำเร็จในการปฏิเสธข้อเสนอกับไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง ($\mu = 3.51$) ประเด็นที่ 1 มีกิจกรรม/โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยไม่ต้องพึ่งภายนอก ($\mu = 3.49$) ประเด็นที่ 4 ประสิทธิภาพความสำเร็จในการระดมทุน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน ($\mu = 3.34$) และประเด็นที่ 3 การบริโภคผลผลิตที่ผลิตได้ในชุมชน ($\mu = 3.31$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความใกล้ชิดและความไว้วางใจของคนในชุมชน ($\mu = 3.67$) ประเด็นที่ 2 ความปลอดภัยของสมบัติสาธารณะ ($\mu = 3.58$) ประเด็นที่ 3 การมีระบบความช่วยเหลือให้คนในชุมชนดำรงชีวิตอยู่ได้ ($\mu = 3.39$) ประเด็นที่ 5 อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 3.02$) และประเด็นที่ 4 อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\mu = 2.94$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.49$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 2 ความสามารถของชุมชนในการมองเห็น แนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ($\mu = 3.56$) ประเด็นที่ 3 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนที่ชัดเจน ($\mu = 3.54$) ประเด็นที่ 5 มีโครงการกิจกรรมที่แก้ไขปัญหาชุมชน ($\mu = 3.52$) ประเด็นที่ 4 มีการวางแผนชุมชน ($\mu = 3.48$) และประเด็นที่ 1 ความสามารถของชุมชนในการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ($\mu = 3.36$) ตามลำดับ

ผลการสำรวจความเข้มแข็งของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านความรักและห่วงใยชุมชน พบว่าโดยภาพรวมประชาชนมีความเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.64$) เมื่อพิจารณาในรายข้อสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเด็นที่ 4 การดำรงอยู่ของประเพณี พิธีกรรมและการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.86$) ประเด็นที่ 2 เยาวชนรู้ประเพณี พิธีกรรม และการละเล่นของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.88$) ประเด็นที่ 3 การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาของชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.91$) และประเด็นที่ 1 เยาวชนรู้ภูมิปัญญาชุมชนที่มีมาแต่เดิม ($\mu = 3.95$) ตามลำดับ

5. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *การทำงานแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สมาคมทอเล็กแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- จรัญญา วงษ์พรหม. (2536). *การบริหารและการมีส่วนร่วมของประชาชนในสหกรณ์ร้านค้า*. ม.ป.ท.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). *เอกสารประกอบการเรียน การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2536). *วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อเข้าใจสถานะและการเปลี่ยนแปลงของชุมชน, คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา*. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: พาณิชยพรนคร.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. เชียงใหม่: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- บันทร อ่อนคำ และ วิริยา น้อยวงศ์นัยรงค์. (3533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท : ประสบการณ์ของประเทศไทย. (แปลและเรียบเรียง)* กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมหมาย แจ่มกระจ่าง, ศรีวรรณ มีคุณ และพีระพงษ์ สุดประเสริฐ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาการจัดทำแผนชุมชนเทศบาลตำบลบางพระ*. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 4(2), 33-50.
- อดิน รพีพัฒน์. (2536). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ
- Cogan, C., & Derricott, R. (1998). *Citizenship for the 21st century*. London: Kogan Page.
- Cohen, J., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation 's place in rural development: Seeking clarify through specificity*. *World Development*, 8(3), 213-235.

สำรวจเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

Explore Behavioral Sciences Research Instruments and Data Collection

รังสรรค์ โฉมยา¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ² และ ณัฐพจน์ สาระวิที³

Rungson Chomeya¹, Sombat Tayraukham² and Natthapot Saraviteei³

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ สาขาจิตวิทยาประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Education, Chiang Mai University

³ Department of Applied Psychology, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

E-mail: n.saravitee@gmail.com โทร. 080-4003006

Received 27/12/2565

Revised 17/6/2566

Accepted 21/6/2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในเบื้องต้น เพื่อให้การวิจัยมีคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิจัย ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นบทความนี้มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ (1) เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ โดยย่อ (2) เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นรูปแบบและแนวทางการใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ ในเบื้องต้น และ (3) เพื่อให้ผู้อ่านได้นำเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ ที่เสนอไว้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อประกอบการทำวิจัยที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น บทความนี้ผู้เขียนใช้วิธีการสังเคราะห์ (Synthesis) เอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำราและบทความที่กล่าวด้วยเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ โดยในตอนต้นจะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย ตอนกลางนำเสนอเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ จากการรวบรวมของ Martin and Hanington โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในรายละเอียด และตำราทางวิชาการของคนอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่ง ตอนท้ายของบทความเป็นการสรุปให้ผู้อ่านได้พิจารณานำไปใช้ในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

คำสำคัญ: วิธีวิทยาการวิจัย การได้รับความรู้ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ การวัดตัวแปร

Abstract

The purposes of this article are to inform readers to : 1) gain better understanding regarding the research Instruments & data collection, 2) know to the basic concepts of pattern and how to determine the research Instruments & data collection, and 3) In order for the reader to bring research Instruments and data collection of various proposed to study further for more diverse research. The author has constructed to body of knowledge from synthesizing a wide range of resources such as academic documents, books, textbooks and articles on a research Instruments and data collection. At the beginning of this article, the author will provide the information on research Instruments and data collection. Next, the article will present the research Instruments and data collection of various proposed from the Martin & Hanington In which the author has explained more in detail and academic textbook of others. The end of article is a summary for readers to be considered in the implementation of the research Instruments and data collection to provide quality and reliability as well as

developing more research knowledge.

Keywords: Research Methodology, Acquiring Knowledge, Scientific Method, Measuring Variables

1. บทนำ

เมื่อนึกถึงการทำการวิจัย หลายคนอาจจะรู้สึกเครียด ยุ่งยาก เต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานา แม้กระทั่งจะเริ่มต้นทำการวิจัย จะมีคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมากมาย อาทิ คำถามเกี่ยวกับตัวอย่างของการวิจัย เช่น ใครคือตัวอย่างของการวิจัยของเรา เราจะหาตัวอย่างเหล่านี้ได้อย่างไร เราจะมีสัมพันธภาพกับตัวอย่างประเภทใดได้บ้าง การวิจัยจะเกิดขึ้นกับตัวอย่างที่ไหน ตัวอย่างควรได้รับการระบุและคัดเลือกตามวัตถุประสงค์การวิจัยและคำถามการวิจัยอย่างไร เป็นคำถามมากมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดตัวอย่างของการวิจัย (Leavy, 2023, p. 162) โดยเฉพาะตัวอย่างของการวิจัยควรจะมีขนาดเท่าไรก็เป็นคำถามที่สำคัญสำหรับนักวิจัยที่ต้องให้ความสำคัญและมีคำตอบที่ชัดเจนเพื่อความน่าเชื่อถือของการวิจัย เมื่อชัดเจนกับตัวอย่างของการวิจัยแล้ว เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยก็จะเป็นสิ่งที่ต้องครุ่นคิดตามมา ทั้งนี้แนวคิดและการรวบรวมข้อมูลอยู่บนพื้นฐานปรัชญาของการหาเหตุผลและข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาสนับสนุนสมมติฐานต่าง ๆ ของการวิจัย การรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการจากล่างไปสู่บน โดยเริ่มจาก ข้อมูล (Data) นำให้ผู้วิจัยไปสู่สารสนเทศ (Information) องค์ความรู้ (Knowledge) และภูมิปัญญา (Wisdom) ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแบบแบบจำลองพีระมิดแสดงลำดับขั้นทางภูมิปัญญาของ Dikw (The DIKW Model of Wisdom Hierarchy as a Pyramid) ได้อธิบายไว้ (Hayhoe, 2023, pp. 97-112) ดังนั้นเครื่องมือที่ดีนำไปสู่ผลของการวิจัยที่ดี ซึ่งมีสิ่งที่ทำให้เราต้องพิจารณาอยู่หลายประการ เช่น การสร้างนิยาม คำจำกัดความและนิยามปฏิบัติการ (Constructs and Operational Definitions) ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการวัด (Validity and Reliability of Measurement) สเกลของการวัดหรือการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์อย่างมีระบบให้กับสิ่งของหรือเหตุการณ์เพื่อแทนปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งที่ต้องการวัด (Scales of Measurement) และรูปแบบของการวัด (Modalities of Measurement) เช่น การวัดด้วยวิธีการรายงานตนเอง (Self-Report Measures) การวัดทางกายภาพ (Physiological Measures) หรือการวัดพฤติกรรม (Behavioural Measures) (Gravetter et al., 2021, pp. 68-69) ซึ่งในการวิจัยเมื่อนึกถึงเครื่องมือและเทคนิคการเก็บข้อมูลในงานวิจัย เรามักจะนึกถึงเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลอยู่ไม่กี่ประเภท เช่น แบบสอบถาม (Questionnaire) การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์ (Interview) การทดสอบ (Testing) การใช้มาตรวัดทางจิตวิทยา (Psychometrics) สังคมมิติ (Sociometry) แฟ้มสะสมงาน (Port Folio) ซึ่งในความเป็นจริงวิถีวิทยาการวิจัยในสมัยใหม่ได้มีการพัฒนาแนวคิดและวิธีการไปไกลมาก มีการนำเอาองค์ความรู้ต่าง ๆ มาผสมผสานกันแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ก่อให้เกิดเครื่องมือสำหรับการวิจัยและเทคนิคการเก็บข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย จนบางครั้งเราอาจจะนึกไม่ถึงว่าการเก็บข้อมูลในลักษณะนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ โดยย่อ
2. เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นรูปแบบและแนวทางการใช้เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ ในเบื้องต้น
3. เพื่อให้ผู้อ่านได้นำเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบต่าง ๆ ที่เสนอไว้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อประกอบการทำการวิจัยที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ที่จริงการวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ในปัจจุบันนั้น มีวิวัฒนาการในเรื่องของการเก็บข้อมูลในการวิจัยออกไปในหลายลักษณะอย่างกว้างขวางเกินจินตนาการ วิธีการบางอย่างเราอาจจะนึกไม่ถึงมาก่อนว่า มันสามารถนำมาใช้ในงานวิจัยได้อย่างไร ซึ่ง Martin and Hanington (2021) ได้เสนอแนวทางในการทำการวิจัย การเก็บข้อมูล

ที่หลากหลาย วิธีในการวิจัยปัญหาที่ซับซ้อน การพัฒนาแนวคิดที่เป็นนวัตกรรมและการออกแบบโซลูชันที่มีประสิทธิภาพไว้มากมายหลากหลายวิธีการ โดยเฉพาะในปัจจุบันมีการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการเก็บวิจัยแบบออนไลน์ ซึ่งมีทั้งแบบที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยและตัวอย่างตลอดจนแบบที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Nonreactive Data Collection Online) มากมายหลายลักษณะให้นักวิจัยเลือกใช้ (Nigel, 2017, pp. 57-91; Callegaro et al., 2014) ซึ่งในบทความนี้จะขอสรุปเฉพาะชื่อของเครื่องมือและเทคนิคในการเก็บข้อมูลการวิจัยและรายละเอียดของวิธีการโดยย่อ มาเพื่อให้เป็นรายการทางเลือกสำหรับนักวิจัยที่อาจจะพบว่าวิธีการเก็บข้อมูลในลักษณะใดเหมาะสมกับประเด็นการวิจัยของตนเอง จาก การรวบรวมของ Martin and Hanington (2021) จำนวน 125 เครื่องมือและวิธีการในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยสรุปโดยย่อ ๆ (สำหรับรายละเอียดในแต่ละวิธีการ ผู้อ่านสามารถนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อการทำวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและมีความถูกต้อง เหมาะสมตามธรรมชาติของการวิจัยในแต่ละแนวคิดเพิ่มเติมได้) ไว้ ดังนี้คือ

1. แบบทดสอบ A/B (A/B Testing) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเปรียบเทียบผลการทดสอบจากแบบทดสอบสองเวอร์ชันเพื่อดูว่าทำงานได้ดีกว่า กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อการตัดสินใจ
2. AEIOU เทคนิคการเก็บข้อมูลชนิดหนึ่งสำหรับการวิจัยทางชาติพันธุ์หรือวิธีการสังเกตที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องห้าประการได้แก่การสังเกตเกี่ยวกับ กิจกรรม (Activities) สภาพแวดล้อม (Environments) ปฏิสัมพันธ์ (Interactions) วัตถุ (Objects) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ใช้งาน (Users)
3. ไดอะแกรมความสัมพันธ์ (Affinity Diagramming) หรือแผนภูมิกลุ่มความคิด มาจากชื่อนักวิชาการญี่ปุ่น คือ Kawakita Jiro ใช้หลักการคิดที่ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายเป็นวิธีจัดการข้อมูลเพื่อให้เกิดสมมติฐานใหม่โดยครั้งแรกทุกคนจะไม่ว่างภาพรวมเป็นอย่างไร ก็จะมีการรวบรวมข้อมูลแต่ละอย่างในทางที่จะกระตุ้นให้เกิดความคิดใหม่ เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมของแนวความคิดใหม่ โดยให้ตัวอย่างแต่ละคนเขียนความคิดของตนเองใส่ลงในกระดาษแผ่นเล็ก ๆ (บัตรความคิด) ได้อย่างไม่จำกัด แล้วกระจายบัตรความคิดบนโต๊ะหรือ Flip Chart จากนั้นใช้ความรู้สึก จัดกลุ่มความคิด ด้วยความเงียบห้ามตัวอย่างพูดคุยหรือปรึกษากัน ห้ามกำหนดประเด็นหัวข้อไว้ก่อน ใช้เพียงความรู้สึกอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องไตร่ตรอง ตัวอย่างสามารถเปลี่ยนตำแหน่งบัตรที่ผู้อื่นจัดไว้ได้ จากนั้นตั้งชื่อกลุ่มแล้วเขียนสรุปข้อมูลเป็นแผนภูมิ เช่น แผนภูมิต้นไม้ แผนภูมิกังปลา รูปภาพ ฯลฯ
4. การวิเคราะห์สิ่งประดิษฐ์ (Artifact Analysis)
5. การวิจัยผ่านระบบทางไกลแบบอัตโนมัติ (Automated Remote Research)
6. แบคคาสต์ (Backcasting) วิธีการเก็บข้อมูลด้วยกระบวนการมองย้อนกลับจากสถานการณ์ที่สันนิษฐานไว้ในอนาคต
7. การออกแบบพฤติกรรม (Behavioral design) การศึกษาพฤติกรรมที่อาศัยการแปลงข้อมูลเชิงลึกจากสาขาวิชาที่แตกต่างกันไป
8. การทำแผนที่พฤติกรรม (Behavioral Mapping)
9. การปิดกั้น (Blockbusting) การเก็บข้อมูลด้วยการใช้กลยุทธ์ในการขจัดอุปสรรคในการแก้ปัญหาและขยายความคิดสร้างสรรค์
10. เทคนิค Bodystorming การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการแสดงสถานการณ์สมมติ (Ideation) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการออกแบบการคิดซึ่งจะโฟกัสไปที่ความต้องการของตัวอย่างของการวิจัยเป็นหลัก ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจความรู้สึกและปัญหาของตัวอย่างได้ดีขึ้น
11. การระดมสมองเพื่อสร้างผังกราฟฟิก (Brainstorm Graphic Organizers)
12. การประชุมเชิงปฏิบัติการประสบการณ์แบรนด์ (Brand Experience Workshop) เทคนิคการเก็บข้อมูลจากงานวิจัยทางธุรกิจ ใช้วิธีการอภิปรายเกี่ยวกับแบรนด์และผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันดีเพื่อช่วยสร้างวิสัยทัศน์ที่เข้าร่วมกันเกี่ยวกับประสบการณ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ก่อนที่กระบวนการออกแบบจะเริ่มขึ้น
13. แผนผังบลูอาย (Bull's-Eye Diagramming) วิธีการจัดลำดับความสำคัญของชุดข้อมูลโดยใช้แผนภาพในการระบุเป้าหมายของข้อมูล
14. เทคนิค Business Origami การใช้โมเดลต้นแบบเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนคุณค่าระหว่างตัวอย่างของการวิจัยจากสิ่งประดิษฐ์และสภาพแวดล้อม
15. การเรียงลำดับการ์ด (Card Sorting)
16. กรณีศึกษา (Case Studies) การเก็บข้อมูลอย่างลึกซึ้งจากตัวอย่างรายใดรายหนึ่งอย่างละเอียดด้วยข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง
17. การออกแบบและนโยบายประชาคม (Civic Design and Policy) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ประชาคมมีส่วนร่วมตั้งแต่ในระดับรากหญ้าร่วมกับและองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร (NGO) และเป็นการฝึกฝนตัวอย่างภายใต้หน่วยงานของรัฐไปด้วยพร้อมกัน
18. แผนผังความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Mapping) เทคนิคการเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างสร้างภาพที่แสดงให้เห็นว่าเขามีวิธีดำเนินการอย่างไรและมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างไร

19. เทคนิคการแนะนำทางการรู้คิด (Cognitive Walkthrough) เทคนิคการเก็บข้อมูลที่มีการประเมินลำดับและการแจ้งเตือนให้ตัวอย่างทราบกระบวนการทางความคิดของตัวอย่าง 20. ภาพปะติด (Collage) การให้ตัวอย่างแสดงออกด้วยภาพและข้อความที่สื่อถึงความคิด ความรู้สึก ความปรารถนาและด้านอื่น ๆ ของชีวิตโดยผ่านมุมมองของตัวอย่างแต่ละคน 21. การแข่งขันด้วยวิธีการทดสอบ (Competitive Testing) เทคนิคการเก็บข้อมูลในการวิจัยเพื่อประเมินความสามารถในการใช้งานและการเรียนรู้ของผลิตภัณฑ์ของตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยในลักษณะของการแข่งขันกัน 22. แผนที่แนวคิด (Concept Mapping) การให้ตัวอย่างแสดงกรอบภาพทางความคิดที่เชื่อมต่อกับความคิดต่าง ๆ กับเป้าหมายและสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องในแต่ละโดเมน 23. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การให้ตัวอย่างแสดงการอธิบายอย่างเป็นระบบของรูปแบบและเนื้อหาของสิ่งที่เขียน สิ่งที่พูดหรือภาพที่แสดงออกเป็นเรื่องราว รูปแบบและจำนวนที่เป็นไปได้ 24. การสำรวจตรวจสอบเนื้อหา (Content Inventory and Audit) การให้ตัวอย่างสำรวจเนื้อหาเพื่อที่จะอธิบายว่าสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารนั้นคืออะไรและตรวจสอบถึงคำแนะนำหรือข้อเสนอว่าสิ่งที่ควรจะเป็นนั้นคืออะไร 25. การออกแบบบริบท (Contextual Design) กระบวนการเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างเป็นศูนย์กลางเพื่อการออกแบบภาพรวมของระบบลำดับงานเพื่อลดความสูญเสียของทรัพยากร (Workflow concrete) ที่มีความชัดเจนและแบ่งปันร่วมกัน (explicit and sharable) 26. การสอบสวนตามบริบท (Contextual Inquiry) วิธีการทางการศึกษาบริบทเชิงลึกด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์ตัวอย่างเพื่อเผยให้เห็นโครงสร้างการทำงาน พฤติกรรมของตัวอย่าง 27. เมทริกซ์สร้างสรรค์ (Creative Matrix) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างแสดงโครงสร้างภาพที่ช่วยสร้างและขยายแนวคิดที่ให้กว้างขวางออกไปและแสดงจุดเชื่อมโยงของหมวดหมู่ต่าง ๆ ของแนวคิดเหล่านั้น 28. ชุดเครื่องมือสร้างสรรค์ (Creative Toolkits) การรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบทางกายภาพที่จัดขึ้นสำหรับการสร้างแบบจำลองของลักษณะของการมีส่วนร่วม ข้อมูลอาจจะมาจากภาพหรือจากการเล่นเชิงสร้างสรรค์ก็ได้ 29. เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (Critical Incident Technique) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยการให้ตัวอย่างได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์หรือสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของตัวอย่างที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 30. การวิพากษ์วิจารณ์ (Critiques) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยการออกแบบเครื่องมือที่ชักชวนให้ตัวอย่างแสดงการวิพากษ์วิจารณ์ ดิชมอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับแนวคิดหรือประเด็นต่าง ๆ จากนั้นนักวิจัย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือจากเพื่อนร่วมงาน 31. การระดมทุน (Crowdsourcing) การให้ตัวอย่างอาสาสมัครเข้าร่วมในโครงการเล็ก ๆ ของผู้วิจัยโดยที่ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเป็นใคร ตัวอย่างอาจจะมีขนาดใหญ่ก็ได้ 32. การยั่วยุทางวัฒนธรรม (Cultural Probes) การเก็บข้อมูลด้วยการใช้เครื่องมือบางอย่างยั่วยุตัวอย่างของการวิจัยเพื่อให้เกิดสร้างแรงบันดาลใจรูปแบบใหม่สำหรับการทำความเข้าใจตนเองและการสื่อสาร 33. การตรวจสอบประสบการณ์ของตัวอย่าง (Customer Experience Audit) การจับจ้อง สังเกตการณ์บริบทประจำวันที่ตัวอย่างมีส่วนร่วมกับการใช้งานผลิตภัณฑ์หรือบริการของนักวิจัยที่กำหนด 34. ข้อมูลที่ทำให้มองเห็นเป็นรูปธรรม (Data Physicalization) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างสร้างแบบจำลองทางกายภาพเพื่อให้ข้อมูลและแสดงการเชื่อมโยงให้เห็นประสบการณ์และเข้าใจในรูปแบบใหม่ ๆ 35. การสร้างภาพข้อมูล (Data Visualization) การให้ตัวอย่างนำเสนอภาพข้อมูลเพื่อช่วยในการค้นหาความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างเนื้อหากับการบอกเล่าเรื่องราวที่มีความหมายของผู้คนผ่านข้อมูลเหล่านี้ 36. การออกแบบชามโถเบญจรงค์ (Design Charette) เทคนิคการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันของตัวอย่างหลาย ๆ รอบ อย่างต่อเนื่องเพื่อผสมผสานแนวคิดต่าง ๆ ร่วมกัน โดยในแต่ละรอบตัวอย่างจะได้พบกับเพื่อน ๆ สมาชิกคนใหม่ คล้าย ๆ กับการวนเป็นฐานความรู้ 37. ออกแบบเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Design Ethnography) การเก็บข้อมูลประสบการณ์และความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยวิธีการให้ตัวอย่างสวมบทบาทเอาใจเขามาใส่ใจเรา การมองเข้ามาในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการอย่างลึกซึ้ง 38. การออกแบบนิยายภาพ (Design Fiction) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างสร้างใช้วัตถุและสื่ออื่น ๆ เพื่อแทนการสมมุติเล่าเรื่องเพื่อการตรวจสอบเรื่องราวและบริบทในจินตนาการของตัวอย่าง 39. การออกแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Design Workshops) การออกแบบกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือเซสชันงานสร้างสรรค์ที่ตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบวิธีการทำงานร่วมกับนักวิจัย 40. การทดสอบความปรารถนา (Desirability Testing) การวัดการตอบสนอง

ทางอารมณ์จากความประทับใจตั้งแต่แรกเห็น (first-impression) ของตัวอย่างที่มีต่อสิ่งของหรือบริการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมา โดยจะดูใน 5 เรื่อง ได้แก่ คุณภาพ คุณลักษณะ ความง่ายไม่ยุ่งยากในการใช้งาน จุดเด่นที่ดึงดูดใจ ประสิทธิภาพ ความรวดเร็ว 41. การศึกษาไดอารี่ (Diary Studies) การศึกษาจากแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ รายละเอียดส่วนบุคคล ชีวิตประจำวันและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของบุคคลจากบันทึกประจำวัน 42. การกำกับเรื่อง (Directed Storytelling) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยวิธีการรวบรวมเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตโดยใช้คำถามจากการสนทนา เป็นการดำเนินเรื่องราว 43. การวาดภาพ (Drawing) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างวาดภาพซึ่งถือเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่ใช้ในการสังเกตการณ์เนื้อหาเรื่องราวที่ปรากฏในภาพ ความคิดสร้างสรรค์และสื่อสารด้วยภาพ 44. วิธีการแบบเอลิโต (Elito Method) การออกแบบวิธีการโต้แย้งเรื่องราวจากตัวอย่างร่วมกับการสังเกตการณ์โดยนักวิจัย 45. แผนที่ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy Maps) การเก็บข้อมูลที่ออกแบบรูปแบบการทำงานร่วมกันของผู้วิจัยกับตัวอย่างเพื่อให้ตัวอย่างรายงานข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างของการวิจัยออกมา 46. การวิเคราะห์หลักสรีระ (Ergonomic Analysis) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างของการวิจัยประเมินเครื่องมือ อุปกรณ์หรือสภาพแวดล้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความเหมาะสมในเรื่องความปลอดภัยและความสะดวกสบาย 47. การวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) การทดสอบต้นแบบผลิตภัณฑ์หรืออินเทอร์เน็ตเพชโดยตัวอย่างซึ่งจะถูกกำหนดให้เป็นผู้ใช้ระบบ ผลิตภัณฑ์หรืออินเทอร์เน็ตเพชนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาออกแบบ 48. การออกแบบตามหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based Design) การให้ตัวอย่างของการวิจัย คิด ตัดสินใจ ออกแบบชิ้นงานที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการความเป็นจริง มีผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือและเป็นไปได้ 49. ประสบการณ์จากต้นแบบ (Experience Prototyping) การให้ตัวอย่างของการวิจัยมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการให้ข้อมูลร่วมกันภายในระบบ แนวทางการทำงาน ผลิตภัณฑ์ ต้นแบบหรือสถานที่ที่ถือเป็นต้นแบบ 50. สุ่มประสบการณ์ (Experience Sampling Method) การเก็บข้อมูลจากพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ ความคิด ความรู้สึก การรายงานตนเองในเวลาสถานการณ์จริงเมื่อผู้วิจัยให้สัญญาณ 51. การทดลอง (Experiments) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวัดผลกระทบของพฤติกรรมมีต่อสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 52. การวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) เก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างศึกษาบุคคลหรือผลิตภัณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตัวอย่างรายงานข้อมูลจากการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อบุคคลหรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ 53. การสบตา (Eyetracking) เทคนิคในการบันทึกข้อมูล สถานที่ ระยะเวลาที่ตัวอย่างมองหาเมื่อใช้งานอินเทอร์เน็ตเพชหรือตอบสนองกับสิ่งที่ผู้วิจัยกำหนด 54. แบบจำลองที่ยืดหยุ่น (Flexible Modeling) การให้ตัวอย่างของการวิจัยกำหนดค่าให้กับวัตถุส่วนประกอบต่าง ชิ้นส่วนหรืออินเทอร์เน็ตเพชที่สร้างโดยผู้วิจัย 55. การสังเกตสิ่งที่ติดบนผนัง (Fly-on-the-Wall Observation) การให้ตัวอย่างการสังเกตผู้คนหรือพฤติกรรมอย่างอิสระโดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ต้องให้สังเกต ไม่มีส่วนร่วมหรือแทรกแซงใด ๆ จากนักวิจัย 56. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) การเชิญตัวอย่างมาร่วมสนทนาเกี่ยวกับประเด็นในการเก็บข้อมูล ส่วนมากจะเชิญเข้ามา 6-9 คน ต่อ 1 กลุ่มเป้าหมาย มาพูดคุยร่วมกันและใช้เวลาในการพูดคุยกันประมาณ 2 ชั่วโมง โดยจุดประสงค์หลักคือการทำความเข้าใจและรับรู้ความคิดเห็น ความเห็น ความรู้สึก รวมทั้งพฤติกรรมจากประสบการณ์โดยตรงของตัวอย่างของการวิจัย 57. การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) วิธีการเก็บข้อมูลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการจัดแนวทางแก้ปัญหาและเป้าหมาย เน้นโอกาสและกระบวนการคิด 58. การวิจัยแบบทั่วไป (Generative Research) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อให้ข้อมูลที่หลากหลายสำหรับการพัฒนาแนวคิด 59. กำแพงกราฟฟิตี (Graffiti Walls) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างด้วยแผ่นผ้าใบติดบนผนังห้องหรือในที่สาธารณะแบบเปิดเผย เพื่อเชิญให้ตัวอย่างเข้ามาให้ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือระบบในบริบทของประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาอย่างอิสระ 60. การประเมินแบบฮิวริสติก (Heuristic Evaluation) การประเมินผลการแก้ปัญหาคือการตรวจสอบการใช้งานที่ช่วยในการระบุการปัญหาจากการใช้งาน วิธีการประเมินเหล่านี้ได้รับการสอนและฝึกฝนอย่างกว้างขวางในสาขาทางด้านสื่อ 61. ม้วนหนัง (Highlight Reels) การเก็บข้อมูลด้วยวิดีโอสั้น ๆ ที่ได้รับการดูแลซึ่งมีข้อเสนอแนะที่สำคัญของตัวอย่างที่เป็นข้อมูลย้อนกลับที่สามารถแชร์ได้อย่างง่ายดายกับตัวอย่างคนอื่น ๆ และนักวิจัย 62. การมองหา

สัญญาณแห่งอนาคต (Horizon Scanning) ชุดของวิธีเก็บข้อมูลของการวิจัยสำหรับการค้นหาสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นมาในสภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน คล้ายการวิเคราะห์ผลกระทบของแนวโน้ม 63. เทคนิคเราจะทำอย่างไร (How Might We) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนับสนุนการสำรวจความคิดและแนวคิดที่เป็นไปได้โดยการเริ่มต้นด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาให้ตัวอย่างทราบ HWM เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ได้รับความนิยมในหมู่ดีไซด์เนอร์ มักถูกใช้ในเวลาระดมสมองเพื่อทำโครงการขนาดใหญ่ หรือ คิดกลยุทธ์ในการทำงาน ซึ่ง HMW เป็นคำย่อของประโยคภาษาอังกฤษ How might we ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า “เป็นไปได้ไหมที่จะ....” 64. บอร์ดภาพ (Image Boards) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการใช้ภาพตัดปะของภาพประกอบเพื่อสื่อสารแง่มุมของความตั้งใจในประเด็นที่ต้องการศึกษา 65. เมทริกซ์ซับซ้อนที่สำคัญ (Importance-Difficulty Matrix) เครื่องมือเก็บข้อมูลแบบแผนภูมิกลไกสำหรับทีมที่จะช่วยให้บรรลุนิยามเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของข้อเสนอและการตัดสินใจ 66. การสัมภาษณ์ (Interviews) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนาเพื่อรวบรวมข้อมูล ประสบการณ์ ความคิดเห็นเจตคติและการรับรู้ของตัวอย่างอย่างละเอียดลึกซึ้ง 67. เทคนิค KJ (KJ Technique) เป็นเทคนิคการเก็บข้อมูลชนิดหนึ่งที่ใช้วิธีการระดมสมองที่พัฒนาโดยนักวิชาการชาวญี่ปุ่นชื่อ Kawakita Jiro แห่งมหาวิทยาลัยชิบะ (Chiba University) ซึ่งเป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อรวบรวมข้อมูลข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของตัวอย่าง ซึ่งต้องการเปิดโอกาสให้ตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (Kawakita, 2004) 68. การวิเคราะห์คาโน (Kano Analysis) เครื่องมือที่ช่วยกำหนดและจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของประเด็นต่าง ๆ ในการวิจัยที่สำคัญที่สุดในมุมมองตัวอย่างของการวิจัย เทคนิคนี้มาจากการวิจัยทางการตลาด เป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้บริโภค โดยมีหลักการว่าความพึงพอใจของตัวอย่างที่มีต่อผลิตภัณฑ์นั้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถ ในการตอบสนองความต้องการของตัวอย่าง วิธีการนี้จะทำการประเมินผลกระทบของคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ต่อความพึงพอใจของตัวอย่างเป็นสำคัญ 69. ดัชนีชี้วัดผลงาน (Key Performance Indicators : KPIs) เครื่องมือที่ใช้วัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน โดยเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ตกลงกันไว้ นอกจากจะใช้ประเมินผลการทำงานของตัวอย่างได้แล้ว ยังสามารถใช้วัดและประเมินความก้าวหน้าขององค์กรได้อีกด้วย เครื่องมือชนิดนี้จะวัดว่าคุณตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลนั้นทำผลงานได้ดีแค่ไหนกับเป้าหมายทางที่เป็นเชิงปริมาณและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย 70. ขั้นบันได (Laddering) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการนี้คล้าย ๆ กับการสัมภาษณ์ แต่เป็นเทคนิคการสัมภาษณ์ที่เปิดเผยมการเชื่อมโยงระหว่างลักษณะของประเด็นการวิจัยและค่านิยมส่วนบุคคลของตัวอย่าง Laddering จะใช้วิธีการถามไปเรื่อย ๆ เหมือนคนมีปัญหาก็ถามคำถามจากคำตอบ เมื่ออาจจะดูน่ารำคาญแต่ก็สามารถทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากความคิดที่มีประโยชน์ ยกตัวอย่าง “กล่อง” คุณซื้อกล่องไปทำไม ตัวอย่างตอบว่าซื้อไว้ใช้ถ่ายรูป ถามต่อว่า จะถ่ายรูปไปทำไม ตัวอย่างตอบว่าเวลาไปเที่ยวจะได้เก็บภาพเอาไว้ ถามต่อว่าเก็บภาพไว้ไปทำไม ตัวอย่างตอบว่าเพื่อเป็นความทรงจำในที่สามารถนำกลับมาดูใหม่ จุดสำคัญ (Insight) ของคำตอบจากตัวอย่างคือ “สามารถนำกลับมาดูใหม่เมื่อไหร่ก็ได้” (Wansink & Chan, 2003) 71. ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews) การรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในหัวข้อหรือประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้จากเอกสารต่าง ๆ 72. จดหมายรักและจดหมายบอกลา (The Love Letter and the Breakup Letter) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างเขียนระบายลงกระดาษโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตัวอย่างแสดงความรู้สึกถึงตัวบุคคล ผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ 73. แผนผังแบบจำลองทางจิต (Mental Model Diagrams) การเก็บข้อมูลด้วยการนำเสนอกรอบแนวคิดสำหรับการจัดระเบียบพฤติกรรม ความเชื่อและอารมณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา (คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์และบริการ) 74. คำอุปมาอุปไมย (Metaphors) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบว่าตัวอย่างเข้าใจแนวคิดนั้นอย่างไรช่วยให้ตัวอย่างเข้าใจในรูปแบบใหม่และสร้างแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อการให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวิจัย 75. แผนผังความคิด (Mind Mapping) การเขียนแผนภาพที่เกิดจากการถ่ายทอดความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ลงเป็นรูปภาพ เส้น สี สัญลักษณ์ หรือ คำพูดสั้น ๆ ในลักษณะเป็นเส้นเชื่อมโยงแผ่รัศมีแตกแขนงออกจากศูนย์กลางออกไปเหมือนกิ่งก้านของต้นไม้ ตัวอย่างของการวิจัยจะทำการคิดภาพเพื่อจัดระเบียบและทำความเข้าใจความซับซ้อนของพื้นที่ปัญหาเพื่อสะท้อนข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้วิจัย 76. การสังเกตการณ์ (Observation) การเฝ้าดู ติดตามและการบันทึกอย่างเป็นระบบ

ของผู้วิจัยต่อตัวอย่างของการศึกษา ตลอดจน สิ่งของต่าง ๆ สภาพแวดล้อม เหตุการณ์ พฤติกรรมและการตอบสนองของตัวอย่างต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น 77. ต้นแบบคู่ขนาน (Parallel Prototyping) การเก็บข้อมูลที่ใช้วิธีการให้ตัวอย่างสำรวจแนวคิดหลาย ๆ อย่างพร้อมกันก่อนที่จะเลือกมาเพียงวิธีเดียวให้กับผู้วิจัย 78. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยแฝงตัวเข้าไปอยู่ในสภาพการณ์ของการสังเกตการณ์อย่างกลมกลืนกับตัวอย่าง ได้รับการยอมรับและสนิทสนมกับตัวอย่างที่จะทำการศึกษา โดยที่ตัวอย่างหรือผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตหรือเฝ้าดู จึงแสดงพฤติกรรมไปตามธรรมชาติ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นจริง มองเห็นภาพรวมของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด และช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลจากตัวอย่างได้ง่าย 79. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การเก็บข้อมูลที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ เป็นวงรอบ หรือเป็นวัฏจักร โดยมีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับตัวอย่างในการวิจัยเพื่อพยายามเปลี่ยนแปลงลักษณะต่าง ๆ ของตัวอย่างให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยเจตนาของผู้วิจัย 80. การออกแบบแบบมีส่วนร่วม (Participatory Design) การเก็บข้อมูลโดยวิธีการให้ตัวอย่างเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนการมีส่วนร่วมร่วมกับตัวอย่างตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในประเด็นของการวิจัย 81. แบบสำรวจบุคคล (Personal Inventories) การเก็บข้อมูลโดยให้ตัวอย่างทำการประเมินตนเอง เพื่อรวบรวมข้อมูลของสิ่งต่าง ๆ ที่เลือกโดยตัวอย่างในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา 82. ตัวละคร (Personas) การเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็นโปรไฟล์ส่วนบุคคลที่เป็นตัวแทนตามคำอธิบายตามประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ เป็นการเขียนข้อมูลตัวอย่าง ด้วยกระดาษ สมุด แฟ้ม ไฟล์ เพื่อให้ผู้วิจัย สามารถเข้าใจบริบท พฤติกรรม เจตคติ การใช้ชีวิตในแต่ละวัน ของตัวอย่างได้อย่างตรงกัน โดยอาจจะตั้งต้นด้วยสมมุติฐานไว้ก่อน หรือการใช้ข้อมูลจากการวิจัยมาเป็นทรัพยากรสำหรับเริ่มต้น 83. การศึกษาภาพถ่าย (Photo Studies) การเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เป็นภาพถ่ายส่วนตัวของตัวอย่างในการวิจัยที่แสดงถึงการใช้ชีวิตและการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม 84. การ์ดรูปภาพ (Picture Cards) การเก็บข้อมูลด้วยแผนการ์ดที่มีภาพและคำพูดที่ช่วยให้ตัวอย่างของการวิจัยคิดและแบ่งปันประสบการณ์ที่แท้จริงของตนเอง 85. การสร้างต้นแบบ (Prototyping) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างของการวิจัยสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ในระดับต่าง ๆ กันเพื่อดูการแก้ปัญหา การพัฒนาและการทดสอบการคิดของตัวอย่างนั้น ๆ 86. แบบสอบถาม (Questionnaires) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างให้ข้อมูลโดยวิธีการรายงานตนเองเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก การรับรู้ พฤติกรรมหรือเจตคติ 87. การทดสอบและการประเมินซ้ำอย่างรวดเร็ว (Rapid Iterative Testing and Evaluation : RITE) วิธีการตรวจสอบการใช้งานที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถระบุปัญหาจากอินเทอร์เน็ตเฟสในช่วงแรก หรือใช้เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองในระหว่างกระบวนการพัฒนานวัตกรรม 88. การวิจัยระยะไกล (Remote Moderated Research) การเก็บข้อมูลตัวอย่างจากระยะไกลทำงานบนอุปกรณ์ของผู้วิจัย สามารถใช้กับการทดสอบจากตัวอย่างที่อยู่ห่างไกลได้ โดยตัวอย่างของการวิจัยจะถูกสังเกตหรือถูกทดสอบแบบเรียลไทม์โดยนักวิจัยผ่านเทคโนโลยีการแชร์หน้าจอ ซึ่งสามารถจะมีผู้สังเกตได้หลาย ๆ คน 89. การศึกษาด้วยการออกแบบ (Research Through Design) การเก็บข้อมูลโดยการให้ตัวอย่างของการวิจัยทำการออกแบบเป็นกิจกรรมการวิจัยแบบการสะท้อนผลการศึกษาเพื่อเพิ่มความหลากหลายของการออกแบบให้มากขึ้น 90. การสวมบทบาท (Role-playing) การเก็บข้อมูลโดยการให้ตัวอย่างของการวิจัยทำหน้าที่แสดงบทบาทจำลองเหมือนอยู่ในสถานการณ์จริงเพื่อนำเสนอสะท้อนข้อมูลต่าง ๆ ให้กับนักวิจัย 91. ดอกกุหลาบตูม (Rose Thorn Bud) เทคนิคการเก็บข้อมูลแบบหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ที่ทำให้ผู้ฟังเปิดใจรับฟังก่อน ใช้กับการประชุมกลุ่มย่อย ๆ และต้องการอภิปราย ถกเถียงเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ โดยสมมติให้ตัวอย่างมองไปที่ดอกกุหลาบ ซึ่งมีทั้ง ดอก หนาม และกิ่งก้านที่พร้อมแตกหน่อ องค์ประกอบ 3 อย่างนี้ก็เหมือน ของ 3 สิ่งที่ตัวอย่างควรทำอย่างมีลำดับ หากจะวิจารณ์ประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดหรือการหาข้อสรุปร่วมกันของประเด็นนั้น 92. สถานการณ์ (Scenarios) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยให้ตัวอย่างทำการเล่าเรื่อง การสำรวจเรื่องราวในอนาคตจากมุมมองของตัวอย่างเอง 93. การวิจัยทุติยภูมิ (Secondary Research) การเก็บรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำไปสู่ การสรุปผล การวิเคราะห์ผล และอภิปรายผล โดยแหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย บทความ วารสาร เอกสารการประชุม บันทึกร สถิติหรือเอกสารสำคัญอื่น ๆ การวิจัยทุติยภูมิจะแตกต่างไปจากการวิจัยแบบปฐมภูมิที่มีการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยตรง (ข้อมูลแบบปฐมภูมิ) เพื่อ

นำมาทำการสรุปผล การวิเคราะห์ผล และอภิปรายผล 94. ความแตกต่างทางความหมาย (Semantic Differential) เครื่องมือเก็บข้อมูลที่มีลักษณะการใช้หลักการทางภาษาศาสตร์มาทำการออกแบบมาเพื่อวัดเจตคติของตัวอย่างที่มีต่อหัวข้อ ประเด็น เหตุการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น แบบวัดเจตคติชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของออสกูด ซึ่งชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Semantic Differential Scale (Frey, 2022, pp. 726-727) เป็นมาตรวัดที่ใช้วัดความแตกต่างทางความหมายของความคิดรวบยอดต่าง ๆ และถือว่าเป็นวิธีวัดความหมายของความคิดรวบยอดในทางจิตวิทยาอย่างหนึ่ง 95. แบบพิมพ์เขียวการบริการ (Service Blueprint) การเก็บข้อมูลที่ใช้วิธีการแสดงภาพที่ช่วยให้นักวิจัยและตัวอย่างของการวิจัยแบ่งปันมุมมองผ่านสายตาของตนเองที่มีต่อประเด็นของการวิจัยที่มีอยู่หรือให้ข้อเสนอใหม่ที่มีต่อประเด็นนั้น ๆ 96. การออกแบบการบริการ (Service Design) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างนำเสนออย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้วิจัย การแก้ปัญหา ผลลัพธ์ที่ได้จากการออกแบบการบริการคือ มาตรฐานที่ผู้วิจัยจะใช้เป็นมาตรฐานในการให้ตัวอย่าง หรือประชากรปฏิบัติตาม เพื่อส่งมอบสิ่งที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดและก่อให้เกิดความประทับใจมากที่สุด มักใช้กันในการธุรกิจ การวิจัยทางด้านพฤติกรรมผู้บริโภค 97. การแรเงา (Shadowing) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยวิธีการสังเกตการณ์ติดตามตัวอย่างอย่างใกล้ชิดผ่านกิจวัตรประจำวันของเขาเหล่านั้นโดยนักวิจัย 98. การจำลอง (Simulations) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างด้วยวิธีการประมาณการอย่างละเอียดลึกซึ้งของสภาพบุคคลของตัวอย่างรวมทั้งสภาพแวดล้อมรอบตัวของตัวอย่าง เช่น การให้แบบฝึกหัดต่าง ๆ กับบรรดานักบินอวกาศผ่านการขับยานจำลองและโลกเสมือนจริง โดยนักวิจัยจะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในนักบินอวกาศที่เข้ารับการฝึกอย่างละเอียดทุกแง่มุม 99. การวิเคราะห์การค้นหาค้นหาเว็บไซต์ (Site Search Analytics) การเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยด้วยวิธีการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการรายงานผลและวิเคราะห์ จากคำต่าง ๆ ที่นักวิจัยทำการค้นหาในกลไกการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เช่น กูเกิ้ล (Google) บิง (Bing) ฯลฯ 100. การเดทด่วน (Speed Dating) การเก็บข้อมูลจากการให้ตัวอย่างการทบทวนแนวคิดต่าง ๆ อย่างอย่างรวดเร็วโดยตัวอย่างหลาย ๆ คนพร้อม ๆ กัน อาจจะดำเนินการผ่านระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็ได้ 101. แผนผังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Maps) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างด้วยการแสดงภาพขององค์ประกอบสำคัญของประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำเสนอจำนวนหนึ่ง ในทำนองรู้เขารู้เราบ่อยครั้ง ชนระยัยครา 102. คำแนะนำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Walkthrough) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ประเมินต้นแบบบางอย่างที่นำเสนอโดยผู้วิจัยร่วมกับตัวอย่างของการวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน เหมือนกับการเดินสำรวจร่วมกัน 103. กระดานเรื่องราว (Storyboards) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ตัวอย่างทำการ การสร้างภาพให้เห็นลำดับขั้นตอนตามเนื้อเรื่องที่ต้องการสื่อสาร โดยเฉพาะภาพเคลื่อนไหว รายละเอียดจะประกอบไปด้วยข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีโอ เพลง ฯลฯ 104. การสำรวจ (Surveys) การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ให้ตัวอย่างทำการตอบคำถาม เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก การรับรู้ พฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ ด้วยตนเอง 105. เลนส์ว่ายน้ำ (Swimlanes) เป็นการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสร้างภาพรวมของกิจกรรมของตัวอย่างหลาย ๆ คนในเหตุการณ์อย่างเป็นขั้นตอน เทคนิคนี้จะแสดงให้เห็นได้ว่าใครเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมในกระบวนการทำงานหนึ่ง ๆ หลักการของการแสดงหน้าที่จะทำโดยการแบ่งกลุ่มของการรับผิดชอบเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งเปรียบเหมือนการแข่งขันว่ายน้ำ เรียกกลไกนี้ว่า Swim lanes ในแต่ละ Swim lanes จะมีการกำหนดชื่อกำกับเอาไว้ 106. การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างทำการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน กิจกรรม การตอบสนองของระบบและบริบทด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานของตัวอย่างแต่ละราย 107. แผนที่อาณาเขต (Territory Maps) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างแสดงภาพของเนื้อหาพวกเขาสนใจร่วมกันเพื่อกำหนดกิจกรรมการวิจัยและการออกแบบการวิจัย 108. เครือข่ายเฉพาะเรื่อง (Thematic Networks) การเก็บข้อมูลที่มีการให้ตัวอย่างทำการแสดงกระบวนการที่ละขั้นตอนในการระบุ การจัดระเบียบและเชื่อมโยงแกนของเรื่องโดยทั่วไป (common themes) ในข้อมูลเชิงคุณภาพ 109. โปรโตคอลคิดดัง ๆ (Think-aloud Protocol) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ตัวอย่างพูดสิ่งที่พวกเขากำลังทำและคิดในขณะที่พวกเขาทำงานสำเร็จ (ปล่อยให้ตัวอย่างพูดสิ่งที่คิดเหมือนอยู่คนเดียว) 110. การวิจัยที่ตระหนักถึงเวลา (Time-aware Research) วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทดสอบตัวอย่างจากระยะไกลร่วมกับผู้คนจริง ๆ แบบเรียลไทม์เสมือนว่าตัวอย่างกำลังจะทำงานให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์

111. ทัวริชสโตน (Touchstone Tours) การเก็บข้อมูลด้วยการใช้อุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์และสภาพแวดล้อมเป็นเกณฑ์ หรือใช้เป็นกำหนด เกณฑ์กำหนด หรือใช้เป็นตัวกำหนด (touchstones) สำหรับการสนทนาที่ลึกซึ้ง 112. การออกแบบ ชนิดเปลี่ยนผ่าน (Transition Design) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ตัวอย่างทำการออกแบบการเปลี่ยนแปลงระดับ-ระบบ เพื่อจัดการปัญหาที่เลวร้ายเพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนและเป็นที่ต้องการมากขึ้น 113. การทดสอบ ต้นไม้ (Tree Testing) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการทดสอบ การจัดระบบและการค้นหาเนื้อหาข้อมูลบนเว็บไซต์โดย อยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการประเมินโครงสร้างเนื้อหาว่ามากกว่าการประเมินความน่าเชื่อถือของผู้พัฒนาเว็บไซต์ 114. สามประเด็น (Triading) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์ที่ตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลจะต้องทำการ เปรียบเทียบในประเด็น 3 ประเด็น เช่น แบรนดผลิตภัณฑ์หรือการบริการ เป็นต้น 115. สามเส้น (Triangulation) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างโดยการพิจารณาการบรรจบกันของข้อมูลที่มาจากหลายวิธีสำหรับคำถามการวิจัยเรื่องเดียวกัน เพื่อยืนยันหลักฐานข้อมูลจากมุมมองหลายมุมที่แตกต่างกัน 116. การวัดที่ไม่ให้ตัวอย่างรู้ตัว (Unobtrusive Measures) วิธีการวัดโดยไม่ให้ตัวอย่างรู้ตัว และผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องเข้ามาติดต่อกับตัวอย่างเป็นการส่วนตัว มีอยู่ 3 วิธี ประการแรกคือ การใช้บันทึกและประมวลข้อมูล (Archives) โดยการนำข้อมูลที่จัดบันทึกไว้ เพื่อประโยชน์อย่างอื่นมาทำการวิเคราะห์ ประการที่สองคือการวัดความสึกหรอ (Erosion Measure) คือการวัดความสึกกร่อนของวัตถุต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลนั้น และประการที่สามคือการวัดร่องรอย (Trace Measure) คือการวินิจฉัยร่องรอยที่เหลือจากการกระทำของตัวอย่างว่ามีความต้องการอะไรในการกระทำนั้น ๆ ส่วนใหญ่เป็นการวัดเจตคติและพฤติกรรมของตัวอย่าง (Webb et al., 2000) 117. รายงานการใช้งาน (Usability Report) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างรายงานหลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อสรุปว่าส่วนใดในประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดควรได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุง ในลักษณะใดหรืออย่างไร 118. การทดสอบการใช้งาน (Usability Testing) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเข้าไปสังเกตการณ์ใช้งานสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผู้วิจัย ปลอมให้ตัวอย่างใช้งาน เพื่อทำการประเมินผลเพื่อสังเกตประสบการณ์การใช้งานของตัวอย่างผ่านอุปกรณ์หรือ แอปพลิเคชันโดยไม่ให้ตัวอย่างรู้ตัว เช่น การสังเกตผ่านห้องกระจกทางเดียว (One way mirror) 119. แผนที่เดินทาง (User Journey Maps) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างสร้างรูปภาพแสดงพฤติกรรมของตัวอย่างกับวัตถุ สิ่งของ สินค้า หรือบริการผ่านช่องทางหลาย ๆ ช่องทาง 120. การวิเคราะห์โอกาสคุณค่า (Value Opportunity Analysis : VOA) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างทำการวิเคราะห์ แบบแผน ขอบเขตของประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดในเรื่องคุณค่า 7 ประการ ได้แก่ 1. คุณค่าทางอารมณ์ เช่น ความเป็นอิสระ ความมั่นใจและอำนาจ 2. คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ เช่น ภาพ, การได้ยิน, สัมผัส, การดมกลิ่นและรสชาติ 3. คุณค่าทางอัตลักษณ์ บุคคล เวลา สถานที่ 4. คุณค่าทางด้านผลกระทบต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม 5. คุณค่าทางด้านกายภาพ เช่น ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และง่ายในการใช้งาน 6. คุณค่าทางด้านเทคโนโลยีหลัก เช่น เชื่อมต่อได้และสามารถใช้งานได้ และ 7. คุณค่าทางด้านคุณภาพ เช่น ความละเอียด ประณีตและความทนทาน (Cagan & Vogel, 2002) 121. การประเมินตามค่านิยม (Values-based Assessment) การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงสำรวจที่จัดโครงสร้างการอภิปรายที่แสดงถึงการประเมินแนวคิด ตามค่านิยมที่มีความสำคัญต่อตัวอย่างของการวิจัย 122. การวิเคราะห์เว็บ (Web Analytics) การรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูลจากระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อทำความเข้าใจและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเว็บ หรือระบบที่มีการออนไลน์เป็น เครือข่าย 123. เมทริกซ์ถ่วงน้ำหนัก (Weighted Matrix) การเก็บข้อมูลด้วยการให้ตัวอย่างระบุและจัดลำดับข้อมูลหรือ โอกาสที่มีความสำคัญมากที่สุดที่รวบรวมมาจากแนวคิดต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย 124. พ่อมดมหัศจรรย์แห่งออซ (Wizard of Oz) การเก็บข้อมูลด้วยการควบคุมและตอบสนองแบบจำลองโดยตัวนักวิจัยที่อยู่เบื้องหลังการทดสอบ ในขณะที่ตัวอย่างกำลังทำการทดสอบหรือให้ข้อมูล ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลซ่อนตัวอยู่ในตัว มาสเตอร์คอร์ทแล้วดูปฏิกริยาหรือทำการเก็บข้อมูลพฤติกรรมตัวอย่างที่เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับตน 125. การจับสำนวน คำ (Word Clouds) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นในเนื้อหาบนเว็บไซต์ และแยกลำดับสถิติ จำนวนนับเพื่อนำมาจับกลุ่มกัน มีลักษณะคล้ายก้อนเมฆ (Clouds) มีการกำหนดขนาดตัวอักษรให้มีความใหญ่ เล็กต่างกัน เพื่อแสดงให้เห็น ผู้เข้าชมเว็บไซต์ได้เห็นความสำคัญของ คำนั้น ๆ ตามลำดับเพื่อสร้างความแปลกใหม่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเข้าถึง การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ทั้งหมดที่นำเสนอมาเป็นเบื้องต้นมาจากการรวบรวมของ Martin and Hanington (2021) ซึ่งยังมีเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลการวิจัยอีกหลากหลายรูปแบบและวิธีการที่มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่อีกมากมาย ที่อาจจะอยู่ในรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น การประยุกต์ใช้งานฝีมือ (Craft) ภาพถ่าย (Photography) วิดีโอ (Video) สื่อผสม (Multimedia) จดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ (E-Newsletters), พอดคาสต์ (Podcasts) วิกิ (Wikis) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networks) เว็บล็อก (Blogs) และการสัมมนาผ่านเว็บ (Webinars) ฯลฯ (Meredith, 2021, pp. 125-198) แม้กระทั่งการสังเกตการวัดเจตคติก็พบว่ามีการพัฒนา รูปแบบและวิธีการวัดออกไปมากมาย ไม่มีเพียง 3-4 แบบ อย่างที่นักวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์หลายคนเข้าใจ โดยในปัจจุบันมีสเกลการวัดเจตคติแบ่งออกเป็นแบบต่าง ๆ สามกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มการวัดที่เน้นการเปรียบเทียบ (Comparative Scales) ได้แก่สเกลการวัดแบบ 1. Paired Comparison Scale 2. Rank Order Scale 3. Constant Sum Scale และ 4. Q-Sort Scale กลุ่มการวัดที่ไม่ใช้การเปรียบเทียบ (Noncomparative Scale) ได้แก่สเกลการวัดแบบ Continuous Rating Scale สเกลการวัดแบบ Itemized Rating Scale สเกลการวัดแบบ Stapel Scale สเกลการวัดแบบ Category Scale และสเกลการวัดแบบ Cumulative Scale or Guttman Scale กลุ่มที่ใช้การวัดแบบพหุรายการ (Multi-Item Scales) ได้แก่สเกลการวัดแบบ Thurstone Equal Appearing Interval Scale สเกลการวัดแบบ Likert Scale และ สเกลการวัดแบบ Semantic Differential Scale (Bipolar Scale) or Osgood Scale (Dubey & Kothari, 2022; Maio et al., 2018; Frey, 2022, pp. 726-727) ซึ่งในสเกลการวัดในแต่ละแบบก็มีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของเงื่อนไขของการวิจัยและการใช้งาน จากที่นำเสนอมาทั้งหมดเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยนั้นแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มที่ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายปิด (closed-ended questions) ซึ่งตัวอย่างจะต้องเลือกคำตอบอย่างอิสระจากชุดของตัวเลือกที่กำหนดมาแล้วล่วงหน้า ตัวเลือกเหล่านี้ได้รับการคิดสรรจากนักวิจัยมาแล้วว่ามีความโดดเด่น กับกลุ่มที่ใช้ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended questions) ที่ตัวอย่างสามารถที่จะตอบได้อย่างอิสระปราศจากการกำหนดหรือควบคุมใด ๆ จากนักวิจัย (Eichhorn, 2022) เครื่องมือและกระบวนการเก็บข้อมูลนั้นเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน นักวิจัยจะต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือในการวิจัยกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบคอบ ซึ่งกระบวนการเก็บข้อมูลของการวิจัย

เกี่ยวข้องกับสี่ขั้นตอน คือ 1. การสร้างไฟล์ข้อมูล (Datafile) เนื่องการวิเคราะห์ข้อมูลในสมัยปัจจุบันจำเป็นต้องใช้วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยเพื่อให้การวิเคราะห์ให้ผลที่ถูกต้องมากที่สุด การสร้างไฟล์ข้อมูลก็คือรูปแบบที่ใช้ในการจัดระเบียบข้อมูลที่นักวิจัยรวบรวมมาได้นั่นเอง 2. การกำหนดกลยุทธ์การเข้ารหัส (Coding strategy) เพื่อเป็นตัวแทนของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม 3. การรวบรวมข้อมูลจริง (Actual data) 4. การศิษย์ข้อมูลจริงตามรหัสต่าง ๆ ที่กำหนดลงไฟล์ข้อมูล (Salkind, 2022, p. 123) ก่อนที่จะนำไฟล์ที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคต่าง ๆ ต่อไป

4. สรุปและอภิปรายผล

จากจุดประสงค์ของบทความ สามารถที่จะสรุปได้ว่า (1) การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มีเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลมากมายหลากหลายวิธีการขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาและธรรมชาติของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยคำนึงถึงลักษณะของการศึกษาและประเด็นวิจัยที่ต้องการตอบคำถาม (2) การเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยพื้นฐานจะประกอบด้วย การสัมภาษณ์ (Interviews) การสำรวจ (Surveys) การตรวจสอบบันทึกเหตุการณ์ (Observation) การสร้างแบบจำลอง (Modeling) การใช้เครื่องมือติดตามและการบันทึก (Tracking and Logging Tools) เครื่องมือวัดการตอบสนองทางสรีระ (Biofeedback) แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่มีการประยุกต์องค์ความรู้ที่เป็นสหวิทยาการมาใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย พฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น ดังตัวอย่างที่นำเสนอในบทความ เครื่องมือเหล่านี้สามารถที่จะตอบสนองต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) การวิจัยทางด้านศิลปะ (Arts-Based Research) ตลอดจนการวิจัยแบบ

อาศัยการมีส่วนร่วมของตัวอย่างหรือชุมชน (Community-Based Participatory Research) หรือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Collaborative Research) (Tveitereid & Ward, 2022, pp. 435-445) การวิจัยแบบพหุหรือหลากหลายรูปแบบ (Multimodal Research) (Flick, 2022) ตลอดจนการวิจัยในลักษณะอื่น ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ได้อย่างเป็นรูปธรรม (3) การนำเอาเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลเหล่านี้ไปใช้จะต้องอาศัยลักษณะธรรมชาติ จุดเด่นของเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่สามารถนำมาประยุกต์ได้อย่างหลากหลายวิธีการ ซึ่งบางทีวิธีการบางอย่างนั้นอาจจะคุ้มค่าและมีความเหมาะสม งานวิจัยบางโครงการอาจจะมีการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลหลายวิธีร่วมกัน แต่ไม่ว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือหรือวิธีการหลักเพียงวิธีเดียวหรือหลายวิธี ทุกวิธีก็ต้องมีการศึกษาแนวคิด หลักการและการฝึกฝนการเก็บข้อมูลโดยวิธีการนั้นและไม่ได้ปฏิเสธในหลักการของวิธีการอื่น ๆ หากจะช่วยทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้เครื่องมือในการวิจัยต้องอยู่บนพื้นฐานของการสังเกตอย่างรอบคอบและการให้เหตุผลเชิงอุปนัย (Stewart, 2022, p. 60; Eyler, 2021) ที่จะทำให้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลนั้นนำไปสู่ภูมิปัญญา (Wisdom) ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยตามแบบฉบับจำลองพีระมิดแสดงลำดับชั้นทางภูมิปัญญาของ Dikw

5. เอกสารอ้างอิง

- Cagan, J., & Vogel, C. (2002). **Creating Breakthrough Products: Innovation from Product Planning to Program Approval**. Prentice Hall.
- Callegaro, M., Baker, R. P., Bethlehem, J., Göritz, A. S., Krosnick, J. A., & Lavrakas, P. J. (2014). **Online Panel Research: A Data Quality Perspective**. Wiley.
- Dubey, U. K. B., & Kothari, D. P. (2022). **Research Methodology: Techniques and Trends**. CRC Press, Chapman & Hall.
- Eichhorn, J. (2022). **Survey Research and Sampling**. SAGE Publications.
- Eyler, A. A. (2021). **Research Methods for Public Health**. Springer Publishing Company.
- Flick, U. (2022). **The SAGE Handbook of Qualitative Research Design**. SAGE Publications Ltd.
- Frey, B. B. (2022). **The SAGE Encyclopedia Of Research Design, 4 Volumes Set**. SAGE Publications.
- Gravetter, F., Forzano, L-A., & Rakow, T. (2021). **Research Methods For The Behavioural Sciences**. Cengage Learning EMEA.
- Hayhoe, S. (2023). **Principles and Concepts of Social Research: A Critical Examination of Methodology, Methods and Analysis for Emerging Researchers**. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Kawakita, J. (2004). **The Original KJ Method**. Tokyo: Kawakita Research Institute, 1982. Spool, J. **The KJ-Technique: A Group Process for Establishing Priorities, 2004**, www.uie.com
- Leavy, P. (2023). **Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches, Second edition**. The Guilford Press.
- Maio, G. R., Haddock, G., & Verplanken, B. (2018). **The Psychology of Attitudes and Attitude Change**. SAGE Publications Ltd.
- Martin, B., & Hanington, B. (2021). **The Pocket Universal Methods of Design: 125 Ways to Research Complex Problems, Develop Innovative Ideas, and Design Effective Solutions**. Rockport Publishers.

-
- Meredith, D. (2021). **Explaining Research: How To Reach Key Audiences To Advance Your Work**. Oxford University Press.
- Nigel, F. (2017). **The Sage handbook of online research methods, Second edition**. Sage Publication.
- Salkind, N. J. (2022). **Exploring Research, Global edition**. Pearson Higher Education.
- Stewart, R. (2022). **How to Do Research: And How to Be a Researcher**. Oxford University Press.
- Tveitereid, K., & Ward, P. (2022). **The Wiley Blackwell Companion to Theology and Qualitative Research**. Wiley-Blackwell.
- Wansink, B., & Chan, N. (2003). Using Laddering to Understand and Leverage a Brand's Equity. **Qualitative Market Research**, Vol. 6 No. 2, pp. 111-118. <https://doi.org/10.1108/13522750310470118>
- Webb, E. J., et al. (2000). **Unobtrusive Measures: Nonreactive Research in the Social Sciences**. Revised edition. Sage Publications.

สภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้พื้นที่ภายในโรงพยาบาล ระดับปฐมภูมิเพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุ

Internal Environment for Interaction and perception of primary care Units space for elderly activities

สมชาย สุพิสาร และ ยอดขวัญ สุวดี

Somchai Supisan and Yodkwan Sawatdee

สาขาการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

Email: Somchai_su@rmutto.ac.th , kru_ton@hotmail.com Tel: 0814503910

Received 21/3/2566

Revised 15/6/2566

Accepted 19/6/2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการออกแบบเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ 2) ออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่ตอบสนองต่อกิจกรรมพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนทุกคนภายใต้บริบทของชีวิตวิถีใหม่ 3) สร้างรูปแบบของสภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้เพื่อคนทุกคนในการรองรับชีวิตวิถีใหม่ที่จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข จำนวน 30 คน โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบตรวจสอบการออกแบบเพื่อทุกคน และแบบประเมินหลังการใช้งาน (Post Occupancy Evaluation) โดยมีกรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่ม อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญกับการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ จากการใช้แบบตรวจสอบมาตรฐานการออกแบบเพื่อทุกคน โดยมีความสัมพันธ์กับหลักแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน 7 ประการ

2. ผลการศึกษาจากการปรับสภาพแวดล้อมในพื้นที่กับการใช้แนวความคิดการออกแบบเพื่อทุกคน พบว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ยังมีการใช้แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคนในบางส่วน ที่จะสามารถกำหนดกิจกรรมและพฤติกรรมได้เพื่อทำให้เกิดบริบทชีวิตวิถีใหม่ วิถีแห่งสังคมผู้สูงอายุ

3. กรณีศึกษาที่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและมีการประเมินหลังการเข้าใช้งานพบว่า การออกแบบเพื่อทุกคนสามารถดำเนินการปรับปรุงได้ตามบริบทของการให้บริการในพื้นที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้สูงอายุโดยที่การออกแบบเป็นการเสริมแรงเพื่อให้เกิดการรับรู้และสร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังมีการใช้แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคนยังเป็นตัวกำหนดเกิดรูปแบบการจัดพื้นที่เพื่อตอบการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์ที่จะรองรับกิจกรรมของผู้สูงอายุได้

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าการศึกษากระบวนสาธารณสุขของประเทศไทยเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสร้างความเสมอภาคและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข ในการปรับปรุงการให้บริการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและทำการปรับปรุงทำให้พื้นที่เพื่อให้เกิดพฤติกรรมและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนทุกคนถือเป็นชีวิตวิถีใหม่ โดยใช้แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคนเป็นตัว

ประสานการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์โดยใช้ระบบป้ายสัญลักษณ์ เพอร์นิเจอร์เพื่อสื่อสารการรับรู้กับการปฏิสัมพันธ์ต่อบ
วัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้อย่างดี โดยเฉพาะการรองรับกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุในชุมชนมีสุขภาวะทางร่างกาย
และจิตใจที่ดี

คำสำคัญ: การรับรู้ การปฏิสัมพันธ์ ผู้สูงอายุ

Abstract

The objective of this research was: 1) to study the concepts and theories of design for interaction and perception in the design of the primary care hospital environment, 2) to design the internal environment that responds to activities, behaviors of utilizing the area of all people under the new normal context, and 3) to create a pattern of internal environment for interaction and perception of to support the new normal of all people who were entering into the aging society. The target groups were elderly persons' group and public health officers in amount of 30 persons. This research was qualitative research which the research methods consisted of interview, observation, inspection of Universal Design and post occupancy evaluation from the case study of Ban Krathum Sub-district Health Promoting Hospital, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province.

The results of the research lead to conclude that:

1. The study result found that the concept of Universal Design was significantly related and linked to the perception and interaction from the standard inspection form of Universal Design which there was related to the 7 principles of Universal Design.

2. The result of the study from environment adjustment in the areas with the concept of Universal Design found that the Universal Design's concept was partially used with something happened in the Sub-district Health Promoting Hospital to define activities and behaviors that caused the new normal of an aging society.

3. Under the case study, there were environment improvement and post occupancy evaluation and found that the Universal Design was improved continuously under the context of using service in the areas, depending on the activities and behaviors of using areas of elderly persons which was designed to support the well perception and interaction creation. In addition, the Universal Design's concept was used for identity the pattern of space's arrangement to meet the perception and interaction which could support the elderly's activities.

Based on this research, it found that the study of Thailand public health system was in line with the 20-year strategy on creating equality and the Ministry of Public Health strategy in order to improve the service to support the aging society. The researcher had designed and improved the area to cause behaviors and activities for promoting the health and quality of life of the elderly persons and all people as the new normal. The Universal Design was a linkage of perception and interaction by using signboard system and furniture to communicate with the perception and interaction in order to meet objective and assumption of this research especially, supporting the activity of elderly persons in community to have good health both physically and mentally.

Keywords: perception, interaction, elderly

1. บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วโลกว่าประเทศไทยมีระบบการป้องกันที่ดีมาก โดยกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการตรวจคัดกรอง แยกกัก กักกัน หรือคุมไว้สังเกตเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และลดการสัมผัสกัน เช่น การจับมือ การรับประทานอาหารร่วมกัน การเว้นระยะห่าง เป็นต้น ทั้งนี้บทบาทของสถานบริการด้านสาธารณสุขถือเป็นด่านที่สำคัญในการรับมือตั้งแต่ตรวจคัดกรอง แยกกัก กักกัน และการให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยมีการเว้นระยะห่าง (Social Distancing Hensley Laura, 2023) คือมาตรการเพิ่มระยะห่างทางกายภาพ เพื่อหยุดหรือชะลอการแพร่กระจายของโรคติดต่อ โดยวัตถุประสงค์ของการเว้นระยะห่างทางสังคมคือการลดโอกาสการสัมผัสระหว่างคนที่เป็พหะกับคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ติดเชื้ เพื่อลดการแพร่เชื้อ การเจ็บป่วยและระยะสุดท้ายคือการเสียชีวิตการเว้นระยะห่างทางสังคมอาจทำให้เกิดภาวะต่าง ๆ เช่น ความเหงา ความเครียด ซึ่งมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในการดำรงชีวิต

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นหน่วยงานที่ดูแลคนในชุมชน เป็นสถานพยาบาลที่อยู่ตามตำบลต่าง ๆ โดยมีจำนวนถึง 9,741 แห่งทั่วประเทศ มีการดำเนินการตามพันธกิจ ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การป้องกันโรค 3) การรักษาโรค และ 4) การฟื้นฟูสภาพทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน โดยใช้บุคลากรทางการแพทย์ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม) เป็นผู้ดำเนินการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป เป็นพื้นที่ในการให้ความรู้และทำกิจกรรมด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสที่มีความรุนแรงที่ร้ายแรงถึงชีวิตการใช้พื้นที่ของโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ ได้มีการกำหนดแผนงาน 16 แผนงาน (แผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข) เช่น แผนงานพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนไทยกลุ่มวัยสูงอายุ โครงการดูแลผู้สูงอายุ โครงการพัฒนาแพทย์ปฐมภูมิ โครงการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นต้น โดยกำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในอนาคตการใช้พื้นที่เป็นการตรวจรักษาโดยผ่านระบบต่าง ๆ เช่น หมอหุ่นยนต์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยโรงพยาบาลระดับปฐมภูมินั้นเป็นโรงพยาบาลยังเป็นหน่วยงานที่ต้องสนับสนุนกิจกรรมในการใช้พื้นที่ภายใน รพ.สต. เป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพของตำบลไม่ว่าจะเป็นตรวจรักษา ป้องกัน คัดกรอง และให้ความรู้หรือแพทย์ทางเลือกด้านต่าง ๆ ให้คนในชุมชนกับการมีปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ในรูปแบบชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงแนวทางในการออกแบบเพื่อช่วยในการรับรู้และสร้างพฤติกรรมและกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน รพ.สต. อีกทั้งในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิมีการจัดกิจกรรมให้กับประชาชนและกลุ่มผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างต่อเนื่อง การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่มีปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของโรงพยาบาลรัฐภายใต้กระทรวงสาธารณสุขที่นำมาตราฐานในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่ออกแบบไว้มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการออกแบบเพื่อตอบสนอง กิจกรรมและพฤติกรรมภายในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ต้องคำนึงถึง เอกลักษณ์องค์กร ที่สัมพันธ์กับกิจกรรม พฤติกรรมและบริบทวิถีใหม่ของการให้บริการด้านสาธารณสุขเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพอนามัยประจำตำบลรองรับกิจกรรมในอนาคตเพื่อเป็นสถานพยาบาลด้านสุขภาพในระดับปฐมภูมิที่มีมาตรฐานของโรงพยาบาลระดับพื้นฐานบริบทด้านการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ที่เหมาะสมกับบริบทและพฤติกรรมในชีวิตวิถีใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการออกแบบเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ 2) ออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่ตอบสนองต่อกิจกรรมพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนทุกคน 3) สร้างรูปแบบของสภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้เพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุในบริบทชีวิตวิถีใหม่

2. วิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษา

การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในเพื่อการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิเพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดมุ่งหมายในการสำรวจและศึกษาพฤติกรรมการใช้อาคารของผู้สูงอายุ เพื่อทำการออกแบบต้นแบบสภาพแวดล้อมภายในสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิเองรองรับการใช้พื้นที่

ของผู้สูงอายุ การหาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิสัมพันธ์กับการรับรู้เชิงพื้นที่ภายในอาคารสาธารณะ กลุ่มประชากรผู้ร่วมวิจัยในการศึกษาค้นคว้าประกอบไปด้วย 1) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กองแบบแผน กรมส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3) ผู้สูงอายุในชุมชนที่ใช้พื้นที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ใช้วิธีแบบสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ 1) กลุ่มนโยบาย โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) จำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย คุณชาตรี ปัญญาพรวิทยา วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ รักษาการผู้อำนวยการกองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข คุณวัฒนา สุธิรนาถ สถาปนิกชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อม และคุณกฤษฎี อยู่คง สถาปนิกชำนาญการ 2) กลุ่มกรณีศึกษา (Case Study) เป็นกลุ่มผู้สูงอายุและอาสาสมัครสาธารณสุขจากพื้นที่ในการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตการณ์และแบบสอบถามผู้สูงอายุจำนวนประมาณ 15 คน 3) กลุ่มกรณีศึกษาเด่น (Unique sampling) ผู้สูงอายุ จำนวนประมาณ 30 คน โดยใช้เป็นกลุ่มกรณีศึกษาสำหรับจัดเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่โดยใช้แบบการสังเกตการณ์ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการออกแบบเพื่อประเมินผลการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ของผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้บริการภายในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ ศึกษาแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน จิตวิทยาสภาพแวดล้อม กิจกรรมผู้สูงอายุ 2) กรณีศึกษาจากในแต่ละพื้นที่จำนวนไม่ต่ำกว่า 15 พื้นที่ เพื่อหารูปแบบและความเหมาะสมเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาโดยมีขั้นตอนได้แก่ การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางเพื่อการออกแบบที่มีผลต่อการรับรู้เชิงพื้นที่เน้นภายในอาคารที่มีกิจกรรมของผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้บริการนำมาสรุปผลข้อดี ข้อเสีย เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง 3) เลือกพื้นที่ทำการศึกษาโดยจะต้องมีสถานที่ให้พิจารณา 3 แห่งขึ้นไป ทำการศึกษาสถานที่ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ สถานที่ตั้ง ประเพณี วิถีชีวิตของคนในชุมชน และความร่วมมือเพื่อทำการศึกษา 4) จัดทำเครื่องมือในการวิจัย เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ถึงปัญหาที่แท้จริงที่เกี่ยวกับการรับรู้เชิงพื้นที่ ได้แก่ แบบตรวจสอบการออกแบบเพื่อทุกคน(Universal Design Check List) และนำผลมาทำการสังเคราะห์และทำการออกแบบพื้นที่เพื่อการรับรู้ แบบสอบถามการเข้าใช้พื้นที่ภายในอาคาร หลังการปรับปรุง (Post Occupancy Evaluation) 5) ทำการออกแบบตามวัตถุประสงค์เพื่อการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์เพื่อรองรับกิจกรรมผู้สูงอายุ ทำการออกแบบสามมิติ เพื่อสอบถามการรับรู้ ใช้โปรแกรม 3 มิติในการออกแบบ แก้ไขแบบและทำการทดสอบอีกครั้งก่อนทำงานจริง ออกแบบและสร้างต้นแบบลงในพื้นที่กรณีศึกษา เช่น บ้าย อุปกรณ์เพื่อช่วยผ่อนแรง สี่ที่มีผลต่อการรับรู้ทดสอบจริงจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่กำหนด โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้บริการ และสรุปผลการออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพื้นที่

3. ผลการศึกษาและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คือ สถานที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้นหรือระดับปฐมภูมิ (primary care Unit) เป็นสถานพยาบาลที่ดูแลประชาชนตั้งแต่อยู่ในครรภ์ เกิด การดำรงชีพ จนตายได้แก่ การตรวจรักษาพยาบาลขั้นต้น การฝากครรภ์ การให้บริการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค (การให้วัคซีนเด็ก) การดูแลโภชนาการ งานอนามัยโรงเรียน การคุ้มครองผู้บริโภค การคัดกรองภาวะผิดปกติต่าง ๆ การบำบัดรักษาโรคเบาหวาน ความดันโลหิต มะเร็งเต้านม มะเร็งปากมดลูก การดูแลผู้พิการ ผู้สูงอายุ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการอื่น ๆ ให้กับชุมชน มีเจ้าหน้าที่ 1-3 คน ให้บริการประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่คนในชุมชน เป็นหน่วยบริการที่เข้าถึงบ้านและใกล้ชิดกับชุมชนได้มากที่สุด ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สามารถแยกตามกรอบแนวคิดได้ดังนี้ สรุปผลการศึกษาจากกรอบแนวความคิดทั้ง 5 ด้าน โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการออกแบบเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้ในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ โดยมีการดำเนินงานด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมโดยมีหัวข้อหลักในแผนยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ 2) มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงวัยสรุปผลนโยบายด้านสาธารณสุขของยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข โดยกระทรวงได้จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ แผนงานที่ 8 การพัฒนาคุณภาพหน่วยงานบริการด้านสาธารณสุข 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาและรับรองมาตรฐานคุณภาพ (HA) 2) โครงการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การเก็บข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ In-depth Interview (กลุ่มผู้ร่วมวิจัย) คุณณภฎ อยู่คง สถาปนิกชำนาญการ ดำเนินการสัมภาษณ์แล้วเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 โดยมีข้อคำถามได้แก่ แนวนโยบายการปรับปรุงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยให้ขึ้นกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลด้านงบประมาณต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นสถานพยาบาลระดับปฐมภูมิที่ได้มาตรฐานทั้งนี้ทางกองแบบแผนได้มีการจัดทำมาตรฐานการออกแบบระดับปฐมภูมิประจำปีงบประมาณ 2558 เพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงโรงพยาบาลระดับปฐมภูมิ คุณชาติรี ปัญญาพรวิทยา วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ รักษาการผู้อำนวยการกองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข จากข้อคำถามในอนาคตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจะไปขึ้นกับการบริหารจัดการโดยการปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรงบประมาณโดยทางกระทรวงสาธารณสุขจัดสรรด้านบุคลากรทางการแพทย์ ส่วนสถานที่และการจัดกิจกรรมด้านเสริมสร้างสุขภาพเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย) ร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คุณวัฒนา สุธีรนาถ สถาปนิกชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อม 2 ประเด็นปัญหาจากการสัมภาษณ์พบว่าเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563 1) การมีส่วนร่วมในการออกแบบของชุมชนตอบสนองต่อบริบทในแต่ละพื้นที่พบว่าบริบทแต่ละที่มีความต้องการที่ใช้ที่แตกต่างกันทำให้รูปแบบอาคารมีความหลากหลาย ดังนั้นการออกแบบต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ไม่มีการนำเอกลักษณ์ขององค์กรมาใช้ในการออกแบบ โดยแต่ละที่มีการออกแบบสภาพแวดล้อมตามความเข้าใจของผู้อำนวยการโรงพยาบาล 3) ไม่มีงบประมาณในการปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามเกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการออกแบบขึ้นอยู่กับบริหารจัดการส่วนท้องถิ่น

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก รับผิดชอบประชากรไม่เกิน 3,000 คน เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขนาดกลาง รับผิดชอบจำนวนประชากร 3,000 ถึง 6,000 คน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขนาดใหญ่ รับผิดชอบประชากร 6,000 คน ขึ้นไป หน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิทุกแห่งจะมีรูปแบบ

การให้บริการสุขภาพตามมาตรฐานเดียวกันคือ ต้องสามารถให้บริการสุขภาพแบบองค์รวม ผสมผสานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การป้องกันโรค 3) การรักษาโรค และ 4) การฟื้นฟูสภาพทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน สิ่งที่แตกต่างกันที่จำนวนเจ้าหน้าที่และจำนวนประชากรในเขตรับผิดชอบเท่านั้น

โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเนื่องจากประเด็นดังนี้ 1) จากข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง จ.พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุประมาณ 100,000 คน 2) โกลออกจากชุมชนเมืองเพื่อให้เห็นกลุ่มประชากร (ผู้สูงอายุ) ที่เป็นผู้ร่วมกิจกรรมได้ชัดเจน 3) พื้นที่ไม่ได้ปรับเปลี่ยนไปจากแบบมาตรฐานเดิม 4) มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นของพื้นที่เพียงพอต่อการเก็บข้อมูล (กิจกรรมตรวจรักษาและกิจกรรมให้ความรู้) ทั้งนี้จากการลงพื้นที่บริเวณอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3 แห่ง จากการลงพื้นที่ในอำเภอเสนาพบว่าโดยพื้นที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำน้อยโดยบริเวณที่ทำการศึกษากลับกันทั้ง 3 ตำบล ที่พบว่ามีความแตกต่างกันของการจัดผังพื้นที่ในการใช้งานที่แตกต่างกัน มีทั้งการสร้างใหม่และต่อเติมที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมโดยแยกส่วนการบริหารจัดการโดยเทศบาลตำบลบ้านโพธิ์เป็นผู้ให้งบประมาณในปรับปรุงอาคาร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวเวียง ยังมีรูปแบบผังอาคารเดิมมีการต่อเติมพื้นที่ด้านล่างและกำหนดกิจกรรมที่เป็นส่วนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนโดยกิจกรรมตรวจรักษาใช้บริเวณชั้น 2 และไม่มีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน ส่วนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่มมีการต่อเติมน้อยที่สุด โดยมีการต่อเติมพื้นที่ด้านล่างเพียงเล็กน้อยและความชัดเจนของพื้นที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้และมืองค์ประกอบครบถ้วน

จากแนวความคิดด้านจิตวิทยาสภาพแวดล้อมถือเป็นมูลฐานการสร้างสรรค์และจัดการสภาพแวดล้อมน่าอยู่อาศัย (วิลเลียมส์ ทรียงกร, บุชร เสรวรรกิจ และ ศิวพร กลิ่นมาลัย, 2554) สภาพแวดล้อมกายภาพมีคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดความปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ได้ 7 ด้านประกอบไปด้วย 1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Ambient Environment) 2. ด้านการรับรู้ (Sensational Environment) 3. ด้านมิติ (Dimensional Environment) 4. ด้านทิศทาง (Directional Environment) กำหนดตำแหน่งทำให้เกิดจินตภาพในสภาพแวดล้อม 5. ด้านสัญลักษณ์ (Symbolic Environment) 6. ด้านการกระทำระหว่างกันทางสังคม (Interactive Environment) 7. ด้านการผสมผสานรวมกันทางวัฒนธรรม (Integrative Environment) จากทฤษฎีดังกล่าวพบว่ามีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่ทำงานร่วมกันทำให้เกิดกิจกรรมพฤติกรรมในพื้นที่ภายในข้อค้นพบด้านการสื่อสารผ่านระบบป้ายสัญลักษณ์และการจัดวางบนพื้นที่ทุกองค์ประกอบจากกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ที่สามารถตอบการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม (การรับรู้) และมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน (ปฏิสัมพันธ์)

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากจำนวนประชากรในตำบลมีอยู่ประมาณ 1,500 คน (ข้อมูลจาก รพ.สต. บ้านกระทุ่ม) ในโดยช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์การตรวจรักษาจำนวน 50 คน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2563 ผู้ใช้งานพบว่าร้อยละ 80 เป็นผู้สูงอายุและเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายที่เข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่โดยสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 กิจกรรมและความถี่ในการเข้าใช้บริการ

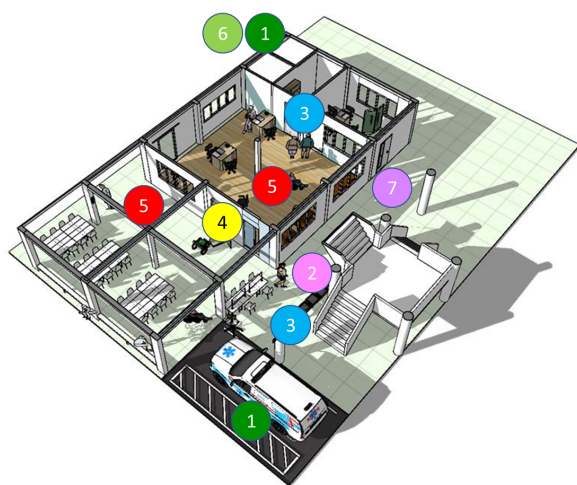
กิจกรรม/จำนวนครั้ง	มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	1 ครั้งต่อสัปดาห์	เดือนละครั้ง	2 เดือนครั้ง	ครั้งแรก	ไม่เคย
ตรวจรักษา	10	5	15	20	0	0
ฉุกเฉิน	13	7	5	6	7	0
ให้ความรู้ด้านสุขภาพ	2	5	35	6	2	0
กิจกรรม อสม.	20	5	15	10	0	0
นั่งเล่น	6	4	5	5	0	30

ภาพที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการบริเวณจุดคัดกรองและพักคอย

ตารางที่ 1 พบว่าจำนวนความถี่และกิจกรรมเชิงพื้นที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่ม อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา มีความถี่ของกิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพมากที่สุด 35 คน ที่เข้ามาใช้พื้นที่ 2 เดือนครั้ง ตรวจรักษาจำนวน 20 คน เข้ามาใช้พื้นที่เพื่อตรวจรักษาตามรอบที่หมอนามัยจากอำเภอจะลงพื้นที่ ส่วนที่เหลือจะเป็นการมาขอตรวจเพื่อรับยาที่มีอาการทั่วไป กิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขก็จะมีความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ห้องฉุกเฉินมีความถี่ในการเข้าใช้พื้นที่มากเช่นกัน ส่วนนั่งเล่นส่วนใหญ่ 30 คน ไม่ได้เข้ามานั่งเล่นในพื้นที่

จากกรณีศึกษาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่ม อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจด้านการออกแบบเพื่อทุกคนซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีการออกแบบ โดยศูนย์การออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อทุกคน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์, 2561) พบว่าสถานบริการระดับปฐมภูมิยังมีการใช้มาตรฐานที่สถานพยาบาลกำหนดไว้ แต่ยังคงขาดความเข้าใจในข้อกำหนดบางประการอีกทั้งปัจจัยด้านงบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงพื้นที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสรุปหมายเหตุเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมดังนี้

7 Universal Design

- 1 ความเท่าเทียมกัน
- 2 ยืดหยุ่น
- 3 เข้าใจง่าย
- 4 รับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 5 ความปลอดภัย
- 6 ผ่อนแรง
- 7 พื้นที่เหมาะสมและการเข้าถึง

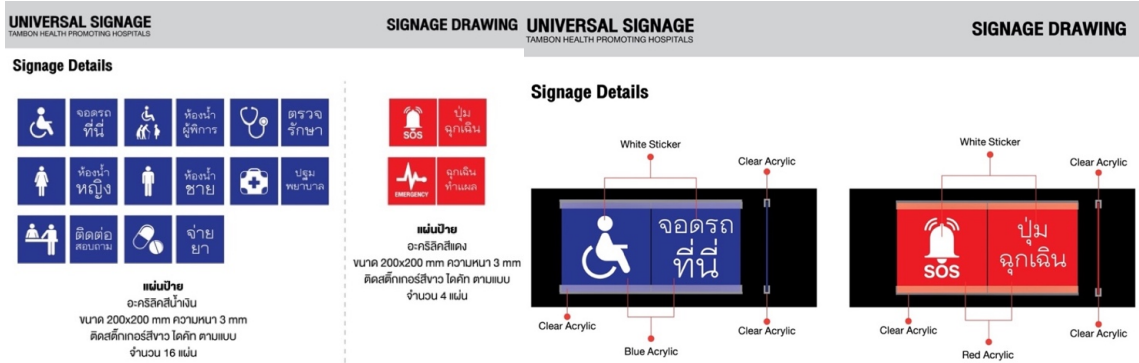
ภาพที่ 3 หลัก 7 ประการ Universal Design เพื่อนำมาปรับปรุงพื้นที่

จากการศึกษาพบว่ากรอบแนวความคิดทั้ง 5 มีการเชื่อมโยงกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งการออกแบบเพื่อทุกคน กับบริบทชีวิตวิถีใหม่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาบริเวณที่มีการจัดกิจกรรมที่มีการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่กับคนโดยใช้ระบบป้ายสัญลักษณ์ ข้อมูลข่าวสาร และคนกับคนด้วยกัน ด้วยการจัดองค์ประกอบของพื้นที่ ความปลอดภัย ความยืดหยุ่นในการใช้งานแต่ละกิจกรรม ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับ โดยผลของการศึกษานี้จะนำไปสู่วัตถุประสงค์กระบวนการออกแบบทางเลือกและการนำไปใช้จริงในพื้นที่เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและทำการประเมินการใช้งานในพื้นที่

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ออกแบบสภาพแวดล้อมภายในที่ตอบสนองต่อกิจกรรม พฤติกรรมการใช้พื้นที่ของทุกคนภายใต้บริบทของชีวิตวิถีใหม่ทั้งนี้จากการวิเคราะห์พื้นที่ที่กรณีศึกษา พบว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่ม อำเภอสโน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีการต่อเติมการใช้งาน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการปรับสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางการออกแบบได้โดยไม่พบอุปสรรคที่ยากต่อการปรับปรุงพื้นที่ทั้งนี้สามารถสรุปพื้นที่เพื่อทำการออกแบบได้ดังนี้ 1. ส่วนพักคอยตรวจรักษาและพื้นที่จัดกิจกรรมด้านสาธารณสุข 2. ส่วนตรวจรักษาภายใน 3. บริเวณห้องนำผู้พิการและคนชราโดยพื้นที่ขอบเขตของการศึกษาทั้ง 3 พื้นที่โดยเป็นพื้นที่ที่มีการปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ทั้งกิจกรรมและการรับรู้เชิงพื้นที่ที่ตอบสนองกิจกรรมในบริบทของแต่ละพื้นที่ การรวมกลุ่มของกิจกรรมสามารถแบ่งพื้นที่ออกเป็น พื้นที่กิจกรรมให้ความรู้ พื้นที่พักคอยก่อนทำการตรวจรักษาและพื้นที่รักษาโดยพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 240 ตารางเมตร โดยผังพื้นแสดงการจัดพื้นที่ภายในโรงพยาบาลบริเวณชั้นที่ 1 ที่มีการดำเนินกิจกรรมในการตรวจรักษาและกิจกรรมให้ความรู้ด้านสาธารณสุขโดยสามารถสรุปการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อกิจกรรมและพฤติกรรมได้ 3 รูปแบบดังนี้

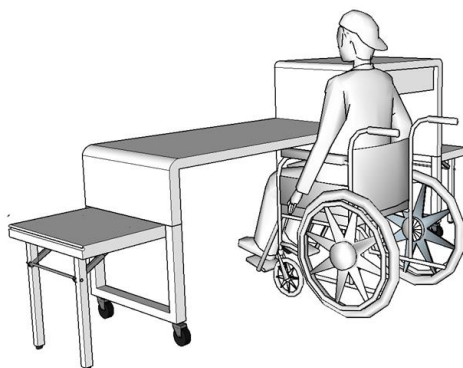

ภาพที่ 4 จากการออกแบบทั้ง 3 รูปแบบจะนำไปสู่การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อการประเมินหลังจากการใช้พื้นที่ทั้ง 3 แบบ โดยมีการใช้งานตั้งแต่กิจกรรมตรวจรักษาทุก ๆ 2 เดือน กิจกรรมกลุ่มทุกเดือนและตามพันธกิจการตรวจรักษาที่เป็นกิจกรรมทุกวันจันทร์-ศุกร์ โดยผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินหลังการปรับปรุงเพื่อให้เห็นถึงความพึงพอใจต่อการใช้พื้นที่ทั้ง 3 กิจกรรมเป็นการรับรู้และปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่กับผู้ใช้อาคาร เกิดการรับรู้สภาพแวดล้อมที่เป็นพื้นที่แห่งการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุเพราะโดยส่วนใหญ่ผู้ใช้ร้อยละ 80 จะเป็นผู้สูงอายุ

ภาพที่ 5 การออกแบบป้ายสัญลักษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนารูปแบบที่ทำการเลือกในส่วนของสีน้ำเงินมากกว่าจึงพัฒนาได้รูปแบบป้ายสัญลักษณ์เพื่อนำเสนอต่อผู้ร่วมวิจัยอีกครั้งโดยมีการจัดทำแบบเพื่อนำมาเสนอในการตัดสินใจครั้งสุดท้ายก่อนการ โดยการพัฒนารูปแบบ A และแบบ B โดยวัสดุที่ใช้เป็นอะคริลิกสีน้ำเงิน และกรอกเป็นแบบใสโดยมีการทำเป็นกรอบป้ายสามารถสอดแผ่นขนาด 0.20 x 0.20 ม. จากการจัดกลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยใช้วิธี Focus Group ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 10 ท่านอีกทั้งการสำรวจพื้นที่พบวาระระบบป้ายสัญลักษณ์ภายในกรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกระทุ่มยังไม่มีความสะดวกและมีหลากหลายรูปแบบทั้งตัวอักษร สี และขนาด ทั้งนี้สามารถสรุปความจำเป็นของป้าย ได้แก่ ที่จอดรถ ห้องน้ำ ผู้พิการ ตรวจรักษา ห้องน้ำหญิง ห้องน้ำชาย ปฐมพยาบาล ติดต่อสอบถามและจ่ายยา โดยมีการขอเพิ่มเติมในส่วนของปุ่มฉุกเฉินและห้องฉุกเฉินและทำแปลโดยเสนอให้เป็นพื้นสีแดงเพื่อต้องการสื่อสารให้รับรู้ว่ามีสีแดงอันตราย เพื่อเป็นการเตือนผู้ใช้ให้ระวัง

ภาพที่ 6 ออกแบบโต๊ะอเนกประสงค์ Universal Design

ภาพที่ 7 โต๊ะอเนกประสงค์ UD เกิดจากต้องการเชื่อมพื้นที่บางอย่างระหว่างการเข้าใช้บริการภายในที่มีการตั้งจุดคัดกรองบริเวณด้านหน้าเพื่อติดต่อขอรับบริการที่ดูเป็นการตั้งโต๊ะชั่วคราว จึงเกิดการออกแบบเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้เชิงพื้นที่ โดยโต๊ะชุดนี้สามารถปรับเปลี่ยนการใช้งานเป็นที่นั่งสำหรับผู้มาวัดความดันก่อนเข้ารับการรักษาเป็นการสื่อสารตรง ๆ ให้เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ประกอบด้วย โต๊ะสูง 1.10 ม. ใช้ในการกรอกเอกสารสำหรับผู้มาติดต่อได้ โต๊ะความสูง 0.75 ม. สำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวหรือผู้ที่บกพร่องชั่วคราวในการเคลื่อนไหว ระดับความสูงที่ 0.45 ม. สำหรับนั่งของผู้สูงอายุหรือจะใช้ร่วมกับเครื่องวัดความดัน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สร้างรูปแบบของสภาพแวดล้อมภายในเพื่อการปฏิสัมพันธ์และการรับรู้เพื่อคนทุกคนในการรองรับชีวิตวิถีใหม่โดยมีการเชื่อมโยงแนวความคิดด้านการออกแบบเพื่อทุกคนที่เป็นลักษณะของการใช้งานที่แสดงถึงการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า ผังพื้นเดิมมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นดังนั้นการที่

จะกำหนดพื้นที่ชัดเจนอาจจะทำให้พฤติกรรมการใช้งานไม่สะดวกสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการจึงต้องปรับเปลี่ยนตามบริบทของพื้นที่ เกิดการเชื่อมต่อพื้นที่ทั้งการตรวจรักษาและกิจกรรมต่าง ๆ

ภาพที่ 7 ติดตั้งในพื้นที่จริง

ภาพที่ 8 จัดพื้นที่แบบที่ 1

ภาพที่ 9 จัดพื้นที่แบบที่ 2

ภาพที่ 10 จัดพื้นที่แบบที่ 3

ผลการประเมินความพึงพอใจการใช้งานหลังจากการปรับปรุงพื้นที่พบว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 30 คน สัดส่วนของอายุอยู่ที่ 60 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุและเป้าหมายของงานวิจัยฉบับนี้ เพศส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ชายในพื้นที่ยังคงต้องทำนา หาปลา ส่วนเรื่องของความพึงพอใจในการปรับพื้นที่การจัดวางรูปแบบต่าง ๆ ระบบป้ายสัญลักษณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทุกคน และครุภัณฑ์ที่เป็นสิ่งที่ผู้ออกแบบนำเสนอเพื่อให้เป็นตัวเชื่อมระหว่างการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ของกิจกรรมผู้สูงอายุ ซึ่งโดยภาพรวมมีความพึงพอใจมากในการปรับพื้นที่และสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมวิจัยคือ ป้ายแจ้งเตือนหรือระวางสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายยังไม่มี ราวจับภายในที่ช่วยการพยุงตัวก็เป็นสิ่งที่ผู้ร่วมต้องการเสริมให้มีในพื้นที่ ควรมีไว้กรณีฉุกเฉินต่าง ๆ

สรุปข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากระบวนการรับรู้และปฏิสัมพันธ์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นได้แก่ ประเด็นที่ 1 การรับรู้ในที่นี้คือการรับรู้ในพื้นที่สถานพยาบาล การกำหนดพื้นที่สาธารณะ พื้นที่กึ่งสาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว กำหนดการรับรู้ด้วยระบบป้ายสัญลักษณ์ ป้ายบอกทาง ป้ายเตือนต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้ใช้สามารถรับรู้ในรูปแบบของสัญลักษณ์และตัวอักษรโดยกลุ่มผู้สูงอายุที่ร่างกายถดถอย ทั้งสายตา และร่างกาย ทั้งนี้ขนาดและรูปแบบตัวอักษรต้องมีความเหมาะสมและผู้สูงอายุสามารถมองเห็นและรับรู้ในพื้นที่ได้ ประเด็นที่ 2 การปฏิสัมพันธ์เป็นเรื่องของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่งบอกถึงพฤติกรรมของการใช้พื้นที่การใช้ครุภัณฑ์สามารถบ่งบอกถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ในพื้นที่ จะทำให้พื้นที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับพื้นที่ ผู้วิจัยเห็นว่าการออกแบบครุภัณฑ์เป็นตัวเชื่อมพื้นที่ก็สามารถแสดงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับมนุษย์ได้จึงเกิดครุภัณฑ์ที่ตั้งออกแบบและเสนอแนะต้นแบบไว้ ประเด็นที่ 3 บริบทของพื้นที่และชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดการปรับตัวทั้งประเทศทำให้วิถีนี้ยังมีอยู่ เช่น การเว้นระยะบุคคลและระยะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีการปฏิสัมพันธ์ก็มีระยะที่ห่างขึ้น มีมาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยผู้วิจัยเห็นในประเด็นนี้ว่า การออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ที่มีการพูดถึงกันมาเป็นเวลา 10 ปีแล้วแต่กลับมามีความสำคัญใน 5 ปีย้อนหลังโดยเฉพาะช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 ในปี 2563-2564 ที่สังคมอยู่ด้วยความหวาดกลัวไม่กล้าออกจากบ้านมาพบปะพูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ประกอบกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่เริ่มต้นแล้วทั้งนี้การออกแบบเพื่อทุกคนจึงเป็นประเด็นที่พูดถึงและคำนึงถึงเป็นอย่างมาก การออกแบบที่พักอาศัย อาคารสาธารณะยังมีกฎหมายที่ต้องออกแบบเพื่อทุกคน สร้างความเท่าเทียมของคนในสังคมอย่างจริงจัง ผู้วิจัยคิดว่างานวิจัยนี้อาจจะเป็นส่วนเล็ก ๆ ของการวิเคราะห์ทั้ง 3 ประเด็นรวมกันเป็นการรับรู้และการปฏิสัมพันธ์ของบริบทชีวิตวิถีใหม่กับสังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ

5. เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการคนพิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). ตัวอย่างที่ดีในการจัดถึงอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน “สำหรับคนพิการและคนทุพพลภาพ” (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. **เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการออกแบบสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิประจำปีงบประมาณ 2558.** (Online). เข้าถึงจาก <http://dcd.hss.moph.go.th> (สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2562)
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์. (2561). **การออกแบบเพื่อทุกคน. (พิมพ์ครั้งที่ 1).** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ. (2551). **คู่มือปฏิบัติวิชาชีพ การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทุกคน.** กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุภาวดี บุญฉัตร,ชาย สัญญาวิวัฒน์. (2558). **อาคารเข้าใจง่ายด้วยป้ายบอกทาง. (พิมพ์ครั้งที่ 1).** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา สุธีรนาถ. (2550). **แนวทางการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถาปัตยกรรมศูนย์สุขภาพชุมชนที่ยั่งยืนในประเทศไทย.** (รายงานการศึกษา) กลุ่มพัฒนาและกำหนดมาตรฐาน กองแบบแผน กระทรวงสาธารณสุข.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร,บุษกร เสธวรกิจ และ ศิวาพร กลิ่นมัลย์. (2554). **จิตวิทยาสภาพแวดล้อมมูลฐานการสร้างสรรค์และจัดการสภาพแวดล้อมน่าอยู่อาศัย (พิมพ์ครั้งที่1).** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท จี.พี.พี เซ็นเตอร์ จำกัด.
- Architectural Service Department. (2004). **Universal Accessibility Best Practices and Guidelines,** Hongkong.
- Concepcion, Mercedes B. (1996). “**The Graying of Asia: Demographic Dimension**”, in *Added Years of Life in Asia, Current Situation and Future Challenges*. New York: United Nations, ESCAP, Asia Population Studies Series No.141.
- Kleczkowski, B. M., Pibouleau, R. (1977). **Approaches to Planning and Design of Health Care Facilities in Developing Areas** (Vol.1 & Vol.2, 1977). Geneva: World Health Organization.
- Marberry, S. O. (1995). In Marberry, S. O. (Ed.), **Innovations in Healthcare Design**, New York: Van Nostrand Reinhold.
- Thomas Schmitz-Gunter, Loren E. Abraham, Thomas A.Fisher. **Sustainable Building and Design,** Cologne : Konemann.

การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน Developing Strategies to Manage Business Continuity in Sustainable Energy

สมนึก หาญพิเศษ กาญจนา โพธิ์วิชยานนท์ และ นิรันดร์ นาคอ่วมคำ
Somnuk Harnphiset, Kanjana Potivichayanon and Neeranuch Nakaumka

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Development Administration, Master of Arts Program, Suan Sunandha Rajabhat University
Email: neeranuch.n23@gmail.com

Received 1/2/2566

Revised 10/6/2566

Accepted 16/6/2566

บทคัดย่อ

พลังงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ที่ผ่านมามีผลกระทบต่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ยากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การดำเนินธุรกิจทุกประเภทย่อมต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้น การพัฒนากลยุทธ์จึงถือได้ว่าเป็นการจัดทำแผน เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจเพื่อให้องค์กรกลับมาดำเนินธุรกิจได้อย่างปกติ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการพัฒนากลยุทธ์ ด้านการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ด้านการรับมือข้อบ่งชี้สังคม และด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน ต้องเริ่มด้วยการพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ ด้านการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ด้านการรับมือข้อบ่งชี้สังคม และด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผลการวิจัยนี้ บริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) หรือผู้ที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมาย

คำสำคัญ: การพัฒนากลยุทธ์ ความต่อเนื่องทางธุรกิจ พลังงานหมุนเวียน

Abstract

Energy is one of the key factors in human life. because it is involved in driving economy in both the public and private sectors With the situation of the epidemic of infectious disease, COVID-19 In the past, society The world is rapidly changing and becoming more and more unpredictable. Every type of business operation is faced with Risks are significant in many areas. Therefore, strategy development can be considered as planning. to manage continuity business so that the organization can return to normal business This research aims to study the level of strategy development Adjustment of strategic operational processes related to social responsibility and in terms of using technology and innovation to manage business continuity in sustainable renewable energy. This research is a quantitative research. A sample of 152 people was analyzed by descriptive statistics. It consists of the mean and the standard deviation.

Research results found Developing strategies to manage business continuity in sustainable renewable energy must start with Strategic development to manage business continuity in strategic operational process adaptation in social responsibility. And in terms of the use of technology and innovation, the results of this research, Clover Power Public Company Limited or those who are interested can apply the research results. applied to improve and develop strategies to manage business continuity in sustainable renewable energy to achieve efficiency and effectiveness to achieve goals

Keywords: Strategy Development, Business Continuity, Renewable Energy

1. บทนำ

พลังงานนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมไปถึงภาคอุตสาหกรรม ภาคคมนาคม ภาคเกษตรกรรม และภาคครัวเรือน ในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ของประชากรให้เกิดความสะดวกสบายยิ่งขึ้น โดยทั่วประเทศมีปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงสุดในรอบปี 2565 มียอดใช้ไฟฟ้าสูงสุดอยู่ที่ 30,936.5 เมกะวัตต์ ข้อมูล ณ วันที่ 23 เม.ย. 2565 เวลา 20.49 น. (สถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม, 2565) เนื่องจากสภาพอากาศร้อนสะสมต่อเนื่อง โดยพยากรณ์อากาศคาดการณ์ ประเทศไทยอาจมีอุณหภูมิเฉลี่ยแตะ 41 องศา

สถานการณ์พลังงานไทยในช่วงไตรมาสแรกของปี 2565 การใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.2 เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวรวมถึงการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 ของภาครัฐ ซึ่งการใช้พลังงานเพิ่มสูงขึ้นในทุกประเภทพลังงาน โดยเฉพาะการใช้ถ่านหินในภาคอุตสาหกรรมที่เพิ่มเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2564 ขณะที่ความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้นปรับตัวลดลงร้อยละ 0.8 จากการใช้ LNG ที่ลดลงในภาคการผลิตไฟฟ้า เพื่อรักษาระดับต้นทุนราคาไฟฟ้าให้เหมาะสมของรัฐบาล สำหรับสถานการณ์พลังงานรายเชื้อเพลิงไตรมาสแรกของปี 2565 สรุปได้ ดังนี้

1. การใช้ก๊าซธรรมชาติสำเร็จรูปเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.1 โดยการใช้ก๊าซธรรมชาติเหลวเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.4 เป็นผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น และนโยบายการตรึงราคาให้ไม่เกิน 30 บาทต่อลิตรของรัฐบาล ประกอบกับราคาก๊าซธรรมชาติกลุ่มเบนซินที่อยู่ในระดับสูงสำหรับการใช้ก๊าซธรรมชาติเครื่องปั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.7 มาจากมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ การผ่อนคลายมาตรการการบินและการเดินทางเข้า-ออกประเทศ โดยเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ฉีดวัคซีนครบแล้ว แบบไม่กักตัว และไม่จำกัดพื้นที่ (Test & Go) ด้านการใช้ก๊าซธรรมชาติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.8 โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้ในภาคขนส่ง และอุตสาหกรรม

2. การใช้ก๊าซธรรมชาติลดลงร้อยละ 3.4 จากการใช้เพื่อผลิตไฟฟ้าในโรงงานอุตสาหกรรม และการใช้เป็นเชื้อเพลิงในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในขณะที่การใช้ในภาคอุตสาหกรรม และการใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ (NGV) เพิ่มขึ้น

3. การใช้ถ่านหิน/ลิกไนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.9 ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่เพิ่มขึ้นในภาคอุตสาหกรรมและเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า

4. การใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 โดยเฉพาะในสาขาครัวเรือน ธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มปรับตัวดีขึ้น เป็นผลมาจากการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2565).

ซึ่งในปี พ.ศ. 2565 จะเป็นปีแรกที่เศรษฐกิจไทยจะเดินออกจากมรสุมโควิด-19 อย่างเต็มตัว เครื่องยนต์เศรษฐกิจทุกตัวทยอยกลับมาทำงานได้ตามปกติมากขึ้น แต่พหุพลังมรสุมนี้ก็อาจไม่ได้สดใสนัก ยังมีอุปสรรคและความท้าทายจากรอบด้านที่จะต้องเผชิญ เพื่อจะได้เปิดรับโอกาสในโลกหลังโควิด-19 ที่จะมาพร้อมความท้าทายเหล่านี้ (McKinsey Global Institute, 2022)

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจทุกประเภทย่อมต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญในหลาย ๆ ด้าน เช่น การดำเนินธุรกิจ การประสบปัญหาด้านแรงงาน และผู้มีความรู้เฉพาะด้าน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในบางสาขาอาชีพ ปัญหาสมองไหล แนวโน้มราคาของพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ด้วยการพัฒนากลยุทธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ในองค์กร ถือว่าเป็นการจัดทำองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การพัฒนากลยุทธ์จึงถือได้ว่าเป็นการจัดทำแผน เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ ในการพัฒนาความสามารถขององค์กรให้การกลับมาดำเนินธุรกิจได้อย่างปกติเมื่อธุรกิจประสบภาวะวิกฤตหรือภัยพิบัติ โดยจะต้องดำเนินการโดยกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ชัดเจนในการป้องกันการดำเนินธุรกิจจากความเสี่ยง และภัยในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) เนื่องจากบริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ผลิตและจำหน่ายเชื้อเพลิงพลังงานหมุนเวียน และให้บริการด้านวิศวกรรม โดยธุรกิจของกลุ่มบริษัทฯ สามารถจำแนกออกเป็น 3 ธุรกิจหลัก ได้แก่ 1) ธุรกิจผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า 2) ธุรกิจเชื้อเพลิง และ 3) ธุรกิจด้านวิศวกรรม โดยมีสาขาย่อยกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย ประกอบในปัจจุบันประเทศไทยและกลุ่มคนรุ่นใหม่หันมาสนใจด้านพลังงานหมุนเวียนมากขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวเพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจอย่างจริงจัง ย่อมส่งผลดีต่อธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียน เพื่อสร้างความยั่งยืนในอนาคตสืบไป

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการพัฒนากลยุทธ์ ด้านการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ด้านการรับมือข้อต่อสังคม และด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

1.2 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย พลังงานหมุนเวียน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ แนวคิดเกี่ยวกับการรับมือข้อต่อสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

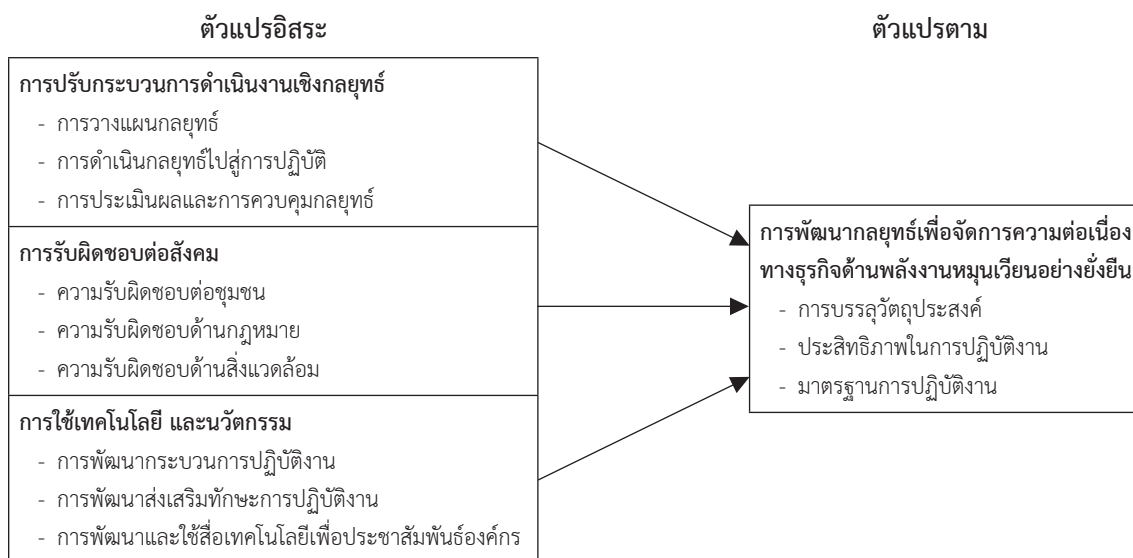
ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ

1. การปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์
2. การรับมือข้อต่อสังคม
3. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตัวแปรตาม คือ การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1.4 การทบทวนวรรณกรรม

1.4.1 พลังงานหมุนเวียน

กรุงเทพธุรกิจ (2565) พลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) หมายถึง พลังงานที่ใช้ไม่หมด สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ มีแหล่งกำเนิดตามธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเรา ไม่ว่าจะเป็น แสงอาทิตย์ ลม น้ำ ความร้อนใต้พิภพ ชีวมวล และก๊าซชีวภาพ รวมถึงผลผลิตและวัสดุเหลือทิ้งจากการเกษตร เช่น แกลบ ชานอ้อย กากมันสำปะหลัง หรือมูลสัตว์ ก็สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานหมุนเวียนได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันพลังงานหมุนเวียนเป็นพลังงานทางเลือกที่นำมาใช้ทดแทนพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล หรือพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ หินน้ำมัน และทรายน้ำมัน เป็นต้น พลังงานหมุนเวียนจึงถือเป็นพลังงานสะอาดไม่ก่อมลพิษ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะพลังงานเหล่านี้ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทั้งยังช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน ลดการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ และยังสามารถส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิตพลังงานไฟฟ้าอีกด้วย

พลังงานหมุนเวียนที่ทั่วโลกนิยมใช้ในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. พลังงานน้ำ (Hydropower) เป็นแหล่งพลังงานธรรมชาติที่มีให้หมุนเวียนใช้อย่างไม่สิ้นสุด นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย โดยเฉพาะมนุษย์ที่ได้ใช้ประโยชน์จากน้ำอย่างมากมาย ทั้งการบริโภคและอุปโภค นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแหล่งพลังงานในการผลิตไฟฟ้า

2. พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Energy) มีอยู่มากมายมหาศาลในธรรมชาติเป็นพลังงานสะอาดที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย สามารถนำมาผลิตไฟฟ้าโดยใช้เซลล์แสงอาทิตย์ หรือ โซลาร์เซลล์ (Solar Cell)

3. พลังงานลม (Wind Energy) เป็นพลังงานจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากความแตกต่างของอุณหภูมิและความกดอากาศในแต่ละตำแหน่ง บริเวณที่มีอุณหภูมิสูงกว่าอากาศจะร้อนมีความหนาแน่นน้อย เกิดการขยายตัวและลอยตัวสูงขึ้น ขณะเดียวกันอากาศในบริเวณที่เย็นกว่ามีความหนาแน่นมากกว่า จะเคลื่อนตัวเข้ามาแทนที่ทำให้เกิดการไหลของอากาศหรือที่เรียกกันทั่วไปว่ากระแสลม

4. พลังงานความร้อนใต้พิภพ (Geothermal Energy) เป็นพลังงานความร้อนที่อยู่ใต้ผิวโลก เช่นเดียวกับน้ำมันปิโตรเลียม แต่เก็บอยู่ในรูปของน้ำร้อนหรือน้ำร้อน ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกที่ทำให้เกิดรอยแตกของชั้นหิน ซึ่งปรากฏให้เห็นในรูปของบ่อน้ำร้อนน้ำพุร้อน ไอน้ำร้อน บ่อโคลนเดือดและแก๊ส เป็นต้น

5. พลังงานชีวมวล (Biomass) เป็นพลังงานจากธรรมชาติที่กักเก็บในรูปของสารอินทรีย์ โดยมากได้จากกากหรือเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรหรือกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมและพืชพลังงาน เช่น แกลบ ฟางข้าว ชานอ้อย ใบและยอดอ้อย เศษไม้ ไม้โตเร็ว เส้นใยและกะลาปาล์ม กากมันสำปะหลัง ชังข้าวโพด กาบและกะลามะพร้าว สาเหล้ม ขยะมูลฝอย น้ำเสียจากโรงงาน หรือแม้กระทั่งมูลสัตว์ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) การเผาไหม้เชื้อเพลิงชีวมวลโดยตรง และ 2) กระบวนการเคมีความร้อน (Thermochemical Conversion) จนได้ก๊าซชีวภาพ (Biogas) เช่น การหมักน้ำเสียจากกากมันสำปะหลัง กากอ้อย หรือหญ้าเนเปีย เป็นต้น

1.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์

สำหรับธุรกิจในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการวาง “กลยุทธ์” (Strategy) คือสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะทำให้ “เป้าหมาย” (Goal) บรรลุผลสำเร็จ อย่างมี “ประสิทธิภาพ” และ “ประสิทธิผล” มากที่สุด แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าคือ “กลยุทธ์” (Strategy) แบบไหนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธุรกิจ ดังนั้นเพื่อให้ “เป้าหมาย” (Goal) ที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ “การพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสมกับธุรกิจ” จึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนักเป็นอย่างมาก โดยพัฒนากลยุทธ์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (มัยด์ โดโจ, 2565) 1) สร้างแรงบันดาลใจ 2) รู้จักสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ 3) ออกแบบธุรกิจโดยใช้ Strategy Map 4) กำหนดและจัดการมาตรวัด Key Performance Indicator (KPI) และ 5) สร้างแผนปฏิบัติงานโครงการเพื่อบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า การพัฒนากลยุทธ์ คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งมีความประสงค์ให้งานนั้นเกิดความก้าวหน้า ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

1.4.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการทบทวนกระบวนการ เพื่อให้องค์กรโดยรวมสามารถดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีการกำหนดภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กรภายใต้บริบทของสิ่งแวดล้อมภายนอกขององค์กร การกำหนดกลวิธีที่เหมาะสม การปฏิบัติงานตามกลวิธีที่กำหนดไว้ การใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมกลยุทธ์ เพื่อให้มั่นใจว่ากลวิธีขององค์กรที่นำมาใช้สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ (ณัฐกร วัชรสินธุ์, 2563)

อิสราวัตี ชำนาญกิจ (2565) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยชั้นเชิงในการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่ง หรืออาศัยความว่องไวในการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการแข่งขันที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักบริหารกำหนดทิศทางของธุรกิจ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร และควบคุมประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรได้ การทำความเข้าใจและการพยายามศึกษาองค์การที่ประสบผลสำเร็จในการใช้กลยุทธ์เพื่อการจัดการ จะทำให้นักบริหารได้ทราบถึงคุณประโยชน์ของกลยุทธ์ ที่จะช่วยสนับสนุนองค์การให้ประสบความสำเร็จ และจะต้องมีการพิจารณาเลือกกลยุทธ์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับองค์การ

สรุปได้ว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์การเป็นส่วนประกอบ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอน เนื่องจากการบริหารกลยุทธ์เป็นการบริหารองค์รวม ผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ล้มเหลว เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีแต่ล้มเหลวจะไม่สามารถนำความสำเร็จมาสู่องค์การได้ ดังนั้นทั้งกลยุทธ์ และนักบริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

1.4.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อสังคม

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2019) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่มุ่งพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของโลกอย่างมาก ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมองค์การสหประชาชาติร่วมกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเห็นพ้อง ร่วมกันต่อการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษหรือ Millennium

Development Goals (MDGs) ระดับชาติและระดับสากล โดยมีผลการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศ เพื่อให้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปี ค.ศ. 2015 องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) มีระยะเวลาของการพัฒนาดังตั้ง ค.ศ. 2015 - 2030 เป็นระยะเวลา 15 ปี เพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาและ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกัน การรวมกันทางสังคม และการจัดการ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สมคิด บางโม (2562) ได้ให้ความเห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีขอบเขตที่กว้าง และจำแนกความรับผิดชอบ ต่อสังคม ในการประกอบธุรกิจออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อชุมชน
2. ความรับผิดชอบด้านกฎหมาย
3. ความรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ
4. ความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม
5. ความรับผิดชอบด้านความมั่นคง

สรุปได้ว่า การรับผิดชอบต่อสังคม คือ ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการทำกิจกรรมหรืองานในรูปแบบ ต่าง ๆ ขององค์กร ทั้งต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อตระหนักถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการดำเนินงานต่อสังคม อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.4.5 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาธุรกิจ ทั้งยังเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการประกอบธุรกิจ นวัตกรรมยังเป็นจุดเริ่มต้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ให้ประสบผลสำเร็จแบบก้าวหน้า

ปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรม ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างกว้างขวางในทุกวงการ เพราะเทคโนโลยี สารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำงานทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การพาณิชย์ธุรกิจ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านสาธารณสุข ด้านการวิจัยและพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนด้านการเมือง และงานการบริหารราชการ ซึ่ง เทคโนโลยีได้เข้าไปช่วยให้การทำงานนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จึงนับได้ว่าเทคโนโลยีและ นวัตกรรมมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการวางแผน สามารถนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้าไปใช้ในการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการองค์การการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์กระบวนการผลิตสินค้า การตลาด เป็นต้น ด้านการตัดสินใจสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ เพื่อเลือกแนวทางหรือทางเลือกที่มีปัญหาน้อยที่สุด ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการนำนวัตกรรมมาสร้างสรรค์เทคโนโลยีที่สมบูรณ์ทันสมัย ย่อมส่งผลให้ธุรกิจเจริญเติบโต และก้าวหน้า (ลัดดาวัลย์ มะรัตน์, 2563)

2. วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหาร พนักงาน/เจ้าหน้าที่ ของบริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) จำนวน 250 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2565 (โคลเวอร์ เพาเวอร์, 2565) การเลือกตัวอย่างจะใช้การเลือกประเภทตามความน่าจะเป็น (probability sampling) โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบแบ่ง ชั้นภูมิ (stratified sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร คือ จำนวนไม่น้อยกว่า 152 คน

2. ขอบเขตการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการ ความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร และพนักงาน/ เจ้าหน้าที่ ของบริษัท โคลเวอร์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน) จำนวน 250 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน มีการกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นต่อ “การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน”

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูล โดยวิธีการมีหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนากลยุทธ์ ด้านการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 ระดับการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์

การปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
การประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์	4.16	0.51	มาก	1
การดำเนินกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ	4.11	0.53	มาก	2
การวางแผนกลยุทธ์	4.01	0.57	มาก	3
รวม	4.09	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$; S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับที่ 1 คือ การประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$; S.D. = 0.51) ลำดับที่ 2 คือ การดำเนินกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$; S.D. = 0.53) และลำดับที่ 3 คือ การวางแผนกลยุทธ์ มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$; S.D. = 0.57)

ตารางที่ 2 ระดับการรับผิดชอบต่อสังคม

การรับผิดชอบต่อสังคม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	4.14	0.61	มาก	1
ความรับผิดชอบต่อชุมชน	4.12	0.56	มาก	2
ความรับผิดชอบต่อกฎหมาย	4.02	0.54	มาก	3
รวม	4.10	0.46	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับผิดชอบต่อสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$; S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับที่ 1 คือ ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$; S.D. = 0.61) ลำดับที่ 2 คือ ความรับผิดชอบต่อชุมชน มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$; S.D. = 0.56) และลำดับที่ 3 คือ ความรับผิดชอบต่อกฎหมาย มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$; S.D. = 0.54)

ตารางที่ 3 ระดับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
การพัฒนาและใช้สื่อกเทคโนโลยีเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร	3.99	0.55	มาก	1
การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน	3.99	0.56	มาก	2
การพัฒนาส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงาน	3.96	0.52	มาก	3
รวม	3.98	0.45	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.98; S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับที่ 1 คือ การพัฒนาและใช้สื่อกเทคโนโลยีเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.99; S.D. = 0.55) ลำดับที่ 2 คือ การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.99; S.D. = 0.56) และลำดับที่ 3 คือ การพัฒนาส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงาน มีระดับการประเมินอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.96; S.D. = 0.52)

4. สรุปและอภิปรายผล

4.1 อภิปรายผล

1. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน ด้านการปรับกระบวนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ กล่าวคือ ควรมีการประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ระหว่างกระบวนการปฏิบัติงาน และดำเนินการแล้วเสร็จ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ มีคุณภาพ และเหมาะสม และสามารถนำผลการประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การดำเนินกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ การดำเนินกลยุทธ์ต้องทันต่อภาวะการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และเกิดความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ 3) การวางแผนกลยุทธ์ กล่าวคือ มีการจัดทำกรอบกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ เช่น การจัดทำแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวในการดำเนินงาน และกำหนดพันธกิจ ขอบเขตการดำเนินงานขององค์กร

2. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มีการปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติให้กับพนักงานทุกระดับ รวมทั้งทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีการสนับสนุนการแบ่งปันข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม 2) ความรับผิดชอบต่อชุมชน กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างสรรค์สังคมและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการรับผิดชอบต่อ และให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมแก่สังคม และชุมชน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นตามบริเวณนั้น ๆ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับองค์กร ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และสังคมอย่างยั่งยืน 3) ความรับผิดชอบต่อกฎหมาย กล่าวคือ มีการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่สนับสนุนกิจการที่ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน ต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบภายในองค์กร

3. การพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืน ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การพัฒนาและใช้สื่อกเทคโนโลยีเพื่อประชาสัมพันธ์องค์กร กล่าวคือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สะดวก และรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงาน 2) การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน กล่าวคือ มีความทันสมัยเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงาน และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน เกิดความสะดวกรวดเร็ว 3) การพัฒนาส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงานมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น มีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ

และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สามารถต่อยอดความถนัดเดิม (Reskill) และพัฒนาทักษะเดิมให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น (Upskill)

4.2 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 องค์กรควรมีการประเมินผลการควบคุมกลยุทธ์ ทั้งระหว่างการทำงานและดำเนินการแล้วเสร็จ เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจมีคุณภาพและเหมาะสม สามารถนำผลการประเมินผลและการควบคุมกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์กรต้องมีการกำหนดรูปแบบ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในเรื่องการควบคุมสิ่งแวดล้อม และบทกำหนดโทษอย่างชัดเจน ในอันที่จะก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนและสังคม

1.3 องค์กรควรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สะดวก และรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย มีการพัฒนาส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่สามารถต่อยอดความถนัดเดิม (Reskill) และพัฒนาทักษะเดิมให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น (Upskill)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเจาะลึกเกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงในการจัดการความต่อเนื่องทางธุรกิจ ด้านพลังงานหมุนเวียน

5. เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2565). **พลังงานหมุนเวียนพลังงานหลักในอนาคตเพื่อสิ่งแวดล้อม**. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 30, 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.Com/blogs/columnist/111516>.

โคลเวอร์ เพาเวอร์. (2565). **ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท Clover Power**. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 24, 2565, จาก ข้อมูลบริษัท | Clover Power (CV).

ณฐกร วัชรสินธุ์. (2563). **แนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจรักษาความปลอดภัย**. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ **ปริทัศน์ : ปีที่ 6 ฉบับที่ 1**.

มายด์ โดโจ. (2565). **ขั้นตอนในการพัฒนากลยุทธ์สำหรับธุรกิจ**. สืบค้นเมื่อ กันยายน 30, 2565, จาก <https://www.minddojo.co.th/post/5stepstrategy>.

ลัดดาวัลย์ มะรัตน์. (2563). **การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น : **ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (2563) : กันยายน - ธันวาคม**.

สถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม. (2565). **ข้อมูลการใช้ไฟฟ้า**. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 20, 2565, จาก <https://iie.fti.or.th/?p=9971>.

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2565). **สรุปสถานการณ์การใช้พลังงานไทยในช่วงไตรมาสแรกของปี 2565 และแนวโน้มปี 2565**. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 30, 2565, จาก <http://www.eppo.go.th/index.php/th/graph-analysis/item/18111-situation-info-highlight0600622>.

สมคิด บางโม. (2562). **องค์การและการจัดการ = Organization and Management**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

อิศราวดี ชำนาญกิจ. (2565). **การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)**. สืบค้นเมื่อ มกราคม 30, 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/297090>.

McKinsey Global Institute. (2022). **A Future That Works**. Retrieved on August 23, 2022, from <https://www.mckinsey.com>.

United Nations. (2019). **World Population Prospects 2019**. Data Booklet.

การวิเคราะห์วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

An Analysis of the Eulogy Literature for King Rama III of Nai Mee

สาทิต แทนบุญ

Satid Tanboon

วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Chanthaburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa institute

E-mail: tid_satid@hotmail.com Tel: 0868194188

Received 10/2/2566

Revised 13/6/2566

Accepted 17/6/2566

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความที่นำเสนอการวิเคราะห์วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ปรากฏว่า วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี แต่งเป็นกลอน จำนวน 522 คำกลอน โดยนำเนื้อเรื่องบางตอนมาจากเหตุการณ์ที่ได้พบได้เห็นจริง ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้ 1. ด้านศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติ รัชกาลที่ 3 ของนายมี ปรากฏกลวิธีในการเสนอความเปรียบเทียบกับพระมหากษัตริย์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมด 4 วิธี คือ 1. การใช้ความเปรียบแบบอุปมา การใช้ความเปรียบแบบอุปลักษณ์ การใช้ความเปรียบแบบอติพจน์ และ การใช้สัญลักษณ์ 2. ด้านสภาพสังคม และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีด้านสถาปัตยกรรม ด้านการทํานุบำรุงบ้านเมือง ด้านเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ เรื่องข้าวยากหมากแพง เรื่องน้ำท่วม เรื่องไฟไหม้ ส่วนด้านคติชน มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา ภูตผี ปีศาจ และ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ กฎแห่งกรรม ความไม่เที่ยงของสังขาร การเวียนว่ายตายเกิด การทำบุญ การฟังเทศน์ และยังมีด้านค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมในความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ค่านิยมความซื่อสัตย์ ค่านิยมในความกตัญญู ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน และค่านิยมในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้ยังเป็นบทประพันธ์เพื่อใช้ในการสรรเสริญพระเกียรติ

คำสำคัญ: วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติ รัชกาลที่ 3 นายมี

Abstract

This article presented an analysis of the eulogy literature for King Rama III of Nai Mee. It was found that the eulogy literature for King Rama III of Nai Mee composing 522 poems by bringing some episodes came from events that have actually been seen. The results can be summarized as follows: 1) In part of the art of using languages in literary works in honor of Nai Mee, there were four different methods of proposing the monarchy, namely, the use of simile, the use of metaphor, the use of hyperbole and the use of symbols. 2) In social and cultural conditions in the reign of King Rama III in eulogy literature for King Rama III of Nai Mee, which has reflected social and cultural conditions, architecture, country preservation and major events such as famines, floods, fires. In part of folkloristics, there was beliefs about sacred things, angels, ghosts, demons. Buddhist beliefs such as the law of Karma, the impermanence of the body. The cycle of birth, merit making, listening to sermons. Value parts including the values of loyalty to the King, honesty values, values in gratitude, values in humility and values in education. It also played a role as a composition used in eulogy for the king.

Keywords: Eulogy Literature, King Rama III, Nai Mee

1. บทนำ

วรรณกรรมของแต่ละชาติจะมีลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ ซึ่งวรรณกรรมไทยได้บรรยายเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ค่านิยม (สาทิติ แทนบุญ และมาลินี แทนบุญ, 2560 น.134) วรรณคดีไทยในอดีตมีลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือลักษณะที่เป็นการหลีกเลี่ยงจากอารมณ์ร้ายและสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย ออกไปสู่ความอมิรมย์ หลีกหนีจากอารมณ์อันเป็นมลทินทั้งหลายไปสู่ความสำราญ ความอมิรมย์อย่างแท้จริงของวรรณคดี (สมถวิล วิเศษสมบัติ, ม.ป.ป.) วรรณคดีไทยสมัยรัชกาลที่ 3 หรือสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีกวีที่ควรกล่าวถึง ดังนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร กรมหลวงวงศาธิราชสนิท คุณสุวรรณ คุณพุ่ม พระมหามนตรี (ทรัพย์) และนายมี

วรรณกรรมของนายมีนั้น ส่วนใหญ่เป็นคำประพันธ์ประเภทกลอน ไม่ว่าจะเป็นนิราศเดือน นิราศพระแท่นดงรัง นิราศกลาง และเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลที่ 3 นั้น นายมีได้แต่งกลอน เพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อปีมะเส็ง พ.ศ. 2376 เพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติของนายมี ช่วยให้เราได้ทราบถึงพระราชจริยาวัตรของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับพระราชศรัทธาทรงสร้างวัดวาอาราม และปูชนียสถานหลายอย่างหลายประการ ในตอนท้ายของกลอนเพลงยาวนั้นมิบอกไว้ว่า “ข้าพระพุทธเจ้านายมี บุตรพระโหรา แห่งมาทูลเกล้าฯ ถวายไว้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ณ วันประหัตจตุรเกศ กาลปักษ์ เดือนแปด จุลศักราช 1195 ปีมะเส็ง เบญจศก เสร็จ ขอเดชะ”

สนธิ ตั้งทวี (2528) ได้กล่าวถึงเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ว่า นายมีแต่งเพื่อสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยแต่งเป็นกลอน มีความยาวถึง 522 คำกลอน ตอนท้ายได้บอกชื่อตนเอง และจุดมุ่งหมายในการแต่งเนื้อเรื่องพรรณนาพระเกียรติคุณ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระองค์ โดยเฉพาะการบูรณะวัดวาอารามต่าง ๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชศรัทธาอย่างมาก ส่วนวัชร รมะนันท์ (2538) ได้กล่าวถึงนายมีว่า นายมีแต่งเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนเพลงยาวเพื่อยอพระเกียรติ

นอกจากนี้ความน่าสนใจของนายมี และวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติ คือ นายมียังเป็นกวีคนแรกที่นำคำประพันธ์ประเภทบทกลอนมาแต่งเป็นวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติ เรื่องวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งแต่เดิมวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติ หรือวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติใช้คำประพันธ์ประเภทโคลงและลิลิต นอกจากนี้นายมียังได้บอกจุดมุ่งหมายในการแต่งเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติไว้ด้วยว่า ต้องการให้วรรณกรรมเรื่องนี้ของตนเป็นหลักฐานแสดงความสามารถในเชิงกวี เพราะอยากจะเปลี่ยนงาน จากช่างเขียนมาอยู่ฝ่ายอาลักษณ์ ซึ่งกวีท่านอื่นยังไม่มีใครเคยบอกถึงจุดมุ่งหมายในการแต่งว่าต้องการเปลี่ยนอาชีพเลย แต่นายมีได้บอกจุดมุ่งหมายในการแต่ง นายมีสามารถพรรณนาบทกลอนได้อย่างตรงไปตรงมา ดังบทกลอนที่ว่า

ขอคุณพระไตรรัตน์เป็นฉัตรแก้ว	มาปักแผ้วกันภัยในเกศ
ให้พระจอมโลกาทรงปราณี	พอพ้นที่ช่างเขียนเปลี่ยนวิชา
ขอฉลองพระคุณไปในอาลักษณ์	ด้วยจิตรรักจงสมปรารถนา
ควรมิควรโปรดทรงพระเมตตา	ชีวิตไว้ใต้ฝ่าธุลีเอย

ปัญญา บริสุทธิ์ (2534) ได้กล่าวถึงเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ว่า นายมีมหาดเล็ก ได้กล่าวพรรณนาสรรเสริญพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าทรงมีพระราชศรัทธาอย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนา ทรงโปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปโบราณที่ชำรุดจำนวนมากให้คงสภาพเดิมที่สวยงาม นับเป็นพระราชกรณียกิจอันสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปกรรมของไทยให้คงอยู่ตลอดไป และบุญยงค์ เกศเทศ (2526) ได้กล่าวถึงเรื่องกลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สรุปได้ว่า นายมีเป็นผู้แต่งขึ้นโดยมี

จุดมุ่งหมายเพื่อยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อบันทึกเหตุการณ์ในสมัยนี้ เพื่อแสดงฝีมือ เพราะผู้เขียนอยากเปลี่ยนอาชีพมาอยู่กรมอาลักษณ์ พระนั่งเกล้าฯ นั้น มุ่งมั่นในทางบุญสุนทาน พระองค์จะไผ่พระทัยในทางศาสนา มากกว่าทางอื่น ๆ ดังนั้นในรัชสมัยของพระองค์นี้ รายจ่ายในด้านนี้จึงสูงมาก แม้ขณะที่พระองค์ไถ่จะสวรรคต ก็ยังมีรับสั่งให้ขุนนางนำเงินจากท้องพระคลังส่วนหนึ่งไปบูรณะวัดวาทารามที่ยังเหลืออยู่ให้เสร็จสิ้นไป ซึ่งการทำนุบำรุงในทางศาสนา นี้จะมีผลดีในการบำรุงขวัญในด้านจิตใจ ใช่แต่เท่านั้นแม้ด้านอื่น ๆ พระองค์ก็ทรงพัฒนาเหมือนกัน จึงกล่าวได้ว่าศาสนาในสมัยของพระองค์นั้นรุ่งเรืองมากในด้านการสร้าง และปฏิสังขรณ์วัดวาทาราม และบางวัดนั้นยังเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2523) กล่าวถึงเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า เพลงยาวเรื่องนี้ นายมีเป็นผู้แต่งขึ้น เพื่อสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อหาของเรื่องเล่าถึงพระราชกรณียกิจจะคนไปกับเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 3 เช่น ทรงปล่อยนกโทษ ประกาศห้ามเล่นการพนัน ช่วยเหลือคนยากจน ช่วยเหลือราษฎรที่ถูกไฟไหม้และถูกน้ำท่วม บูรณะบ้านเมือง และทำนุบำรุงศาสนา เป็นต้น

นายมีเป็นบุตรพระโหราธิบดี ดังปรากฏต่อไว้ท้ายกลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า ข้าพระพุทธเจ้านายมี บุตรพระโหราธิบดี (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, 2553. น. 143)

นายมีเป็นกวี และกวีเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งอยู่ในสังคม ดังนั้นสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อกวีและงานเขียนของกวีเสมอ วรรณกรรมหลายเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงศิลปะการใช้ภาษา วิถีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมในสังคม ดังวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมีที่มีการที่สะท้อนให้เห็นถึงศิลปะการใช้ภาษา สภาพสังคม วัฒนธรรม ในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี
2. เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาสภาพสังคม และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี
2. เพื่อให้ทราบถึงสภาพสังคม และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาวรรณกรรมเรื่อง วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

นิยามศัพท์เฉพาะ

วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติ หมายถึง งานประพันธ์ประเภทร้อยกรองของไทยที่มีเนื้อหามุ่งไปในการกล่าวถึงพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ รวมทั้งยกย่องสรรเสริญพระมหากษัตริย์

รัชกาลที่ 3 หมายถึง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์องค์ที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

นายมี หมายถึง กวีผู้ประพันธ์เรื่อง วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3

2. วิธีการศึกษา

การศึกษาวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลของการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนายมี
2. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเปรียบและกลวิธีการใช้ความเปรียบ
3. รวบรวมและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีสรรเสริญพระเกียรติ
4. วิเคราะห์ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดีสรรเสริญพระเกียรติด้านต่าง ๆ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

3. ผลการศึกษา

ด้านศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

การยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์มีการใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น การกล่าวเกินจริง และการอุปมาปรากฏชัดเรื่องของการใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ จากการศึกษาวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของ นายมี ปรากฏการใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมด 4 วิธี คือ 1. การใช้ความเปรียบแบบอุปมา 2. การใช้ความเปรียบแบบอุปลักษณ์ 3. การใช้ความเปรียบแบบอติพจน์ และ 4. การใช้สัญลักษณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. **การใช้ความเปรียบแบบอุปมา** คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะอันโดดเด่นบางประการที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน การใช้ความเปรียบแบบอุปมาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏใช้ความเปรียบเทียบกับพระองค์ แสดงให้เห็นถึงการยกย่อง เทิดทูนและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของกวีที่มีต่อพระมหากษัตริย์ ดังบทกลอนที่ว่า

ขอเฉลิมเพิ่มพูนพระเกียรติยศ	ยุคลบทบพิตรอดิศร
ถวัลย์ราชราชัยในนคร	ดั่งทินกรแจ่มฟ้าทั่วธานี
ลอยสว่างกลางสวรรค์ชั้นทวีป	ได้ขึ้นชีพทั่วจังหวัดพังครัม
ด้วยพระเดชเดชโลกโบราณคดี	ไม่หมองมัวทั่วศรีอยุธยา

คำว่า **ดั่งทินกรแจ่มฟ้าทั่วธานี** เป็นการเปรียบเทียบกษัตริย์อุปมาดั่งพระอาทิตย์ส่องสว่างทั่วท้องฟ้า

2. **การใช้ความเปรียบแบบอุปลักษณ์** คือ การใช้คำมาเปรียบเทียบเป็นการเปรียบโดยนัย ไม่มีคำที่บ่งการเปรียบเทียบให้เห็น ดังบทกลอนที่ว่า

อันเป็นปิ่นมงกุฎอยุธยา	บังคมบรมนารถนาถา
ขอเฉลิมเพิ่มพูนพระเกียรติยศ	บำรุงราชภูริศาสนาให้ถาวร
ถวัลย์ราชราชัยในนคร	บทบพิตรอดิศร
ลอยสว่างกลางสวรรค์ชั้นทวีป	ดั่งทินกรแจ่มฟ้าทั่วธานี
ด้วยพระเดชเดชโลกโบราณคดี	ได้ขึ้นชีพทั่วจังหวัดพังครัม
	ไม่หมองมัวทั่วศรีอยุธยา

คำว่า **ปิ่นมงกุฎอยุธยา** เป็นการเปรียบเทียบกษัตริย์โดยนัย ความหมายคือ เป็นยอดแห่งพระนคร

3. **การใช้ความเปรียบแบบอติพจน์หรือกล่าวเกินจริง** เป็นการใช่วิหารเปรียบเทียบเกินจริงเพื่อให้เห็นอารมณ์หรือความรู้สึกที่รุนแรง ดังบทกลอนที่ว่า

ขออนุโมทนาอาณิสส	ที่พระองค์ทรงสร้างสว่างสวรรค์
ให้ภิญโญยศยิ่งทุกสิ่งอัน	อุปพันตรายอย่าได้มี
บรมสุขทุกพระอิริยาบถ	ใครคิดคดให้พ่ายกระจายหนี
ให้พระชนม์มายาวยืนอยู่หมื่นปี	ให้เปรี๊ยะปรีชาฤทธิมหิทธิ

คำว่า **ให้พระชนม์มายาวยืนอยู่หมื่นปี** เป็นการเปรียบเทียบกษัตริย์โดยมีความหมายคือ การกล่าวเกินจริงให้อายุยืนหมื่นปี

4. การใช้สัญลักษณ์ ดังบทกลอนที่ว่า

พระโรคอาอย่าแผ้วให้แคล้วคลาด จงผูกผาดมุ้งศรีเพียงสุริย์ฉาน

พระเกียรติยศปรากฏทั่วจักรวาล ดังอวตารผ่านโลกเป็นโจกจอม

คำว่า **อวตาร** เป็นการใช้อนุสัญญลักษณ์กษัตริย์ โดยมีความหมายคือ ดังพระนารายณ์อวตาร หรือแบ่งภาคมาเกิด

การใช้ภาษาในการเลียนเสียงธรรมชาติ

การเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นการเลือกเสียงของคำเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม หรือเกิดอารมณ์ร่วมในการอ่านคำประพันธ์ มีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ดังบทกลอนที่ว่า

ขึ้นทรงพระที่นั่งบัลลังก์อาสน์ พร้อมอำมาตย์ซ้ายขวาทั้งหน้าหลัง

พวกหอกแห่แลทวนลั่นกำลัง แห่สะพรั่งคืบไปดับเพลิง

กำลังไฟได้ลมระดมไหม้ เสด็จไปลมสดไม่พัดเอื้อง

ไฟก็เหือดเผือดแสงไม่แรงเรือง ก็สบเชิงคว้าวขอตะกร้อน้ำ

เข้าผูกชกตักสาดอยู่ **ฉาดฉ่า** โยทะกาแย่งยุบอุบถัมภ์

พระเพลิงร้ายพระพายรื้อกระพือทำ ก็แพ้อำนาจองค์พระทรงบุญ

จากบทประพันธ์ข้างต้น เป็นตอนที่เจ้าหน้าทีพากันไปดับเพลิงและพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จไปด้วย ทำให้ไฟไม่ลุกลาม คำที่เลียนเสียงธรรมชาติ คือ คำที่เลียนเสียงน้ำรดของที่ถูกไฟไหม้ ดัง “ฉาดฉ่า”

การเล่นเสียงพยัญชนะ

นอกจากการเล่นเสียงสระภายในวรรคแล้ว การเล่นเสียงพยัญชนะภายในวรรค ก็ทำให้บทร้อยกรองเกิดความไพเราะยิ่งขึ้นเช่นกัน

ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี มีการเล่นเสียงพยัญชนะคู่กันภายในวรรค ดังบทกลอนที่ว่า

พระมณฑปน้อยใหญ่ก็ใหม่่อง แล้วด้วยทองแกมแก้วแววว่อม

ล้วนลดลาลยพราวพราวดูวาววาม แต่ฐานงามถึงยอดตลอดปฐิ

จากวรรค “ล้วนลดลาลยพราวพราวดูวาววาม” มีการเล่นเสียงพยัญชนะ คือ ล้วน-ลด-ลาลย, พราว-พราว และ วาว-วาม

การเล่นคำซ้ำ

ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้ปรากฏคำซ้ำ ดังบทกลอนที่ว่า

แลดูน่าผาสุกสนุกสนาน รโหราน**จริงจริง**ทุกสิ่งเครื่อง

ยิ่งแลยงละลานสำราญเรือง ดั่งหนึ่งเมืองอินทราธานี

นาลดเลี้ยวเที่ยวเล่นเห็นต่างต่าง ล้วนยกอย่างยิ่งยงทรงประดิษฐ์

ผู้ใดใครเห็นเขม่นพิศ ให้ต้องติดตาขมนิมย

การใช้คำซ้ำในลักษณะนี้มัก คือ คำว่า จริงจริง ต่างต่าง จะเป็นการเน้นย้ำถ้อยคำหรือข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยให้อ่านเห็นภาพจากการอ่านมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

การใช้คำตัด

ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้ปรากฏการใช้คำตัด ดังบทกลอนที่ว่า

ด้วยบุญญาบารมี**กนิหาร** โพธิญาณแก่กล้าสทาผล

ให้ร้อนอาสน์จุโลกบาลบน ไม่ทานทนบุญฤทธิ์ทรงพิธิ

บันดาลท่าพลาหให้ตกฟุ้ง ลงทั่วทุ่งทุกประเทศเกษมศรี

ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินก็ยินดี ได้ทำที่ไรนาสทา

คำว่า ภินิหาร ตัดมาจาก อภินิหาร แปลว่า อำนาจแห่งบารมี หรืออำนาจแห่งบุญที่สร้างสมไว้ หรืออำนาจเหนือปรกติธรรมดา หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า

ทั้งสิบสองภาษามาอาศัย	ก็เพลินใจผาสุกสนุกสนาน
จะไปมาค้าขายไม่กันดาร	บาราศพาลการศึกษาไม่เกรง
เรือไหหลำสำเภาเหล่านำปัน	สมอทอดจอดเป็นหลั่นจีนฝรั่ง
แต่งบรรณามาถวายไม่วายครั้ง	สิ่งของคั่งกันเข้าก็เขยว้าง

คำว่า บรรณา ตัดมาจาก บรรณาการ แปลว่า สิ่งที่ส่งไปให้ด้วยความเคารพนับถือ หรือด้วยไมตรี

การใช้คำภาษาบาลีสันสกฤต เขมร

วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ย่อมมีการใช้คำภาษาบาลีสันสกฤต เขมร ดังบทกลอนที่ว่า

สรวมชีพรจนาสามิภักดี	เฉลิมศักดิ์พิตรอดิศร
ไว้สำหรับกับกัลปนิรันดร์	ให้ถาวรพิพัฒน์สวัสดิ์
ขอคุณพระไตรรัตน์เป็นฉัตรแก้ว	มาปกแผ้วกันภัยในเกศ
ให้พระจอมโลกาทรงปราณี	พอพันที่ช่างเขียนเปลี่ยนนิวชา
ขอฉลองพระคุณไปในอาลักษณ์	ด้วยจิตรรักจงสมปรารถนา
ควรมิควรโปรดทรงพระเมตตา	ชีวิตไว้ได้ฝ่าธุลีเอย

คำว่า สรวม โปรด เป็นภาษา เขมร สรวม แปลว่า ขอ โปรดเป็นภาษา เขมร แปลว่า ถูกใจ พอใจมาก

คำว่า ชีพ รจนา สามิภักดี อดิศร ถาวร พิพัฒน์ สวัสดิ์ เป็นบาลีสันสกฤต ชีพ แปลว่า ชีวิต รจนา แปลว่า แต่ง หรือประพันธ์ สามิภักดี แปลว่า จงรักภักดีต่อเจ้านาย อดิศร แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ ถาวร แปลว่า มั่นคง ยั่งยืน พิพัฒน์ แปลว่า ความเจริญ สวัสดิ์ แปลว่า ความเจริญรุ่งเรือง

ด้านสภาพสังคม และวัฒนธรรมในสมัยรัชกาลที่ 3 ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี

วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรม มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านการทํานุบำรุงบ้านเมือง ด้านเหตุการณ์สำคัญ เรื่องข้าวยากมากแพง เรื่องน้ำท่วม เรื่องไฟไหม้ และด้านคติชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านสถาปัตยกรรม

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการติดต่อค้าขายกับประเทศจีน ทำให้ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศมาในด้านสถาปัตยกรรมปรากฏสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็น “เก๋ง” คือเรือนตึกมีรูปหลังคาแบบศาลเจ้าจีน ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้มีการกล่าวถึงเก๋ง ดังบทกลอนที่ว่า

พิศดูเรื่องปลั่งไปทั้งนั้น	สารพันไม่มีที่เทียมถึง
จะแลเล็งเก๋งตึกล้วนลึกซึ้ง	น่าตะลึงลานใจวิไลตา

ด้านการทํานุบำรุงบ้านเมือง

จากที่ปรากฏในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมีจะเห็นได้ว่า การคมนาคมสมัยนั้นนั้นมี 2 ทาง คือการคมนาคมทางน้ำและการคมนาคมทางบก ทำให้ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้มีการสร้างและบูรณะลำคลองต่าง ๆ โดยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ขุดแต่งคลองให้ลึก เพื่อเรือเดินสะดวก เช่น การขุดคลองสุนัขหอน นอกจากขุดคลองแล้วยังมีการสร้างป้อมต่าง ๆ เช่น การสร้างป้อมที่ปากน้ำ ดังบทกลอนที่ว่า

แล้วขุดคลองบางบอนที่ตอนต้น	ตลอดรินตามแนวทางแถวทุ่ง
ทั้งลึกกว้างบางใหญ่ไปหลายคืบ	ตลอดวิ่งเว้งท่ามหาชัย

ที่ปากน้ำทำป้อมพร้อมเครื่องรบ	ทั่วพิภพไปมาได้อาศัย
ทั้งเรือแพฟงเสาค่อยเบาใจ	ถวายไชยอวยผลมงคลพร
ฝ่ายประจิมพาราทวาเรศ	ไปประเทศทางเรือเหลือถ่อถอน
ล้วนตมตื้นขึ้นเพื่อเรือติดจร	ต้องจากดอนขุดลากยังยากเย็น
หวังประโยชน์โปรดราษฎรที่ขัดข้อง	ให้ขุดคลองลัดลำทางสามเสน
ออกปากน้ำโยทะกาเสนาเกณฑ์	พวกจีนเงินขุดขนไปจนลู่

ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี กล่าวถึงการขุดคลองบางบอนที่ตื้นเขินให้มีความลึกมากขึ้นตั้งแต่คลองบางใหญ่ไปจนถึงท่ามหาชัย ที่ปากน้ำมีการทำป้อมพร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการรบกับข้าศึก ผู้คนที่สัญจรทางน้ำทั้งเรือ แพก็ไปมาสะดวกขึ้น ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองก็มีการจ้างชาวจีนมาขุดคลองที่ตื้นเพื่อให้ราษฎรเดินทางได้สะดวก โดยให้ขุดคลองสามเสนมาออกทางปากน้ำ พวกแรงงานชาวจีนได้ดำเนินการขุดจนสำเร็จ

ในการทำนุบำรุงบ้านเมือง นอกจากมีการขุดคลองแล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวยังโปรดเกล้าฯ ให้สร้างและบูรณะป้อมต่าง ๆ ดังปรากฏในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ดังบทกลอนที่ว่า

ที่ปากน้ำทำป้อมพร้อมเครื่องรบ	ทั่วพิภพไปมาได้อาศัย
ทั้งเรือแพฟงเสาค่อยเบาใจ	ถวายไชยอวยผลมงคลพร

ด้านเหตุการณ์สำคัญ

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นมากมาย และเหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี มีดังนี้

1. เรื่องข้าวยากหมากแพง ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ข้าวยากหมากแพง ดังบทกลอนที่ว่า

ถ้าราษฎรทุกซุกซี้เป็นวิบาก	เกิดน้ำมากไฟไหม้ในเคหา
ทั้งข้าวยากหมากแพงฝนแล้งนา	ที่ตกกล้าแห้งไปไม่สำราญ
ให้อาหารร้อนในพระทัยเทวษ	ไปทั่วเขตไพร่ฟ้าสุธาสถาน
จะอดอยากยากจนทนทรมาณ	ให้เกณฑ์การทนต์น้ำปิดท้นบ

หากราษฎรมีความทนทุกข์เกิดน้ำท่วม ไฟไหม้ หรือข้าวยากหมากแพง ฝนแล้ง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงนิ่งเฉย เมื่อราษฎรเดือดร้อนจากภัยแล้ง พระองค์ทรงรับสั่งให้มีการทนต์น้ำเข้าสู่เรือกสวนไร่พระราช

2. เรื่องน้ำท่วม เหตุการณ์น้ำท่วม ดังบทกลอนที่ว่า

ถ้าน้ำมากปากเผื่อเหลือขนาด	ก็กัมปนาทพระทัยด้วยภัยสถาน
กลัวสาสึวิกลด้วยชลธาร	ด้วยสงสารราษฎรจะร้อนรน
ให้ตั้งกิจพิธีวารีปลาศ	พระสังฆราชภาวนาโกลาหล
ชุมนุมตั้งนั่งสวดพระพุทธรณ์	ในมณฑลนาวาโยธายาย
ครั้นเสร็จกิจพิธีแล้วคืนน้ำ	ยังป็นข้าโหระโงคนองสาย
เสียงสนั่นครื้นครื้นคลื่นกระจาย	พลพายพระสวดลวดลงมา

ได้มีการกล่าวถึงกรณีนี้น้ำมากเกินไป อาจทำให้ปลูกข้าวได้น้อยลง ดังวรรคที่ว่า “กลัวสาสึวิกลด้วยชลธาร”

3. เรื่องไฟไหม้ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ไฟไหม้ ดังบทกลอนที่ว่า

ถ้าเกิดไฟไหม้บ้านชานเรือนราษฎร	เรือนอำมาตย์สุริยวงศ์ในกรุงศรี
ระทดในพระทัยแทนแสนทวี	ก็กรูกริพหุหะสละวัง
ขึ้นทรงพระที่นั่งบัลลังก์อาสน์	พร้อมอำมาตย์ซ้ายขวาทั้งหน้าหลัง
พกหอกแห่แลทวนล้วนกำลัง	แห่สะพรั่งคั่งคับไปดับเพลิง
กำลังไฟได้ลมระดมไหม้	เสด็จไปลมสงัดไม่พัดเพลิง
ก็ไฟเหือดเผือดแสงไม่แรงเรือง	ก็สบเชิงคว่าขอตระกร้อน้ำ

เข้าดูคชัฏกตาสอดอยู่ผดผื่น

โยทกาแยงยุบอุปถัมภ์

พระเพลิงร้ายพายุรื้อกระพือทำ

ก็แพ้อำนาจองค์พระทรงบุญ

บทกลอนข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ว่า หากเกิดไฟไหม้บ้านเรือนของราษฎร และเรือนของขุนนางต่าง ๆ รวมถึงเจ้านาย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินออกจากวังโดยทรงขึ้นประทับบนบัลลังก์ และมีพระบรมราชโองการให้ทุกฝ่ายช่วยกันดับเพลิง

นอกจากเหตุการณ์ไฟไหม้บ้านเรือนแล้ว ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ที่วัดระฆังโฆสิตาราม ปากกู่ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ดังบทกลอนที่ว่า

แต่วัดระฆังสร้างซ้ำทำสองครั้ง

ด้วยวัดบังเกิดเพลิงเริงหนักหนา

ไหม้กุฏิแถบคลองของนานา

แล้วลามมาการเปรียญจนเลียนลง

พระประธานฉานชำระย้าย

ด้วยข้อทับหักแตกแหลกเป็นผง

พระเถรเถรต้นยืนไม่ตรง

เสียสบงจีวรสะทอนใจ

เนื้อหาของกลอนกล่าวถึงวัดระฆังโฆสิตาราม ซึ่งต้องสร้างถึงสองครั้ง เนื่องจากเกิดไฟไหม้ตั้งแต่กุฏิพระลามมาจนถึงศาลาการเปรียญ พระประธานถูกข้อทับแตกเสียหาย พระสงฆ์และเถรที่จำวัดอยู่ที่นั่นต่างขวัญเสียไปกับเหตุการณ์ดังกล่าว

ด้านคติชน

ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้สะท้อนให้เห็นถึงด้านคติชน ความเชื่อ ได้แก่ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา ภูตผี ปีศาจ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม ความไม่เที่ยงของสังขาร การเวียนว่ายตายเกิด การทำบุญ การฟังเทศน์ ค่านิยมในความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ค่านิยมในความซื่อสัตย์ ค่านิยมในความกตัญญู ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน และค่านิยมในการศึกษาเล่าเรียนดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูต ผี ปีศาจ เทวดา ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูต ผี ปีศาจ เทวดา คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดาหรือภูตผีปีศาจ โดยเชื่อว่าในป่าเขา ต้นไม้ แม่น้ำลำธาร ล้วนมีผีสิงหรือเทวดาอาศัยอยู่ เพื่อคอยปกป้องรักษา ดังบทกลอนที่ว่า

ด้วยบุญญาบารมีภินหาร

โพธิญาณแก้กล้ำสถาผล

ให้ร้อนอาสน์จตุโลกบาลบน

ไม่ทานทนบุญฤทธิ์ทรงพิริ

บันดาลท่าพลาทกให้ตกฟุ้ง

ลงทั่วทุ่งทุกประเทศเกษมศรี

ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินก็ยินดี

ได้ทำที่ไร่นาสถาวร

2. ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเรื่องการสร้างวัด คนไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนและพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ต่างทรงนับถือพระพุทธศาสนา พระองค์พระราชทานเงินจำนวนมากเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้กล่าวถึงพระราชศรัทธาในการสร้างวัดของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังบทกลอนที่ว่า

แต่ทรงสร้างพระอวาสทั่วราชอาณาจักร

ตั้งแต่กาลวัดราชโอรสสา

จนเสร็จวัดทั้งปวงที่ล่วงมา

สิ้นอิฐผาปูนกระเบื้องชนเปลืองเดิม

แม้รวมรวบควบเข้าทั้งเก่าใหม่

ประมาณใหญ่สักเท่าภูเขาเฉลิม

ทั้งน้ำเชื้อเนื้อรักที่ตักเดิม

สิริเพิ่มกันเข้าเท่าวันที่

ทั้งเสาสักจากหยาไฉ่ร้างร้าง

มากกว่าบ้านเรือนแพในกรุงศรี

เครื่องเขียนการราวสิบลำสำเภาพิ

กระจกที่เคลือบขลิบสักสิบเกวียน

คำเปลวทองสักสองสามสิบหาบ

เที่ยวหาทาบทั่ววัดจังหวัดเฉยียน

ปรางค์เจดีย์วิหารการเปรียญ

สิ้นทองเขียนปิดพระอนันต์ครัน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระอารามไว้ทั่วราชอาณาจักร โดยเปรียบเทียบสิ่งก่อสร้างที่นำมาสร้างวัดทั้ง อัฐ ปูน กระเบื้องมากมายเทียบภูเขา น้ำที่ใช้ในการก่อสร้าง เนื้อยารัก มากมายเท่ากับแม่น้ำ ไม้ที่ทำเสานั่งร้าน ทั้งไม้สัก ไม้หยาบ มากกว่าเรือนแพในเมืองกรุงศรีอยุธยา เครื่องเขียนและกาวมากเท่ากับเรือสำเภาสิบลำ กระจกที่ใช้ในการประดับวัดมากเท่ากับสิบเกวียน ทองคำเปลวมากถึงสองสามสิบหาบ สามารถนำไปปิดได้ทั่วทั้งจังหวัด แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญเรื่องการสร้างวัดเป็นอันมาก

ในการสร้างวัดของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ทรงสร้างเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพราะสังคมไทยนั้นถือว่าพระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักของบ้านเมือง บ้านเมืองจะเป็นปกติสุขต้องใช้ศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้แสดงให้เห็นถึงพระราชศรัทธาอันแรงกล้าในพระพุทธศาสนาของพระองค์ ดังบทกลอนที่ว่า

ทุกเรื่องอื่นมิได้ขึ้นเหมือนเรื่องวัด	เวียนแต่ตรัสถามไต่ให้เฝ้าฝัน
ถึงวัดนั้นวัดนี้เป็นนิรันดร์	ถึงเรื่องบันเขียนถากสลักกลิ้ง
วัดโน้นแล้ววัดนี้ยังรับสั่งเร่ง	เตือนตาเบ่งทำไปให้ข้าชิง
พวคนายด่านนายงานเร่งการตะบึง	ให้ทั่วถึงถ้วนวัดจังหวัดราย

จากบทกลอนข้างต้น กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญพระทัยในเรื่องการสร้างวัด พระองค์ได้ตรัสถามถึงความคืบหน้าของวัดต่าง ๆ ที่ทรงสร้างทั้งเรื่องการปั้น การเขียน การแกะสลักว่าวัดใดสร้างเสร็จ และวัดใดยังสร้างไม่เสร็จ ก็ให้ทางนายช่างเร่งทำให้เสร็จโดยเร็ว

วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้กล่าวถึงรายชื่อวัดต่าง ๆ ที่พระองค์ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์ไว้ ดังบทกลอนที่ว่า

แล้วเปลี่ยนขนาดนามวัดที่จัดสร้าง	ให้คงอย่างภูมิฐานที่เรียกถาม
วัดทองนั้นชื่อสุวรรณทวาราม	วัดนาคนามชื่อว่าพระยาพา
วัดแจ้งแปลงสมญาตามอาวาส	อรุณราชธารามอันงามข้า
วัดเลียบราชบูรณะเรียกประจำ	วัดบางลำพูต่างเรียกต่างกัน
ขนานนามงามวิเศษเศษฉัตร	วัดหมุ่พลัดชื่อว่าอัปสรสวรรค์
วัดประโคนชื่อดุสิตพลัน	วัดพลับนั้นชื่อราชสิทธิ
วัดบางจากชื่อภคินีนาฏ	ท้ายตลาดโมลีเฉลิมศรี
วัดนครเพือนขันทีพันทวี	ลงบัญชีชื่อวัดโปรดเกศงาม
แต่วัดกลางวัดระฆังทั้งวัดกฎ	ไม่สมมติชื่อเสียงเรียงสนาม
ทางวัดเกาะก็จำเพาะอยู่คงนาม	ทั้งอารามวัดสระเกศก็เพศกัน
ทางวัดสมอรายไม่กลายชื่อ	วัดคอกกระบือคงเดิมไม่เจิมขวัญ
ถ้วนสิบเก้าเข้าทั้งวัดเครือวัลย์	สารพันจำรัสสวัสดิ์

นอกจากการสร้างวัด พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งโรงงานเป็นการบริจาคทานแก่ประชาชนทั่วไป และสัตว์ต่าง ๆ ดังปรากฏในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ดังบทกลอนที่ว่า

ยิ่งเพิ่มพูนก็ยิ่งเต็มพระกุศล	บำเพ็ญผลมิได้ขาดในศาสนา
ไม่เสื่อมสูญพูนพระราชศรัทธา	ดั่งมหาเวสสันดรไม่ร้อนรน
โรงงานให้ไม่ขาดพระราชทรัพย์	ออกจ่ายจับเจือจานหวานกุศล
ทั้งควาหวานเข้าเย็นไม่เว้นคน	ออกสับสนแซ่ซ้องมากองกิน

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทางด้านพุทธศาสนา ดังพระเวสสันดร โดยการที่ทรงตั้งโรงงานบริจาคทรัพย์และเลี้ยงอาหารแก่คนยากจน ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม คือ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ปรากฏในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ดังบทกลอนที่ว่า

ห้ามปลากัดตดทุเรียนอาเพี้ยนไก่
เครื่องตัดลาภบาปหนาเป็นราศี
หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ดังบทกลอนที่ว่า
พวกผ้าไตรในวังตั้งแต่เพิ่ม
ดั่งมหาวิธีสีทันดร
จะตวงตักสักเท่าไรก็ไม่พ่อง
ก็ยังเพิ่มเติมผลกุศลทวี

พระมิให้เฟื่องฟุ้งทั้งกรุงศรี
มักฆ่าตีฉกชิงแลวังราว
พ่องแล้วเติมแต่งต่อไม่ทอดอน
ไม่หยุดหย่อนไหลมาทั้งตาปี
เกิดด้วยกองบุญญาพระราศี
สร้างภูมิอารามอร่ามเรือง

ความเชื่อเรื่องความไม่เที่ยงของสังขาร พระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทย รวมทั้งในด้านความเชื่อเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อเรื่องสังขารของคนนั้นไม่เที่ยง มีเกิดก็ต้องมีดับ ดังบทกลอนที่ว่า

เตรียมสำรองกองบุญไปครุ่นครบ
ทั้งผ้าไตรผ้าพัสดับปกรณ์
กลองชนะพระสวดฉันทน์หน้าศพ
ทั่วทุกภพครบครันจนวันปลง

ถึงงานศพสุริยวงศ์อดีต
เครื่องศพท่อนจันทน์ทองฉลององค์
ทั้งเครื่องอบหอมหวานประทานส่ง
ไตรสบงไม่น้อยสักร้อยไตร

ความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิดหรือสังสารวัฏ เป็นความเชื่อที่ว่า เมื่อบุคคลตายแล้วในชาตินี้ต้องกลับมาเกิดใหม่ในชาติหน้า ส่วนจะเกิดเป็นอะไรดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับผลกรรมที่ทำมาซึ่งจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือการไปสู่นิพพาน เป็นการหลุดพ้นที่ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏอีกต่อไป ดังบทกลอนที่ว่า

สิ่งใดพระทัยรักพัวหลัง
ให้ล่วงลามาข้ามเขตกิเลสมาร
ให้พระราษศรัทธานั้นกล้าหาญ
ให้สำเร็จเสร็จกิจจิโร
มาราขออย่ามาประจัญได้
เหมือนพระเมตไตรยในอนาคตกาล

ให้สมดังพระประสงค์ดำรงสถาน
ให้ศัลทานผ่องใสในมโน
บำราศพาลเป็นบรมสุขโข
เป็นสัมมาสัมพุทโธมโหฬาร
ตั้งพระทัยอุดมพรหมวิหาร
พระนฤพานจงลุลุโหดเต

ความเชื่อเรื่องการทำบุญและฟังเทศน์ การทำบุญของพุทธศาสนิกชนส่วนมากเมื่อนิมิตต์พระสงฆ์มาแล้วจะมีการเทศนาธรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรู้ถึงบาปบุญคุณโทษ มีหิริ โอตตปปะ มีความเกรงกลัวต่อการทำชั่วและหันมาทำความดีกันมากขึ้น รวมถึงการฟังเทศน์ยังเป็นการยกระดับจิตใจของประชาชนให้หันมาใส่ใจอีกด้วย ดังบทกลอนที่ว่า

ถวายจตุปัจจัยมิได้ขาด
ที่ใจกระดังฟังเทศน์สังเกตจำ
จะชอบรักหักจิตปลิดจำหน่าย
ด้วยพระเดชพระคุณกรุณา

ทั้งกัณฑ์ราษฎร์ธารณะอุปลัมภ
ก็ค่อนน้ำใจดีมีศรัทธา
ออกถวายพระธรรมเทศนา
โปรดประชาให้สูงขึ้นพินามทอง

ความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญและมีบทบาทในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้แต่ด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ในพระราชสำนัก ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้กล่าวถึงพระราชพิธี “วาริปลาสด” ดังบทกลอนที่ว่า

ถ้าน้ำมากฟากเผื่อเหลือขนาด
กลัวสาลิวิกลด้วยชลธาร
ให้ตั้งกิจพิธีวาริปลาสด
ชุมนุมนั่งตงสวดพระพุทธรมนต์
ครั้นเสร็จกิจพิธีแล้วตีน้ำ

ก็กัมปนาทพระไทยด้วยภัยสนาน
ทรงสงสารราษฎรจะร้อนรน
พระสังฆราชธานาโกลาหล
ในมณฑลนาวาโยธายาย
ยังป็นข้าไรร้องคะนองสาย

เสียงสนั่นครื้นครั่นคลื่นกระจาย	พลพายพระสวดรดลงมา
ด้วยบารมีภิเษกทรงเอกฉัตร	ช่วยบำบัดภัยราษฎร์ร่ายศาสนา
ให้กัมปนาทอาจรพระคงคา	ก็ลดลาล้ำเข้าชั้นเพรารวง
ดั่งนารายณ์เฟื่องพื้กลืนสมุทร	ให้เข้าผุดรุ่งเรืองทั้งเมืองหลวง
หมู่ไพร่ฟ้าหน้าขุนก็อุ้นทรวง	ได้เด่นดวงปรีดาด้วยบารมี

ครั้งบ้านเมืองมีฝนมาก เกิดน้ำท่วมข้าวในนาเสียหาย พระเจ้าอยู่หัวทรงนิมนต์พระมาสวดพระพุทธรูปแล้ว ตีน้ำ ยิงปืน มีการให้ร้องเพื่อเป็นการไล่น้ำให้หายไป ด้วยบารมีของพระมหากษัตริย์ที่ช่วยบำบัดทุกข์ภัยของราษฎร มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา น้ำจึงลดลง ข้าวกินได้ออกรวงเพื่อให้ประชาชนได้มีกินกันทั่วหน้า คราวบ้านเมือง ประสบทุกข์เข็ญ น้ำท่วม ไฟไหม้ ข้าวยากหามาแพง ฝนแล้ง ประชาชนอดอยาก พระมหากษัตริย์ได้ทรงทำพิธีพื้พูนศาสตร์ หรือพิธีขอฝน ดังปรากฏในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ดังบทกลอนที่ว่า

ถ้าราษฎร์ทุกข์เข็ญเป็นวิบาก	เกิดน้ำมากไฟไหม้ในเคหา
ทั้งข้าวยากหามาแพงฝนแล้งมา	ที่ตกกล้าแห้งไปไม่สำราญ
ให้อารมณ์ร้อนในพระไทยเทศ	ไปทั่วเขตไพร่ฟ้าสุธาสถาน
จะอดอยากยากจนทนทรมาณ	ให้เกณฑ์การทนต์น้ำปิดท้านบ
ให้ตั้งราชพิธีพื้พูนศาสตร์	ทั้งองศาตวัดหลวงทั้งปวงจบ
นิมนต์สวดพุทธรูปไปจนครบ	ฝนสงบน้อยไปมิใคร่มี

ในพระราชพิธีนี้กล่าวถึงการทำพิธีพื้พูนศาสตร์ว่า พระมหากษัตริย์ได้เสด็จไปยังวัดที่ทำพิธีพร้อมด้วยเหล่าเสนาอำมาตย์และอธิฐานจะถือศีลเป็นกิจวัตร จากนั้นจึงนิมนต์พระสงฆ์สวดพระพุทธรูป ด้วยพระบารมีจึงเกิดอภินิหารบันดาลให้ฝนตกลงมา ประชาชนเกิดความยินดีได้ทำดีทำงานอย่างมีความสุข

3. ค่านิยมในความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ของคนไทยเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยอยุธยาประชาชนยกย่องพระมหากษัตริย์ดังสมมติเทพ ในสมัยต่อมาพระมหากษัตริย์ก็ยังทรงแผ่พระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมแก่ประชาชนอยู่เช่นเดิม นอกจากพระมหากษัตริย์แล้ว บรรดาเจ้านาย เชื้อพระวงศ์ต่าง ๆ ก็ยังเป็นบุคคลที่เปรียบเสมือนเจ้าชีวิตของบ่าวไพร่หรือผู้ที่อยู่ใต้อาณัติอยู่เสมอ ดังบทกลอนที่ว่า

ขอเฉลิมเพิ่มพูนพระเกียรติยศ	ยุคลบพิตรอดิศร
ถวัลย์ราชราชนคร	ดั่งทินกรแจ่มฟ้าทั่วธานี
ลอยสว่างกลางสวรรค์ชั้นประทีป	ได้ขึ้นชีพทั่วจังหวัดทั้งศรี
ด้วยพระเดชเอกโลกโบราณ	ไม่หมองมัวทั่วศรีอยุธยา

4. ค่านิยมในความซื่อสัตย์ ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมีได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์ไว้ ดังบทกลอนที่ว่า

ขออนุโมทนาอันสูงส่ง	ที่พระองค์ทรงสร้างสว่างสวรรค์
ให้ปัญญาอยู่ทุกสิ่งอัน	อุปถัมภ์ตราอยู่ได้มี
บรมสุขทุกพระอิริยาบถ	ใครคิดคดให้พ่ายกระจายหนี
ให้พระชนม์ยาวยืนอยู่หมื่นปี	ให้เปรี๊ยะปรีชาฤทธิมหิทธิญาณ

5. ค่านิยมในความกตัญญู จงรักภักดี ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี เรื่องความกตัญญู ดังบทกลอนที่ว่า

บรมสุขทุกพระอิริยาบถ	ใครคิดคดให้พ่ายกระจายหนี
ให้พระชนม์ยาวยืนอยู่หมื่นปี	ให้เปรี๊ยะปรีชาฤทธิมหิทธิญาณ
พระโรคาอย่าแผ้วให้แคล้วคลาด	จงผุดผาดผ่องศรีเพียงสุริยฉาน
พระเกียรติยศปรากฏทั่วจักรวาล	ดั่งอวดดารผ่านโลกเป็นใจจอม

6. **ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน** วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี มีค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องความอ่อนน้อมถ่อมตน ดังบทกลอนที่ว่า

ขอฉลองคุณไปในอาลักษณ์	ด้วยจิตรักงสมปรารถนา
ควรมิควรโปรดทรงพระเมตตา	ชีวิตไว้ได้ฝ่าธุลีเอย

7. **ค่านิยมในการศึกษาเล่าเรียน** ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงให้ความสำคัญทางการศึกษาและยกย่องผู้ที่มีปัญญาทำให้ในสมัยนี้มีการตื่นตัวในการศึกษาเรียนรู้กว้างขวาง เกิดมหาวิทยาลัยเพื่อประชาชนขึ้นเป็นแห่งแรก คือวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม คนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากวัด ผู้ชายมักเข้ารับการศึกษาศึกษาโดยการบวช ไม่ว่าบวชเป็นพระ หรือสามเณร วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้กล่าวถึงการศึกษาเล่าเรียนในวัด ดังบทกลอนที่ว่า

พระที่นั่งเฉลิมหล้ามหาปราสาท	ก็พระราชศรัทธาเป็นราศี
ตั้งนักปราชญ์พวกราชบัณฑิต	บอกบาลีสถียวงค์พระสงฆ์เณร
พระราชทานเงินเดือนบ้างเลื่อนยศ	ด้วยสอนธรรมมามาหาเถร
กระยาหารหวานคาวทั้งเช้าเพล	ถวายเณรพระสงฆ์ที่องค์เรียน
ทั้งเกสขัณฑ์ฐานสำราญรื่น	ให้แช่มชื่นชูจิตพินิจเสถียร
วันละสามสิบเศษในเทศเพียร	เข้ามาเรียนอรรถแปลแซ่สำเนียง
บ้างเรียนมูลเรียนคัมภีร์อยู่มีฉาว	ตั้งแต่เช้าจนบ่ายไม่วายเสียง
ที่แม่นยำจำได้ออกไล่เสียง	แล้วขบเลี้ยงเป็นมหาเลขาเรียน

จากบทกลอนข้างต้น กล่าวถึงพระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้นักปราชญ์ราชบัณฑิตมาถวายความรู้ภาษาบาลี แต่พระสงฆ์ และสามเณร โดยให้รางวัลหรือเลื่อนยศแก่ผู้ที่มาถวายความรู้ หรือสอน ซึ่งมีพระสงฆ์และสามเณรมาเรียนวันละสามสิบกว่ารูป บางรูปเรียนได้อย่างแม่นยำชำนาญ จนได้รับการอุปถัมภ์เป็นมหา หรือพระครูเปรียญ

4. สรุปผล

การวิเคราะห์วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี วรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี แต่งเป็นกลอน จำนวน 522 คำกลอน โดยนำเนื้อเรื่องบางตอน มาจากเหตุการณ์ที่ได้พบได้เห็นจริง ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ 1. ด้านศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ปรากฏกลวิธีในการเสนอความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งหมด 4 วิธี คือ การใช้ความเปรียบแบบอุปมา การใช้ความเปรียบแบบอุปลักษณ์ การใช้ความเปรียบแบบอติพจน์ และการใช้สัญลักษณ์ 2. ด้านสภาพสังคม และวัฒนธรรม ในสมัยรัชกาลที่ 3 ในวรรณกรรมสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3 ของนายมี ได้สะท้อนสภาพสังคมและวัฒนธรรม คม ด้านสถาปัตยกรรม ด้านการทํานุบำรุงบ้านเมือง ด้านเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ เรื่องข้าวยากมากแพง เรื่องน้ำท่วม เรื่องไฟไหม้ ส่วนด้านคติชน มีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวดา ภูตผี ปีศาจ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม ความไม่เที่ยงของสังขาร การเวียนว่ายตายเกิด การทำบุญ การฟังเทศน์ และค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมในความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ค่านิยมความซื่อสัตย์ ค่านิยมในความกตัญญู ค่านิยมในความอ่อนน้อมถ่อมตน และค่านิยมในการศึกษาเล่าเรียน นอกจากนี้ยังเป็นบทประพันธ์เพื่อใช้ในการสรรเสริญพระเกียรติ

5. เอกสารอ้างอิง

- นายมี มหาดเล็ก. 2530. กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- บุญยงค์ เกศเทศ. 2526. วรรณกรรมวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประสิทธิ์ ภาพยกกลอน. 2523. วรรณกรรมประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ปัญญา บริสุทธิ์. 2534. **วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พรหมสมพัตร(มี), หมิ่น. **ทศมูลเสื่อโค**. ม.ป.ท., 2521. (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตบพิตรพิมุข
พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพพระสรีรนนท์ (สนั่น ถาวโร ป.ธ.6) เจ้าอาวาสวัดบพิตรพิมุข ณ เมรุ
วัดจักรวรรดิราชาวาส วันเสาร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ 2521.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. 2553. **นามานุกรมวรรณคดีไทย ชุดที่ 2**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมี
บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วัชร รมยะนันท์. 2538. **วิวัฒนาการวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. ม.ป.ป. **วรรณคดีการละคร**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต.
- สนิท ตั้งทวี. 2528. **วรรณคดีและวรรณกรรมไทยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สาทิธ แทนบุญ และมาลินี แทนบุญ. 2560. **พระอภัยมณีกับวิถีของสังคมไทย**. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 6 (2) : 132-140.

ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่: ช่วงปลายของการระบาดของ COVID-19

Socio-Psychological Impact on Online Learning Behaviors of

Chiang Mai Rajabhat University Students:

Late Phase of COVID-19 Pandemic

สิวลี รัตนปัญญา และ สามารถ ใจเตี้ย

Siwalee Rattanapunya and Samart Jaitae

ภาควิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Communities Health, Faculty of Science and Technology, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: Siwalee_rat@cg.cmru.ac.th

Received 23/3/2566

Revised 11/6/2566

Accepted 17/6/2566

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด 19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปี ใน 5 คณะ 2 วิทยาลัย ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยนานาชาติ และวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563-2564 จำนวน 489 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ และวิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติก ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของโทรศัพท์มือถือโดยตรงในการเรียน อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และการรบกวนจากบุคคลที่อยู่ร่วมกันขณะเรียนออนไลน์ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา พบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยทางด้านสังคม พบว่า อิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า เพศ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.01, \leq 0.001, \text{ และ } 0.05$ ตามลำดับ) และปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.05, 0.003, \text{ และ } 0.01$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: จิตวิทยาสังคม ระบาดของเชื้อโควิด-19 การเรียนออนไลน์

Abstract

This cross-sectional research was to study the sociopsychological impact of the COVID-19 pandemic on online learning of Chiang Mai Rajabhat University students. The participants were undergraduate students from all years of 5 faculties and 2 colleges, including, Faculty of Education, Faculty of Agricultural Technology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Faculty of Management Sciences, Faculty of Science and Technology, International college, and Mae Hong Son College, who have completed online learning in the academic year 2020 - 2021, totaling 489 students. The research tool was an online questionnaire. Data were analyzed using binary logistic regression. The results revealed that female students were more than male students. Most of them studied online by using a smartphone through the internet of a mobile phone directly. The top 3 online learning barriers are internet signal instability, unavailability of equipment for online learning, and interference from people who live together while studying online. Psychological factors found that students' anxiety in online learning was at a moderate level. The level of attitude towards online learning was at moderate level. The adaptation to online learning was at a high level. As for social factors, it was found that the influence of peers on online learning was at a high level. The average physical environment towards online learning was at a high level. The perception of social norms toward online learning was at a moderate level. The average overall online learning behavior was at a moderate level. Socio-Psychological impact of the COVID-19 pandemic effect on the online learning behavior of students found that the psychological factors in all 3 sub topics were students' anxiety in online learning, attitude towards online learning, and adaptation to online learning had a statistically significant effect on the online learning behavior of students. (p -value = 0.01, ≤ 0.001 , and 0.05, respectively). Meanwhile, social factors in 3 sub-topics: influence of peers on online learning, physical environment towards online learning, and perception of social norms had a statistically significant effect on the online learning behavior of students (p -value = 0.05, 0.003, and 0.01 respectively).

Keywords: Psychosocial, COVID-19 Pandemic, Online Learning

1. บทนำ

การระบาดของโรคโควิด-19 ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของทุกคนโลก เนื่องจากโรคโควิด-19 เป็นโรคที่มีอัตราการตายสูงโดยมีรายงานผู้ป่วยมากกว่า 252 ล้านรายและผู้เสียชีวิต 5.09 ล้านรายทั่วโลก (Worldometer, 2021) เพื่อลดการสัมผัสกันอันจะนำไปสู่การติดต่อของโรคได้ ประชากรโลกจึงต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาเล่าเรียน การทำงาน จากการพบปะกันในสังคม และสถานที่ภายนอกบ้าน ไปสู่การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ เมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งนี้ที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็นชีวิตวิถีใหม่ (New normal) โดยในกรณีนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันประชาชนทุกคนจำเป็นต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างกะทันหันนี้ อันอาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต และสุขภาพทางสังคมของบุคคลได้ (Xiong et al., 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา พบว่า นักศึกษาก็เป็นกลุ่มคนในสังคมกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดังกล่าวจากการเรียนในชั้นเรียนเป็นการเรียนผ่านระบบออนไลน์ จากการสำรวจนักศึกษาในระดับปริญญาตรี ถึงระดับบัณฑิตศึกษาทั่วโลก พบว่า นักศึกษามีความชุกของความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ พบมากที่สุด

ในนักศึกษาภูมิภาคเอเชีย และตะวันออกกลาง (Quek et al., 2019) สิ่งที่นักศึกษาต้องเผชิญระหว่างการเรียนออนไลน์ คือ มีความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ในระดับปานกลางถึงสูง รวมถึงมีภาวะซึมเศร้า (Puthran et al., 2020) นอกจากนี้ นักศึกษาคิดว่าการศึกษาออนไลน์จะไม่ได้ผลเมื่อเทียบกับการเรียนรู้ด้วยตนเองในชั้นเรียน ขาดสมาธิ หรือสมาธิลดลงขณะเรียน ขาดแรงจูงใจในการเข้าฟังการบรรยายและการเรียนรู้ พื้นที่ที่บ้านไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ฟุ้งซ่านจากกิจกรรมภายในครอบครัว และมีความต้องการความช่วยเหลือทางจิตในการปรับตัวต่อการเรียนมากขึ้น (Nishimura et al., 2021; Hyseni et al., 2020) ในประเทศไทย พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียนในรูปแบบออนไลน์ กล่าวคือ นักศึกษายังไม่สามารถให้ความสนใจ ตั้งใจ ตลอดจนทำความเข้าใจในบทเรียน ระหว่างการเรียนในรูปแบบออนไลน์ได้เต็มที่ นอกจากนี้ปัจจัยที่มีส่งผลต่อความสนใจ ตั้งใจ ตลอดจนการทำความเข้าใจ ในบทเรียนระหว่างการเรียนในรูปแบบออนไลน์ คือ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความพร้อมของสื่อและเทคโนโลยี (มาลีวัล และคณะ, 2564) รวมถึงการมีสมาธิลดลง และการไม่สามารถเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียรได้ส่งผลต่อความเครียดในระหว่างการเรียนออนไลน์ได้ (โรจกร, 2565)

จะเห็นได้ว่าผลกระทบของโควิด 19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการเรียนการสอนและมีผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมต่อนักศึกษา รวมทั้งเป็นตัวเร่งให้นักศึกษาต้องใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อการระบาดดำเนินมาในระยะหนึ่ง พบว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้ดีขึ้น ตามความรู้และการสะสมประสบการณ์ในการเรียนออนไลน์ที่มากขึ้น (วรินทร์ และ ธนย์พัทธ์, 2564) ตลอดจนผลจากการปรับตัวของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา อันได้แก่ ผู้บริหารสถาบัน อาจารย์ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน การจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในการเรียน (อานันท์ และคณะ, 2564)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งภายใต้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ที่ต้องปฏิบัติตามประกาศให้สถาบันการศึกษางดจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรค COVID-19 มาตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม 2563 จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์จึงเป็นมาตรการแรกสำหรับการเรียนในวิถีใหม่ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากแนวโน้มสถิติผู้ป่วยโควิด-19 ในจังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังคงมีแนวโน้มที่จะยังคงต้องคงมาตรการนี้ต่อไปอีกซีกระยะหนึ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional Research) เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา: 1) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ระดับความเครียด เจตคติ และการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา 2) ปัจจัยทางด้านสังคม ทำการศึกษา อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม ต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา 3) พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ จะแบ่งออกเป็น แรงจูงใจในการเรียน การจัดเวลาในการเรียน การมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน กระบวนการรวบรวมข้อมูล การกำกับตนเองในการเรียน

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563 - 2564 จำนวน 117,721 คน (ข้อมูลจากกองนโยบาย

และแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2563) คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Daniel (2010) ที่กำหนดค่าสัดส่วนของประชากร เท่ากับร้อยละ 50 ค่าความคาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับ เท่ากับ 0.05 ได้จำนวน 377 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลจึงเก็บตัวอย่างเพิ่มอีก 15% ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 434 คน คัดเลือกนักศึกษาแต่ละคณะโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) ตามสัดส่วนของคณะที่สังกัด หลังจากนั้นสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จากการเก็บแบบสอบถามผ่าน Google form อย่างไรก็ตามเมื่อครบกำหนดระยะเวลาได้แบบสอบถามคืนมา 489 คน คณะผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามในการรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ โครงการวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หมายเลขรับรอง IRBCMRU 2022/089.11.04

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire) ใน Google form ประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี หลักสูตรที่กำลังศึกษา คณะ สถานที่ที่ทำงานใช้ในการเรียนออนไลน์เป็นประจำ อุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ที่ใช้เป็นประจำ ค่าใช้จ่ายในการซื้อบริการจากเครือข่ายออนไลน์ และอุปสรรคในการเรียนออนไลน์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษา ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ชฎาภา และคณะ, 2564; เปรมฤดี และคณะ, 2557; เกศริน, 2553) คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ แบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเกิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ชฎาภา และคณะ, 2564) คำถามมีลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ แบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเกิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ประยุกต์แบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ประยุกต์จากการวิจัยที่ผ่านมา (ณัฐปคัลภ์, 2564; ผ่องใส และคณะ, 2555) ลักษณะเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1-5) จากเห็นด้วยน้อยที่สุดถึงเห็นด้วยมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากการทวนสอบตนเองของนักศึกษา

เกณฑ์การแปลผล

ในการประเมินปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านสังคม และ พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยแปลจากค่าเฉลี่ย จากการใช้ขอบเขตที่แท้จริง (Exact Limits) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับปัจจัย/พฤติกรรมในระดับน้อยที่สุด

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) อาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสาระของคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน คำนวณดัชนี

ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) และนำมาหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงรายข้อ (Item content validity: I-CVI) ค่าที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.88 ขึ้นไป (Lynn, 1986)

การวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 30 คน นำเครื่องมือมาวิเคราะห์หาความเที่ยงด้วยวิธีการหา Alpha Coefficient (Cronbach, 1951) พบว่า ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ในแบบสอบถามส่วนระดับความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.82 แบบสอบถามส่วนระดับเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.77 และแบบสอบถามส่วนการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.81 ปัจจัยทางด้านสังคม ส่วนอิทธิพลจากคนรอบข้างต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.71 สภาพแวดล้อมทางกายภาพต่อการเรียนออนไลน์ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.89 การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.86 และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.85

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางด้านสังคม และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (n) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.4.2 การศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติก (Binary Logistic Regression) ทำการจัดการข้อมูลตัวแปรต้นและตัวแปรตามของกลุ่มตัวอย่างโดยการจัดกลุ่มใหม่เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.50 - 5.00 หมายถึง นักศึกษามีระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตามในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.00 - 3.49 หมายถึง นักศึกษามีระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตามในระดับน้อย

3. ผลการศึกษา

3.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ผ่านการเรียนรูปแบบออนไลน์มาในปีการศึกษา 2563 - 2564 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย คิดเป็นอัตราส่วน 3.70 ต่อ 1 คน มีอายุเฉลี่ย 20.14 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะครุศาสตร์ ตามลำดับ เรียนในวิทยาเขตเวียงบัว (ในเมือง) มากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 นักศึกษาเรียนออนไลน์ในหอพัก/อะพาร์ตเมนต์มากที่สุด รองลงมาคือ บ้านพักของครอบครัว โดยใช้สมาร์ทโฟนในการเรียนออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์พกพา/โน้ตบุ๊ก และ แท็บเล็ต พีซี เช่น ไอแพด ตามลำดับ ระบบเครือข่ายที่ใช้ในการเรียนที่ใช้เป็นประจำมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือโดยตรง การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สายผ่านเครื่องสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต พีซี ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อบริการจากเครือข่ายออนไลน์อยู่ระหว่าง 151 - 300 บาท/เดือน อุปสรรคในการเรียนออนไลน์ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ และการรบกวนจากบุคคลที่อยู่ร่วมกันขณะเรียนออนไลน์ เกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย คือ 3.16 ± 0.49 คะแนน

3.2 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28 \pm 0.91$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษามีสมาธิน้อยลง/ไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ ($\bar{x} = 3.77 \pm 1.08$ คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษารู้สึกไม่สบายใจในการเรียนแบบออนไลน์เพราะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ($\bar{x} = 3.74 \pm 1.09$ คะแนน) และการเรียนออนไลน์ทำให้นักศึกษารู้สึกอึดอัดใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนน้อยลง ($\bar{x} = 3.38 \pm 1.23$ คะแนน)

นักศึกษามีเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32 \pm 0.56$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์สะดวกสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ($\bar{x} = 3.72 \pm 1.06$ คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์ทำให้สะดวกในการส่งงาน ($\bar{x} = 3.61 \pm 1.02$ คะแนน) และข้อที่มีเจตคติน้อยที่สุด คือ นักศึกษาคิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะเรียนออนไลน์ได้ดี ($\bar{x} = 3.02 \pm 0.96$ คะแนน) และนักศึกษาคิดว่าการเรียนออนไลน์ไม่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ให้กับตนเองได้ ($\bar{x} = 3.03 \pm 1.13$ คะแนน)

นักศึกษามีการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68 \pm 0.65$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษาพยายามศึกษา และทำความเข้าใจ Platform ในการเรียนออนไลน์ (Zoom, MS Team, Google Meet เป็นต้น) เพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.03 \pm 0.91$ คะแนน) รองลงมา คือ เมื่อเรียนออนไลน์จนรู้สึกเหนื่อยล้า นักศึกษาจะหากิจกรรมคลายเครียดเพื่อผ่อนคลาย เช่น การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ พักสายตา เป็นต้น ($\bar{x} = 3.95 \pm 0.94$ คะแนน) และ นักศึกษาเข้าใจและยอมรับเหตุผลที่ต้องเรียนออนไลน์แทนการเรียนในชั้นเรียน ($\bar{x} = 3.86 \pm 0.94$ คะแนน)

3.3 ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 พบว่า อิทธิพลจากคนรอบข้างที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58 \pm 0.59$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ ความเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.03 \pm 0.90$ คะแนน) รองลงมา คือ เทคนิค และวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.98 \pm 0.92$ คะแนน) และ กลุ่มเพื่อนช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.90 \pm 0.94$ คะแนน)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05 \pm 0.77$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ ความเสถียรของอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาสำคัญขณะสอบออนไลน์ ($\bar{x} = 4.33 \pm 0.91$ คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาเบื่อหน่ายเมื่ออินเทอร์เน็ตล่าช้าขณะส่งงาน ($\bar{x} = 4.25 \pm 0.89$ คะแนน) และ ไฟฟ้าดับเป็นปัญหาในการเรียนออนไลน์ ($\bar{x} = 4.18 \pm 1.01$ คะแนน)

การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43 \pm 1.01$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ อาจารย์คาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.60 \pm 0.89$ คะแนน) รองลงมา คือ ครอบครัวคาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.31 \pm 0.95$ คะแนน) และ นายจ้างในอนาคตคาดหวังว่านักศึกษาจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามสายอาชีพได้เป็นอย่างดีจากการเรียนออนไลน์ ($\bar{x} = 3.48 \pm 1.01$ คะแนน)

3.4 พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49 \pm 0.49$ คะแนน) โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษาทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา ($\bar{x} = 4.07 \pm 0.88$ คะแนน) รองลงมา คือ นักศึกษาทบทวนบทเรียนจากเอกสารประกอบการเรียนที่มีอยู่ก่อนเรียนออนไลน์ เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น ($\bar{x} = 3.99 \pm 0.92$ คะแนน) และ นักศึกษาไม่แชทคุยกับเพื่อนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขณะที่อาจารย์กำลังสอน ($\bar{x} = 3.88 \pm 0.97$ คะแนน)

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์

ปัจจัย	รวมทุกคณะ (n = 489 คน)		ครุศาสตร์ (n = 118 คน)		มนุษยศาสตร์, วิทยาการจัดการ, วิทยาลัยนานาชาติ (n = 200 คน)		คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี และ คณะเทคโนโลยีการเกษตร (n = 127 คน)		วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน (n = 44 คน)			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาต่อการเรียนออนไลน์												
1. ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์	3.28	0.91	ปานกลาง	3.09	0.87	ปานกลาง	3.34	0.93	ปานกลาง	3.24	0.92	ปานกลาง
2. เจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์	3.32	0.56	ปานกลาง	3.37	0.49	ปานกลาง	3.26	0.56	ปานกลาง	3.31	0.60	ปานกลาง
3. การปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์	3.68	0.65	มาก	3.77	0.62	มาก	3.64	0.64	มาก	3.72	0.65	มาก
ปัจจัยทางด้านสังคมต่อการเรียนออนไลน์												
1. อิทธิพลจากครอบครัวต่อการเรียนออนไลน์	3.58	0.59	ปานกลาง	3.69	0.58	มาก	3.52	0.52	มาก	3.60	0.67	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.05	0.77	มาก	4.02	0.69	มาก	4.11	0.78	มาก	4.04	0.79	มาก
3. การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม	3.43	0.73	ปานกลาง	3.47	0.72	ปานกลาง	3.31	0.72	ปานกลาง	3.51	0.73	มาก
พฤติกรรมการเรียนออนไลน์												
1. พฤติกรรมการเรียนออนไลน์	3.49	0.49	ปานกลาง	3.55	0.53	มาก	3.43	0.49	ปานกลาง	3.54	0.46	มาก

ตารางที่ 2 ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (n = 489 คน)

ปัจจัย	พฤติกรรมการเรียนออนไลน์				Odd ratio (95% CI)	P - Value
	น้อยที่สุด - ปานกลาง		มาก - มากที่สุด			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ปัจจัยส่วนบุคคล						
เพศ						
ชาย	60	24.49	44	18.03	reference	0.05
หญิง	185	75.51	200	81.97	1.68 (0.99-2.87)	
ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา						
ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	131	53.47	157	64.34	reference	0.01
มาก - มากที่สุด	114	46.53	87	35.66	0.46 (0.28-0.74)	
การปรับตัวต่อการเรียน						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	139	56.73	39	15.98	reference	≤ 0.001
มาก - มากที่สุด	106	43.27	205	84.02	3.57 (2.13-5.96)	
เจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	187	76.33	121	49.59	reference	0.05
มาก - มากที่สุด	58	23.67	123	50.41	1.64 (1.01-2.69)	
ปัจจัยทางด้านสังคม						
อิทธิพลจากคนรอบข้าง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	143	58.37	70	28.69	reference	0.05
มาก - มากที่สุด	102	41.63	174	71.31	1.58 (0.97-2.56)	
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	85	34.69	32	13.11	reference	0.003
มาก - มากที่สุด	160	65.31	212	86.89	2.38 (1.34-4.24)	
การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม						
น้อยที่สุด - ปานกลาง	85	34.69	32	13.11	reference	0.01
มาก - มากที่สุด	160	65.31	212	86.89	1.85 (1.16-2.96)	

3.5 ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคล ความแตกต่างของเพศเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาเพศหญิงมีพฤติกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาเพศชาย ถึง 1.68 เท่า

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.01, \leq 0.001$, และ 0.05 , ตามลำดับ) โดยนักศึกษาที่มีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลางจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุด ($1:0.46$ เท่า) นักศึกษาที่มีการปรับตัวต่อการเรียนในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีการปรับตัวต่อการเรียนในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 3.57 เท่า และนักศึกษาที่มีเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีเจตคติต่อการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.64 เท่า

ปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัวยุทธศาสตร์ทางกายภาพ และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.05, 0.003$, และ 0.01 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาที่มีอิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัวยุทธศาสตร์การเรียนรู้) ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีอิทธิพลจากครอบครัวในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.58 เท่า นักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่รบกวนการเรียนออนไลน์ในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่รบกวนการเรียนออนไลน์ในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 2.38 เท่า และนักศึกษาที่มีการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมในระดับมาก - มากที่สุดจะมีพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ที่ดีกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมในระดับน้อยที่สุด - ปานกลาง 1.85 เท่า

4. สรุปและอภิปรายผล

ในการศึกษาผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ระดับความวิตกกังวล เจตคติ และการปรับตัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ มีสมาธิน้อยลง/ไม่มีสมาธิในการเรียน และการเรียนแบบออนไลน์เพราะทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาของ ขวัญภา ประเสริฐทรง และคณะ (2564) ที่ประเมินความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว พบว่า นักศึกษามีความเครียดในการเรียนออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ นักศึกษาไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ และงานวิจัยของ มาลีวัล เลิศสารศิริ และคณะ (2564) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษานักศึกษาชั้นปี 1 ถึง ปี 4 ใน 3 คณะ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะกายภาพบำบัด และคณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ พบว่า ความวิตกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้จากการศึกษาของ สุชนิษฐ์ สังขสูตร และ จอมเดช ตรีเมฆ (2564) ที่ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิตทุกระดับชั้น พบว่าปัญหาการไม่มีสมาธิในการเรียนเป็นปัญหาที่นักศึกษาแสดงความเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการเรียนออนไลน์มากที่สุด ในส่วนของเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การเรียนออนไลน์สะดวกสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา และทำให้สะดวกในการส่งงาน สอดคล้องกับการศึกษาของมาลีวัล เลิศสารศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่าทัศนคติต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะกายภาพบำบัด และคณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ อยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามทัศนคติต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์อยู่ในระดับมาก โดยอาจจะสามารถอธิบายได้จากข้อคำถามในการศึกษาครั้งนี้ในส่วนของการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมที่จะเข้าเรียนออนไลน์และ การขวนขวายหาความรู้

ด้วยตัวเองที่มากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาพยาบาลที่มีการทดสอบตัวเองการทบทวนและการเตรียมตัวในการสอบ และกระบวนการรวบรวมข้อมูลอยู่ในระดับมาก ในส่วนการปรับตัวต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ คือ นักศึกษาพยายามทำการศึกษา และทำความเข้าใจ Platform ในการเรียนออนไลน์ (Zoom, MS Team, Google Meet เป็นต้น) เพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิการ์ แสนสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมารณ สุขารมณ, และ ผกาพรรณ นันทะเสน (2563) ที่พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) ที่พบว่านักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในการเรียนออนไลน์มากที่สุด โดยมีการใช้ช่องทางออนไลน์เช่น E-learning หรือ Application ZOOM, Microsoft teams, Google Meet, WebEx หรือ Social media application เช่น Facebook, Line ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนเมื่อต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็นหรือทำงานกลุ่มมากที่สุด

ปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัวยุทธศาสตร์ทางกายภาพ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า อิทธิพลจากครอบครัวที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอน เทคนิค และวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) หนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชันไมโครซอฟต์ทีมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 คือ การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน และ ธนพรรณ ทรัพย์ ชนาตล (2554) พบว่าปัจจัยด้านผู้สอนที่มีผลการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือ ด้านรูปแบบการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านคุณภาพของการใช้สื่ออุปกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเสถียรของอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาสำคัญขณะสอบออนไลน์ และ นักศึกษาเบื่อหน่ายเมื่ออินเทอร์เน็ตล่าช้าขณะส่งงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมาของ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีความเห็นว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีส่งผลความสำเร็จการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชันไมโครซอฟต์ทีมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับมาก สุชนิษฐ์ สังขสูตร และ จอมเดช ตรีเมฆ (2564) ที่พบว่าคุณภาพระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้งานเป็นปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับมาก นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหา ผู้เรียนรู้สึกเบื่อเป็นปัญหาที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการเรียนออนไลน์ ในส่วนการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีต่อการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ อาจารย์และครอบครัวคาดหวังว่านักศึกษามีความสามารถในการเรียนออนไลน์ได้เป็นอย่างดี

พฤติกรรมการเรียนออนไลน์รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างจากผลการวิจัยของ ณัฐปภัศ แซ่เอี้ย (2562); นิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) และ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) ที่ทำการศึกษาในนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ นักศึกษาพยาบาลภาคเหนือตอนล่าง และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนระบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด สามารถอธิบายได้จากผลการวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่าปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ โดย นิชกานต์ ทรงไทย และคณะ (2564) พบว่า ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลในเขตภาคเหนือตอนล่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การกำกับตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และ มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรีย์ นฤมิตเลิศ, และกิตติยา สมุทรประดิษฐ์ (2564) พบว่า การปรับตัวของนักศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ และเจตคติต่อการเรียนผ่านระบบออนไลน์สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน กระบวนการสร้างและการใช้ความรู้ และเจตคติต่อการเรียน ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียน

ออนไลน์ของนักศึกษาครูศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าพหุปัจจัยทั้งทางด้านนักศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้

ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.01, \leq 0.001, \text{ และ } 0.05$, ตามลำดับ) สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียนผ่านระบบออนไลน์ การปรับตัวของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ สุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า เจตคติต่อการเรียนสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัวยุสภาวแวดล้อมทางกายภาพ และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีวัล เลิศสาครศิริ และคณะ (2564) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับน้อยกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอนของอาจารย์และความพร้อมของสื่อ/เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาชั้นปี 1 ถึงปี 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์สามารถร่วมอธิบายพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสุภาภรณ์ หนูเมือง และคณะ (2565) พบว่า การใช้เทคนิคอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน กระบวนการสร้างและการใช้ความรู้ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.1 สรุปผลการวิจัย

ผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคมจากการระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในปีการศึกษา 2563-2564 แสดงให้เห็นว่า เพศ ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ และปัจจัยทางด้านสังคมทั้ง 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัวยุสภาวแวดล้อมทางกายภาพ และการรับรู้บรรทัดฐานทางสังคม มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัย คณะ หลักสูตรควรมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบทางด้านจิตวิทยาสังคม และส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา ดังนี้

- 1) นักศึกษา ควรมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการเรียนออนไลน์ให้กับนักศึกษา และกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อสานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน และอาจารย์
- 2) อาจารย์ อบรมวิธีการสอนออนไลน์ที่หลากหลาย รวมทั้งหาช่องทางการติดต่อระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ที่หลากหลาย
- 3) จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ที่หลากหลาย ทุนสนับสนุนอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลองผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนออนไลน์โดยการนำตัวแปรความวิตกกังวลในการเรียนออนไลน์ การปรับตัวต่อการเรียน และเจตคติที่มีต่อการเรียนออนไลน์ อิทธิพลจากครอบครัว ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้น อาจารย์ ครอบครัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การรับรู้บรรทัดฐานทางสังคมมาใช้ในการสร้างโปรแกรมเพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

5. เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ แสนสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมารณ สุขารมณ, และ ผกาพรรณ นันทะเสน. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ 6(2) : 79-92.
- เกศริน วงษ์มัน. (2553). ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครเขตวิทยา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2564). จำนวนนักศึกษา ประจำปีไตรมาศ 3/2563 ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2563. <http://www.plan.cmru.ac.th/dataset/std.php>. สืบค้น วันที่ 18 มกราคม 2565.
- ชฎาภา ประเสริฐทรง, จรินวรรณ แสงหิรัญรัตน์, และพรชญา กลัดแก้ว. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเรียนออนไลน์ จากสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาล. วารสารสถาบันจิตเวชศาสตร์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ 15(1) : 14-28.
- ณัฐบัลลังก์ แซ่อึ้ง. (2564). พฤติกรรมการตั้งใจเรียนออนไลน์ในสถานการณ์โควิด-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์. (การวิจัยรายบุคคลปริญญาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. นครปฐม.
- ณิกานต์ ทรงไทย, วราภรณ์ ยศทวี, และปฐพร แสงเขียว. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาล: ภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครดดี 13(1) : 198-209.
- ธนพรรณ ทรัพย์ธนาถ. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. Veridian E-Journal SU 4(1) : 652-666.
- เปรมฤดี แสงดำ, มาริหะห์ หมดโสภา, ศศิณีย์ เล็บกะเต็บ, และอาฟีฟ ลาเต๊ะ. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนเสมือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 25(1) : 71-77.
- ผ่องใส เพ็ชรรักษ์, อาทร จิตสุนทรชัยกุล และ ศิรรัตน์ แก้วรักษ์สกุล. (2555). รายงานวิจัยการศึกษาถึงการศึกษาพฤติกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ, จุรีย์ นฤมิตเลิศ, และกิตติยา สมุทรประดิษฐ์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักศึกษา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จากสถานการณ์โควิด-19. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ 7(1) : 13-27.
- โรจกร ลือมงคล. (2565). ความเครียดในการเรียนออนไลน์ ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 : กรณีศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 16(3) : 772-783.

- วรินทร์ พูลผล และ ธันย์พัทธ์ ไคว้วานิช. (2564). **ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารกับการคาดคะเนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง 10(2) : 93-103.
- สุขนิษฐ์ สังขสูตร และจอมเดช ตรีเมฆ. (2564). **การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ**. ในเอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประจำปี 2564. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- สุภาภรณ์ หนูเมือง, สุภาภรณ์ ทองสุขแก้ว, สมุทธ สีอ่อน, ทิพาพร เพ็ชรน่วม, และศุภกร ทองสุขแก้ว. (2565). **พฤติกรรม การเรียนและปัจจัยความสำเร็จในการเรียนระบบออนไลน์บนแอปพลิเคชันไมโครซอฟท์ทีม ในช่วงสถานการณ์โควิด-19**. วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 12(1) : 1-14.
- อานันท์ สิริพิทักษ์เกียรติ, ศิริพร เพียรสุขมณี, พงนา พิจิตปัจจา และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย. (2564). **โครงการวิจัย ถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัส COVID-19 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: ศูนย์นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Daniel, W.W. (2010). *Biostatistics: Basic Concepts and Methodology for the Health Sciences* (9th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Hyseni, D. Z., and Hoxha, L. (2020). *The impact of covid-19 on higher education: a study of interaction among students' mental health, attitudes toward online learning, study skills, and changes in students' life*. https://www.researchgate.net/publication/3415_99684. Accessed 18 Jan. 2022.
- Lynn, M. R. (1986). *Determination and quantification of content validity*. *Nursing Research* 35(6) : 382-385.
- Nishimura, Y., Ochi, K., Tokumasu, K., Obika, M., Hagiya, H., Kataoka, H., and Otsuka, F. (2021). *Impact of the COVID-19 Pandemic on the Psychological Distress of Medical Students in Japan: Cross-sectional Survey Study*. *J Med Internet Res* 23(2) : e25232. <https://doi.org/10.2196/25232>.
- Puthran, R., Zhang, M.W.B., Tam, W.W., and Ho, R.C. (2016). *Prevalence of depression amongst medical students: A meta-analysis*. *Med Educ* 50(4): 456-468. <https://doi.org/10.1111/medu.12962>.
- Quek, T.T.C., Tam, W.W.S., Tran, B.X., Zhang, Z., Ho, C.S.H., and Ho, R.C.M. (2019). *The global prevalence of anxiety among medical students: A meta-analysis*. *Int J Environ Res Public Health* 16(15) : 2735. <https://doi.org/10.3390/ijerph16152735>.
- Worldometer. (2021, December 12). *Covid-19 Coronavirus Pandemics*. <https://www.worldometers.info/coronavirus/>. Accessed 12 Dec. 2021.
- Xiong, J., Lipsitz, O., Nasri, F., Lui, L.M.W., Gill, H., Phan, L., Chen-Li, D., Iacobucci, M., Ho, R., Majeed, A., and McIntyre, R.S. (2020). *Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review*. *J Affect Disord* 277 : 55-64. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.08.001>.

ภาคผนวก

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก (RMUTTO SOCIAL SCIENCE JOURNAL)

วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดเผยแพร่วารสารปีละ 2 ครั้ง มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม

1. บทความวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้น กระชับ ชัดเจน เป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่ สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษาและส่วนท้ายต้องมี คำสำคัญ (Keyword) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้สืบค้นในระบบฐานข้อมูล ควรมีประมาณ 4 คำ

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) หรือ วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับการวิจัยแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Research and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยเฉพาะการพบสิ่งใหม่ ลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุปผล (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่สำคัญที่มีบทบาทช่วยเหลืองานวิจัยและมีความสำคัญจริง (อาจมีหรือไม่ก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ

ขอบบน (Top margin) และขอบซ้าย (Left margin) 2.5 ซม.

ขอบล่าง (Bottom margin) และขอบขวา (Right margin) 2.0 ซม.

- กระดาษ

ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร

แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น

หมายเลขหน้า

ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14

การย่อหน้า

เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9

จำนวนหน้าทั้งหมด

6 - 12 หน้า

การพิมพ์ส่วนปก

พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)

การพิมพ์ส่วนเนื้อหา

พิมพ์ 1 คอลัมน์

ชื่อบทความ

ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้เขียน

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา)

ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวเลขยกบนนามสกุล

ขนาดตัวอักษร 16

ที่อยู่

ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12

E-mail และโทรศัพท์

ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)

ชื่อบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา)

จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

เนื้อหาบทคัดย่อ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อคำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)

คำสำคัญ

ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14

ชื่อหัวเรื่องใหญ่

ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา

3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาและอภิปรายผล

4. สรุป 5. กิตติกรรมประกาศ 6. เอกสารอ้างอิง

ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องรอง

ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย

ชื่อหัวเรื่องย่อ

ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

เนื้อหาบทความ

ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย

ชื่อตาราง

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบน จัดชิดซ้าย

ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง

เนื้อหาในตาราง/แผนภูมิ

ขนาดตัวอักษร 12

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง

ในระบบนาม-ปี เช่น วีระพล (2554) หรือ (วีระพล, 2554)

หรือ Dan and Hamasaki, 2001 หรือ เทพบุตร และวุฒิชัย, 2552

หรือ Dan, et al., 2010 หรือ สุภาพ และคณะ, 2547 เป็นต้น

การอ้างอิงท้ายเรื่อง**1. หนังสือ**

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อบทความ**. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของบทความ.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์**. สถานศึกษา. เมืองที่พิมพ์.

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำเสนอจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณา ดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

*** ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายบทความ**

กรองทิพย์ เจริญบุญวิวัฒน์. 2556. การจัดการความรู้ทางการพยาบาลของพยาบาลหัวหน้าหน่วยงานโรงพยาบาลชุมชน เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 97-103.

ไพฑูล สีใส และวีระพล แจ่มสวัสดิ์. 2555. การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(1) : 63-75.

วิชณารักษ์ ศรีทอง มาลินี อุทธิเสน และเสาวณิต รัตนรวมการ. 2556. พฤติกรรมการบริโภคสุราของประชาชนในชุมชน เขมร ส่วย (กูย) ลาว อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 2(2) : 26-44.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1)

สรียา เพ็ชรรัตน์. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ. โครงการบัณฑิตศึกษา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. 2546. อย.เข้มงวดการแสดงคำเตือนในโฆษณาเครื่องดื่มผสมกาแฟอื่น. กองพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค. (โรเนียว)

Luque-Perez E. Rios A. Valcarcel M. Danielsson L.G. and Ingman F. 1999. Spectrophotometric flow injection determination of caffeine in solid and slurry coffee and tea samples using supported liquid membranes. Laboratory Automation and Information Management. 34 : 131-142

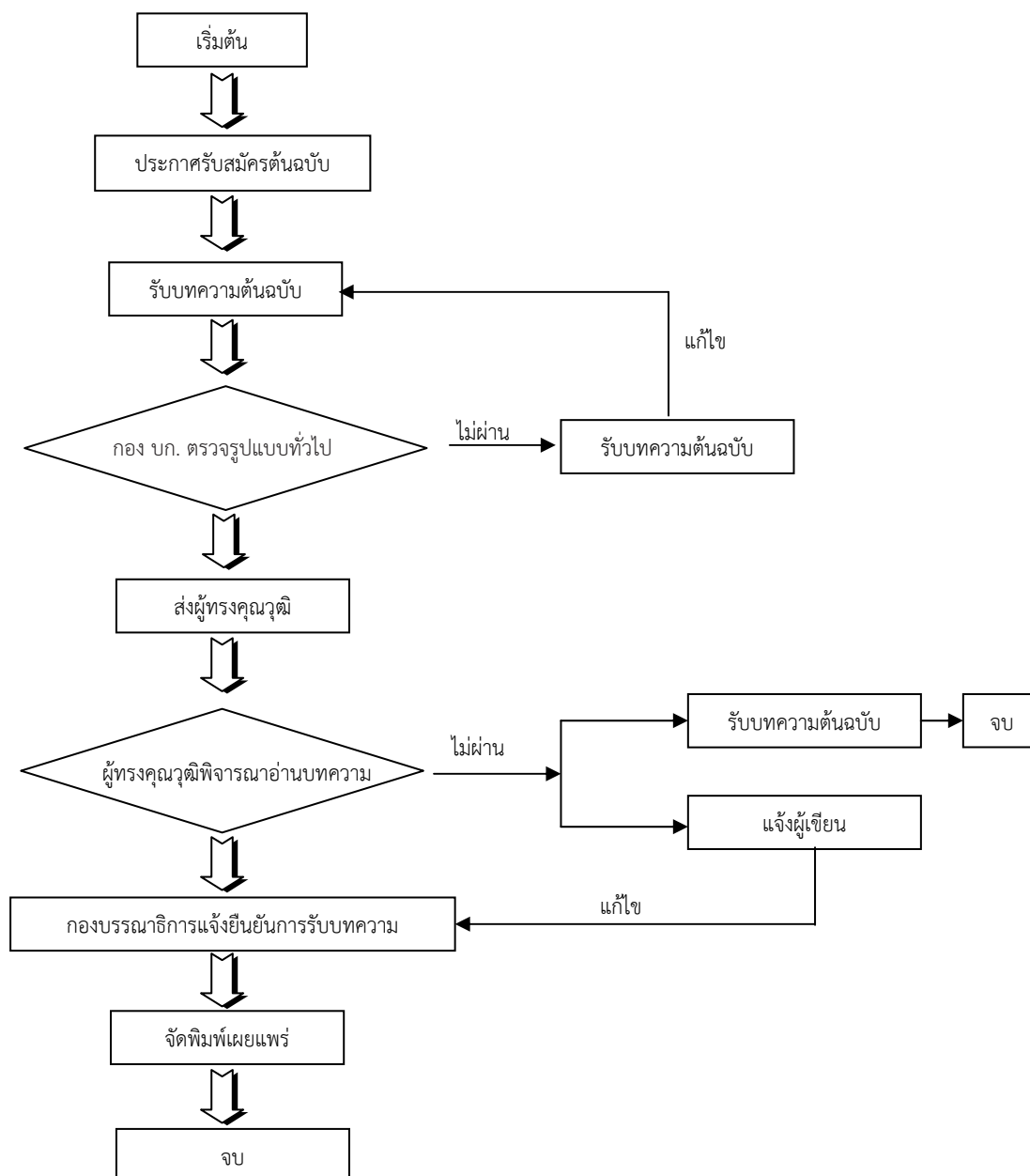
Martin M.J. Pablo F. and Gonzales A.G. 1999. Simultaneous determination of caffeine and non-steroidal anti-inflammatory drugs in pharmaceutical formulations and blood plasma by reversed-phase HPLC from linear gradient elution. Talanta. 49 : 53-459

3. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอก บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ

ขั้นตอนการจัดทำวารสารสังคมศาสตร์ มทร. ตะวันออก

แบบฟอร์มการส่งบทความวิจัย
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....
 ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....
 (ภาษาอังกฤษ).....
4. ชื่อผู้เขียนร่วม (1)
 (2)
 (3)
 (4)
 (5)

5. ที่อยู่ทำงาน

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....

โทรศัพท์.....มือถือ.....แฟกซ์.....

E-mail :

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ลงชื่อ.....

(.....)

แบบสรุปผลการประเมินบทความวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

1. รหัสบทความวิจัยที่ประเมิน R ☐ ☐ ☐ ☐

2. ชื่อบทความ.....

3. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน..... ท่าน

4. หัวข้อที่พิจารณา

หัวข้อ	ผ่าน	ผ่านและมีการแก้ไข	ไม่ผ่าน	ข้อแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
บทคัดย่อ (Abstract)				
บทนำ				
วิธีการทดลอง/วิธีการศึกษา				
ผลการทดลอง และวิจารณ์ผล / ผลการศึกษาและอภิปรายผล				
สรุปผล				
เอกสารอ้างอิง				
คุณค่าทางวิชาการ				

5. อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

6. สรุปผลการประเมิน ☐ ผ่านดีเยี่ยม ☐ ผ่าน ☐ ผ่านและมีการแก้ไข ☐ ไม่ผ่าน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ)

บรรณาธิการ

วันที่...../...../.....

หนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ขอรับรองว่าบทความ.....

เรื่อง

.....
.....
.....

โดย

.....
.....
.....

ได้ผ่านการประเมินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
และตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ปีที่ ฉบับที่

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมเดือน โพธิ์สุวรรณ
บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์ มทร.ตะวันออก
ให้ ณ วันที่.....

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์พรรณ สุจารินพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนัสรา เรียนสุเมธธราดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อัครวิธิบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เวคิน วุฒิวงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปชณางค์ ยอดมณี

รองศาสตราจารย์ ดร.วิกร ตันทวาทไธ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี พรหมมาพันธุ์

รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.พงษ์พิษณุ ภัคดิณรงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนะ ธนภฤตพุฒิเมธ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ปาอ้าย

รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ แสงสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภฤติยา เรวัต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นโยบายการพิจารณาบทความ

1. วารสารรับพิจารณาบทความวิจัย (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุมหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น / รวมทั้งจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีกนับจากวันที่ได้ส่งบทความฉบับนี้มาที่กองบรรณาธิการวารสาร ทั้งนี้ทางวารสารไม่มีค่าธรรมเนียมใด ๆ ในการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ขอบเขตของวารสาร จะรับบทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในศาสตร์ด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1.) พาณิชยศาสตร์ (บริหารธุรกิจ, ท่องเที่ยวและบริการ) (2.) ศิลปศาสตร์ (ประวัติศาสตร์, จิตวิทยา, ภาษาและวัฒนธรรม) (3.) ศึกษาศาสตร์ (4.) นิเทศศาสตร์ (5.) เศรษฐศาสตร์ (6.) นิติศาสตร์ (7.) รัฐศาสตร์
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer Review) กระบวนการพิจารณาการกลั่นกรองบทความบทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - 3.1 กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้แต่งทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้วพร้อมตรวจสอบรูปแบบความถูกต้อง
 - 3.2 กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการและประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
 - 3.3 ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นสมควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไปโดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยจำนวน 2 ท่านประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double - blind peer review process)
 - 3.4 เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ เห็นควรอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์ได้ และจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้แต่งได้แก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นให้ผู้แต่งส่งกลับมาให้กองบรรณาธิการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

Institute of Research and Development
Rajamangala University of Technology Tawan-ok

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
43 หมู่ 6 ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20110
โทร. 038-358201 ต่อ 8508-8510
โทรสาร 038-358142

<http://ird.rmutto.ac.th>, <http://Journal.rmutto.ac.th>